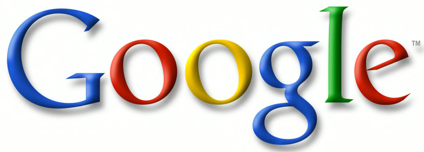
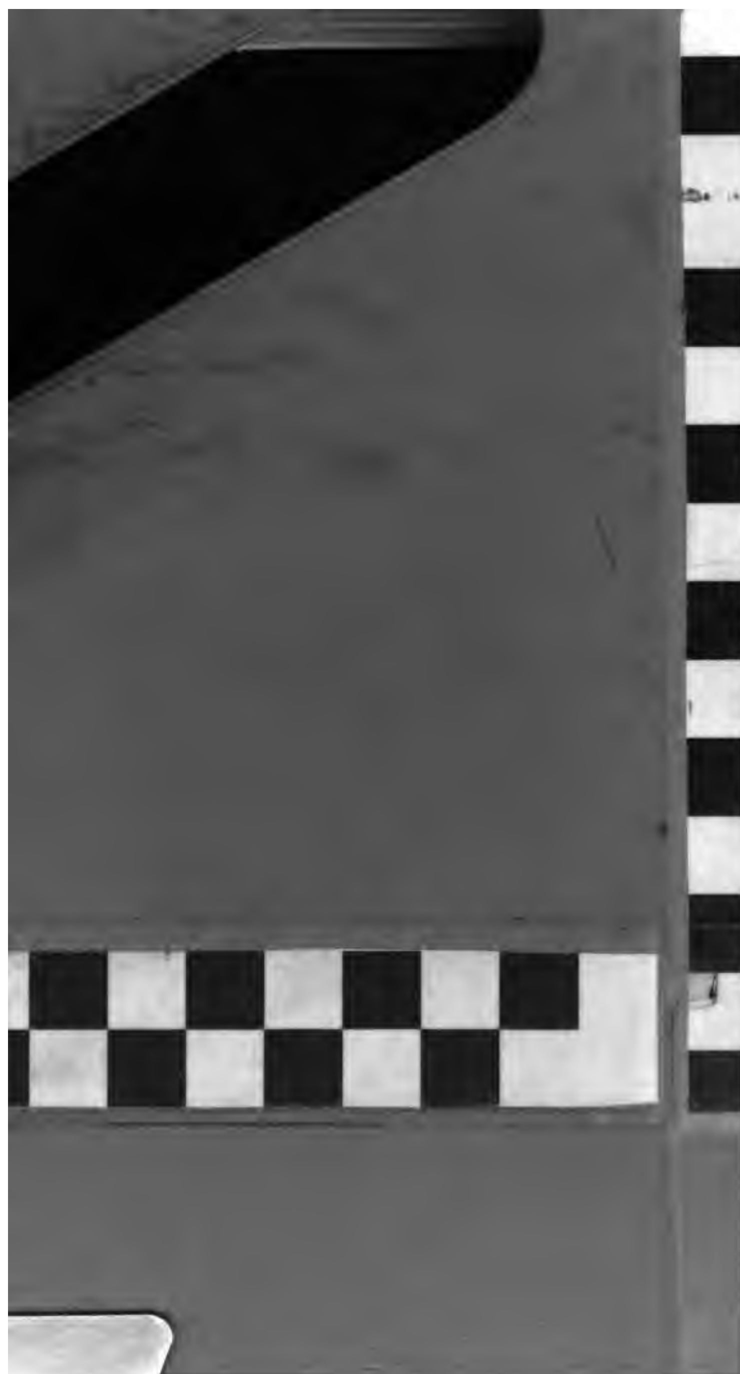
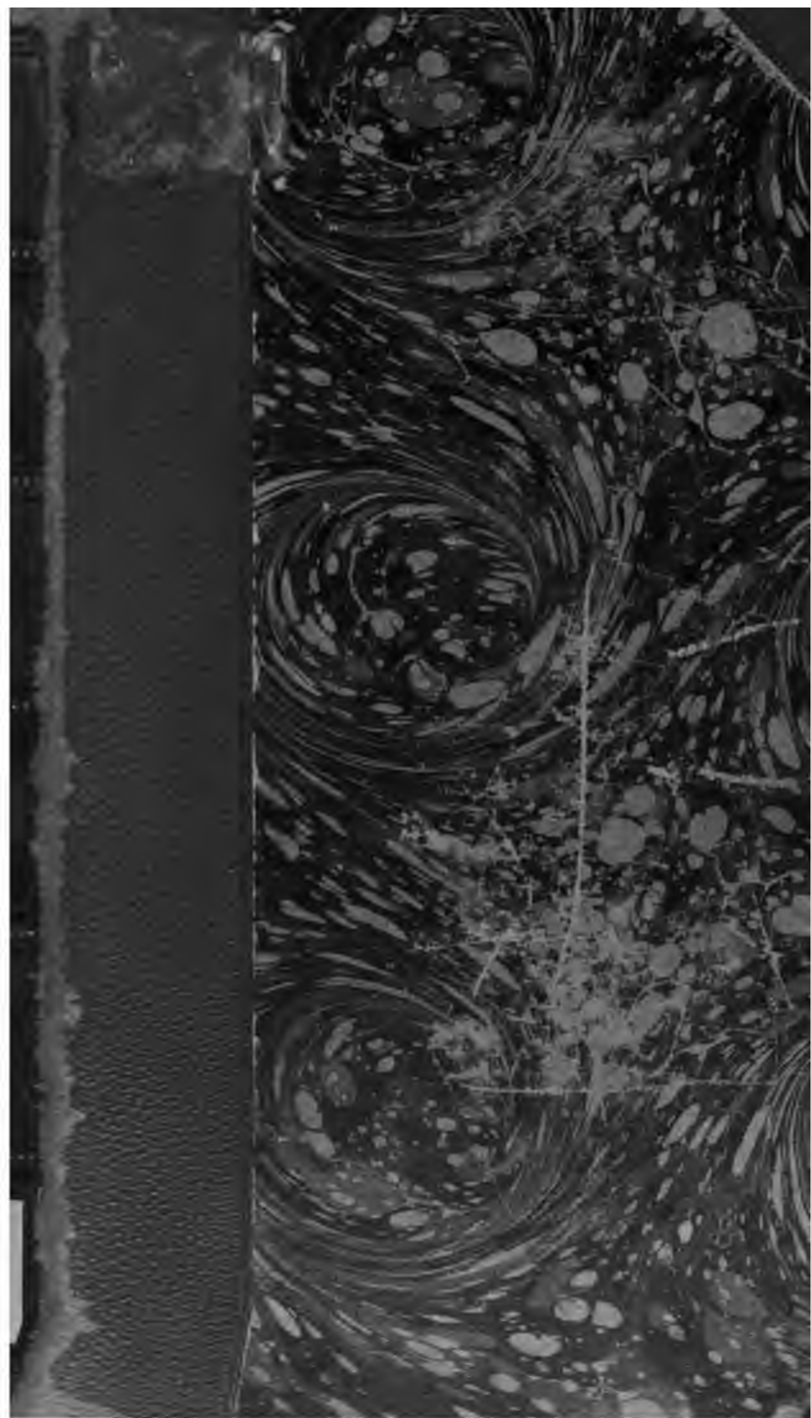
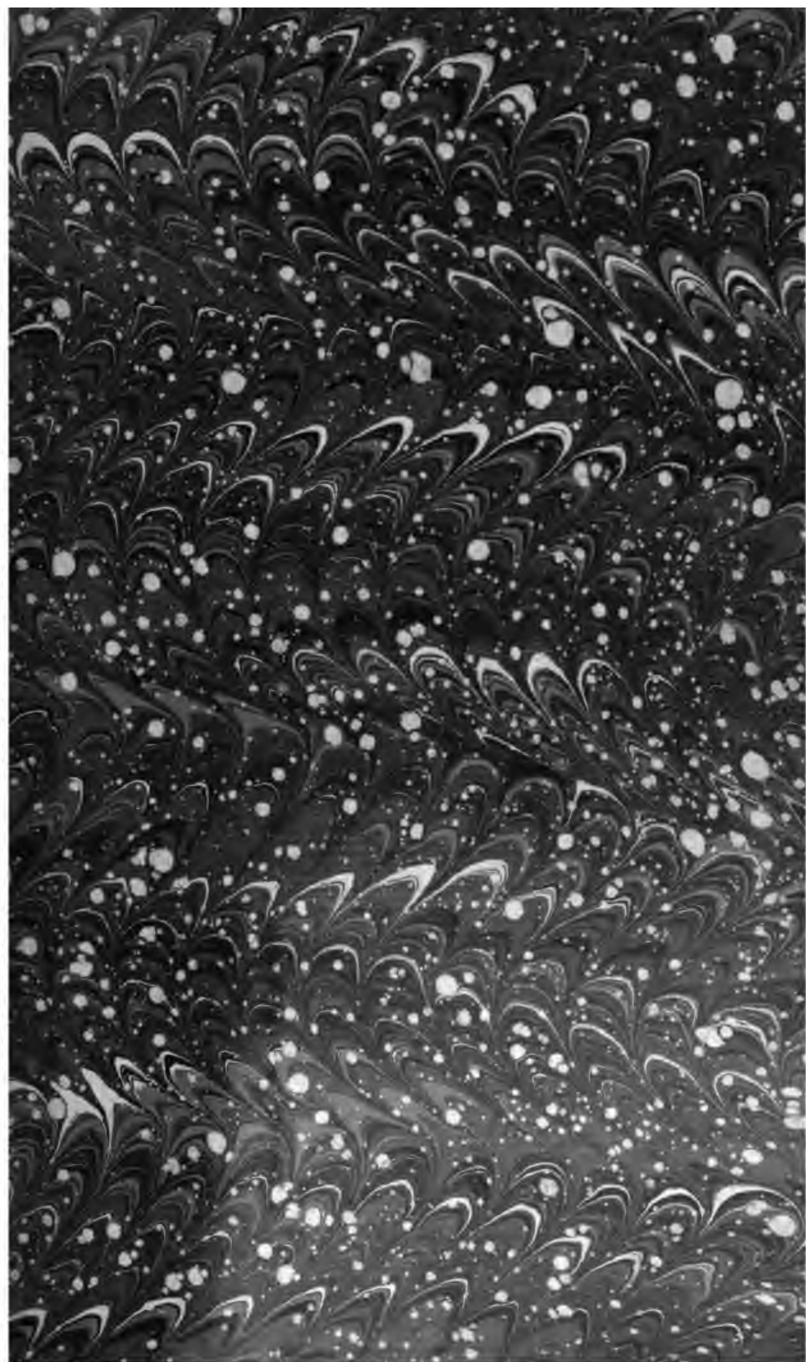

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

RECOGNOVIT

Friedrich

FRIDERICVS LEO

VOLVMEN PRIMVM

AMPHITRVONEM ASINARIAM AVLVLARIAM BACCHIDES

CONTINENS

BEROLINI

APVD WEIDMANNOS

MDCCCLXXXV

Constantius fund.
I.

CVRTIO WACHSMVTH

PIETATIS ET AMORIS

DOCVMENTO

D. D.

PRAEFATIO

Plauti fabulas edendi periculum facturus non ignorabam in aliena opera operis fundamenta ponenda esse. Ritschelii igitur, a cuius nomine bonum omen capi operi Plautino par est, virorumque opibus qui ab illo editionis perficiendae officium susceperunt ita usus sum, ut quaecumque ad recensenda Plauti verba pertinent accepta eis referam. neque vero magnae editionis a magno viro incohatae aemulam parare, sed meum quem in hoc poeta conlocavi laborem et ad finem qualem contingere potui perducere et publico usui accommodare volebam.

Quod qua ratione facere studuerim paucis, ne non rectae de consilio meo opinionis ipse auctor fiam, exponendum videtur. atque in recensendis quidem fabulis quattuor, quarum praesertim nulla praeter ultimae parvulam partem in codice rescripto servata sit, nihil fere difficultatis reliquit Ritschelius et qui eum secuti sunt; totum scilicet negotium in recuperanda ex trium duorumve testium fide, quorum unus auctoritate reliquos multum antecedit, unius codicis lectione absolvitur. Ambrosianum autem codicem a Loewio viro docto et candido, cuius iacturam magnopere lugemus quicumque haec studia tractamus, et Goetzio feliciter inventum et acriter examinatum ita praestare et ipse iudico cognato Londinensi aetate maiori, ut plane missum facere potuerim alterum nisi forte aut deficit *E* (Aul. 192—605) aut ille veri aliquid ex coniectura praebet.

De emendandis fabulis quaedam praefari magis attinet; nempe ita vulgo rem geri video ut quo progredi liceat quidve adsequendum sit nec constare satis nec animum attendi appareat. atque Ritschelius ipsum Plauti exemplar editione sua repraesentare volebat, hodie quidam ultra Flaviorum tempora recedere nolunt. nos quibusdam in rebus non attingi posse metam a Ritschelio positam probe scimus, citra Frontonianorum cancellos consistere non magis ideo mentem inducimus, quam Aristarchea carminum Homericorum recensione contenti esse.

Bis factum est in litteris Romanorum, ut Plauti fabulis assiduam operam grammatici dederent. primum eo tempore quo

popularis poetae opera per centum fere annorum spatium histrionum tantum manibus tractata retractata eo consilio conquirebant et excutiebant litteratores Romani, ut Alexandrinos imitati, et multo quidem minus exercitati in re longe difficiliore, spuria a genuinis secernerent, genuina potissimum ad antiqui sermonis consuetudinem cognoscendam excerperent. Stilones igitur et Varrones reliquosque indicum Plautinorum auctores collectoresque glossarum vetustarum non sine discrepantia lectionis circumlatas invenisse fabulas Plautinas et non Plautinas testimonia etiam supersunt in Verriani operis reliquiis non de Varronianis tantum fabulis sed de Syro quoque quam extra unius et viginti numerum locum habuisse probabile est; cf. Winterus Pl. fab. dep. fragm. p. 6. 47. quod si in codicibus quibus uti licet eandem lectionis discrepantiam non uno loco deprehendimus (qua de re cf. quae disputaverunt Leidolphus diss. Ien. II 204 sq., Baierus de Pl. fab. rec. Ambr. et Pal. p. 20 sq.), varietatem non magis mirabimur quam servatam eam et diiudicatam a grammaticis data opera lectionem comoediarum constituentibus.

Nimirum hoc factum est altera quam supra indicavi aetate Antoninorum, qua poetam post Horatium non magni factum, cui iterum per centum fere annorum spatium non audimus vacasse grammaticos, ne Probum quidem, praeter ceteros excitasse elegantiorum hominum studia notum est. atque non legebant tantum Plautum et excerpebant: recensebant emendabant edebant commentariis instructum, id quod antea factum esse probari non potest; certe ad hanc aetatem et argumenta pertinent vetustum sermonem adfectantia (cf. Opitzius stud. Lips. VI p. 234 sq.) et commentarius cuius unius tempus novimus Terenti Scauri, pertinere potest, ut reliquiae eius ostendunt, commentarius alter Sisennae, studia pertinent Flavi Capri Arrunti Celsi aliorumque multorum. ad hanc aetatem referendae quibus utimur editiones Ambrosiani codicis rescripti et Palatinorum.

Tempore igitur quod inter Ciceronem et Frontonem intercessit et depravata multa sunt in versibus Plauti, quos ne Ciceronis quidem aevum integros acceperat, et verborum formae antiquae pleraeque evanuerunt, quas ne Varro quidem intactas invenerat, in quibus restituendis, si Hadrianeae aetatis hominibus scientia par amori sermonis vetusti infuisset, multo plus illi quam nobis licet proficere potuissent. in talibus autem ut in sententiis poetae recuperandis sane ad ipsum Plautum ascendere et saepe licet et ubique temptandum est. alia sunt in quibus spes ultra Hadriani aetatem certo gradu progrediendi non

datur. cuius rei insigne exemplum praebet hiatus scilicet Plautinus.

Hiatum praeter versuum non conexorum confinia, voces monosyllabas in arsis solutae initio acutas, interiectiones monosyllabas (quibus hiulcum non effici sermonem senserunt Bentleius Hermannus Ritschelius), hiatum igitur, qui est hiatus ita uti nomen possidet, ullum admisisse Plautum nego, non quo codicum auctoritatem qui cuiusvis generis sescentos praebent temere nihili faciam, sed multiplici ratiocinatione sane non a me primo instituta fretus quae et potior est librorum fide et cur totiens hietur in libris simul explicat. primum igitur video Ennium praeter licentias nonnullas graecanicas ab ipso in artem admissas ignorare hiatum, Terenti comoedias, quas scilicet eruditi homines statim et mox grammatici manibus versabant, in codicibus fere carentes hiulcis vocibus legi, posteriores Ennium sequi, vocabula iambica cum sequentibus fere non contrahere, ipsam synaloepham inde ab Ovidio tantum non expellere, hiatum ignorare omnes; video Plauti versus refertos esse vocibus coalescentibus, non in continuo tantum sermone, sed in distincto, inter personas distributo, incisionibus distento, ut hiatus ad librorum rationem intermixti lectores haesitantes, histriones (atque scaenae haec scripta sunt, non lectioni aut grammaticorum studiis) balbutientes necessario effecissent; video Ciceronem noto Oratoris loco ex Ennio hiatum graecanicum, ex Naevio duo hiatus non hiatus, ex Plauto nullum adferre, poetas quosdam ut versus facerent saepe hiasse, sed ne licere quidem Romanis hominibus voces distrahere praedicantem, ergo in scaena hiulcos sermones pronuntiari potuisse et ipsum, qui nec spectaret in scaena Naevianas fabulas et exemplaribus uteretur iam noviciis formis infectas, negare; video formis vetustioribus linguae Latinae Plauti aetate incredibilem in modum fluctuantis, formis igitur quas libri non praebent, tituli, grammatici, analogia praebent, magnam hiatuum partem removeri: qua de re quod nondum explorata sunt omnia, quaedam temere prolata, ad quaerendum hoc, non ad infitiandum inlicere nos debet; denique (nam quod codex rescriptus hiatus Palatinorum multos tollit adferre nolo: non parvum quidem hoc, sed singula, non rem ipsam tangit) denique video in titulis metricis non indoctis antea quidem nullos, inde ab Hadriani aetate permultos hiatus deprehendi. Plauto igitur hiulcas voces nusquam tribuemus, procul habitos esse dicemus a senariorum caesuris (ac plane alienus est a caesurae trochaicae natura hiatus), minime toleratos in sermonis interpunctione aut mutatione personarum, fortasse admissos

in septenariorum versuum dihaeresi, siquidem inconexos interdum hos quoque versus longos Plautum composuisse credibile est. innumeri autem hiatus quos codices praebent quin antiquitus traditi, non recens nati sint, non dubitabimus, sed ea aetate ortos dicemus qua et artis Plautinae scientia et synaloephae usus paulatim evanescebat, acceptos et sine dubitatione receptos esse ab Hadrianeae aetatis, quae iam in vocibus hiulcis non offendebat, grammaticis. quod eo facilius fieri poterat quo saepius acciderat ut vocabulis transpositis, voculis ad rem non necessariis omissis, verborum formis in novicium splendorem redactis hiulci versus sine sententiae detrimento evaderent. nos vero ubi nec lingua laesa est nec sententia tales versus certa ratione reconcinnandi adminicula desideramus; immo complures plerumque viae patent quae ad speciem aliquam ab arte Plauti non alienam deducere possint, i. e. ludere cogimur qui ista emendare studemus. hactenus plane mihi convenit cum eis qui non tam admittunt hiatum quam pugnant contra inania criticorum conamina. in eis igitur versibus qui praeter hiatum offensionem nullam praebent, nisi forte formas verborum Plauto usitatas restituere praestat (atque reposui quidem quaecumque certa esse arbitror, cavi omnino ne relicta fortasse vetustatis vestigia corrigendo oblimarem), ultra traditas fabularum recensiones, i. e. ultra Hadrianeae aetatis grammaticos prodire non licet. itaque inter integros versus hiantes multos reliqui, in adnotatione (namque pro sanis venditare nec volui nec debui) quid ponere potuerit poeta indicavi; quos hiatu liberavi versus non propter hiatum correxi, sed aliis rationibus ductus.

Non idem de rebus metricis omnibus dicendum; immo accidere solet ut certae leges quasque poetam observasse probari possit non sine sententiae aliquo detrimento violentur. canticorum autem liberius formatorum arti cognoscendae satis firmum praestiterunt codices in colometria non nimis a librariis obscurata fundamentum.

Interpolatas ab histrionibus fabulas et retractatas, nonnullas in brevius contractas vel ex poetae versibus et retractatorum dittographiis concinnatas iam Varro invenerat, cuius rei non obscura indicia partim primo obtutu cognoscuntur partim a viris doctis certa ratione indagata sunt. quamquam quod in hoc quaestionum genere primum esse debet, nimirum quam ipse Plautus in exemplaribus graecis barbare vertendis rationem aut secutus sit aut possit secutus esse, fere distulerunt quaerere qui de retractationibus egerunt. sed de his rebus disputandi alia occasio dabitur.

Adnotavi quaecumque ad fabularum memoriam, qualem codices et grammatici tradiderunt, recte aestimandam pertinerent. veteris autem codicis et in Bacchidibus rescripti plenam lectionem proposui, item Vrsiniani et Ambrosiani, in Bacchidibus decurtati et Vrsiniani aut consentientes inter se aut a vetere dissentientes scripturas omnes, singulorum autem librorum praeter veterem et rescriptum proprias eas tantum enotavi quae momenti aliquid habere viderentur. recipere in verborum contextum nolui nisi quae certa esse, indicare volui quae corrupta esse iudicarem; accidere tamen haud raro in hoc poeta debuit, ut certum et definitum ferri iudicium nequiret. multis igitur versibus, quos defendi posse videbam, subieci quae homines docti docte coniecissent; multa de quibus dubitandum esse sciebam, intacta reliqui nusquam tacita dubitatione et probabili sanandi ratione plerumque indicata. quae verbo non addito ut tradita sunt tenui ea facili negotio a quovis nec sermonis Plauti artisque ignaro neque opinationibus meris impedito defendi posse videbantur. magnopere autem, dum ultimam primae huic operis particulae manum impono, iudicium meum adiuvit amicissima Wilamowitzii opera. — de formis quibusdam et collocationibus verborum quibus solis Plautum usum esse quosdam nunc credere video non persuasisse mihi viros doctos et omnino insignem sermonis varietatem cum singulari in aliis rebus constantia coniunctam Plauto me eripere noluisse periti facile cognoscent. virorum doctorum nomina quaecumque iam in Ritschelii Goetzii Loewii editionibus memorata inveni loco quo sententiam protulerunt non indicato nuncupavi. accuratiorem eorum tantum mentionem feci quae postea in lucem prodierunt; paulo plura quam in prioribus tribus ad Bacchides adnotavi. sed et fugisse me haud pauca puto nec sane memorare volui quaecumque legeram, immo tacere multa.

De consilio meo satis praefatus sum. quod si quid non inutile adiecisse videbor tot tantorumque virorum studiis gravissimo huic antiquitatis Romanae monumento dedicatis, non periisse operam sane non iniucundam gaudebo.

Rostochii Nonis Augustis

Fridericus Leo

A folia rescripta Ambrosiana in quibus servati sunt B a c c h i d u m versus 477—530 et 944—961

B codex 'vetus' Camerarii Palatinus nunc Vaticanus saec. XI continet amissa Vidularia XX fabulas ordine vulgari, Bacchidibus post Epidicum conlocata

C codex 'decurtatus' Palatinus Heidelbergensis saec. XII continet XII fabulas posteriores quarum prima B a c c h i d e s

D codex Vrsini Vaticanus saec. XII continet Amphitruonem Asinariam Aululariam Captivorum v. 1—363 et XII decurtati fabulas

E codex Ambrosianus saec. XIII continet VIII fabulas priores

codex *Londinensis* (*J*) saec. XI continet VIII fabulas priores

ς codicum a doctis Italis correctorum scripturae

B^a et B^b etc. correcturas a prima manu factas indicant,

B^1 et B^2 etc. correcturas ab altera manu factas

* asterisci inter litteras positi litteras quolibet modo oblitteratas indicant

* asteriscus praepositus est editoris coniecturis; ubi adiectum *codd.*, emendatio in verborum contextum recepta est

scripturae nulla nota insignitae codicum consensum indicant; *BDE* et in Bacchidibus *BCD* scripturae additum locum in codice aliquo correctum esse significat

AMPHITRVO

ARGVMENTVM I

In faciem versus Amphitruonis Iuppiter,
dum bellum gereret cum Telebois hostibus,
Alcmenam uxorem cepit usurariam.
Mercurius formam Sosiae servi gerit
absentis: his Alcmena decipitur dolis.
postquam rediere veri Amphitruo et Sosia,
uterque deluduntur in mirum modum.
hinc iurgium, tumultus uxori et viro,
donec cum tonitru voce missa ex aethere
adulterum se Iuppiter confessus est.

ARGVMENTVM II

Amore captus Alcumenas Iuppiter
Mutavit sese in formam eius coniugis,
Pro patria Amphitruo dum decernit cum hostibus.
Habitu Mercurius ei subservit Sosiae.
Is advenientis servom ac dominum frustra habet.
Turbas uxori ciet Amphitruo, atque invicem
Raptant pro moechis. Blepharo captus arbiter
Vter sit non quit Amphitruo decernere.
Omnem rem noscunt. geminos Alcumena enititur. †

INCIPIT PROLOGVS IN AMPHITRIONEM PLAVTI POETĘ *B, sine tit. DE*
1 amphitrionis *ut plerumque* (*LG praef. p. VII*) 2 thelobois: *sic vel* telobois *ubique ante v. 414 secundum pronuntiandi rationem volgarem et fortasse Plautinam* 3 alcumenam, 5 alcumena: *fort.* e *corripuit* (*Vssingius*) 7 in] dolis in *codd.*, *corr.* ς
AMPHITRIO. ARGVMENTVM *B* 1 alcumenae *E; cf. v. 486. 872* 2 istius (stius) *Opitzius stud. Lips. 6, 274* 3 cernit B^{1}*DE* 6 atque] *ac se 9 alcumena] illa *Bothius*

PERSONAE

MERCVRIVS
SOSIA servos
IVPPITER
ALCVMENA
AMPHITRVO
BLEPHARO gubernator
BROMIA ancilla

SCAENA THEBIS

PROLOGVS

MERCVRIVS

Vt vos in vostris voltis mercimoniis
emundis vendundisque me laetum lucris
adficere atque adiuvare in rebus omnibus,
et ut res rationesque vostrorum omnium
bene expedire voltis peregrique et domi,
bonoque atque amplo auctare perpetuo lucro
quasque incepistis res quasque inceptabitis,
et uti bonis vos vostrosque omnis nuntiis
me adficere voltis, ea adferam, ea uti nuntiem
quae maxume in rem vostram communem sient
(nam vos quidem id iam scitis concessum et datum
mi esse ab dis aliis, nuntiis praesim et lucro):
haec ut me voltis adprobare adnitier,
lucrum ut perenne vobis semper suppetat:
ita huic facietis fabulae silentium
itaque aequi et iusti hic eritis omnes arbitri.
Nunc quoius iussu venio et quam ob rem venerim
dicam simulque ipse eloquar nomen meum.
Iovis iussu venio; nomen Mercuriost mihi.
pater huc me misit ad vos oratum meus,
tametsi pro imperio vobis quod dictum foret
scibat facturos, quippe qui intellexerat
vereri vos se et metuere, ita ut aequomst Iovem;
verum profecto hoc petere me precario
a vobis iussit leniter dictis bonis.

PROLOGVS *om. codd.* *prologus multis multorum additamentis auctus et inmutatus. inesse quae Plauti tempora excedant docuit Ritschelius parerg. p. 212 sq.* 5 peregreque B^2, peregrinaque D^1 9 ut *BE; constructionis etiam Plauto frequentatae in hac fabula exemplum v. 842* 14 superat *E* 19 mercurii est *BE*, mercuri est *D*, *corr.* ς

etenim ille, quoius huc iussu venio, Iuppiter
non minus quam vostrum quivis formidat malum:
humana matre natus, humano patre
mirari non est aequom, sibi si praetimet.
atque ego quoque etiam, qui Iovis sum filius,
contagione mei patris metuo malum.
propterea pace advenio et pacem ad vos fero.
iustam rem et facilem esse oratam a vobis volo,
nam iusta ab iustis iustus sum orator datus.
(nam iniusta ab iustis impetrari non decet,
iusta aútem ab iniústis petere insipientiast;
quippe illi iniqui ius ignorant neque tenent).
nunc iam huc animum omnes quae loquar advortite.
debetis velle quae velimus: meruimus
et ego et pater de vobis et re publica;
nam quid ego memorem (ut alios in tragoediis
vidi, Neptunum Virtutem Victoriam
Martem Bellonam, commemorare quae bona
vobis fecissent) quis bene factis meus pater,
deorum regnator, architectust omnibus?
sed mós numquam illi fúit patri meo [scílicet],
ut exprobraret quod bonis faceret boni;
gratum arbitratur esse id a vobis sibi
meritoque vobis bona se facere quae facit.
    Nunc quam rem oratum huc veni primum proloquar,
post argumentum huius eloquar tragoediae.
quid contraxistis frontem? quia tragoediam
dixi futuram hanc? deus sum, commutavero.
eandem hánc, si voltis, faciam ex tragoedia
comoedia ut sit omnibus isdem vorsibus.
utrum sit an non voltis? sed ego stultior,
quasi nesciam vos velle, qui divos siem.
teneo quid animi vostri super hac re siet:
faciam ut commixta sit: [sit] tragicomoedia.

---

26 hic B^1 32 pace] pacem *E* affero *codd.*, *corr. Acidalius* 34 iusta *Bothius*] iuste 36 peterest insipientia *O. Brugmanus* 37 illi *D*] nulli *B* inilli *E* 38 iam *del. Fleckeisenus* omnes] ad ea *E* 40 puplica D^1 41 ut — 44 fecissent *secrevit Vssingius* 45 architectus *codd., corr. Pareus* 46 *[scilicet]; [qui hic placet] *LG* 47 exprobaret *B* 49 fecit *BDE* 50 quam ob rem B^b 54 faciam [iam] *Lachmannus* ex *om.* D^a 55 commoedia *BE*, commoediam *D* omnis i. v. *Muellerus*, *omnibus suis v. 56 sit *E*] fit *BD* 59 *[sit] tragico comoedia *BD*, traicocomoedia *E*, *item v. 63*

nam me perpetuo facere ut sit comoedia,
reges quo veniant et di, non par arbitror.
quid igitur? quoniam hic servos quoque partes habet,
faciam sit, proinde ut dixi, tragicomoedia.
nunc hoc me orare a vobis iussit Iuppiter,
ut conquaestores singula in subsellia
eant per totam caveam spectatoribus,
si quoi favitores delegatos viderint,
ut is in cavea pignus capiantur togae.
si qui quoi ambissint palmam [ex] histrionibus
seu quoiquam artifici, si per scriptas litteras
seu qui ipse ambissit seu per internuntium,
sive adeo aediles perfidiose quoi duint,
sirempse legem iussit esse Iuppiter,
quasi mágistratum sibi álterive ambíverit.
virtute dixit vos victores vivere,
non ambitione neque perfidia: qui minus
eadem histrioni sit lex quae summo viro?
virtute ambire oportet, non favitoribus.
sat habet favitorum semper qui recte facit,
si illis fides est quibus est ea res in manu.
hoc quoque etiam mihi [ille] in mandatis dedit,
ut conquaestores fierent histrionibus:
qui sibi mandasset delegati ut plauderent
quive alter quo placeret fecisset minus,
eius órnamenta et corium uti conciderent.
mirari nolim vos quapropter Iuppiter
nunc histriones curet. ne miremini:
ipse hanc acturust Iuppiter comoediam.
quid? admiratin estis? quasi vero novom
nunc próferatur, Ióvem facere histrióniam.
etiam histriones anno quom in proscaenio hic

---

61 per *D*, pur E^a 65 conquisitores, *item 82; cf. Varro de l. l. 6, 79* singuli BD^bE (*unde Fabricius Servio addidit, II 287, 22 Th.*) 67 fautores *B Nonius* 68 iis 69 *sive qui ambissent palmam histrionibus *codd.* (si qui *et* ambissit *Fruterius*, ambissint *Ritschelius*) 70 sive cuiquam *codd., corr. Pareus* *seu *codd.* (*i. e.* sei) 71 sive qui *codd., corr. Ritschelius* ambisset *DE*, ambissent *B*, *corr. Fruterius* 72 aedibiles *B* 73 si similem rem ipse in legem *codd., corr. Scaliger* (*de corruptela cf. Fest. p. 344*) 79 habere B^a 81 [ille] *Pylades* 83 mandassent *codd., corr. Bentleius* 84 quive quo placerent alter *codd., corr. Guyetus* (placeret *Pius*) 89 admirati *codd., corr. Lomanus* 90 *eum facere 91 ante, quom *Vssingius* in *om. E*

Iovem invocarunt, venit, auxilio is fuit;
praeterea certo prodit in tragoedia.
hanc fabulam inquam hic Iuppiter hodie ipse aget,
et ego una cum illo. nunc [vos] animum advortite,
dum huius árgumentum eloquar comoédiae.
Haec urbs est Thebae: in illisce habitat aedibus
Amphitruo, natus Argis ex Argo patre,
quicum Alcumenast nupta, Electri filia.
is nunc Amphitruo praefectust legionibus,
nam cum Telebois bellumst Thebano poplo.
is prius quam hinc abiit ipsemet in exercitum,
gravidam Alcumenam fecit uxorem suam.
nam ego vós novisse crédo iam ut sit páter meus,
quam liber harum rerum [et] multarum siet
quantusque amator sit quod complacitumst semel.
is amare occepit Alcumenam clam virum
usuramque eius corporis cepit sibi,
et gravidam fecit is eam compressu suo.
nunc, de Alcumena ut rem teneatis rectius,
utrimque est gravida, et ex viro ét ex summo Iove;
et meus pater nunc intus hic cum illa cubat:
et haec ob eam rem nox est facta longior,
dum [cum] illa quacum volt voluptatem capit;
sed ita adsimulavit se quasi Amphitruo siet.
nunc ne hunc ornatum vos meum admiremini,
quod ego huc processi sic cum servili schema,
veterem atque antiquam rem novam ad vos proferam.
propterea ornatus in novom incessi modum:
nam méus pater intus núnc est eccum Iuppiter;
in Amphitruonis vortit sese imaginem
omnesque eum esse censent servi qui vident:
ita vorsipellem se facit quando lubet.
ego servi sumpsi Sosiae mi imaginem,

---

92 invocaverunt B^a, vocaverunt D^a 94 hic *om.* D^a 95 [vos] *Pylades* 96 argumentum huius *Pylades*, huiusce a. *Bentleius* eloquor *Elstius de dum partic. usu Pl. 10 cf. 11* 98 Argum *Nonius et Servius* Argivum *intellegunt; alii* Alcaeum *substituerunt* (Argis Alcaeo patre *Fleckeisenus*) 101 est bellum *codd., corr. Pylades* populo 103 uxorem fecit *codd., corr. Fruterius* 104 novissem B^1 meus pater *Bothius* 105 [et] *Peerlkampius* 106 siet *de constructione cf. e. g. 34* 108 coepit *BDE* 112 hic *om. E* 114 [cum] *Lindemannus* 117 huc ego (ergo) pr. cum s. s. *Charisius bis* processi huc *Nonius* (huc praecessi *Leidensis*) seruuli B^a 120 nunc intust *Ritschelius* (nunc intus *Bothius*)

qui cum Amphitruone abivit hinc in exercitum,
ut praeservire amanti meo possem patri
atque ut ne qui essem familiares quaererent,
vorsari crebro hic quom viderent me domi;
nunc quom esse credent servom et conservom suom,
haud quisquam quaeret qui siem aut quid venerim.
pater nunc intus suo animo morem gerit:
cubat complexus quoius cupiens maxumest.
quae illi ad legionem facta sunt memorat pater
meus Alcumenae: ílla illum censet virum
suom esse, quae cum moechost. ibi nunc meus pater
memorat, legiones hostium ut fugaverit,
quo pacto donis sit donatus plurumis.
ea dona, quae illic Amphitruoni sunt data,
abstulimus: facile meus pater quod volt facit.
nunc hodie Amphitruo veniet huc ab exercitu
et sérvos, quoius ego hánc fero imaginem.
nunc internosse ut nos possitis facilius,
ego hás habebo úsque in petaso pinnulas;
tum meo patri autem torulus inerit aureus
suo ín petaso: id signum Amphitruoni non erit.
ea sígna nemo hórum familiarium
videre poterit: verum vos videbitis.
sed Amphitruonis ille est servos Sosia,
a pórtu illic núnc cum lanterna advenit.
abigam iam ego illunc advenientem ab aedibus.
adéste: erit operae prétium hic spectantibus
Iovem ét Mercurium fácere histrioniam.

---

125 abiit 129 cred*** E^1 (credens *Lond.*) 132 cuius] cupiens B^1 134 censet illa *Fleckeisenus* 135 nunc* *B* 137 sit donis *codd., corr. Salmasius* 139 quot B^1DE 141 fero hanc *Fleckeisenus* 143 habebo hic usque *Pylades* pinulas B^1DE 144 torrulus *BDE* 145 *suo in petaso] suppetaso 146 *illorum 148 illic 149 portud *Ritschelius* laterna *B* huc advenit *Camerarius* 150 illum 151 *sic 152 [hic] histr. *Hermannus*

SOSIA MERCVRIVS I 1

Sos. Qui me álter est audácior homo aút qui confidéntior,
iuventútis mores qui sciam, qui hoc noctis solus ambulem?
quid faciam, nunc si tres viri me in carcerem compegerint?
inde crás e promptuaria cella depromar ad flagrum,
nec causam liceat dicere mihi, néque in ero quicquam auxili
nec quisquam sit quin me [malo] omnes esse dignum deputent.
ita quási incudem me míserum homines
octó validi
caedánt, ita peregre advéniens
hospítio publicitús accipiar.
haéc eri inmodéstia
coégit, me qui hóc noctis á portu íngratiís excitávit.
nonne idem hoc luci me mittere potuit?
ópulento homini hoc sérvitus
dúrast, hoc magis míserast,
noctés quod diésque assiduó satís superquest
quod fácto aut dicto ádeost opús, quietus né sis.
ipsús dominus díves, operis ét laboris éxpers
quodcumque homini accidit lubére, posse rétur:
esse aéquom putát, non reputát laboris quíd sit,
nec aéquom anne iníquom imperét cogitábit.
ergo ín servitúte expetúnt multa iníqua:
habéndum et ferúndum hoc onúst cum labóre.

---

156 promptaria 157 erro *B*[1] *auxilii siet *codd.* 158 [malo] *Muellerus* 159 *sq. anapaestos agnovit Hermannus. est hypermetron V metrorum cum catalexi sequente dimetro.* Ita — caedant | Ita — accipiar *codd., inter* caedant *et* Ita *male antecipantes versum 173 Priscianus II p. 422 haec cola novit:* ita peregre adveniens *et* hospitio publicitus accipiar *et* qui hoc noctis a portu *et* ingratis excitavit, *quae omnia iambis dimetitur* 162 puplicitus *DB*[2], puplicius *B*[1] 163. 164 *uno versu codd.* 164 portu: *hiat. in abl.* ingratis 165 *del. LG* 166. 167 *opulento h. h. s. dura est | hoc magis miser est divitis (divitiis *B*[1]*DE*) servus *codd.* (167 *del. Gulielmius*) 168—172 *bini bacchei cum iambis* (*i. e. anacreonteo*) *coniuncti* (*cf. 176. 177*). 168 *noctesque diesque *codd.* 169 quo *codd., corr. Muellerus.* dicto adest *codd., corr. Lachmannus* (dictod est *Pareus*) quietis *D*[1], quietistus *E*[1] 170 ipse dives *monosyllabum* 171 *acciderit 172 *aequom esse *codd.* 175 opus est *B*[1]*DE*

Merc. Satiúst me queri íllo modó servitútem:
hodié qui fuerim líber,
eúm nunc potívit patér servitútis,
hic quóm verna nátust.
Sos. Sum véro vere vérbero: num número mi in mentém fuit,
dis advenientem gratias pro meritis agere atque alloqui?
ne illi edepol si merito meo referre studeant gratiam,
aliquem hominem allegent qui mihi advenienti os occillet probe,
quoniam bene quae in me fecerunt ingrata ea habui atque inrita.
Merc. Facit ille quod volgo haud solent, ut quid se sit dignum sciat.
Sos. Quod numquam opinatus fui neque alius quisquam civium
sibi eventurum, id contigit, ut salvi poteremur domi.
victores victis hostibus legiones reveniunt domum
duello exstincto maxumo atque internecatis hostibus.
quod multa Thebano poplo acerba obiecit funera
id vi et virtute militum victum atque expugnatum oppidumst
imperio atque auspicio eri mei Amphitruonis maxume.
praeda atque agro adoriaque adfecit populares suos
regique Thebano Creoni regnum stabilivit suom.
me a portu praemisit domum, ut haec nuntiem uxori suae:
ut gesserit rempublicam ductu imperio auspicio suo.
ea nunc meditabor quo modo illi dicam, quom illo advenero.
si dixero mendacium, solens meo more fecero.
nam quom pugnabant maxume, ego fugiebam maxume.
verum quasi adfuerim tamen simulabo atque audita eloquar.
sed quo modo et verbis quibus me deceat fabularier,
prius ipse mecum etiam volo hic meditari. sic hoc proloquar.
Principio ut illo advenimus, ubi primum terram tetigimus,
continuo Amphitruo delegit viros primorum principes;
eos legat, Telebois iubet sententiam ut dicant suam:

176. 177 *et* 178. 179 *coniuncti* 178 potuit *B*[1]*DE* 179 *hic qui verna natus est queritur *codd. Nonius* 180 Sos. *om. BD*[1]*E; item fere in sq.* vere *Ritschelius*] verna *num numero] nunc vero *codd.*, numero *Gellius Nonius*, num verbo *Ribbeckius* 182 studeam *B*[a] gratias *codd., corr. Reinius* 183 occiliet *dubitanter LG* 184 qui *BD*[1] 187 potiremur domi *Nonius*] domum 189 extincto d. *Fleckeisenus; versus suspectus* 190 qui *BDE* populo 191 vinctum *B*[1] 192 mei eri *Fleckeisenus* *fort.* imperiod auspiciod *et sq. v.* praedad agrod adoriad *ut in formulis* (*cf. 991*); *nam v. 196 recentioris videtur originis esse cum v. 197 qui Brixio est suspectus* (*194. 197—200 Kiesslingio*) 193 agro [qui] *Vssingius* (qui *in init. vers. Pylades*) 199 ego [tum] *B*[2] 200 verumtamen *E* 202 si hoc *E Nonius*

si sine vi et sine bello velint rapta et raptores tradere,
si quae asportassent redderent, se exercitum extemplo domum
reducturum, abiturus agro Argivos, pacem atque otium
dare illis; sin aliter sient animati neque dent quae petat,
sese igitur summa vi virisque eorum oppidum oppugnassere.
haec ubi Telebois ordine iterarunt quos praefecerat
Amphitruo, magnanimi viri freti virtute et viribus
superbe nimis ferociter legatos nostros increpant,
respondent bello se et suos tutari posse, proinde uti
properaret de suis finibus exercitus deducere.
haec ubi legati pertulere, Amphitruo [e] castris ilico
producit omnem exercitum. Teleboae contra ex oppido
legiones educunt suas nimis pulcris armis praeditas.
póstquam utrimque éxitumst máxuma cópia,
dispertiti viri, dispertiti ordines,
nos nostras more nostro et modo instruximus
légiones, item hóstes contra légiones suas ínstruont.
deínde utrique ímperatóres in medium éxeunt,
éxtra turbam órdinum cólloquontúr simul.
convenit, victi utri sint eo proelio,
urbem agrum aras focos seque uti dederent.
postquam id actumst, tubae contra utrimque occanunt,
consonat terra, clamorem utrimque efferunt.
imperator utrimque hinc et illinc Iovi
vota suscipere, [utrimque] hortari exercitum.
[tum] pro se quisque id quod quisque potest et valet
edit, ferro ferit, tela frangunt, boat
caélum fremitu virum, ex spíritu atque anhélitu

---

207 quas B^1 reddere B^2 (asportassint *Fleckeisenus*) si *B* 208 *mire Argivos nuncupat, quasi Helena a Troianis poscatur; cf. 98* 209 petant *D Nonius* 210 oppidum oppugnassere *Lindemannus*] opp. expugnassere *D Donatus*, o. expugnasse *BE*, oppugnatum ire *Nonius*, sed oppugnatus seoppidum *cod. Paris.* 213 superbi ς 215 *propere *codd.* exercitum *Boxhornius* *deducerent *codd.* 216 [e] ς 217 Teleboae contra *Bergkius*] contra Teleboae (*cf. Vsenerus ind. Gryphisw. 1866 p. 10. 13*) 218 reducunt B^1, seducunt B^2 221 nos — item | hostes — instruont *codd., corr. Spengelius* 223. 233 *bini cretici cum trochaeis (dim. catal.) coniuncti cf. 234 et 242. 245, 237. 247* 223 *utrimque 227 pactumst *Baehrensius in Fleckeiseni ann. 129, 837* contra utr. occ. *Bergkius*] utrimque canunt contra 228 consonant aera *Baehrensius* clamoremque *B* 229 uterque *Lindemannus*, Victori *Baehrensius* 230 [utrimque] *Spengelius* (uterque *Seyffertus: cf. ad 229*) 231 *[tum] id *fort. delend.* 233 ferrum ferit, tela fligunt *Baehrensius*

nébula constát, cadunt volneris vi et virium.
denique, ut voluimus, nostra superat manus:
hostes crebri cadunt, nostri contra ingruont
vi feroces.
sed † fugam in se tamen: nemo convortitur
nec recedit loco quin statim rem gerat;
animam omittunt prius quam loco demigrent:
quisque ut steterat iacet optinetque ordinem.
hóc ubi Amphítruo erus cónspicatust,
ílico equités iubet déxtera indúcere.
equites parent: citi ab dextera maxumo
cúm clamore ínvolant ímpetu alacri,
foédant et próterunt hóstium cópias
iúre iniustas.

MERC. Numquam étiam quicquam adhúc verborumst prólocutus pérperam:
namque ego fui illi in re praesenti et meus quom pugnatumst pater.

SOS. Perduelles penetrant se in fugam; ibi nostris animus additust:
vortentibus Telebois telis complebantur corpora;
ipsusque Amphitruo regem Pterelam sua obtruncavit manu.
haec illic est pugnata pugna usque a mani ad vesperum
(hoc adeo hoc commemini magis, quia illo die inpransus fui),
sed proelium id tandem diremit nox interventu suo.
postridie in castra ex urbe ad nos veniunt flentes principes:
velatis manibus orant ignoscamus peccatum suom,
deduntque se, divina humanaque omnia, urbem et liberos
in dicionem atque in arbitratum cuncti Thebano poplo.
post ob virtutem ero Amphitruoni patera donata aureast,
qui Pterela potitare rex est solitus haec sic dicam erae.

---

234 virum D^1 volnerum vi viri *Luchsius* (volneris v. v. *Seyffertus*); *aliud latet* 235 volumus B^1DE 236. 237 *uno versu codd.* 237 vicimus vi *codd., corr. Spengelius* 238 *sed fuga haud fit tamen. — 'convortitur pro convortit' *Nonius* 239 statim 'producta prima syllaba' *Nonius; item 276* 240 animum BED^2, animom D^1, *corr. Lond.* 242 conspicatus s**** est D^1, conspicatust [meus] *Camerarius* (*cf. 245* impetu alacri [inruont] *Lindemannus*) 243 invadere *Salmasius* 246. 247 *uno versu codd.* 250 illic 252 suad *Ritschelius* 253 illis *Nonius*, illi *E* pugnato pugnu D^a mani *Nonius*] mane haec illi sic pugnata pugnast *Studemundus ap. Abraham. st. Pl. 209* usque [usque] *Ribbeckius M. Rh. 38, 450* 256 annos B^1D^1E 257 orant ut *Nonius 502* 259 populo *D* 260 ob *om.* B^a est aurea *codd., corr. Camerarius* 261 po-

nunc pergam eri imperium exsequi et me domum capessere.
MERC. Áttat, illic húc iturust. íbo ego illic óbviam.
neque ego hunc hominem hodie ad aedis has sinam umquam accedere;
quando imagost huius in me, certumst hominem eludere.
et enim vero quoniam formam cépi huius ín med et statum,
decet et facta moresque huius capere me similes item.
itaque me malum esse oportet, callidum, astutum admodum
atque hunc telo suó sibi, malítia, a foribus pellere.
sed quid illúc est? caelum aspectat. observabo quam rem agat.
SOS. Certe edepol, si quicquamst aliud quod credam aut certo sciam,
credo ego hac noctu Nocturnum óbdormivisse ebrium.
nam neque se Septentriones quoquam in caelo commovent,
neque se Luna quoquam mutat atque uti exortast semel,
nec Iugulae neque Vesperugo néque Vergiliae óccidunt.
ita statim stant signa, neque nox quoquam concedit die.
MERC. Perge, Nox, ut occepisti, gere patri morem meo:
optumo optume optumam operam das, datam pulcre locas.
SOS. Neque ego hac nocte longiorem me vidisse censeo,
nisi pridem unam, verberatus quam pependi perpetem:
eam quoque edepol etiam multo haec vicit longitudine.
credo edepol equidem dormire Solem, atque adpotum probe;
mira sunt nisi invitavit sese in cena plusculum.
MERC. Ain vero, verbero? deos esse tui similis putas?
ego pol te istis tuis pro dictis et male factis, furcifer,
accipiam; modo sis veni huc: invenies infortunium.
SOS. Vbi sunt isti scortatores, qui soli inviti cubant?

---

tare B^bD^2E, poare B^a, positare D^1, *corr.* ς (*cf. 419. 535*) rex *om.* B^a solitus est *codd., corr. Bothius* si B^a *rae B^a 262 persequar *Nonius* capessum D^a 263 illi obviam 264 huc BDE^1 hocedie *Ritschelius* 266 me 267 *capere] habere 268 oporet B^1D 271 édepol scio si *codd., corr. Bothius* quid *BDE* 272 crede B^a notu B^a Nocturninum *Hieronymus nuncupasse videtur* obdormisse *BDE* 273 namque B^a 274 motat ς statque *Pylades* 275 nec vigulae B^a, nec vigule *D*, neque iugula *Varro hiatus non Plautinus, sed Varroni notus* 276 signa omnia *Nonius bis* die *Servius*] diei 277 morem patrem meum D^a, morem patre meo D^b 278 des *B* 279 vedisse me B^1, vidisse me B^2 280 *pridem] item 281 eam *** *B* 282. 283 *retractatori tribuit Schusterus quomodo Pl. Att. exemplaria transtulerit Gryph. 1884 p. 11* 283 mirum si inv. *Nonius* 284 ainim D^a, ain tu *Ritschelius, cf. 344 Asin. 347. 896 Curc. 323 Poen. 985;* aine *Lachmannus in Lucr. p. 162* 285 furgifer *BD*, fugifer *E* 286 sis *om. D* 287 soliti *E*

haec nox scitast exercendo scorto conducto male.
Merc. Meus pater nunc pro huius verbis recte et sapienter facit,
qui complexus cum Alcumena cubat amans animo obsequens.
Sos. Ibo ut erus quod imperavit Alcumenae nuntiem.
séd quis hic est homó, quem ante aedis video hoc noctis? non placet.
Merc. Nullust hoc metuculosus aeque. Sos. Hem, mi in mentem venit,
íllic homo hoc [hoc] dé umero volt pallium detexere.
Merc. Timet homo: deludam ego illum. Sos. Perii, dentes pruriunt;
certe advenienten hic me hospitio pugneo accepturus est.
credo misericors est: nunc propterea quod me meus erus
fecit ut vigilarem, hic pugnis faciet hodie ut dormiam.
oppido interii. obsecro hercle, quantus et quam validus est!
Merc. Clare advorsum fabulabor: sic auscultet quae loquar;
igitur magis demum maiorem in sese concipiet metum.
agite, pugni, iam diust quom ventri victum non datis:
iam pridem videtur factum, heri quod homines quattuor
in soporem collocastis nudos. Sos. Formido male,
ne ego hic nomen meum commutem et Quintus fiam e Sosia;
quattuor nudos sopori se dedisse hic autumat:
metuo ne numerum augeam illum. Merc. em, nunciam ergo: sic volo.
Sos. Cingitur: certe expedit se. Merc. Non feret quin vapulet.
Sos. Quis homo? Merc. Quisquis homo huc profecto venerit, pugnos edet.
Sos. Apage, non placet me hoc noctis esse: cenavi modo;

292 est hic *B* 292 *sq. et hunc locum et alios quosdam huius aliarumque fabularum frustra temptavit Antonius Mueller progr. Bad. Bad. 1883* 293 hem mi *Ribbeckius l. s.*] quem (mi *Bothius*) 294 *illic (illo D^a, ille D^b) homo hoc denuo vult *codd.* (*conferunt 317*), illic hoc homo d. v. *Camerarius* de****re B^a, dextere *DE* 295 peri* dentes B^a, perii dente D^a, perlidentes *E* 296 pugne *codd., corr. Acidalius* 298 vigilem *D* 299 et *om. Nonius* 300 clare avorsum *BD*, clar aversum *E* sic *Ribbeckius*] hic (*cf. Luchs. comm. pros. I 7 sq.*) 301 magis demum maiorem] magis modum morem BD^bE, m. m. maiorem D^2, modum morem D^a, demum magis maiorem *Acidalius; fort. in* modummorem *unum nomen latet ut* immaniorem 302 quom *Fleckeisenus*] quod 303 iam primum *B* 305 non ego *E* 306 *duros *BDE*, viros *Lond.* ϛ 307 sicolo BD^1E 308 foret *E* 309 *profecto huc edat *E*

proin tu istam cenam largire, si sapis, esurientibus.
MERC. Haud malum huic est pondus pugno. SOS. Perii, pugnos ponderat.
MERC. Quid si ego illum tractim tangam, ut dormiat? SOS. Servaveris:
nam continuas has tris noctes pervigilavi. MERC. Pessumest,
facimus nequiter, ferire malam male discit manus;
[malam] alia forma esse oportet quem tu, pugne, tetigeris.
SOS. Illic homo me interpolabit meumque os finget denuo.
MERC. Exossatum os esse oportet quem probe percusseris.
SOS. Mirum ni hic me quasi murenam exossare cogitat.
ultro istunc qui exossat homines. perii, si me aspexerit.
MERC. Olet homo quidam malo suo. SOS. eí, num ei iam ego óbolui?
MERC. Atque haud longe abesse oportet, verum longe hinc afuit.
SOS. Illic homo superstitiosust. MERC. Gestiunt pugni mihi.
SOS. Si in me exercituru's, quaeso in parietem ut primum domes.
MERC. Vox mi ad aures advolavit. SOS. Ne ego homo infelix fui,
qui non alas intervelli: volucrem vocem gestito.
MERC. Illic homo a me sibi malam rem arcessit iumento suo.
SOS. Non equidem ullum habeo iumentum. MERC. Onerandus est pugnis probe.
SOS. Lassus sum hercle e navi, ut vectus huc sum: etiam nunc nauseo;
vix incedo inanis, ne ire posse cum onere existumes.
MERC. Certe enim hic nescio quis loquitur. SOS. Salvos sum, non me videt.
nescioquem loqui autumat: mihi certo nomen Sosiaest.
MERC. Hinc enim mihi vox dextera auris, ut videtur, verberat.
SOS. Metuo vocis ne vicem hodie hic vapulem, quae hunc verberat.

---

315 *facinus *codd.* 316 *[malam] alia forma os esse *Luchsius* oporet *B* pugne *Pylades*] pugno tetigeris *Vssingius*] legeris 318 os *om.* *D* oporet B^a 319 ne *BDE* murenam hic *Guyetus* 320 istuc *codd., corr. Dousa* 321 *num ei iam] numquam B^1E, nunquam *D*, numnam B^2 ego *om.* *E* 322 hic B^1DE 323 gestivit B^1DE 324 ut primum] prius *Nonius* 325 advolabit *BD* 329 nunc] non *E* 332 sosia est *codd., corr. Fleckeisenus* 333 dextera vox *codd., corr. Guyetus* 334 vice *codd., corr. Scaliger*

MERC. Optume eccum incedit ad me. Sos. Timeo, totus torpeo.
non edepol nunc ubi terrarum sim scio, si quis roget,
neque miser me commovere possum prae formidine.
ilicet, mandata eri perierunt una et Sosia.
verum certumst confidenter hominem contra conloqui,
qui possim videri huic fortis, a me ut abstineat manum.
MERC. Quo ambulas tu, qui Volcanum in cornu conclusum geris?
Sos. Quid id exquiris tu, qui pugnis os exossas hominibus?
MERC. Servos esne an liber? Sos. Vtcumque animo conlubitumst meo.
MERC. Ain vero? Sos. Áio enim vero. MERC. Verbero. Sos. Mentiris nunc.
MERC. At iam faciam ut verum dicas dicere. Sos. Quid eost opus?
MERC. Possum scire, quo profectus quoius sis aut quid veneris?
Sos. Húc eo eri [iussu, eius] sum servos. numquid nunc es certior?
MERC. Ego tibi istam hodie scelestam comprimam linguam. Sos. Haud potes:
bene pudiceque adservatur. MERC. Pergin argutarier?
quid apud hasce aedis tibi negotist? Sos. Immo quid tibist?
MERC. Rex Creo vigiles nocturnos singulos semper locat.
Sos. Bene facit: quia nos eramus peregri, tutatust domi;
at nunc abi sane, advenisse familiares dicito.
MERC. Nescio quam tu familiaris sis: nisi actutum hinc abis,
familiaris accipiere faxo haud familiariter.
Sos. Hic inquam habito ego atque horunc sum servos. MERC. At scin quomodo?
faciam ego hodie te superbum, ni hinc abis. Sos. Quonam modo?

---

336 terrarim $B^a D^a$ siquis] ubi *E* 338 illic et *B*, illic* *D*, illic ei *E* perierierunt B^1 339 certus est *BDE* 340 qui *Camerarius*] igitur qui *BD*, igitur quid *E* 343 servos esne *Camerarius*] seruosne 344 *[veru's] verbero mentiris nunciam *Camerarius* 347 huic $B^1 DE$ ego D^b *[iussu, eius]; *tripertitae interrogationi non satis facit Camerarii supplementum* eri [mei] nunc quid nunc *BDE* 348 sceleste *BDE* 350 *tibi negotist] negotii est tibi *BD*, negotium est tibi *E* 352 peregre 353 a*t *B* 354 quam tu] quantum *E* 355 accipere *BD*, accipe *E*, *corr.* ς 356 servus sum *codd.*, *corr. Camerarius* 357 nisi quo*ammodo D^a, quo nomina modo *E*

MERC. Auferere, non abibis, si ego fustem sumpsero.
SOS. Quin me esse huius familiai familiarem praedico.
MERC. Vide sis quam mox vapulare vis, nisi actutum hinc abis.
SOS. Tun domo prohibere peregre me advenientem postulas?
MERC. Haecine tua domust? SOS. Ita inquam. MERC. Quis erus est igitur tibi?
SOS. Amphitruo, qui nunc praefectust Thebanis legionibus,
quicum nuptast Alcumena. MERC. Quid ais? quid nomen tibist?
SOS. Sosiam vocant Thebani, Davo prognatum patre.
MERC. Ne tu istic hodie malo tuo compositis mendaciis
advenisti, audaciai columen, consutis dolis.
SOS. Immo equidem tunicis consutis huc advenio, non dolis.
MERC. At mentiris etiam: certo pedibus, non tunicis venis.
SOS. Ita profecto. MERC. Nunc profecto vapula ob mendacium.
SOS. Non edepol volo profecto. MERC. At pol profecto ingratiis.
hoc quidem profecto certumst, non est arbitrarium.
SOS. Tuam fidem obsecro. MERC. Tun te audes Sosiam esse dicere,
quí ego sum? SOS. Perii. MERC. Parum etiam, praeut futurumst, praedicas.
quoius nunc es? SOS. Tuos: nam pugnis usu fecisti tuom.
pro fidem, Thebani cives! MERC. Etiam clamas, carnufex?
loquere, quid venisti? SOS. Vt esset quem tu pugnis caederes.
MERC. Quoius es? SOS. Amphitruonis inquam Sosia. MERC. Ergo istoc magis,
quia vaniloquo's, vapulabis: ego sum, non tu, Sosia.
SOS. Ita di faciant, ut tu potius sis atque ego te ut verberem.
MERC. Etiam muttis? SOS. Iam tacebo. MERC. Quis tibi erust? SOS. Quem tu voles.
MERC. Quid igitur? qui nunc vocare? SOS. Nemo nisi quem iusseris.
MERC. Amphitruonis te esse aiebas Sosiam. SOS. Peccaveram:
nam Amphitruonis Sosiai me esse volui dicere.

358 auferrere *BDE* 359 familiae 361 tum *BDE* 364 quod nomen *DE* est tibi *BD* 367 audatiae 371 ingratis 376 fidi *BE*, uide *D*, *corr. Aldus* clamat *E* 377 eloquere *codd.*, *corr. Aldus* 383 alebas B^1D^1E 384 Sosiai me *Lachmannus*] socium neme

MERC. Scibam equidem nullum esse nobis nisi me servom Sosiam.
fugit te ratio. SOS. Vtinam istuc pugni fecissent tui.
MERC. Ego sum Sosia ille quem tu dudum esse aiebas mihi.
SOS. Obsecro ut per pacem liceat te alloqui, ut ne vapulem.
MERC. Immo indutiae parumper fiant, si quid vis loqui.
SOS. Non loquar nisi pace facta, quando pugnis plus vales.
MERC. Dic si quid vis, non nocebo. SOS. Tuae fide credo? MERC. Meae.
SOS. Quid si falles? MERC. Tum Mercurius Sosiae iratus siet.
SOS. Animum advorte: nunc licet mi libere quidvis loqui.
Amphitruonis ego sum servos Sosia. MERC. Etiam denuo?
SOS. Pacem feci, foedus ici, vera dico. MERC. Vapula.
SOS. Vt lubet quod tibi lubet fac, quoniam pugnis plus vales.
verum, ut ut es facturus, hoc quidem hercle haud reticebo tamen.
MERC. Tu me vivos hodie numquam facies quin sim Sosia.
SOS. Certe edepol tu me alienabis numquam quin noster siem;
nec nobis praeter med alius quisquamst servos Sosia.
[qui cum Amphitruone hinc una ieram in exercitum.]
MERC. Hic homo sanus non est. SOS. Quod mi praedicas vitium, id tibist.
quid malum, non sum ego servos Amphitruonis Sosia?
nonne hac noctu nostra navis [huc] ex portu Persico
venit, quae me advexit? nonne me huc erus misit meus?
nonne ego nunc sto ante aedes nostras? non mist lanterna in manu?
non loquor, non vigilo? nonne hic modo me pugnis contudit?
fecit hercle, nam etiam misero nunc [mihi] malae dolent.
quid igitur ego dubito? aut quor non intro eo in nostram domum?

---

385 sciebam 386 istuc utinam *Guyetus* 387 quem te *Pylades* 391 dicito *codd., corr. Lindemannus* tacebo D^1 fidei 392 *post 395 posuit* B^a 395 ici *Otto*] feci 396 quid *BDE* 398 uiuus B^2D^2] ui*** B^1, uius D^1 *ut vid., E* 400 me nec nobis praesente aliquis quisquam nisi seruus *Nonius p. 76 testans* praesente nobis (*quod huc pertinere intellexit I. Schroederus; cf. Dziatzko in Zeitschr. f. rom. Philol. 7, 126*) 401 *del. Fleckeisenus* 402 qu*d B^1 404 non *pro* nonne *Spengelius, ut idem v. 405* (non med *LG*) *406 et Gronovius v. 407 tertio loco* [huc] *Pylades* 406 nunc isto B^1 *et ut vid.* E^1, ***nunc isto D^1, nunc sisto D^2, nunc hic B^2 laterna BD^2E 407 modo *Guyetus*] homo modo; *cf. Luchs. comm. pros. I, 7* 408 [mihi] *Camerarius post* dolent 409 ego igitur *D* ut *DE* in *del. Abrahamus st. Pl. 199*

MERC. Quid, domum vostram? SOS. Ita enim vero. MERC. Quin quae dixisti modo
omnia ementitus: equidem Sosia Amphitruonis sum.
nam noctu hac solutast navis nostra e portu Persico,
et ubi Pterela rex regnavit oppidum expugnavimus,
et legiones Teleboarum vi pugnando cepimus,
et ipsus Amphitruo optruncavit regem Pterelam in proelio.
SOS. Egomet mihi non credo, quom illaec autumare illum audio.
hic quidem certe quae illic sunt res gestae memorat memoriter.
sed quid ais? quid Amphitruoni [doni] a Telebois datumst?
MERC. Pterela rex qui potitare solitus est patera aurea.
SOS. Elocutust. et ubi patera nunc east? MERC. In cistula;
Amphitruonis obsignata signost. SOS. Signi dic quid est?
MERC. Cum quadrigis Sol exoriens. quid me captas, carnufex?
SOS. Argumentis vicit. aliud nomen quaerundumst mihi.
nescio unde haec hic spectavit. iam ego hunc decipiam probe;
nam quod egomet solus feci, nec quisquam alius adfuit,
in tabernaclo, id quidem hodie numquam poterit dicere. —
si tu Sosia es, legiones quom pugnabant maxume,
quid in tabernaclo fecisti? victus sum, si dixeris.
MERC. Cadus erat vini: inde implevi hirneam. SOS. Ingressust viam.
MERC. Eam ego, ut matre fuerat natum, vini eduxi meri.
SOS. Mira sunt nisi latuit intus illic in illac hirnea.
factumst illud, ut ego illic vini hirneam ebiberim meri.
MERC. Quid nunc? vincon argumentis, te non esse Sosiam?
SOS. Tu negas med esse? MERC. Quid ego ni negem, qui egomet siem?
SOS. Per Iovem iuro med esse neque me falsum dicere.
MERC. At ego per Mercurium iuro, tibi Iovem non credere:
nam iniurato scio plus credet mihi quam iurato tibi.
SOS. Quis ego sum saltem, si non sum Sosia? te interrogo.

---

410 qui d. nostram *E* 412 persicco *DE* 414 occidimus *Gertzius* (coepimus *BDE*) 417 illi *E* 418 amphitrionis *E*[1] [doni] *Vssingius* (dono *ante* datumst *Bentleius*) 420 *elocutus est. ubi patera nunc est *codd.* (ea patera *Pylades*, ea est *Bothius*) 423 vincit *E* querendum est *BE*, querundum *D* 424 *aucupavit 426. 428 tabernaculo *B* 429 [ibi] vini *Muellerus* cyrneam *Nonius testatur* ingressus tu iam *BD*, ingressus iam *E*, *corr. Pius* 430 vini [ibi] *Muellerus* edueram eri *D*[a], edueram meri *D*[b] 431 *post* 432 *BD* 432 factum est *B*, factum *DE* 434 me de esse *BDE*[1] 435 me de esse *DE* 437 iurato] iura*o *B*[1], iura *D*[1] 438 [id] te *Muellerus*

MERC. Vbi ego Sosia nolim esse, tu esto sane Sosia.
nunc quando ego sum, vapulabis, ni hinc abis, ignobilis.
Sos. Certe edepol, quom illum contemplo, em formam cognosco meam
quem ád modum ego sum: saépe in speculum inspéxi. nimis similíst mei:
itidem habet petasum ac vestitum (tam consimilist) atque ego;
sura, pes, statura, tonsus, oculi, nasum † vel labra,
malae, mentum, barba, collus: totus. quid verbis opust?
si tergum cicatricosum, nihil hoc similist similius.
sed quom cogito, equidem certo idem sum qui semper fui.
novi erum, novi aedis nostras; sane sapio et sentio.
non ego illi obtempero quod loquitur: pultabo foris.
MERC. Quo agis te? Sos. Domum. MERC. Quadrigas si nunc inscendas Iovis
atque hinc fugias, ita vix poteris effugere infortunium.
Sos. Nonne erae meae nuntiare quod erus meus iussit licet?
MERC. Tuae si quid vis nuntiare: hanc nostram adire non sinam.
nam si me inritassis, hodie lumbifragium hinc auferes.
Sos. Abeo potius. di inmortales, obsecro vostram fidem,
ubi ego perii? ubi inmutatus sum? ubi ego formam perdidi?
an egomet me illic reliqui, si forte oblitus fui?
nam hic quidem omnem imaginem meam, quae antehac fuerat, possidet.
vivo fit quod numquam quisquam mortuo faciet mihi.
ibo ad portum atque haec uti sunt facta ero dicam meo;
nisi etiam is quoque me ignorabit: quod ille faxit Iuppiter,
ut ego hodie ráso capite calvos capiam pilleum.

MERCVRIVS I 2

Bene pró speque hoc hodie óperis processít mihi:
amovi a foribus maxumam molestiam,

439 esse nolim *Gruterus* 438—440 *adiecticii esse videntur* 441 quomodo *B*, *item 447* *em] et 442 simile est *BD*¹*E*, similis est *D*² 443 consimile est 444 nasa vel labram *E*, nasum frons labra *Langenus*, *nasum aures labra 445 malum ementam *D*ᵃ collus *Nonius*] collum 446 similest *B*, simile est *DE*, *corr. Angelius* 452 non *Fleckeisenus* 453 nuntiato *Vssingius* 454 lumbifrangium 458 meam] tuam *B*ᵃ 460 ut 461 ignorabat *B*¹*E* faxit *Servius*] faciat 462 hocedie *Spengelius* *Mercuri sermo passim ut prologus additamentis videtur auctus esse. in suspicionem vocarunt Guyetus v. 486—490 et 497. 498 Ribbeckius 488—490, Vssingius 479—485, Langenus 476—495, Wilamowitzius recte ut videtur 486—495* 463 pro speque *Vsenerus*] prospereque

patri ut liceret tuto illam amplexarier.
iam ille illuc ad erum quom Amphitruonem advenerit,
narrabit servom hinc sese a foribus Sosiam
amovisse; ille adeo illum mentiri sibi
credet, neque credet huc profectum, ut iusserat.
erroris ambo ego illos et dementiae
complebo atque omnem Amphitruonis familiam,
adeo usque, satietatem dum capiet pater
illius quam amat. igitur demum omnes scient
quae facta. denique Alcumenam Iuppiter
redigét antiquam coniugi in concordiam.
nam Amphitruo actutum uxori turbas conciet
atque insimulabit eam probri; tum meus pater
eam seditionem illi in tranquillum conferet.
nunc de Alcumena dudum quod dixi minus,
hodie illa pariet filios geminos duos:
alter decumo post mense nascetur puer
quam seminatust, alter mense septumo;
eorum Amphitruonis alter est, alter Iovis:
verum minori puero maior est pater,
minor maiori. iamne hoc scitis quid siet?
sed Alcumenas huius honoris gratia
pater curavit uno ut fetu fieret:
uno ut labore absolvat aerumnas duas
et ne in suspicione ponatur stupri
et clandestina ut celetur consuetio.
quamquam, ut iam dudum dixi, resciscet tamen
Amphitruo rem omnem. quid igitur? nemo id probro
profecto ducet Alcumenae; nam deum
non par videtur facere, delictum suom
suamque culpam expetere in mortalem ut sinat.
orationem comprimam: crepuit foris.

---

467 narravit B^1 468 ille] is *Langenus* 471 Amphitruonis omnem *Fleckeisenus* 475 in concordiam coniugis *codd., corr. Lindemannus* 476 contiet BD^b, continet D^a 477 insimulavit *BDE* probri tum ς] probrium B^1E, proprium DB^2 478 iam *DE* 482 seminatus *BCD* 486 sed *non aptum* Alcumenae *codd., corr. Ribbeckius, cf. arg. 2, 1; 872* 488 uno l. exolueret *Nonius* 490 clan*******-destina *B* consuetio *Scioppius ex Festo*] consuetudo *Donatus*, suspicio *BDE* *486. 487 de capto Iovis consilio agunt, antecedentia ut explicatius declarentur; 488—490 capti consilii causas addunt, temporibus quidem recte servatis* 492 agitur *B* 495 suamque culpam *Acidalius*] suamque ut culpam *codd.*, sua si quid culpa *Nonius*

Amphitruo subditivos eccum exit foras
cum Alcumena uxore usuraria.

IVPPITER ALCVMENA MERCVRIVS I 3

Ivpp. Béne vale, Alcuména, cura rém communem, quód facis;
atque inperce quaeso: menses iam tibi esse actos vides.
mihi necessest ire hinc; verum quod erit natum tollito.
Alc. Quid istuc est, mi vir, negoti, quod tu tam subito domo
abeas? Ivpp. Edepol haud quod tui me neque domi distaedeat;
sed ubi summus imperator non adest ad exercitum,
citius quod non factost usus fit quam quod factost opus.
Merc. Nimis hic scitust sycophanta, qui quidem meus sit pater.
observatote [eum], quam blande mulieri palpabitur.
Alc. Ecastor te experior quanti facias uxorem tuam.
Ivpp. Satin habes, si feminarum nullast quam aeque diligam?
Merc. Edepol ne illa si istis rebus te sciat operam dare,
ego faxim ted Amphitruonem esse malis, quam Iovem.
Alc. Experiri istuc mavellem me quam mi memorarier.
prius abis quam lectus ubi cubuisti concaluit locus.
heri venisti media nocte, nunc abis: hocin placet?
Merc. Accedam atque hanc appellabo et subparasitabor patri. —
numquam edepol quemquam mortalem credo ego uxorem suam
sic ecflictim amare, proinde ut hic te ecflictim deperit.
Ivpp. Carnufex, non ego te novi? abin e conspectu meo?
quid tibi hanc curatiost rem, verbero, aut muttitio?
quoiei ego iam hoc scipione — Alc. Ah noli. Ivpp. Muttito modo.
Merc. Nequiter paene expedivit prima parasitatio.
Ivpp. Verum quod tu dicis, mea uxor, non te mi irasci decet.
clanculum abii a legione: operam hanc subrupui tibi,
ex me primo [ut] prima scires, rem ut gessissem publicam.

---

498 [simul] cum *Muellerus* Alcumenad *Ritschelius* *versum del. Guyetus, v. s.* 499 quid B^a 500 at quin perge *codd., corr. Camerarius* 506 sit meus *E* 507 observato *Servius* [eum] *Bothius* ut blande palpetur mulieri *Donatus* 511 te malis esse *Bothius* 513 lecti u. c. ς, u. c. lectus *Bothius* (lectus *genetivum testatur Priscianus*) loc** B^1 514 hoccine 516 ego *om. D* 517 ecflictim amare B^2] et flictim are *D*, et fictumare E^1 *ut vid.*, efflictim a. E^2, afflictim a. B^1 te efflictim *BDE* 518 abin [hinc] *Pylades* 519 mutitio *D*, muttio B^a 520 quoid ego B^1, quo lego DEB^2, quoi ego *Scutarius* 523 abi *BDE*, [huc] abii *Scaliger* (abivi *Camerarius*) 524 [ut] *Fleckeisenus* cessissem BD^1E

ea tibi omnia enarravi. nisi te amarem plurumum,
non facerem. Merc. Facitne ut dixi? timidam palpo percutit.
Ivpp. Nunc, ne legio persentiscat, clam illuc redeundumst mihi,
ne me uxorem praevortisse dicant prae re publica.
Alc. Lacrumantem ex abitu concinnas tu tuam uxorem. Ivpp. Tace,
ne corrumpe oculos, redibo actutum. Alc. Id actutum diust.
Ivpp. Non ego te hic lubens relinquo neque abeo abs te. Alc. Sentio,
nam qua nocte ad me venisti, eadem abis. Ivpp. Cur me tenes?
tempus [est]: exire ex urbe prius quam lucescat volo.
nunc tibi hanc pateram, quae dono mi illi ob virtutem datast,
Pterela rex qui potitavit, quem ego mea occidi manu,
Alcumena, tibi condono. Alc. Facis ut alias res soles.
ecastor condignum donum, qualist qui donum dedit.
Merc. Immo sic condignum donum, qualist quoi dono datumst.
Ivpp. Pergin autem? nonne ego possum, furcifer, te perdere?
Alc. Noli amabo, Amphitruo, irasci Sosiae causa mea.
Ivpp. Faciam ita ut vis. Merc. Ex amore hic admodum quam saevos est.
Ivpp. Numquid vis? Alc. Vt quom absim me ames, me tuam te absentei tamen.
Merc. Eamus, Amphitruo: lucescit hoc iam. Ivpp. Abi prae, Sosia:
iam ego sequar. numquid vis? Alc. Etiam: ut actutum advenias. Ivpp. Licet,
prius tua opínione híc adero: bonum ánimum habe. —
nunc te, nox, quae me mansisti, mitto uti cedas die
ut mortalis inlucescat luce clara et candida.
atque quanto, nox, fuisti longior hac proxuma,
tanto brevior dies ut fiat faciam, ut aeque disparet.
sed dies e nocte accedat. ibo et Mercurium sequar.

---

530 actuum — actuum B^1 (*item 544. 627*), actuum — ac tutum *E* 532 advenisti E^1 533 [est] ς luciscat B^1DE 534 illic dat est B^1, datest *E* 537 edepol *Nonius* qualis est *E*, quale est *BD*, culest *testatur Nonius* 538 qualest *BDE* datust *BDE* 539 non *Spengelius* 541 sueuus *B*, **uus D^1 542 *te absentem *codd.* (absentem *Camerarius*) *cf. 826* 543 luciscit B^1DE 545 tuad *Ritschelius* *[ego] hic *cf. Aul. 274 Stich. 66, Aul. 89 Men. 225 Trin. 590 all.* adecro E^1 546 me *om. E* uti] ut *BE*, nec *D* diei 547 inlucescas *B*, illucessacas *E* *post* et *ras. 6 litt. D* 549 aeque** *D* 550 *set] et *sequar] subsequar *cf. Herm. 18, 572 sq.*

AMPHITRVO SOSIA II 1

AMPH. Age í tu secúndum. SOS. Sequór, subsequór te.
AMPH. Scelestissumum te arbitror. SOS. Nam quam ob rem?
AMPH. Quia id quod neque est neque fuit neque futurumst
mihi praedicas. SOS. Eccere, iam tuatim
facis tu, ut tuis nulla apud te fides sit.
AMPH. Quid est? quo modo? iam quidem hercle ego tibi istam
scelestam, scelus, linguam abscidam. SOS. Tuos sum,
proinde ut commodumst et lubet quidque facias;
tamen quin loquar haec uti facta sunt hic,
numquam ullo modo me potes deterrere.
AMPH. Scelestissume, audes mihi praedicare id,
domi te esse nunc, qui hic ades? SOS. Vera dico.
AMPH. Malum quod tibi di dabunt, atque ego hodie
dabo. SOS. Istuc tibist in manu, nam tuos sum.
AMPH. Tun me, verbero, audes erum ludificari?
tune id dicere audes, quod nemo umquam homo antehac
vidit nec potest fieri, tempore uno
homo idem duobus locis ut simul sit?
SOS. Profecto ut loquor res itast. AMPH. Iuppiter te
perdat. SOS. Quid mali sum, ere, tua ex re promeritus?
AMPH. Rogasne, improbe, etiam, qui ludos facis me?
SOS. Merito maledicas mihi, si [non] id ita factumst.
verum haud mentior, resque uti facta dico.
AMPH. Homo hic ébrius est ut opínor.
SOS. Vtinam ita essem. AMPH. Optás quae facta.
SOS. Égone? AMPH. Tu istic. úbi bibisti?
SOS. Nusquam equidem bibi. AMPH. Quid hoc sit
hominis? SOS. equidem decies dixi:
domi ego sum, ínquam, écquid audis?

---

552 quam [id] *Fleckeisenus* 554 tuatim *testantur Charisius, Nonius, gloss. Plaut.*] tuautem 555 facis tu ut *Brunckius*] facit ut *Nonius,* facis ut *codd.* sit fides *codd., corr. Guyetus* 558 commodum siet lubet *codd., corr. Camerarius* 560 potest B^1 565 ludificare E^1 569 loquar D^1, loquo E 570 tua] tanta *Nonius* 572 [non] *Lond.* ita *om.* B^a 573. 574 *cohaerent in codd.* 573 die D^1, dic E, dicam D^2 574 hic homo *Luchsius* (*cf. comm. pros. I, 6*) *clausula anapaestica* 575—585 *disp. in B:* utinam — istic | ubi bibisti — hominis | equidem — idem | satin — vah | apage — istuc | dicis — recte amphitrio | at — meritus | ut — rediero iam | sequere — delirantibus 575—584 *hypermetron XXIX metrorum cum catalexi* 577 quid hoc est hominis? *Donatus poeta et fabula non indicatis cf. 769* 579 inquam [ere] *LG* et quid

et apud te adsum Sosia idem.
satin hoc plane, satin diserte esse,
ere, nunc videor tibi locutus?
Amph. Vah, ápage te a me. Sos. Quíd est negoti?
Amph. Péstis te tenet. Sos. Nám quor istuc
dicis? equidem valeo et salvos
sum recte. Amph. At te egó faciam hodie,
proinde ac meritu's,
ut minus valeas et miser sis,
sálvos domum si rédiero.
séquere sis, erum quí ludificas díctis delirántibus,
qui quoniam erus quod imperavit neglexisti persequi,
nunc venis etiam ultro inrisum dominum; quae neque fieri
possunt neque fando umquam accepit quisquam profers, carnufex:
quoius ego hodie in tergum faxo ista expetant mendacia.
Sos. Amphitruo, miserruma istaec miseriast servo bono,
apud erum qui vera loquitur, si id vi verum vincitur.
Amph. Quo id, malum, pacto potest nam (mecum argumentis puta)
fieri, nunc uti tu [et] hic sis et domi? id dici volo.
Sos. Sum profecto et hic et illi. hoc quoivis mirari licet.
nec vero tibi istuc mirum magis videtur quam mihi.
Amph. Quo modo? Sos. Nihilo, inquam, mirum magis tibi istuc quam mihi.
neque, ita me di ament, credebam primo mihimet Sosiae,
donec Sosia illic egomet fecit sibi uti crederem.
ordine omne, uti quicque actumst, dum apud hostes sedimus,
edissertavit. tum formam una abstulit cum nomine.
neque lac lactis magis est simile, quam ille ego similist mei.
nam ut dudum ante lucem a portu me praemisisti domum —
Amph. Quid igitur? Sos. Prius multo ante aedis stabam quam illo adveneram.
Amph. Quas, malum, nugas? satin tu sanus es? Sos. Sic sum ut vides.

---

579 diserte esse — locutus *Fleckeisenus*] diserte — locutus esse 581 qur *BD*, quir *E* 582 recte amphitrio. AMPH. *codd.*, *corr.* *LG* a te EB^2, a** B^1 584 rediero *Holtzius*] rediero iam 585 siss B^a, sir *E* 589 quo uis *BE* tergo *codd.*, *corr.* *Acidalius* 591 vera *Pylades*] verba 592 potest *Nonius*] potes putet *Nonius* 593 uti tu et *Lomanus*] ut tu 594 illic cuu uis B^a *ut vid.* 595 *nec vero] neque 598 ille 599 ordinem omnem *D* ut quicumque *E* 600 unam BDE^1 601 lactis *Ritschelius*] lacti simile est mei 604 est *DE*

Amph. Huic homini nescio quid est mali mala obiectum manu,
postquam a me abiit. Sos. Fateor: nam sum obtusus pugnis pessume.
Amph. Quis te verberavit? Sos. Egomet memet, qui nunc sum domi.
Amph. Cave quicquam, nisi quod rogabo te, mihi responderis:
omnium primum iste qui sit Sosia, hoc dici volo.
Sos. Tuos est servos. Amph. Mihi quidem uno te plus etiamst quam volo,
neque postquam sum natus habui nisi te servom Sosiam.
Sos. At ego nunc, Amphitruo, dico: Sosiam servom tuom
praeter me alterum, inquam, adveniens faciam ut offendas domi,
Davo prognatum patre eodem quo ego sum, forma, aetate item
qua égo sum. quid opust verbis? geminus Sosia hic factust tibi.
Amph. Nimia memoras mira. sed vidistin uxorem meam?
Sos. Quin intro ire in aedis numquam licitumst. Amph. Quis te prohibuit?
Sos. Sosia ille, quem iam dudum dico, is qui me contudit.
Amph. Quis istic Sosiast? Sos. Ego, inquam. quotiens dicendumst tibi?
Amph. Sed quid ais? num obdormivisti dudum? Sos. Nusquam gentium.
Amph. Ibi forte istum si vidisses quendam in somnis Sosiam.
Sos. Non soleo ego somniculose eri imperia persequi.
vigilans vidi, vigilans video, vigilans [facta] fabulor:
vigilantem ille me iam dudum vigilans pugnis contudit.
Amph. Quis homo? Sos. Sosia, inquam, ego ille. quaeso, nonne intellegis?
Amph. Qui, malum, intellegere quisquam potis est? ita nugas blatis.
Sos. Verum actutum nosces, quom illum nosces servom Sosiam.
Amph. Sequere hac igitur me, nam mi istuc primum exquisitost opus.
sed vide ex navi efferantur quae imperavi iam omnia.
Sos. Et memor sum et diligens, ut quae imperes compareant;

607 verberabit *B*[a] 612 nunc *om. D* 614 dabo *BD*[a]*E* pregnatum *BDE* idem *D*[a] 619 quid *B*[a]*DE* tibi *om. DE* 621 fortasse istum vidisse *Vssingius* 622 eri [mei] *Lindemannus* 623 *vigilans nunc video vigilans fabulor *codd.* (nuc *D*[a]; fabulabor *E*; vig. [factum] fab. *L. Spengelius*) 625 non *Fleckeisenus* 626 blatis *Nonius*] blattis 627 *quam *codd.* 629 iam imperavi *codd., corr. Bothius* 629—631 *del. Vssingius*

non ego cum vino simitu ebibi imperium tuom.
AMPH. Vtinam di faxint. infecta dicta re eveniant tua.

ALCVMENA ET IDEM II 2

ALC. Sa'in parva rés est volúptatum in vita atque in aétate agúnda
praequám quod moléstumst? ita quoique comparátumst
in aëtate homónum;
ita divis est plácitum, volúptatem ut maéror comés consequá-
tur:
quin incommodi plus malique ilico adsit, boni si optigit quid.
nam ego id nunc experior domo atque ipsa de me scio, quoi
voluptas
parúmper datást dum viri mei mihi potéstas vidéndi fuit
noctem únam modo; átque is repénte abiit á me hinc ánte lucem.
sola híc mihi nunc videor, quia ille hinc abést quem ego amó
praeter omnes.
plus aégri ex ábitu viri, quam ex advéntu volúptatis cépi.
sed hóc me beát
saltém, quom perduéllis vicít et domúm laudis cómpos revénit:
id sólacióst.
absít, dum modó laude párta
domúm recipiát se; feram ét perferam úsque
abitum éius ánimo forti átque offirmáto, id modó si mercédis
datúr mi, ut meús victor vír belli clúeat.
satís mi esse dúcam.
virtús praemiúmst optumúm.
virtús omnibús rebus ánteit profécto:
libértas salús vita res et parentes, patria ét prognáti
tutántur, servántur:
virtús omnia ín sese habét, omnia ádsunt
bona quém penest vírtus.
AMPH. Édepol me uxori éxoptatum crédo adventurúm domum,

631 simitur *Ritschelius* 632 rete veniant 633 ALCVMENA ET IDEM AMPH. ET SOS. *B*, ALCVMENA ET EIDEM. C. *E*, *om. D* *canticum baccheis constat inmixtis colis iambicis; ad 634 cf. 638, ad 639 cf. 650. 652. 53, ad 641 cf. 646* (*sed fort. 641* aegri plus *scribendum, 646* ab. e. a. *bacchei cum 645 coniungendi*) 634 praequam — hominum *uno versu* 635 dis 636 *aderit quod B^1D^2E 638 uiuendi B^1E 640 nunc *om.* B^a 641 plus — beat *uno versu* exhabitu *E*, exaltabitu *D* quem B^1 643 saltem — solaciost *uno versu* quam *BDE* 644 absit *priori versui adhaeret BD* (dum — usque *uno versu BD*, absit — usque *E*) 646 mercedes BD^1E 647 clueat B^2] ducat D^1, ut eat D^2, redeat B^1, reducat *E* 648 satis *priori versui adhaeret* (mihi — optimum *uno versu*) dicam D^2E 649 ante id D^1E 652. 653 *uno versu*

quae me amat, quam contra amo: praesertim re gesta bene,
victis hostibus; quos nemo posse superari ratust,
eos auspicio meo atque ductu primo coetu vicimus.
certe enim me illi expectatum optato venturum scio.
Sos. Quid? me non rere expectatum amicae venturum meae?
Alc. Meus vir hic quidemst. Amph. Sequere hac tu me. Alc. Nam quid revortitur
qui dudum properare se aibat? an ille me temptat sciens
atque id se volt experiri, suom abitum ut desiderem?
ecastor med haud invita se domum recipit suam.
Sos. Amphitruo, redire ad navem meliust nos. Amph. Qua gratia?
Sos. Quia domi daturus nemost prandium advenientibus.
Amph. Qui tibi nunc istuc in mentemst? Sos. Quia enim sero advenimus.
Amph. Qui? Sos. Quia Alcumenam ante aedis stare saturam intellego.
Amph. Gravidam ego illanc hic reliqui quóm abeo. Sos. Ei perii miser.
Amph. Quid tibist? Sos. Ad aquam praebendam commodum adveni domum,
decumo post mense, ut rationem te putare intellego.
Amph. Bono animo es. Sos. Scin quam bono animo sim? si situlam cepero,
numquam edepol tu mihi divini creduis post hunc diem,
ní ego illi puteo, si occepso, animam omnem intertraxero.
Amph. Sequere hac me modo; alium ego isti rei allegabo, ne time.
Alc. Magis nunc [me] meum officium facere, si huic eam advorsum, arbitror.
Amph. Amphitruo uxorem salutat laetus speratam suam,
quam omnium Thebis vir unam esse optumam diiudicat,
quamque adeo cives Thebani vero rumiferant probam.

---

657 inductu *BDE* (*fort.* ductu in) *potius* coitu 658 optatum E^1 660 *quid ille rev. *codd.* 661 sese *codd., corr. Pylades* aiebat 662 si *codd., corr. Acidalius* habitum 663 me 666 mentem venit *codd., corr. Lindemannus* (venit *del. Bothius*) qui *BDE* 668 illam quam habeo *BDE* 669 commodum *om.* B^a*DE* 670 dictare *codd., corr. Vssingius* 671 si situlam cepero *Camerarius*] si situlam iam cepero B^2, si* s. i. c. B^1, sisistulam i. c. *E*, si s. i. sa cepero *D* 672 divini creduis *Bothius*] divini quicquam creduis B^2D^2, d. q. credius B^1E, d. quam credius D^1 673 occepso *testatur Nonius*] occepto 674 alligabo *BDE* 675 [me] *Lindemannus* facere si *Camerarius*] faceres (facerem si *Lond.*) 676 salutat *Nonius* B^2] salut** B^1, salutet *DE* 678 abeo $B^1D^2E^1$, ideo *Nonius* vero rumiferant *testatur Nonius*] vero rumificant D^2, verum rumificant D^1, verorum mificant B^1, verorum mirificant B^2E

valuistin usque? expectatun advenio? Sos. Haud vidi magis.
expectatun? em salutat magis haud quiquam quam canem.
Amph. Et quom gravidam et quom te pulcre plenam aspicio, gaudeo.
Alc. Obsecro ecastor, quid tu me deridiculi gratia
sic salutas atque appellas, quasi dudum non videris,
quasi qui nunc primum recipias te domum huc ex hostibus?
[atque me nunc proinde appellas quasi multo post videris?]
Amph. Immo equidem te nisi nunc hodie nusquam vidi gentium.
Alc. Quor negas? Amph. Quia vera didici dicere. Alc. Haud aequom facit
qui quod didicit id dediscit. an periclitamini
quid animi habeam? — sed quid huc vos revortimini tam cito?
an te auspicium commoratumst an tempestas contineit
qui non abiisti ad legiones, ita uti dudum dixeras?
Amph. Dudum? quam dudum istuc factumst? Alc. Temptas. iam dudum, modo.
Amph. Qui istuc potis est fieri, quaeso, ut dicis: iam dudum, modo?
Alc. Quid enim censes? te ut deludam contra lusorem meum,
qui nunc primum te advenisse dicas, modo qui hinc abieris.
Amph. Haec quidem deliramenta loquitur. Sos. Paulisper mane,
dum edormiscat unum somnum. Amph. Quaene vigilans somniat?
Alc. Equidem ecastor vigilo, et vigilans id quod factumst fabulor.
nam dudum ante lucem et istunc et te vidi. Amph. Quo in loco?
Alc. Hic in aedibus ubi tu habitas. Amph. Numquam factumst. Sos. Non taces?
quid si e portu navis huc nos dormientis detulit?
Amph. Etiam tu quoque adsentaris huic? Sos. Quid vis fieri?
non tu scis, Bacchae bacchanti si velis advorsarier,
ex insana insaniorem facies, feriet saepius;

---

679 expectatun *B*] expectatum D^2, expectatum ne D^1, expectastim *E* 680 *expectatun? em] expectatum eum B^2E, expectatu meum *D*, expectatum meum B^1 quisquam *codd., corr. Fleckeisenus* 681 quom te gravidam *codd., corr. Pylades* ascipio *BDE* 682 deriduliculi B^1 685 *del. Muretus* 690 continet *codd., corr. Luchsius* (*cf. 926*) 691 abisti ut 692 iam dudum *Brunckius*] iam dudum pridem 693 quesut B^1, quaes ut *E* dicas E^1 *explicavit haec Langenus p. 33. ergo non interrogat Alcmene 694. 695* 695 habieris *B* 696 Sos. *Saracenus*] Alc. 697 somniet *E* 700 Hci B^1D 702 *de* huic *bisyllabo cf. Buechelerus decl. lat. 115 W.* 703 vis *Guyetus* (veis)

si obsequare, una resolvas plaga. Amph. At pol qui certa res
hanc est obiurgare, quae med hodie advenientem domum
noluerit salutare. Sos. Inritabis crabrones. Amph. Tace. —
Alcumena, unum rogare te volo. Alc. Quidvis roga.
Amph. Num tibi aut stultitia accessit aut superat superbia?
Alc. Qui istuc in mentemst tibi ex me, mi vir, percontarier?
Amph. Quia salutare advenientem me solebas antidhac,
appellare itidem ut pudicae suos viros quae sunt solent.
eo more expertem te factam adveniens offendi domi.
Alc. Ecastor equidem te certo heri advenientem ilico
et salutavi et valuissesne usque exquisivi simul,
mi vir, et manum prehendi et osculum tetuli tibi.
Sos. Tun heri hunc salutavisti? Alc. Et te quoque etiam, Sosia.
Sos. Amphitruo, speravi ego istam tibi parituram filium:
verum non est puero gravida. Amph. Quid igitur? Sos. Insania.
Alc. Equidem sana sum et deos quaeso, ut salva pariam filium.
verum tu malum magnum habebis; si hic suom officium facit,
ob istuc omen, ominator, capies quod te condecet.
Sos. Enim vero praegnati oportet et malum et malum dari,
ut quod obrodat sit, animo si male esse occeperit.
Amph. Tu me heri hic vidisti? Alc. Ego, inquam, si vis decies
dicier.
Amph. In somnis forte. Alc. Immo vigilans vigilantem. Amph.
Ei misero mihi.
Sos. Quid tibist? Amph. Delirat uxor. Sos. Atra bili percitast.
nulla res tam delirantis homines concinnat cito.
Amph. Vbi primum tibi sensisti, mulier, impliciscier?
Alc. Equidem ecastor sana et salva sum. Amph. Quor igitur
praedicas,
te heri me vidisse, qui hac noctu in portum advecti sumus?

---

705 obsequar funa *BDE*, *corr. Camerarius* (*cf. 906*) 706 h. e. obuirgare *B*, h. e. adiurgare *E*, hanc obiurigarest *Ritschelius* me 707 crabones *BE*[1] 708 roga *Aldus*] rogare roga 709 num *Camerarius*] nunc *codd.* 710 mente est *BDE* ex me *Nonius*] *om. codd.* 711 ante hac *B*[1] 714 quidem *B*[1]*DE* heri [huc] *Muellerus. cf. M. Rh. 38, 21* (*addend. Most. 434 Merc. 866*) 716 et *alterum om. B*[a] 717 Amph. et *DE* 718 parturam *Bentleius; cf. Herm. 18, 584 sq.* 719 qui igitur est *Guyetus; cf. Men. 921.* ‘uxor tua non puero, sed peste gravida est’ *Servius* 722 ame nominator *BE* concedet *BDE* 723 pregnanti *D* ad malum malum *Bothius*, non malum sed malum *Ribbeckius* 725 dicere *BD*[2]*E*, decero *D*[1], *corr. Fleckeisenus* 726 *forte] fortasse *ei] vae (fortassis *et* ei mihi *Fleckeisenus*) 728 ihomines *B*, hominis *D* 729 *Sosiae continuat Ribbeckius* tibi *om. E*

ibi cenavi atque ibi quievi in navi noctem perpetem,
neque pedem meum huc intuli etiam in aedis, ut cum exercitu
hinc profectus sum ad Teleboas hostis eosque ut vicimus.
Alc. Immo mecum cenavisti et mecum cubuisti. Amph. Id
quid est?
Alc. Vera dico. Amph. Non de hac quidem hercle re; de aliis
nescio.
Alc. Primulo diluculo abiisti ad legiones. Amph. Quo modo?
Sos. Recte dicit, ut commeminit: somnium narrat tibi.
sed, mulier, postquam experrecta es, te prodigiali Iovi
aut mola salsa hodie aut ture conprecatam oportuit.
Alc. Vaé capiti tuó. Sos. Tua istuc refert, si curaveris.
Alc. Iterum iam hic in me inclementer dicit, atque id sine malo.
Amph. Tace tu. tu dic: egone abs te abii hinc hodie cum dilu-
culo?
Alc. Quis igitur nisi vos narravit mi, illi ut fuerit proelium?
Amph. Ah,
etiam id tu scis? Alc. Quippe qui ex te audivi, ut urbem ma-
xumam
expugnavisses regemque Pterelam tute occideris.
Amph. Égone istuc dixí? Alc. Tute istic, etiam adstante hoc
Sosia.
Amph. Audivistin tu me narrare haec hodie? Sos. Vbi ego
audiverim?
Amph. Hánc roga. Sos. Me quidém praesente numquam fac-
tumst, quod sciam.
Alc. Mirum quin te advorsus dicat. Amph. Sosia, age me huc
aspice.
Sos. Specto. Amph. Vera volo loqui te, nolo adsentari mihi.
audivistin tu hodie me illi dicere ea quae illa autumat?
Sos. Quaeso edepol, num tu quoque etiam insanis, quom id me
interrogas,
qui ipsus equidem nunc primum istanc tecum conspicio simul?
Amph. Quid nunc, mulier? audin illum? Alc. Ego véro, ac
falsum dicere.

---

733 pedem meum *Bothius*] meum pedem 735 *id quid est] quid id est 736 non quidem hercle de hac re *Camerarius* (*cf. Luchs comm. pros. II 10*) 737 abisti *BDE* 738 comminit B^1DE 739 te *Nonius*] *om. codd.* 741 nisi *Palmerius* 743 hin B^1E 744 proelium. Amph. Ah | etiam *Schoellius*] proelium. | Amph. An etiam 747 istud dixi *D* 748 hoc h. *E*, hodie haec *Fleckeisenus* 749 factus est BD^1E 754 ipsos B^1D^1E ista ne B^1 755 qui *BDE* ego — credis (*756*) *om.* B^1DE

AMPH. Neque tu illi neque mihi viro ipsi credis? ALC. Eo fit quia mihi
plurumum credo et scio istaec facta proinde ut proloquor.
AMPH. Tun me heri advenisse dicis? ALC. Tun te abiisse hodie hinc negas?
AMPH. Nego enim vero, et me advenire nunc primum aio ad te domum.
ALC. Obsecro, etiamne hoc negabis, te auream pateram mihi
dédisse dono hodié, qua te illi donatum esse dixeras?
AMPH. Neque edepol dedi neque dixi; verum ita animatus fui
itaque nunc sum, ut ea te patera donem. sed quis istuc tibi
dixit? ALC. Ego equidem ex te audivi et ex tua accepi manu
pateram. AMPH. Mane, mane, obsecro te. — nimis demiror, Sosia,
qui illaec illic me donatum esse aurea patera sciat,
nisi tu dudum hanc convenisti et narravisti haec omnia.
SOS. Neque edepol ego dixi neque istam vidi nisi tecum simul.
AMPH. Quid hoc sit hominis? ALC. Vin proferri pateram? AMPH. Proferri volo.
ALC. Fiat. [i] tu, Thessala, intus pateram proferto foras,
qua hodie meus vir donavit me. AMPH. Secede huc tu, Sosia.
enim vero illud praeter alia mira miror maxume,
si haec habet illam. SOS. An etiam credis id, quae in hac cistellula
tuo signo obsignata fertur? AMPH. Salvom signumst? SOS. Inspice.
AMPH. Recte, itast ut obsignavi. SOS. Quaeso, quin tu istanc iubes
pro cerrita circumferri? AMPH. Edepol qui factost opus;
nam haec quidem edepol laruarum plenast. ALC. Quid verbis opust?
em, tibi pateram, eccam. AMPH. Cedo mi. ALC. Age aspice huc sis nunc iam
tu qui quae facta infitiare; quem ego iam hic convincam palam.

---

757 ista hec *B*, ista et *DE*, *corr. Lambinus* proloquar D^a 758 abisse 759 advenere B^1D^1E 761 illic D^2 763 ea] a D^a 764 equidem ego *Fleckeisenus* 765 demimor *E*, B^1 *ut vid.*, demireor D^1, dimiror D^2 766 illi *E* sciat *in ras. B*, sicat D^1 768 ni D^a 770 [i] *Acidalius* profecto B^1D^1E 771 me donavit *Bothius* tu *om. D* 773 illam *Brixius*] pateram illam 776 [id] edepol *Muellerus* 777 edepollarum arum p. sunt *E* ALC. quid *Saracenus*] quid *codd.*, *qui* cedo mihi age *e. q. s. Alcmenae adsignant* 778 nuntiam *BE*

estne haec patera, qua donatu's illi? Amph. Summe Iuppiter,
quid ego video? haec east profecto patera. perii, Sosia.
Sos. Aut pol haec praestrigiatrix multo mulier maxumast
aut pateram hic inesse oportet. Amph. Agedum, exsolve cistulam.
Sos. Quid ego istam exsolvam? obsignatast recte. res gestast bene:
tu [alium] peperisti Amphitruonem, ego alium peperi Sosiam;
nunc si patera pateram peperit, omnes congeminavimus.
Amph. Certumst aperire atque inspicere. Sos. Vide sis signi quid siet,
ne posterius in me culpam conferas. Amph. Aperi modo;
nam haec quidem nos delirantis facere dictis postulat.
Alc. Vnde haec igitur est nisi abs te, [abs te] quae mihi dono datast?
Amph. Opus mist istuc exquisito. Sos. Iuppiter, pro Iuppiter.
Amph. Quid tibist? Sos. Hic patera nulla in cistulast. Amph. Quid ego audio?
Sos. Quod verumst. Amph. At cum cruciatu iam, nisi apparet, tuo.
Alc. Haec quidem apparet. Amph. Quis igitur tibi dedit? Alc. Qui me rogat.
Sos. Me captas, quia tute ab navi clanculum huc alia via
praecucurristi, atque hinc pateram tute exemisti atque eam
huic dedisti, poste rursus obsignasti clanculum.
Amph. Ei mihi, iam tu quoque huius adiuvas insaniam?
ain heri nos advenisse huc? Alc. Aio, adveniensque ilico
me salutavisti, et ego te, et osculum tetuli tibi.
Sos. Iam illud non placet principium de osculo. Amph. Perge exsequi.
Alc. Lavisti. Amph. Quid postquam lavi? Alc. Accubuisti. Sos. Euge optume.
nunc exquire. Amph. Ne interpella. perge porro dicere.
Alc. Cena adpositast; cenavisti mecum, ego accubui simul.

---

780 illic D^b 782 praestigiatrix mulier multo *D* 783 exolve *Muellerus*] eam solve *B*, eam (ea *E*) eam solve *DE* 785 [alium] *Fleckeisenus* (*post* Amph. *Guyetus*) 786 pateram patera *BE* omnis 787 vides sis igni *D*, vides si signi *BE* 788 Alc. ne B^1D, nec *E* 790 *[abs te] 791 mihi est *BD*, tibi est *ut vid. E* 793 *quod verumst] id quod verust (id quod est *Brixius*) at tum BD^1E crutiatu Iam B^1, cruci attulam *E*, crutiatu sam D^1 794 quis me B^1 797 poste *LG*] posthac rursum 799 illico 801 Sos. — Amph. *Bothius*] Amph. pergam *codd., corr. Muretus* 802 [euge] euge *Muellerus*

AMPH. In eodem lecto? ALC. In eodem. SOS. Ei, non placet convivium.
AMPH. Sine modo argumenta dicat. quid postquam cenavimus?
ALC. Te dormitare aibas; mensa ablatast, cubitum hinc abiimus.
AMPH. Vbi tu cubuisti? ALC. In eodem lecto tecum una in cubiculo.
AMPH. Perdidisti. SOS. Quid tibist? AMPH. Haec me modo ad mortem dedit.
ALC. Quid iam, amabo? AMPH. Ne me appella. SOS. Quid tibist? AMPH. Perii miser,
quia pudicitiae huius vitium me hinc absente est additum.
ALC. Obsecro ecastor, quor istuc, mi vir, ex ted audio?
AMPH. Vir ego tuos sim? ne me appella, falsa, falso nomine.
SOS. Haeret haec res, si quidem haec iam mulier factast ex viro.
ALC. Quid ego feci, qua istaec propter dicta dicantur mihi?
AMPH. Tute edictas facta tua: ex me quaeris quid deliqueris?
ALC. Quid ego tibi deliqui, si, quoi nupta sum, tecum fui?
AMPH. Tun mecum fueris? quid illac inpudente audacius?
saltem, tute si pudoris egeas, sumas mutuom.
ALC. Istuc facinus, quod tu insimulas, nostro generi non decet.
tu si me inpudicitiai captas, capere non potes.
AMPH. Pro di inmortalis, cognoscin tu me saltem, Sosia?
SOS. Propemodum. AMPH. Cenavin ego heri in navi in portu Persico?
ALC. Mihi quoque adsunt testes, qui illud quod ego dicam adsentiant.
SOS. Néscio quid istúc negoti dicam, nisi si quispiamst
Amphitruo alius, [hic] qui forte ted hinc absentei tamen
tuam rem curet teque absente hic munus fungatur tuom.
nam quom de illo subditivo Sosia mirum nimist,
certe de istoc Amphitruone iam altero mirumst magis.

---

805 eodemne *Fleckeisenus* 806 dicit B^1D 807 dormitasse *E* aiebas B^bD^b, alebas D^a, alaebas *E*, aiabas B^a abimus 808 *tecum una in eodem lecto 811 hic *BDE* 812 me *E* te 813 sum D^1 falso falso BD^1E momine *B* 814 hęcet haec B^1 hic iam mulier factust *Pylades* 815 qua] quam *D* 817 delique B^1 *sequente ras. 5 litt.* 818 tune BDE^2, tume D^1 821 inpudicitiae capere non potes *Muretus*] non potes capere *DE*, n. potest c. *B* 822 inmortales D^2 823 cenavi *E* 824 ALC. ς] SOS. *BDE* 826 *[hic] te hic *BDE* absente *cf. 542; Vahlenus Herm. 17, 601* 827 te qui *Hermannus deletis quae intercedunt inter* alius *(826) et* te *(827)* 828 nam quom *Muellerus*] namque 829 *alterum *codd.* est mirum *D*

AMPH. Nescio quis praestrigiator hanc frustratust mulierem.
ALC. Per supremi regis regnum iuro et matrem familias
Iunonem, quam me vereri et metuere est par maxume,
ut mi extra unum te mortalis nemo corpus corpore
contigit, quo me impudicam faceret. AMPH. Vera istaec velim.
ALC. Vera dico, sed nequiquam, quoniam non vis credere.
AMPH. Mulier es, audacter iuras. ALC. Quae non deliquit, decet
audacem esse, confidenter pro se et proterve loqui.
AMPH. Satis audacter. ALC. Vt pudicam decet. AMPH. Enim verbis probas.
ALC. Non ego illam mihi dotem duco esse, quae dos dicitur,
sed pudicitiam et pudorem et sedatum cupidinem,
deum metum, parentum amorem et cognatum concordiam,
tibi morigera atque ut munifica sim bonis, prosim probis.
SOS. Ne ista edepol, si haec vera loquitur, examussimst optuma.
AMPH. Delenitus sum profecto ita, ut me qui sim nesciam.
SOS. Amphitruo es profecto, cave sis ne tu te usu perduis:
ita nunc homines inmutantur, postquam peregre advenimus.
AMPH. Mulier, istam rem inquisitam certumst non amittere.
ALC. Edepol me lubente facies. AMPH. Quid ais? responde mihi.
quid si adduco tuom cognatum huc a navi Naucratem,
qui mecum una vectust una navi, atque is si denegat
facta quae tu facta dicis, quid tibi aequomst fieri?
numquid causam dicis, quin te hoc multem matrimonio?
ALC. Si deliqui, nulla causast. AMPH. Convenit. tu, Sosia,
duc hos intro. ego huc ab navi mecum adducam Naucratem. —
SOS. Nunc quidem praeter nos nemost. dic mihi verum serio:
ecquis alius Sosia intust, qui mei similis siet?
ALC. Abin hinc a me dignus domino servos? SOS. Abeo, si iubes. —
ALC. Nimis ecastor facinus mirumst, qui illi conlubitum siet
meo viro sic me insimulare falso facinus tam malum.
quidquid est, iam ex Naucrate cognato id cognoscam meo.

---

830 AMPH. *Bothius*] *om.* praestigiator *frustratur *codd.* 831 supremum D^2, supremo D^1 837 propterve *D* 838 enim *Lachmannus*] in *ante* 839 *intercidisse aliquid intellexit Ribbeckius l. s.; idem v. 838 dittographiae tribuit* (*cf.* 836) 839 esse duco *Bothius* 842 munificas in bonis *BDE* 843 vera haec *Nonius* 844 delinitus 847 istanc B^2 849 huc [ad te] *Muellerus* naucratam B^1D^1E 850 quid *D* vetus est B^a, victus est D^a 854 hosce *Schmidtius* abducam *BDE* 855 utrum *D* 856 meis BD^1E 858 conlitum BD^1E 859 falso *Lindemannus*] falsum 860 id cognato *Guyetus*

IVPPITER III 1

Ego sum ille Amphitruo, quoieist servos Sosia,
idem Mercurius qui fit quando commodumst,
in superiore qui habito cenaculo,
qui interdum fio Iuppiter, quando lubet;
huc autem quom extemplo adventum adporto, ilico
Amphitruo fio et vestitum inmuto meum.
nunc huc honoris vostri venio gratia,
ne hanc incohatam transigam comoediam;
simul Alcumenae, quam vir insontem probri
Amphitruo accusat, veni ut auxilium feram:
nam mea sit culpa, quod egomet contraxerim,
si id Alcumenae innocenti expetat.
nunc Amphitruonem memet, ut occepi semel,
esse adsimulabo, atque in horum familiam
frustrationem hodie iniciam maxumam;
post igitur demum faciam res fiat palam
atque Alcumenae in tempore auxilium feram
faciamque ut uno fetu et quod gravidast viro
et me quod gravidast pariat sine doloribus.
Mercurium iussi me continuo consequi,
si quid vellem imperare. nunc hanc adloquar.

ALCVMENA IVPPITER III 2

ALC. Durare nequeo in aedibus. ita me probri,
stupri, dedecoris a viro argutam meo!
ea quae sunt facta infecta ut reddat clamitat,
quae neque sunt facta neque ego in me admisi arguit;
atque id me susque deque esse habituram putat.
non edepol faciam, neque me perpetiar probri
falso insimulatam, quin ego illum aut deseram

---

861 IVPPITER *B*, IVPPITER DV *E*, *om. D* cuiest *B*, cui est *D*, cuius est *E* 862 commodust *B*, comodust *E ut vid.* 865 quo *BDE*[1] illico *DE* 870 auxillum *BD* 871 fit *D*[2] 872 Alcumenas innocentiae *Lachmannus* (*cf. 486 in eiusdem generis sermone*) 873 memet Amphitruonem *Hermannus* 874 [iterum] esse *Fleckeisenus* 875 hocedie *Ritschelius* initium *BE* 877 in t.] temperi *Abrahamus st. Pl. 202* 881 adloquor *D*[1] *in hoc sermone* 865—872 *et* 880. 881 *non Plautinos esse* (867—872 *dittographiam ad* 873—879) *vidit Wilamowitzius* 882 Dumre *B* 884 *infecta ut reddat clamitat] infectare est at clamitat (*sed* adclamitat *E*, acclamitat *D*[2], atque clamitat *D*[1]); *cf. Most. 1015 Pers. 671 Truc. 730* 887 non] ne *E*

aut sátis faciat mi ille átque adiuret insuper,
nolle esse dicta quae in me insontem protulit.
IVPP. Faciundumst mi illud, fieri quod illaec postulat,
si me illam amantem ad sese studeam recipere,
quando ego quod feci, id factum Amphitruoni obfuit
atque illi dudum meus amor negotium
insonti exhibuit, nunc autem insonti mihi
illius ira in hanc et male dicta expetent.
ALC. Et eccum video qui me miseram arguit
stupri, dedecoris. IVPP. Te volo, uxor, conloqui.
qu[or quaes]o te avortisti? ALC. Ita ingenium meumst:
inimicos semper osa sum obtuerier.
IVPP. Heia autem inimicos? ALC. Sic est, vera praedico;
nisi etiam hoc falso dici insimulaturus es.
IVPP. Nimis iracunda es. ALC. Potin ut abstineas manum?
nam certo si sis sanus aut sapias satis,
quam tu inpudicam esse arbitrere et praedices,
cum ea tú sermonem nec ioco nec serio
tibi habeas, nisi sis stultior stultissumo.
IVPP. Si dixi, nihilo magis es, neque ego esse arbitror,
et id huc revorti uti me purgarem tibi.
nam numquam quicquam meo animo fuit aegrius,
quam postquam audivi ted esse iratam mihi.
quor dixisti? inquies. ego expediam tibi.
non edepol quo te esse inpudicam crederem;
verum periclitatus sum animum tuom,
quid faceres et quo pacto id ferre induceres.
equidem ioco illa dixeram dudum tibi,
ridículi causa. vél hunc rogato Sósiam.
ALC. Quin huc adducis meum cognatum Naucratem,
testem quem dudum te adducturum dixeras,

---

889 faciat satis *Hermannus*, *aut deseram aut | satis fáciat mi illic at iuret *BD* 893 id factum *Camerarius*] f. id 894 ille *codd., corr. Pylades* 892–896 *scripta non ad Plautinam simplicitatem* 897 miseram qui med *Bothius; sed Plautina haec tantum esse videntur:* atque (sed *Guyetus all.*) eccum video.:: te volo, uxor, conloqui. *cf. Muellerus pros. 527* 899 *qu[or quaes]o; (quor *Fleckeisenus*, quor t. a. quaeso *Vmpfenbachius*) 902 diti *B* 903 uerecunda es *codd., quod testatur Nonius; corr. Lambinus* (eiracunda: *cf. Truc. 262. 264*). potin es ut *B*, potine st ut *D*, potui est ut *E*, *corr. Camerarius* 906 cum fatu *codd., corr. Camerarius* loco *BD*[1]*E* 907 nisi si sis *BDE* 909 ut ut purigarem me *Ritschelius* 911 audivit *B* te 912 didixisti *B*[a] 916 et quidem *E* 918 naugratem *E* 919 dixeris *D*[a] *et ut vid. E*[a]

te huc non venisse? Ivpp. Si quid dictumst per iocum,
non aequomst id te serio praevortier.
Alc. Ego illúm scio quam doluerit cordi meo.
Ivpp. Per dexteram tuam te, Alcumena, oro, obsecro,
da mihi hanc veniam, ignosce, irata ne sies.
Alc. Ego istaec feci verba virtute irrita;
nunc, quando factis me impudicis abstinei,
ab impudicis dictis avorti volo.
valeas, tibi habeas res tuas, reddas meas.
iuben mi íre comites? Ivpp. Sanan es? Alc. Si non iubes,
ibo egomet; comitem mihi Pudicitiam adsero.
Ivpp. Mane, arbitratu tuo ius iurandum dabo,
me meam pudicam esse uxorem arbitrarier.
id ego si fallo, tum te, summe Iuppiter,
quaeso, Amphitruoni ut semper iratus sies.
Alc. A, propitius sit potius. Ivpp. Confido fore;
nam ius iurandum verum te advorsum dedi.
iam nunc irata non es? Alc. Non sum. Ivpp. Bene facis.
nam in hominum aetate multa eveniunt huius modi:
capiúnt voluptates, cápiunt rursum míserias;
irae interveniunt, redeunt rursum in gratiam.
verum irae si quae forte eveniunt huius modi
inter eos, rursum si reventum in gratiamst,
bis tanto amici sunt inter se quam prius.
Alc. Primum cavisse oportuit ne diceres,
verum eadem si isdem purgas, mi patiunda sunt.
Ivpp. Iube vero vasa pura adornari mihi,
ut quae ápud legionem vóta vovi, si domum
rediissem salvos, ea ego exsolvam omnia.
Alc. Ego ístuc curabo. Ivpp. Evocate huc Sosiam;
gubernatorem qui in mea navi fuit
Blepharonem arcessat, qui nobiscum prandeat. —
is a Mercurio inpransus ludificabitur,
quom ego Amphitruonem collo hinc obstricto traham.
Alc. Mirum quid solus secum secreto ille agat.
atque aperiuntur aedis. exit Sosia.

---

921 seriam D^1 922 illud ς 923 dextram *BD* 924 hanc mihi da *Fleckeisenus* 926 abstines *codd., corr. Luchsius; cf. Petrus Scherer de partic. quando p. 39 sq.* 929 sannan es *B*, sane es *D* 930 *duxero *codd.* 933 sallo D^1, fallor E^1 945 eisdem *E* (isdem *i. q.* idem) purigas, patiunda *Ritschelius* 947 ad legionem *Muellerus* 948 redissem persolvam *LG*, *exsolvam [iam] 951 blefaronem *BDE, item 968. 1037 BE* 952 *a Mercurio] adeo

SOSIA IVPPITER ALCVMENA III 3

Sos. Ámphitruo, assum. sí quid opus est, ímpera; imperium éxsequar.
Ivpp. [Sosia,] optume advenis. Sos. Iam pax est inter vos duos?
nam quia vos tranquillos video, gaudeo et volupest mihi.
atque ita servom par videtur frugi sese instituere:
proinde eri ut sint, ipse item sit; voltum e voltu comparet:
tristis sit, si eri sint tristes; hilarus sit, si gaudeant.
sed age responde: iam vos redistis in concordiam?
Ivpp. Derides, qui scis haec dudum me dixisse per iocum.
Sos. An id ioco dixisti? equidem serio ac vero ratus.
Ivpp. Habui expurigationem; facta pax est. Sos. Optumest.
Ivpp. Ego rem divinam intus faciam, vota quae sunt. Sos. Censeo.
Ivpp. Tu gubernatorem a navi huc evoca verbis meis
Blepharonem, qui re divina facta mecum prandeat.
Sos. Iam hic ero, quom illic censebis esse me. Ivpp. Actutum huc redi.
Alc. Numquid vis, quin abeam iam intro, ut apparentur quibus opust?
Ivpp. I sane, et quantum potest parata fac sint omnia.
Alc. Quin venis quando vis intro: faxo haud quicquam sit morae.
Ivpp. Recte loquere et proinde diligentem ut uxorem decet.

iam hisce ámbo, et servos ét era, frustra súnt duo,
qui me Amphitruonem rentur esse: errant probe.
nunc tu divine huc fac adsis Sosia
(audis quae dico, tametsi praesens non ades),
fac Amphitruonem iam advenientem ab aedibus
ut abigas; quovis pacto fac commentus sis.
volo déludi illum, dum cum hac usuraria
uxore nunc mihi morigero. haec curata sint
fac sis, proinde adeo ut velle med intellegis;
atque ut ministres mihi, mihi quom sacruficem.

---

957 *[Sosia] iam [facta] pax *Muellerus* 958 volupe est 960 item ipse *B* 962 *rediistis iam vos 963 dudum *Camerarius*] iam dudum 964 [ego] equidem *Vssingius* 965 expurgationem *codd.*, *corr. Ritschelius* 968 qui *LG*] ut 969 censenis B^a 970 opus *B* 971 potes DEB^2 facta sint BD^bE (sunt D^a), *corr. Pylades* 974 hisce *Fleckeisenus*] hi *BE*, hii *D* 975 erant B^a 976 Sosia, huc fac adsies *LG* 977 praeses BD^1E non *om.* B^a 978 Amphitruonem iam *Lambinus*] iam amfitrione *Nonius*, amphitrionem *BDE* 979 ut abeat *Nonius* commentus sis *Nonius*] cum mentus sies *BE*, cum mento sies *D* 980 diludi illum edum *BDE* (illunc dum *Pareus*) 981 sient BD^2E, sunt D^1 982 me 983 mihi quom *Camerarius*] quom mihi

MERCVRIVS III 4

Concédite atque abscédite omnes, dé via decédite,
nec quísquam tam audax fúat homo, qui óbviam obsistát mihi.
nam mihi quidem hercle qui minus liceat deo minitarier
populo, ni decedat mihi, quam servolo in comoediis?
ille návem salvam nuntiat aut irati adventum senis:
ego sum Iovi dicto audiens, eius iussu nunc huc me adfero.
quam ob rem mihi magis par est via decedere et concedere.
pater vocat me, eum sequor, eius dicto imperio sum audiens;
ut filium bonum patri esse oportet, item ego sum patri.
amanti subparasitor, hortor, adsto, admoneo, gaudeo.
si quid patri volupest, voluptas ea mi multo maxumast.
amat: sapit; recte facit, animo quando obsequitur suo:
quod omnis homines facere oportet, dum id modo fiat bono.
nunc Amphitruonem volt deludi meus pater: faxo probe
iam hic deludetur, spectatores, vobis inspectantibus.
capiam coronam mi in caput, adsimulabo me esse ebrium;
atque illuc sursum escendero: inde optume aspellam virum
de supero, quom huc accesserit; faciam ut sit madidus sobrius.
deinde illi actutum sufferet suos servos poenas Sosia:
eum fecisse ille hodie arguet quae ego fecero hic. quid [id] mea?
meo me aequomst morigerum patri, eius studio servire addecet.
sed eccum Amphitruonem, advenit; iam ille hic deludetur probe,
siquidém vos voltis aúscultando operám dare.
ibo intro, ornatum capiam qui potis decet;
dein susum ascendam in tectum, ut illum hinc probibeam.

AMPHITRVO IV 1

Naúcratem quem cónvenire vólui, in navi nón erat,

985 quispiam *Vsenerus* 990 par de via *Abrahamus st. Pl. 210* 992 oporet B^1, oporter E^1 itidem ego ego sum *codd.*, *corr. Lindemannus* (ego sum *Lond.*) 993 'subparasitabor *B* 994 volup est *E*, volpest D^1 996 m. flat b. *BE*, bono f. modo *Abrahamus l. s.* 998 spectantibus *codd.*, *corr. Pylades* 1000 cispellam *D*, cispella *E*, scis pellam *B*, *corr. Camerarius* 1001 ebrius *D* 1002 ille *codd.*, *corr. Lambinus* 1003 quid id *Camerarius*] quid *BD*, quidem *E* *fort.* quae f. hic ego 1004 patri [esse] *Fleckeisenus; cf. 1018* 1007 quin *D* potius *codd.*, *corr. Scaliger* 1008 deinde susum *codd.*, *corr. Camerarius* probeam *D* 1006—1008 (*cf. 999—1001*) *del. Muellerus* 1009 naugratem

neque domi neque in urbe invenio quemquam qui illum viderit.
nam omnis plateas perreptavi, gymnasia et myropolia;
apud emporium atque in macello, in palaestra atque in foro,
in medicinis, in tonstrinis, apud omnis aedis sacras
sum defessus quaeritando: nusquam invenio Naucratem.
nunc domum ibo atque ex uxore hánc rem pergam exquirere,
quis fuerit quem propter corpus suom stupri compleverit.
nam me, quam illam quaestionem inquisitam hodie amittere,
mortuom satiust. sed aedis occluserunt. eugepae,
pariter hoc fit atque ut alia facta sunt. feriam foris.
aperite hoc. heus, ecquis hic est? écquis hoc aperit ostium?

MERCVRIVS ET IDEM IV 2

MERC. Quís ad fores est? AMPH. Égo sum. MERC. Quid ego sum? AMPH. Íta loquor. MERC. Tibi Iúppiter
dique omnes irati certo sunt, qui sic frangas fores.
AMPH. Quo modo? MERC. Eo modo, ut profecto vivas aetatem miser.
AMPH. Sosia. MERC. Ita, sum Sosia, nisi me esse oblitum existumas.
quid nunc vis? AMPH. Sceleste, at etiam quid velim, id tu me rogas?
MERC. Ita, rogo. paene effregisti, fatue, foribus cardines.
an foris censebas nobis publicitus praeberier?
quid me aspectas, stolide? quid nunc vis tibi? aut quis tu es homo?
AMPH. Verbero, etiam quis ego sim me rogitas, ulmorum Acheruns?
quem pol ego hodie ob istaec dicta faciam ferventem flagris.
MERC. Prodigum te fuisse oportet olim in adulescentia.
AMPH. Quidum? MERC. Quia senecta aetate a me mendicas malum.
AMPH. Cum cruciatu tuo istaec hodie, verna, verba funditas.
MERC. Sacrufico ego tibi. AMPH. Qui? MERC. Quia enim te macto infortunio.

1012 macellod *Ritschelius* (*1015* uxored *1032* aetated) 1013 omis *B* 1015 exquirerere *B* 1018 euge *E* 1021 MERCVRIVS ET IDEM AMPHITRIO. ET BLEFARO *B*, MERCVRIVS ET EIDEM *E*, *om. D* 1022 foras *D*[2] 1024 i*ta *B* 1026 effregistis *B* 1027 publicius *B* 1031 in adulescentiam *BDE* 1034 infortunio *om. E* *quae inter v. 1034 et 1035 nonnullorum archetypi foliorum iactura interciderunt, huius scaenae finem, sequentis initium et duas tresve intercedentes solidas complectebantur. lacunae in B indicium nullum; D reliquum paginae spatium vacuum reliquit, E duorum versuum intervallum praebet. fragmentorum undeviginti sedecim a Nonio servata.*

(Amph.) At ego certo cruce et cruciatum mactabo exuo mastigia † frg. I

(Merc.) Érus Amphitruo[st] óccupatus. II

(Merc.) ⏑́ ⏑ – ⏑ ábitendi núnc tibi etiam occásiost. III (XV

(Merc.) Optumo iure ínfringatur aúla cineris ín caput. IV (III)

(Merc.) Ne tu postulas matulam unam tibi aquae infundi in caput. V (IV)

(Merc.) Laruatu's. edepol hominem miserum. medicum quaerita. VI (VII

(Alc.) Exiúravisti té mihi dixe pér iocum. VII (XI

(Alc.) Quaeso advenienti morbo medicari iube:
tu certe aut laruatus aut cerritus es. VIII (X

(Alc.) Nisi hoc ita factumst proinde ut factum esse autumo,
non causam dico quin vero insimules probri. IX (XII

(Amph.) Quíd minitabas té facturum, si ístas pepulissem fores? X (V)

Amphitruonem postquam Mercurius satis ludificatus est (*frg. 1—6*), *clamor et pultatio Alcmenam excitat ex aedibus, quae cum viro altercata* (*Iuppiter scilicet ab illa discesserat ad rem divinam faciendam*) *et ipsa eum excludit* (*frg. 7—9*). *fortasse Amphitruo ad arcessendos cives scaenam reliquit; certe cum Blepharone Sosia prodit, male deinde ab ero acceptus. precator illi existit Blepharo. domini irae se subduxisse videtur servus* (*frg. 10—14*). *Iuppiter ex aedibus procedit. maritus et moechus invicem se raptant pro moechis. Blepharonem Amphitruo advocat, Iuppiter ut videtur ludibrio habet* (*frg. 15—19*). — *quaedam duo argumenta et utriusque dei in fabula sermones docent, alia qui scaenas Plauto supposuit intellexerat, alia Hoffmannus* (*diss. Vratisl. 1848*) *Vssingius, Brandtius* (*Mus. Rh. 34, 575 sq.*) *Schroederus* (*diss. Argent. 1879*), *uterque glossarum Nonianarum ordinis rationem habentes, novissimique editores expedierunt.*

I *Nonius 342* (mactare malo adficere significat) at ego te certo cruciatu, mactabo, mastigia *LG* II *Nonius 354* (occupatus) [est] *Hoffmannus* III *Priscianus I 564* quamvis Plautus 'abiendi' dixit pro 'abeundi' abitendi *LG* (*Hoffmannus*) IV *Nonius 543* (aula) V *Nonius ibid.* (matella aquarium vas) postulas *Schroederus*] postules *fort.* matellam aquam *Nonius*, aquae ϛ, aquas *Brandtius et Schroederus; cf. ad 1058* VI *Nonius p. 44* (cerriti et laruati) quaeritat *Nonius, corr. Acidalius* VII *Nonius 105* (exiurare et deiurare i. e. valde iurare) VIII *Nonius post VI* (*p. 44*) *et p. 247* (advenire) quaeso] quasi *Nonius priore loco* morbo medicari iube *Schroederus*] morbo medicati iuuenem *Noni optimi codd. p. 44, deteriores* m. iuvem, *Non. p. 247* moribo iure (iube ϛ) *v.* 2 *tantum p. 44* laruatus es aut cerritus IX *Nonius 237* (autumare) dico verum quin simules *codd.*, *corr. Brandtius et Schroederus* X *Nonius 473* (minitas pro minitaris)

XI (VI) (AMPH.) Ibi scrobes ecfodito tu plus sexagenos in dies.

XII (XVII) (AMPH.) Nóli pessumó precari.

XIII (XVI) (AMPH.) † cuiusque me absente corpus volgavit suom

XIV (XVIII) (BLEPH.) animam comprime

XV (IX) (IVPP.) Mánufestum hunc obtórto collo téneo furem flágiti.

XVI (X) (AMPH.) Immo ego hunc, Thebani cives, qui domi uxorem meam impudicitia impedivit, teneo, thensaurum stupri.

XVII (VIII) (AMPH.) Nilne te pudet, sceleste, populi in conspectum ingredi?

XVIII (XIX) (AMPH.) clandestino

XIX (XIV) (AMPH. *sive* IVPP.) Qui nequeas nostrorum uter sit Amphitruo decernere.

IV 3

(BLEPH.) [Iám] vos inter vós partite; ego ábeo, mihi negótiumst;
neque ego umquam usquam tanta mira me vidisse censeo.
AMPH. Blepharo, quaeso ut advocatus mi adsis, neve abeas. BLEPH. Vale.
quid opust me advocato, qui utri sim advocatus nescio? —
IVPP. Intro ego hinc eo. Alcumena parturit. — AMPH. Perii miser.

XI *Priscianus I 168 et 321 Nonius 225, cf. comm. Lucani p. 283 all.* tu plus *Hertzius*] plus *priore*, duplus *altero loco Prisciani codd. fere* in die *Schroederus* (*comm. Luc. cod. G*) XII *comm. Verg. Aen. 8, 127* (veteres et 'precor illi' pro 'precor pro illo' dicebant) XIII *Nonius 182* (vulgavit honeste positum, vile habuit et quasi in vulgus dedit). huius quaé me *Schroederus*, [éccam video] quae me *Vssingius*, quoiusque [techinis] med *Brandtius*, *conscio quo med absente XIV *Nonius 233* (anima significat iracundiam vel furorem: *tacere iubentis esse vidit Vssingius*) XV *Nonius 453* (furtum — omne quidquid occulte geritur: *ergo* furti *LG*) manufesto *Schroederus* XVI *Nonius 331* (impedire, sordidare, ad probrum ducere: 'immo — impedivit'; *id. 456* thesaurum etiam copiam pessimae rei dici posse —: 'qui domi — stupri') impetivit *olim volgatum* (*scaen. suppos. ult. 13*) XVII *Nonius 453 ext.* (ingredi) XVIII *gloss. Plaut. Ritschelii inter* susque deque (*886*) *et* perniciter (*1116*) XIX *Nonius 285* (decernere) *adiciunt Brandtius et Schroederus Plauti frg. fabulae nomine non indicato quod adfert Festus p. 169* nón ego te novi, navalis scriba, columbar impudens (*v. 249 Winter*) *de Non. p. 76 v. ad v. 400*
1035 *[iam] parcite *B* 1038 opust med *DE*[b], opust *D*[a], opus me *B* qui *Camerarius*] quin quid opus est med advocato, qui me utri sim nescio *Hermannus; sed quod verbum advocati substantivum sequitur idem participale, acumen habet*

quid ego [faciam,] quem advocati iam atque amici deserunt?
numquam edepol me inultus istic ludificabit, quisquis est;
iam ad regem recta me ducam resque ut factast eloquar.
ego pol illum ulciscar hodie Thessalum veneficum,
qui pervorse perturbavit familiae mentem meae.
sed ubi illest? intro edepol abiit, credo ad uxorem meam.
qui me Thebis alter vivit miserior? quid nunc agam?
quem omnes mortales ignorant et ludificant ut lubet.
certumst, intro rumpam in aedis; ubi quemque hominem aspexero,
sive ancillam sive servom, si uxorem, si adulterum,
si patrem, si avom videbo, obtruncabo in aedibus.
neque me Iuppiter nēque di omnes id prohibebunt, si volent,
quin sic faciam uti constitui. pergam in aedis nunciam.

BROMIA AMPHITRVO V 1

BROM. Spes átque opes vitaé meae iacént sepultae in pectore,
neque ullast confidentia iam in corde, quin amiserim;
ita mihi videntur omnia, mare, terra, caelum, consequi,
iam ut opprimar, ut enicer. me miseram, quid agam nescio.
ita tanta mira in aedibus sunt facta. vae miserae mihi.
animo malest, aquam velim. corrupta sum atque absumpta sum.
caput dolet, neque audio, neque oculis prospicio satis;
nec me miserior feminast neque ulla videatur magis.
ita erae meae hodie contigit. nam ubi parturit, deos sibi invocat,
strepitús, crepitus, sonitús, tonitrus: subito út, propere, ut validé tonuit!
ubi quísque institerat, cóncidit crepitu. íbi nescio quis máxuma
vóce exclamat: 'Álcumena, adést auxilium, né time:
et tibi et tuis propitius caeli cultor advenit.

1040 [faciam] *Guyetus* 1041 numquem e. m. i. i. ludificavit *BDE* 1042 iam *Gruterus*] nam iam (nam *iam *B*[1]) 1048 certust *BDE* aedibus *BDE*, *corr. Camerarius; item 1052* 1049 sive uxorem sive (se sev *B*) seu *D*[1], adulterum | patrem sive avum *codd.*, *corr. Bothius* [eum] obtruncabo *Fleckeisenus* obtruncapo *D*[a], obtrancabo *E* 1052 quin sin *B*[a] ut 1053 BRONIA ANCILLA. AMPHITRIO *B*, ANCILLA BROMIA AMPHITRIO *E*, ANCILLA AMPHITRIO *D* 1054 confidentiam *B*[1]*DE* 1056 inicer *E*, inicier *B* 1058 acuam *Kiesslingius* 1059 neque — nec 1061 *de asyndeto cf. M. Rh. 18, 11 sq., de* sibi *monosyllabo ad 718* 1062 tonitrius *B* subito *Hermannus*] ut subito 1063 ubique institerit *D*[1], u. q. inciderat *E*[1]

súrgite'. inquit 'qui terrore meo occidistis prae metu.'
ut iácui, exsurgo. ardére censui aédis, ita tum cónfulgebant.
ibi me inclamat Álcumena; iam éa res me horrore ádficit,
erilis praevortit metus: accúrro, ut sciscam quíd velit.
atque illam geminos filios pueros peperisse conspicor;
neque nostrum quisquam sensimus, quom peperit, neque providimus.
séd quid hoc? quis hic ést senex, qui ante aédis nostras sic iacet?
numnam húnc percussit Iúppiter?
credo édepol, nam, pro Iúppiter, sepúltust quasi sit mórtuos.
ibo ut cognoscam quisquis est. [atque] Ámphitruo hiquidemst érus meus.

Amphítruo. Amph. Perii. Brom. Súrge. Amph. Interii. Brom. Cédo manum. Amph. Quis mé tenet?
Brom. Tua Bromia ancilla. Amph. Totus timeo, ita me increpuit Iuppiter.
nec secus est, quasi si ab Acherunte veniam. sed quid tu foras
egressa es? Brom. Eadem nos formido timidas terrore impulit.
in aedibus, tu ubi habitas, nimia mira vidi. vae mihi,
[mi ere] Ámphitruo, ita mihi ánimus etiam nunc abest. Amph. Agedum expedi:
scin me tuom esse erum Amphitruonem? Brom. Scio. Amph. Vide etiam nunc. Brom. Scio.
Amph. Haec sola sanam mentem gestat meorum familiarium.
Brom. Immo omnes sani sunt profecto. Amph. At me uxor insanum facit
suis foedis factis. Brom. At ego faciam, tu idem ut aliter praedices,
Ámphitruo, piam ét pudicam tuam ésse ut uxorém scias.
de ea re signa atque argumenta paucis verbis eloquar.

1066 *exsurgite *codd.* 1067. 1068 *versuum coniunctio ex hypermetro nata* 1067 ita tunc *D*, itatim *E* 1068 me *om. E* (ibi mein clamar argumenta a mea res *Noni cod. Paris.*) 1069 metus *Nonius*] motus *D*, meotus *B*, meo totius *E* sciam *Nonius* 1071 *sq. disp. BDE:* neque — peperit | neque — senex | qui — Iuppiter 1075 et cognosco *B*, et cognoscam *DE*, *corr. Acidalius* atque A. hiquidemst *Luchsius comm. pros. II 14*] amphitrio hic quidem 1077 timeo totus *Fleckeisenus* 1078 ab *del. Koenigius quaest. Pl. 5* acheronte *BD* qui *D* 1079 egessa *BD* terroris D^1 1081 *[mi ere], *post Muellerum qui* ere *supplevit* 1083 saccam *B*, sarcam *DE*, *corr. Camerarius* mentem *om. E* morum *D*, mearum *B*, mea *E*, *corr. Acidalius* 1086 *uxorem ut *codd.* *ante* piam *addendum videtur* tu, *ut trochaei incipiant demum v. 1088*

ómnium primum: Alcumena geminos peperit filios.
Amph. Ain tu, geminos? Brom. Geminos. Amph. Di me servant. Brom. Sine me dicere,
ut scias tibi tuaeque uxori deos esse omnis propitios.
Amph. Loquere. Brom. Postquam parturire hodie uxor occepit tua,
ubi utero exorti dolores, ut solent puerperae
invocat deos inmortales, ut sibi auxilium ferant,
manibus puris capite operto. ibi continuo contonat
sonitu maxumo; aedis primo ruere rebamur tuas.
aedis totae confulgebant tuae, quasi essent aureae.
Amph. Quaeso absolvito hinc me extemplo, quando satis deluseris.
quid fit deinde? Brom. Dum haec aguntur, interea uxorem tuam
neque gementem neque plorantem nostrum quisquam audivimus:
ita profecto sine dolore peperit. Amph. Iam istuc gaudeo,
út ut me erga meritást. Brom. Mitte istaec, atque haec quae dicam accipe.
postquam peperit, pueros lavere iussit nos. occepimus.
sed puer ille quem ego lavi, ut magnust et multum valet!
neque eum quisquam colligare quivit incunabulis.
Amph. Nimia mira memoras; si istaec vera sunt, divinitus
non metuo quin meae uxori latae suppetiae sient.
Brom. Magis iam faxo mira dices. postquam in cunas conditust,
devolant angues iubati deorsum in inpluvium duo
maxumi: continuo extollunt ambo capita. Amph. Ei mihi!
Brom. Ne pave. sed angues oculis omnis circumvisere.
postquam pueros conspicati, pergunt ad cunas citi.
ego cunas recessim rursum vorsum trahere et ducere,
metuens pueris, mihi formidans; tantoque angues acrius
persequi. postquam conspexit anguis ille alter puer,
citus e cunis exilit, facit recta in anguis inpetum:
alterum altera prehendit eos manu perniciter.
Amph. Mira memoras, nimis formidolosum facinus praedicas;
nam mihi horror membra misero percipit dictis tuis.
quid fit deinde? porro loquere. Brom. Puer ambo anguis enicat.

1092 ibi *BDE*^{1} 1094 opertod *Ritschelius* 1095 aedes 1098 sit *BE* 1101 me erga *Schmidtius*] erga (ergo *D*) me (ut ut erga me est merita. istaec mitte *Camerarius*) 1102 lavere *testatur Nonius*] lavare *BED*^{2}, pau*are *D*^{1} iussit ut hos accedimus *Nonius* 1106 meae quin *Bothius* latat *D*^{1}, laete *D*^{2} 1108 devolans *D*^{1} iuvati *BD*^{1}*E*, iubatae *testatur Nonius* (*eiusdem codd. fere* duo); iubati *Servius* 1109 vae mihi *Lachmannus* 1112 recessum *codd.*, *corr. Valla* tuicere *D*^{1} 1115. 1116 *inverso ordine codd.*, *corr.* ς 1116 apprehendit *E* 1119 sit *B* angues *B*

dum haec aguntur, voce clara exclamat uxorem tuam —
AMPH. Quis homo? BROM. Summus imperator divom atque hominum Iuppiter.
is se dixit cum Alcumena clam consuetum cubitibus,
eumque filium suom esse qui illos anguis vicerit:
alterum tuom esse dixit puerum. AMPH. Pol me haud paenitet,
si licet boni dimidium mihi dividere cum Iove.
abi domum, iube vasa pura actutum adornari mihi,
ut Iovis supremi multis hostiis pacem expetam.
ego Tiresiam coniectorem advocabo et consulam
quid faciundum censeat; simul hanc rem ut factast eloquar.
sed quid hoc? quam valide tonuit. di, obsecro vostram fidem.

IVPPITER V 2

Bono ánimo es, adsum auxílio, Amphitruo, tibi ét tuis:
nihil est quod timeas. hariolos, haruspices
mitte omnis; quae futura et quae facta eloquar,
multo adeo melius quam illi, quom sum Iuppiter.
primum omnium Alcumenae usuram corporis
cepi, et concubitu gravidam feci filio.
tu gravidam item fecisti, quom in exercitum
profectu's: uno partu duo peperit simul.
eorum alter, nostro qui est susceptus semine,
suis factis te inmortali adficiet gloria.
tu cum Alcumena uxore antiquam in gratiam
redi: haud promeruit quam ob rem vitio verteres;
mea vi subactast facere. ego in caelum migro.
AMPH. Fáciam ita ut iubés et te oro, prómissa ut servés tua. V 3
ibo ad uxorem intro, missum facio Tiresiam senem.

nunc, spectatores, Iovis summi causa clare plaudite.

1120 inclamat *Dousa* 1121 divinum *E* 1122 cubitibus *Scaliger*] cubilibus (*fort.* cumitibus) 1123 angues *BE*, anguos *D* 1124 esse tuum *E* 1125 scilicet *DE* 1126 iuve D^1E 1127 hostis E^1 *Nonius p. 388* petam *Nonius p. 388* (expetam *p. 460*) 1128 teresiam BED^2, *item 1145* [huc] advocabo *Muellerus* 1131 tibi *cf. ad 718* 1133 facta sunt D^2 1136 copret conc. D^1 feci**lio B^1 1138 parto B^1 duos *E* 1140 adfici** B^1 1143 vis *D* 1144 *nova scaena cui inscr.* AMPHITRIO (*sine tit. D*) 1146 *cantori dedit Fleckeisenus* clara *B*, cla*re *D*, dare *E* PLAVTI AMPHITRIO EXPLICIT *BE*, *sine subscr. D*

ASINARIA

ARGVMENTVM

Amanti argento filio auxiliarier
Sub império vivens volt senex uxorio.
Itaque ob asinos relatum pretium Saureae
Numerari iussit servolo Leonidae.
Ad amicam id fertur. cedit noctem filius:
Rivalis amens ob praereptam mulierem,
Is rem omnem uxori per parasitum nuntiat.
Accurrit uxor ac virum e lustris rapit.

---

arg. post prolog. codd. PLAVTI ARGVMENTVM INASINARIA (-AM *E*) *BE* 3 ab *E* 4 servo *codd., corr. Aldina* 6 rivalis ς] riumus *BDE*, rivinus *Lond.* (*unde* rivinus *ἀντίζηλος onomast. Vulcanii*) obrereptam *BDE*, *corr. Camerarius* 7 it, rem *Gulielmius* 8 e lustris rapit *Camerarius*] eius trisrae *BD*, eius tris re E^1, eius triste agit *Lond.* E^3, *cf.* 934

PERSONAE

LIBANVS servos
DEMAENETVS senex
ARGYRIPPVS adulescens
CLEAERETA lena
LEONIDA servos
MERCATOR
PHILAENIVM meretrix
DIABOLVS adulescens
PARASITVS
ARTEMONA matrona
GREX

PROLOGVS

Hoc agite sultis, spectatores, nunciam,
quae quidem mihi atque vobis res vortat bene
gregique huic et domino atque conductoribus.
face nunciam tu, praeco, omnem auritum poplum.
age nunc reside: cave modo ne gratiis.
nunc quid processerim huc et quid mihi voluerim
dicam: ut sciretis nomen huius fabulae.
nam quod ad argumentum attinet, sane brevest.
nunc quod me dixi velle vobis dicere,
dicam: huic nomen graece Onagost fabulae;
Demophilus scripsit, Maccius vortit barbare;
Asinariam volt esse, si per vos licet.
inest lepos ludusque in hac comoedia;
ridicula res est. date benigne operam mihi,
ut vos, utei alias, pariter nunc Mars adiuvet.

INCIPIT (*om.* *E*) PROLOGVS IN ASINARIAM PLAVTI *BE* 1 agito B^1 si uultis BD^2, s**ltis E^1 3 dominis *codd.*, *corr.* *Camerarius* 4 eace *BE* nunciam *Lingius*] iam nunc populum $B(B^2?)D$, psipulum *ut vid.* E^1 5 negratis 10 [id] dicam *LG*, huic est nomen *Fleckeisenus; cf. ad Amph. 702* onagrost $BD(E^1?)$ 11 maccus *codd.*, *corr.* *Ritschelius* 15 *utei] item (item ut *Guyetus*) *v. 6—8 del. Guyetus, 9. 10 Geppertus; potius v. 7—9 post Plautum videntur adiecti esse, quem auctorem prologi indicat cum v. 12 tum quod fabulae iusta expositione praeditae argumentum non est narratum.*

LIBANVS DEMAENETVS I 1

LIB. Sicut tuom vis unicum gnatum tuae
superesse vitae sospitem et superstitem,
ita ted obtestor per senectutem tuam
perque illam, quam tu metuis, uxorem tuam:
si quid med erga hodie falsum dixeris,
ut tibi superstes uxor aetatem siet
atque illa viva vivos tu pestem oppetas.
DEM. Per Dium Fidium quaeris: iurato mihi
video necesse esse eloqui quidquid roges.
ita me obstinate adgressu's, ut non audeam
profecto, percontanti quin promam omnia;
proinde actutum istuc quid sit quod scire expetis
eloquere: ut ipse scibo, te faciam ut scias.
LIB. Dic obsecro hercle serio quod te rogem,
cave mihi mendaci quicquam. DEM. Quin tu ergo rogas?
LIB. Num me illuc ducis, ubi lapis lapidem terit?
DEM. Quid istúc est? aut ubi istúc est terrarúm loci?
LIB. [Vbi flent nequam homines, qui polentam pinsitant.]
apud fustitudinas, ferricrepinas insulas,
ubi vivos homines mortui incursant boves.
DEM. Modo pol percepi, Libane, quid istuc sit loci:
ubi fit polenta, te fortasse dicere. LIB. Ah,
neque hercle ego istuc dico nec dictum volo,
teque obsecro hercle ut quae locutu's despuas.
DEM. Fiat, geratur mos tibi. LIB. Age age usque excrea.
DEM. Etiamne? LIB. Age quaeso hercle usque ex penitis faucibus.

LIBANVS SERVVS DEMENETVS (DEMETIVS B^1) SENEX *BE*, *om. D* 18 *om. E* te *B*, te deos *Iulius Rufinianus* 19 tu *om.* B^aD^a 20 ergo D^a hocedie *Ritschelius* 22 et pestem oppetat *Nonius* 23 deum quaere *Niemeyerus Phil. Wochenschr. 1, 41* 23. 24 *del. Fleckeisenus* 26 percunctanti 30 mendatium *D* 32. 33 *post v. 47 sic iterantur in codd.:* quid istuc (istud *BE*) est. aut ubi istuc sit nequeo noscere | ubi flent nequam homines qui polentam pinsitant 32 aut ubi est istuc *Camerarius, cf. Ribbeckius M. Rh. 37, 60* 33 *del. LG* homines nequam B^a pransitant B^1D^aE 34 fustidunas *E* 36 peperci *E* 37 fit *om.* B^1 ahc *BD*, hac E^1 38 ergo B^1 39 qui B^2 41 *hoc loco ς, post v. 55 BDE*

etiam amplius. Dem. Nam quo usque? Lib. Vsque ad mortem volo.
Dem. Cave sis malam rem. Lib. Vxoris dico, non tuam.
Dem. Dono te ob istuc dictum, ut expers sis metu.
Lib. Di tibi dent quaecumque optes. Dem. Redde operam mihi.
cur hoc ego ex te quaeram? aut cur miniter tibi
propterea quod me non scientem feceris?
aut cur postremo filio suscenseam,
patres ut faciunt ceteri? Lib. Quid istuc novist?
demiror quid sit et quo evadat sum in metu.
Dem. Equidem scio iam, filius quod amet meus
istanc meretricem e proxumo Philaenium.
estne hoc ut dico, Libane? Lib. Rectam instas viam.
ea res est. sed eum morbus invasit gravis.
Dem. Quid morbist? Lib. Quia non suppetunt dictis data.
Dem. Tune es adiutor nunc amanti filio?
Lib. Sum vero, et alter noster est Leonida.
Dem. Bene facitis hercle et a me initis gratiam.
verum meam uxorem, Libane, nescis qualis sit?
Lib. Tu primus sentis, nos tamen in pretio sumus.
Dem. Fateór eam esse inportunam atque incommodam.
Lib. Posterius istuc dicis quam credo tibi.
Dem. Omnes parentes, Libane, liberis suis, †
qui mihi auscultabunt, facient obsequellam †
[quippe quí mage amico utantur gnato et benevolo].
atque ego me id facere studeo, volo amari a meis;
volo mé patris mei similem, qui causa mea
nauclerico ipse ornatu per fallaciam

---

44. 45 expersis *ut vid. B*[1], expressis *E* 47 *om. E*[a] 48 nescientem *E* 47 *sq. invicem interrogaturus non plane interrogat Demaenetus, sed consulto sermonem obliquat, postremo iam se scire enuntiat. non recta quae leguntur LG praef. XXIII et mus. Rhen. 37, 151* 51 *post v. 83 traditum hoc loco posuit Acidalius. versum testatur Nonius* 52 *et hoc loco extat et adhaeret versui 51 post v. 83* (*ibi* iam scio). quod amat meus, istanc *Lorenzius in Bursiani actis 1, 376; v. ad 47 sq.* 54 instans *B*[1]*D*[1] 59 facitis hercle *Hermannus*] hercle facitis 60 siet scis qualis siet *Bothius* 61 *servis in *om. E* 62 fatear *D*[a] 64. 65 *turbata haec et mutilata esse* (*tantum* obsequentiam *pro* obsequellam *scripserant*) *vidit Luchsius* (o. p. quiqui a. mihi | s. f. o. L. l.). *hoc fere flagitat sententiarum conexus:* omnes parentes, Libane, facient liberis, | qui mi auscultabunt, obsequellam [amantibus] 65 faciunt *Nonius qui testatur* obsequelam 66 *del. Fleckeisenus; defendit Niemeyerus l. s., item 77. 93. 250. 252. 552* 67 amori *B*[1], amare *DE* 69 nauderio *BDE*, nauclerio *Lond.*, *corr. Camerarius*

quam amabam abduxit ab lenone mulierem;
neque puduit eum id aetatis sycophantias
struere et beneficiis me emere gnatum suom sibi.
eos mé decretumst persequi mores patris.
nam me hodie oravit Argyrippus filius,
utí sibi amanti facerem argenti copiam:
et íd ego percupio obsequi gnato meo.
[volo amori obsecutum illius, volo amet me patrem.]
quamquam illum mater arte contenteque habet,
patres ut consueverunt: ego mitto omnia haec.
praesertim quom is me dignum quoi concrederet
habuit, me habere honorem eius ingenio decet;
quom me adiit, ut pudentem gnatum aequomst patrem,
cupio esse amicae quod det argentum suae.
Lib. Cupis id quod cupere te nequiquam intellego.
dotalem servom Sauream uxor tua [tibi]
adduxit, quoi plus in manu sit quam tibi.
Dem. Argentum accepi, dote imperium vendidi.
nunc verba in pauca conferam quid te velim.
viginti iam usust filio argenti minis:
face id ut paratum iam sit. Lib. Vnde gentium?
Dem. Me defraudato. Lib. Maxumas nugas agis:
nudo detrahere vestimenta me iubes.
defraudem te ego? age sís, tu sine pennis vola.
tene ego defraudem, quoi ipsi nihil est in manu,
nisi quid tu porro uxorem defraudaveris?
Dem. Qua me, qua uxorem, qua tu servom Sauream
potes, circumduce, aufer; promitto tibi
non obfuturum, si id hodie effeceris.
Lib. Iubeas una opera me piscari in aere,
venari autem rete iaculo in medio mari. †

---

70 le*one B^a 72 me emere] mee mea re B^1 *ut vid.*, meę ma re D^1 *ut vid.* 75 ut 76 'Pl. Asin.: ego sane cupio o. g. m.' *Nonius* 77 *del. Fleckeisenus* amari obsecutam *Nonius* ('genet. pro dativo') 79 consuerunt 80 quobi D^1 *ut vid.*, cui B^2 82 aequost B^1, atquost *D* 85 *demum Libani* BD^1E^1 [tibi] *LG* 86 est *D et E v. l.* 91 defrud. *hic* D^2, 93 *B*, 94 *BDE*, 95 *D* 93 *del. Fleckeisenus* 96 me] me arte *B*, me *et v. l.* arte *D* iuxorem *vel* uixorem *B* 97 potest B^1 98 offoturum B^a si id hodie *Lond.*] sit hodie D^aE, si hodie BD^b, si id *Festus 198*, s. i. hocedie *Spengelius* 100 rete *om. E* reti autem iaculo venari *Hermannus, cf. Truc. 35* (quasi in piscinam rete qui iaculum parat); reti iaculo aut venari avem i. m. m. *Ribbeckius M. Rh. 37, 58;* avem venari reticulo i. m. m. *Bergkius op. 1, 681; de* retiaculo *cf. W. Schmitz. M. Rh. 25, 625 sq.;* *[qua istuc iubes,] venari autem in medio mari (*cf. Capt. 563*) *a Festo vv. 96—98. 101*

Dem. Tibi optionem sumito Leonidam,
fabricare quidvis, quidvis comminiscere:
perficito, argentum hodie ut habeat filius,
amicae quod det. Lib. Quid ais tu, Demaenete?
Dem. Quid [vis]? Lib. Si forte in insidias devenero,
tun redimes me, si me hostes interceperint?
Dem. Redimam. Lib. Tum tu igitur aliud cura quidlubet.
ego eo ad forum, nisi quid vis. Dem. Ei, bene ambula.
atque audin etiam? Lib. Ecce. Dem. Si quid te volam,
ubi eris? Lib. Vbiquomque lubitum erit animo meo.
profecto nemost quem iam dehinc metuam mihi
ne quid nocere possit, quom tu mihi tua
oratione omnem animum ostendisti tuom.
quin te quoque ipsum facio haud magni, si hoc patro.
pergam quo occepi atque ibi consilia exordiar.
Dem. Audin tu? apud Archibulum ego ero argentarium.
Lib. Nempe in foro? Dem. Ibi, si quid opus fuerit. Lib. Meminero. —
Dem. Non esse servos peior hoc quisquam potest
nec magis vorsutus nec quo ab caveas aegrius.
eidem homini, si quid recte curatum velis,
mandes: moriri sese misere mavolet,
quam non perfectum reddat quod promiserit.
nam ego illúc argentum tam paratum filio
scio esse, quam me hunc scipionem contui.
sed quid ego cesso ire ad forum, quo inceperam?
* * atque ibi manebo apud argentarium.

ARGYRIPPVS I 2

Sícine hoc fít? foras aédibus me éici?
promerenti optume hocin preti redditur?

---

continui adferuntur omissis 99. 100: quos post v. 95 collocandos censet Leidolphus diss. Ienens. 2, 243, dittographiam esse v. 96—98 versuum 101—106 idem p. 246   103 hocedie *Ritschelius*   105 Dem. Quid vis? *Vahlenus*] quid   108 eo ego *DE*   ei bene *Fleckeisenus*] fiet ne *codd.*   109 *ecce [adsum]   si] s* B^1 111—115 *versum* 107 *olim excepisse videntur,* 108—110; 116. 117 *alterum ordinem efficere; cf. LG p. XXII*   112 tu *om.* B^1DE mihi *om. E*   116 *Libano continuant,* 117 Sen. — Lib. — Sen. *codd., corr. Angelius*   117 si quidem *D*   119 quo ob *D*, quo *Nonius*   120 eid. h.] fidem boni hominis *D*   121 se B^1 *ut vid.*   magis volet *v. l. in DE*   123 illud   124 conitu B^1 125 quo] quod BDE^1 126 [ibo] atque *Camerarius, versum del. Bothius*   127 Argirippvs adolescens *BD*, Arcirippvs ad. *E*   128 hoccine

béne merentí mala es, mále merentí bona es;
at malo cum tuo, nam iam ex hoc loco
ibo ego ad tresviros vostraque ibi nomina
faxo erunt, capitis te perdam ego et filiam,
perlécebrae, perniciés, adulescentum éxitium.
nám mare haud ést mare, vós mare acérrumum;
nam in mari repperi, hic elavi bonis.
ingrata atque inrita esse omnia intellego,
quae dedi et quod bene feci, at posthac tibi
mále quod potero fácere faciam, méritoque id faciám tuo.
ego pol te redigam eodem unde orta es, ad egestatis terminos,
ego edepol te faciam ut quae sis nunc et quae fueris scias.
quaé prius quam istam adii átque amans ego ánimum meum isti dedi,
sordido vitam oblectabas pane in pannis inopia.
atque ea si erant, magnam habebas omnibus dis gratiam.
eadem nunc, quomst melius, me, quoius operast, ignoras, mala.
reddam ego te ex fera fame mansuetem, me specta modo.
nam isti quod suscenseam ipsi nihil est, nil quicquam meret;
tuo facit iussu, tuo imperio paret: mater tu, eadem era es.
te ego ulciscar, te ego ut digna es perdam atque ut de me meres.
at scelesta viden ut ne id quidem, me dignum esse existumat,
quem adeat, quem conloquatur quoique irato supplicet?
atque eccam inlecebra exit tandem; opinor hic ante ostium
meó modo loquar quaé volam, quoniam íntus non licitúmst mihi.

CLEAERETA ARGYRIPPVS I 3

CLEAER. Vnum quodque istórum verbum númmis Philippeis aureis
non potest auferre hinc a me si quis emptor venerit;
nec recte quae tu in nos dicis, aurum atque argentum merumst:
físxus hic apud nós est animus tuos clavo Cupidinis.
remigio veloque quantum potis es festina et fuge:

---

130 nunciam ex hoc loco *Pylades*, *nam iam [hinc] exilico, *cf. M. Rh. 38, 18* 133 permities BD^1E, permitiis *Nonius* 137 at] ac *B* 141 dedidi *Lachmannus*, *alii transponunt* ego; *cf. Brixius in Fleckeis. ann. 121, 53* 142 *sordida 143 magnas — gratias *codd.*, *corr. Bentleius* 145 mansuetem *testatur Nonius*] mansuetam 146 quod *Acidalius*] quid BDE^2, quidem E^1 147 *Soph. El. 597* 148 me *om.* B^aE^1 150 conlocatur BD^1E^2 153 LENA CLERETA (CLE•ET•A B^1) ADOLESCENS ARGIRIPPVS *B(E)* LENA CLEREA ARGI *D* uum B^1 quoque B^aD^a 156 est *om.* Dª *Nonius* 157 potis es *Guyetus*] poteris *codd.*, potes *Nonius*

quám magis te in altúm capessis, tam aestus te in portum refert.
ARGYR. Ego pol istum portitorem privabo portorio;
ego te dehinc, ut merita es de me et mea re, tractare exsequar,
quom tu med ut meritus sum non tractas atque eicis domo.
CLEAER. Magis istuc percipimus lingua dici, quam factis fore.
ARGYR. Solus solitudine ego ted atque ab egestate abstuli;
solus si ductem, referre gratiam numquam potes.
CLEAER. Solus ductato, si semper solus quae poscam dabis;
semper tibi promissum habeto hac lege, dum superes datis.
ARGYR. Quid modist dando? nam numquam tu quidem expleri potes;
modo quom accepisti, haud multo post aliquid quod poscas paras.
CLEAER. Quid modist ductando, amando? numquamne expleri potes?
modo remisisti, continuo iam ut remittam ad te rogas.
ARGYR. Dedi equidem quod mecum egisti. CLEAER. Et tibi ego misi mulierem:
par pari datum hostimentumst, opera pro pecunia.
ARGYR. Male agis mecum. CLEAER. Quid me accusas, si facio officium meum?
nam neque fictum usquamst neque pictum neque scriptum in poematis
ubi lena bene agat cum quiquam amante, quae frugi esse volt.
ARGYR. Mihi quidem te parcere aequomst tandem, ut tibi durem diu.
CLEAER. Non tu scis? quae amanti parcet, eadem sibi parcet parum.
quasi piscis, itidemst amator lenae: nequamst, nisi recens;
is habet sucum, is suavitatem, eum quo vis pacto condias,
vel patinarium vel assum; vorses quo pacto lubet:
is dare volt, is se aliquid posci, nam ibi de pleno promitur;
neque ille scit quid det, quid damni faciat: illi rei studet.
volt placere sese amicae, volt mihi, volt pedisequae,

---

158 quo magis *omisso* tam *Nonius tribus locis et Servii interpolator Italus* (*Aen. 11, 627*) 161 *post* 177 D^a me atque *Lachmannus*] quae •eicis *D* 163 ego te atque D^2E^2, ego datque B^a 164 potest B^a 166 habeo B^a 167 quid modist *Fleckeisenus*] qui modus dando *Acidalius*] dandi 168 quom *Pylades*] quod 172 d. h. *BD*] d. hos timentust *E*, hostimentum d. est *Nonius p. 3,* hostimentum d. *Nonius p. 529,* d. est h. *Servius* (*Aen. 4, 424*) p. p.] procunia B^1 *ut vid.* 174 nam] namque *E* neque fictum usquamst neque pictum ς] nec f. usquam est nec p. *Nonius p. 309,* nec f. umquam est neque p. *Nonius p. 493,* neque usquam pictum *BDE* 175 lena ubi *Bothius* 181 ibi ς] ubi

volt famulis, volt etiam ancillis; et quoque catulo meo
subblanditur novos amator, se ut quom videat gaudeat.
vera dico: ad suom quemque hominem quaestum esse aequomst callidum.
ARGYR. Perdidici istaec esse vera damno cum magno meo.
CLEAER. Si ecastor nunc habeas quod des, alia verba praehibeas;
nunc quia nihil habes, maledictis te eam ductare postulas?
ARGYR. Non meumst. CLEAER. Nec meum quidem edepol, ad te ut mittam gratiis.
verum aetatis atque honoris gratia hoc fiet tui,
quia nobis lucro fuisti potius, quam decori tibi:
si mihi dantur duo talenta argenti numerata in manum,
hanc tibi noctem honoris causa gratiis dono dabo.
ARGYR. Quid si non est? CLEAER. Tibi non esse credam, illa alio ibit tamen.
ARGYR. Vbi illaec quae dedi ante? CLEAER. Abusa. nam si ea durarent mihi,
mulier mitteretur ad te, numquam quicquam poscerem.
diem aquam solem lunam noctem, haec argento non emo:
ceterum quae volumus uti Graeca mercamur fide.
quom a pistore panem petimus, vinum ex oenopolio,
si aes habent, dant mercem: eadem nos discipulina utimur.
semper oculatae manus sunt nostrae, credunt quod vident.
vetus est: 'nihili coemptiost —' scis cuius. non dico amplius.
ARGYR. Aliam nunc mi orationem despoliato praedicas,
longe aliam, inquam, † praebes nunc atque olim, quom dabam,
aliam atque olim, quom inliciebas me ad te blande ac benedice.
tum mi aedes quoque arridebant, quom ad te veniebam, tuae;
me unice unum ex omnibus te atque illam amare aibas mihi;
ubi quid dederam, quasi columbae pulli in ore ambae meo
usque eratis; meo de studio studia erant vostra omnia:
usque adhaerebatis: quod ego iusseram, quod volueram
faciebatis; quod nolebam ac votueram, de industria

---

187 perdidisti D^a 188 praehibeas *Passeratius*] perhibeas *BD*, prohibeas *E* 189 te *del. Abrahamus st. Pl. 189* 190 non mecum est B^1 gratis 194 gratis 196 illa *Nonius* nam si] nimis *Nonius* 197 numquam] nec te *Nonius* 198 *solem lunam aquam diem noctem 199 *cetera *codd.* 200 exoepolio B^a, excenopolio *E* 201 disciplina 202 occulatae BD^2, occultate *E*, obcultae D^1 203 *nihili coemptiost] nihili coaetio est *B*, nihil coaetiost *D*, nichili coactio est *E* (*cf. Vssingius, Vahlenus Herm. 17, 277*); *rectius fortasse* nihilod emptiost; *vulgo* nihili cocio (coctio) est *post Lambinum.* scis cuius *puta nihili, mortis, luti* 205 inquam [linguam] praebes nunc *Vahlenus Herm. l. s.*, *inquam [orationem] nunc 208 aiebas

fugiebatis, neque conari id facere audebatis prius.
nunc neque quid velim neque nolim facitis magni, pessumae.
CLEAER. Non tu scis? hic noster quaestus aucupi simillumust.
auceps quando concinnavit aream, offundit cibum;
áves adsuescunt: nécessest facere súmptum qui quaerít lucrum;
saepe edunt: semel si captae sunt, rem solvont aucupi.
itidem hic apud nos: aedis nobis areast, auceps sum ego,
escast meretrix, lectus inlex est, amatores aves;
bene salutando consuescunt, compellando blanditer,
osculando, oratione vinnula, venustula.
si papillam pertractavit, haud est ab re aucupis;
savium si sumpsit, sumcre eum licet sine retibus.
haecine te esse oblitum, in ludo qui fuisti tam diu?
ARGYR. Tua ista culpast, quae discipulum semidoctum abs te amoves.
CLEAER. Remeato audacter, mercedem si eris nactus: nunc abi.
ARGYR. Mane, mane, audi. dic, quid me aequom censes pro illa tibi dare,
annum hunc ne cum quiquam alio sit? CLEAER. Tene? viginti minas;
atque ea lege: si alius ad me prius attulerit, tu vale.
ARGYR. At ego est etiam prius quam abis quod volo loqui. CLEAER. Dic quod lubet.
ARGYR. Non omnino iam perii, est relicuom quo peream magis.
habeo unde istuc tibi quod poscis dem; sed in leges meas
dabo, uti scire possis, perpetuom annum hunc mihi uti serviat
nec quemquam interea alium admittat prorsus quam me ad se virum.
CLEAER. Quin, si tu voles, domi sérvi qui sunt castrabo viros.
postremo ut voles nos esse, syngrapham facito adferas;
ut voles, ut tibi lubebit, nobis legem inponito:
modo tecum una argentum adferto, facile patiar cetera.

---

213 coronari D^1E 216 concinavit 217 aves *versum qui intercíderit terminasse coniecit Fleckeisenus, delevit Reizius;* *aves edunt 219 captae sunt *Gruterus*] sunt captae 220 ititidem *BD* 224 pertractabit *codd., corr. Camerarius* haud [id] *Camerarius* *post* 225 *intercidisse videtur talis sententiae versiculus:* sin ductare postulavit, tangit viscus, captus est 230 ne sit cum quiquam alio *Fleckeisenus* tunc *codd., corr. Camerarius* 233 reliquum quod *E* *versus male modulatus* (*cf. Brixius LG praef. XXVI; Ribbeckius p. 61 adn., quo duce scribas* n. o. perii, est r. etiam q. p. m.) 235 dabo ut 238 syngraphum (*cf. IV 1; Capt. 450. 507*) *vulgo post Saracenum* 240 adferito B^1

portitorum simillumae sunt ianuae lenoniae:
si adfers, tum patent, si non est quod des, aedes non patent. —
ARGYR. Interii, si non invenio ego illas viginti minas,
et profecto, nisi illud perdo argentum, pereundumst mihi.
nunc pergam ad forum atque experiar opibus, omni copia,
supplicabo, exobsecrabo ut quemque amicum videro,
dignos indignos adire † atque experiri certumst mihi.
nam si mutuas non potero, certumst sumam faenore.

LIBANVS II 1

Hercle vero, Libane, nunc te meliust expergiscier
atque argento conparando fingere fallaciam.
iám diust factum quóm discesti áb ero atque abiisti ád forum,
[igitur inveniundo argento ut fingeres fallaciam.]
ibi tu ad hoc diei tempus dormitasti in otio.
quin tu abs te socordiam omnem reice et segnitiem amove
atque ad ingenium vetus vorsutum te recipis tuom.
serva erum: cave tu idem faxis alii quod servi solent,
quí ad eri fraudationem callidum ingenium gerunt.
unde sumam? quem intervortam? quo hanc celocem conferam?
inpetritum, inauguratumst: quovis admittunt aves,
picus et cornix ab laeva, corvos, parra ab dextera
consuadent; certum herclest vostram consequi sententiam.
sed quid hoc, quod picus ulmum tundit? non temerariumst.
certe hercle ego, quantum ex augurio húius pici intellego,
aut mihi in mundo sunt virgae aut atriensi Saureae.

---

241. 242 *Argyrippo codd., Cleaeretae dedit Lambinus; suspicionem de origine eorum movet v. 159* 241 leoniae B^a 242 tum patet D^a 245 omni ἀπὸ κοινοῦ 247 indignos *om. Nonius (qui testatur* experiri) *. alteram versus partem interpolatam esse viderunt LG; non aliter tradit Nonius* experire *E* 249 LIBANVS (LIDANVS B^a) SERVVS *BE, om. D* vere D^1E^1 non te melius vel *E* 250 *versus sic evadit:* atque comparando fingere argento fallaciam; *delevit Bothius* 251 diu es *D* abisti 252 *del. Guyetus* (*250. 252 LG*) 254 reicis, segnitiem amoves *Lambinus* 255 ingenuum B^1 *ut vid.* recipe te *Scaliger, cf. Most. 815, Muellerus pros. 586* ✻ *post* 257 *intercidisse videtur versus talis sententiae:* quom ad salutem eri advocantur, eidem ingenio nil valent 258 celo esse *B* 259 amittunt *BDE* 260 cornix] cornix est *D*, cornex est *BE*, *corr. Guyetus;* *picus, cornix ecce ab laeva porro B^1DE 262 non] haud *Nonius* 263 *huius pici] auspicii *B*, auspitii *DE*, eius pici *Gertzius*

séd quid illuc, quod éxanimatus currit huc Leonida?
metuo quom illic obscaevavit meae falsae fallaciae.

LEONIDA LIBANVS II 2

LEON. Vbi ego nunc Libanum requiram aut familiarem filium,
ut ego illos lubentiores faciam, quam Lubentiast?
maxumam praedam et triumphum eis adfero adventu meo.
quando mecum pariter potant, pariter scortari solent,
hanc quidem quam nactus praedam pariter cum illis partiam.
LIB. Illic homo aedis compilavit, more si fecit suo.
vae illi, qui tam indiligenter observavit ianuam.
LEON. Aetatem velim servire, Libanum ut conveniam modo.
LIB. Mea quidem hercle ópera liber numquam fies ocius.
LEON. Etiam de tergo ducentas plagas praegnatis dabo.
LIB. Largitur peculium, omnem in tergo thensaurum gerit.
LEON. Nam si nunc occasioni sese supterduxerit,
numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea;
erum in obsidione linquet, inimicum animos auxerit.
sed si mecum occasionem opprimere hanc, quae obvenit, studet,
maxumas opimitates, gaudio exfertissumas
suis eris ille una mecum pariet, gnatoque et patri,
adeo ut aetatem ambo ambobus nobis sint obnoxii,
nostro devincti beneficio. LIB. Vinctos nescio quos ait;
non placet: metuo, in commune ne quam fraudem frausus sit.
LEON. Perii ego oppido, nisi Libanum invenio iam, ubi ubist gentium.
LIB. Illic homo socium ad malam rem quaerit quem adiungat sibi.
non placet: pro monstro extemplost, quando qui sudat tremit.
LEON. Sed quid ego hic properans concesso pedibus, lingua largior?
quin ego hanc iubeo tacere, quae loquens lacerat diem?

---

266 cum *Nonius*] quod obscervavit (a *sup.* e) B^1, obscaervavit *E*, observavit B^2 267 LEONIDA LIBANVS (LIDANVS *hic et infra interdum* B^a) SERVI DVO *BE, om. D* libanum nunc *B* 273 obseravit *Camerarius*, *cf. Engelbrechtus stud. Vind. 1884 p. 247* 274 aetate *BDE, in lemmate Nonius p. 72* 275 [hilo] liber *Luchsius comm. pros. Pl. I 18* 278 *nunc] huic sese] tempus sese *codd*, *corr. Brachmannus* (*LG praef. XXVI*) 279 indispiscet *B* 280 *[suom] erum 282 exf. *Nonius*] eff. 283 eris] erit B^a 284 aetate *Gelli codd.* (*6, 17, 12*), *Noni lemma* (*ad v. 274*), aeatem *B*, ad aetatem *Nonius* 285 deuncti B^a, devinctu D^a 286 commune *τὸ κοινόν*: *intellegit ἀπαγωγὴν κλοπῆς δημοσίων χρημάτων*, *cf. 321* sit *Nonius*] siet *post* 288 *lacunam indicarunt LG; dixerit Leonida sudare se et tremere ex cursura* 289 exemplo est D^a *Nonius* quando *om.* B^1 sudat qui *Nonius*

LIB. Edepol hominem infelicem, qui patronam conprimat!
nam si quid sceleste fecit, lingua pro illo perierat.
LEON. Adproperabo, ne post tempus praedae praesidium parem.
LIB. Quae illaec praedast? ibo advorsum atque electabo quidquid est. —
iubeo te salvere voce summa, quo ad vires valent.
LEON. Gymnasium flagri, salveto. LIB. Quid agis, custos carceris?
LEON. O catenarum colone. LIB. O virgarum lascivia.
LEON. Quot pondo ted esse censes nudum? LIB. Non edepol scio.
LEON. Scibam ego te nescire, at pol ego qui ted expendi scio:
nudus vinctus centum pondo es, quando pendes per pedes.
LIB. Quo argumento istuc? LEON. Ego dicam, quo argumento et quo modo.
ad pedes quando adligatumst aequom centumpondium,
ubi manus manicae complexae sunt atque adductae ad trabem,
nec dependes nec propendes — quin malus nequamque sis.
LIB. Vae tibi! LEON. Hoc testamento Servitus legat tibi.
LIB. Verbivelitationem fieri compendi volo.
† Quid istuc negotist? LEON. Certumst credere. LIB. Audacter licet.
LEON. Sis amanti subvenire familiari filio,
tantum adest boni inproviso, verum commixtum malo;
omnes de nobis carnuficum concelebrabuntur dies.
Libane, nunc audacia usust nobis inventa et dolis.
tantum facinus modo inveni ego, ut nos dicamur duo
omnium dignissumi esse, quo cruciatus confluant.
LIB. Ergo mirabar quod dudum scapulae gestibant mihi,
hariolari quae occeperunt sibi esse in mundo malum.
quidquid est, eloquere. LEON. Magnast praeda cum magno malo.
LIB. Si quidem omnes coniurati cruciamenta conferant,
habeo opinor familiarem tergum, ne quaeram foris.

---

292 [heu] edepol *Camerarius* 295 illa *Nonius*, illa aec *E* 298 cotenarum B^a 299 te B^1E^2 300 nesciro B^a te 301 podo B^a 303 adligatus est *codd.*, *corr. Camerarius* 305 dependis nec propendis *codd.*, *corr. Angelius* 306 istoc *Weisius* 307 verbis velitationem *codd.*, *testatur Nonius*, *corr. Meursius* compendio ulo E^a, compendio uolo E^b 308 q. i. est negoti *Bentleius*, *[dic] q. i. negotist tutumst credere? *Ribbeckius p. 59* licet sis 309—311 *Libano continuant codd.* 309 *om.* E^a sis *om.* B^bE 312—317 *alterum ordinem efficere docuit Goetzius* 313 modo] hodie *Muellerus* invenio *E* 314 dignissimum B^a 316 que esse sibi *Acidalius* 319 familiarem *testatur Nonius*] familiare

Leon. Si istam firmitudinem animi optines, salvi sumus.
Lib. Quin si tergo res solvendast, rapere cupio publicum:
pernegabo atque obdurabo, periurabo denique.
Leon. Em istaec virtus est, quando usust qui malum fert fortiter;
fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.
Lib. Quin rem actutum edisseris? cupio malum nanciscier.
Leon. Placide ergo unum quidquid rogita, ut adquiescam. non vides
me ex cursura anhelitum etiam ducere? Lib. Age, age, mansero
tuo arbitratu, vel adeo usque dum peris. Leon. Vbinamst erus?
Lib. Maior apud forumst, minor hic est intus. Leon. Iam satis est mihi.
Lib. Túm igitur tu dives es factus? Leon. Mitte ridicularia.
Lib. Mitto [istaec]: istuc quod adfers aures exspectant meae.
Leon. Animum advorte, ut aeque mecum haec scias. Lib. Taceo. Leon. Beas.
meministin asinos Arcadicos mercatori vendere
Pellaeo nostrum atriensem? Lib. Memini. quid tum postea?
Leon. Em, ergo is argentum huc remisit quod daretur Saureae
pró asinis. adulescens venit modo, qui id argentum attulit.
Lib. Vbi is homost? Leon. Iam devorandum censes, si conspexeris?
Lib. Ita enim vero. sed tamen tu nempe eos asinos praedicas
vetulos, claudos, quibus subtritae ad femina iam erant ungulae?
Leon. Ipsos, qui tibi subvectabant rure huc virgas ulmeas.
Lib. Teneo, atque idem te hinc vexerunt vinctum rus. Leon. Memor es probe.
verum in tonstrina ut sedebam, e me infit percontarier,
ecquem filium Stratonis noverim Demaenetum.
dico me novisse extemplo et me eius servom praedico
esse, et aedis demonstravi nostras. Lib. Quid tum postea?

320 firmidinem *D*, formidinem *E* istanc (*Bothius*) an. firm. *Pylades* 321 ergo *B*¹ resolvenda est *codd.*, *corr. Pylades* 322 *perdurabo 323 hem ista (*om. B*¹) fer* *B*¹ *ut vid.* 324 potitur ς] patitur 325 actuum *B*¹ *actutum edisseris rem 326 unum quidque derogita *DEB*², u. quisque d. *B*¹, *corr. Camerarius et Bothius* 329 hic *om. B*¹ satis st *B* 330 dives *monosyllabum;* dives factu's *Fleckeisenus* 331 *[istaec] 332 haec] nunc *LG* 333 pellaeo | nostrum vendere (pollaeo *D*ᵃ, pelleo *E*) *codd.*, *corr. Acidalius* 334 attriensem *DE* 335 hem *DE*, *om. B*¹ 337 qui id *B*²] quid *B*¹*D*, qui *E* 340 ad feminae *B*¹ *ut vid.*, adfeminea *D* 341 *om. E*ᵃ subvectebant *E* 343 *e me] me me

Leon. Áit se ob asinós ferre argentum átriensi Saúreae,
vígiuti minas. séd eum sese nón nosse hominem quí siet;
ipsum vero se novisse callide Demaenetum.
quoniam ille elocutus haec sic — Lib. Quid tum? Leon. Ausculta ergo; scies.
extemplo facio facetum me atque magnificum virum,
dico med esse atriensem. sic hoc respondit mihi:
'ego pol Sauream non novi neque qua facie sit scio.
te non aequomst suscensere. si erum vis Demaenetum,
quem ego novi, adduce: argentum non morabor quin feras.'
ego me dixi erum adducturum et me domi praesto fore;
ille in balineas iturust, inde huc veniet postea.
quid nunc consili captandum censes? dic. Lib. Em istuc ago,
quo modo argento intervortam et adventorem et Sauream.
iam hoc opus est † exasceatum; nam si ille argentum prius
hospes huc affert, continuo nos ambo exclusi sumus.
nam me hodie senex seduxit solum sorsum ab aedibus:
mihi tibique interminatust nos futuros ulmeos,
ni hodie Argyrippo essent viginti argenti minae;
iussit vel nos atriensem vel nos uxorem suam
defraudare, dixit sese operam promiscam dare.
nunc tu abi ad forum ad erum et narra haec ut nos acturi sumus:
te ex Leonida futurum esse atriensem Sauream,
dum argentum afferat mercator pro asinis. Leon. Faciam ut iubes.
Lib. Ego illum interea hic oblectabo, prius si forte advenerit.
Leon. Quid ais? Lib. Quid vis? Leon. Pugno malam si tibi percussero,
mox quom in Sauream mutabor, caveto ne suscenseas.
Lib. Hercle vero tu cavebis ne me attingas, si sapis,
né hodie malo cum auspicio nomen commutaveris.

---

347 ab asinos D^a, pro asinis *Muellerus* 348 novisse (sese *del. Vssingius*) 349 *post* 350 *codd., corr. Acidalius; sed v. 349 recte induxisse videtur Langenus* 350 elocutust *Fleckeisenus* sit *E; sic et hic et v. 352 Leonidam significat agere hospitem* 352 me si B^a 356 dixi erum *Acidalius*] dixeram 357 unde in balneas cyrus inde hic veni *Nonius* ille] ine *ut vid.* D^a iturus es *D* 358 hem 360 exasciato *Acidalius* *iam hóc (*i. e.* huc) opust senex ácciatur *vel potius* accieatur, *cf. Mil. 935* ego illum — huc accibo *vel potius* acciebo 364 viginti essent *Pylades* 366 operam sese *Camerarius* promissam *codd., corr. Palmerius* 372 *in Sauream mutabor] Sauream imitabor cave tu *Bentleius, sed cf. Capt. 431* (*et Serv. Aen. 4, 409*) 373 si me sapis B^1DE

Leon. Quaeso, aequo animo patitor. Lib. Patitor tu item, quom ego te referiam.
Leon. Dico ut usust fieri. Lib. Dico hercle ego quoque ut facturus sum.
Leon. Ne nega. Lib. Quin promitto, inquam, hostire contra ut merueris.
Leon. Ego abeo, tu iam, scio, patiere. sed quis hic est? is est,
illest ipsus. iam ego recurro huc. tu hunc interea hic tene.
volo seni narrare. Lib. Quin tuom officium facis ergo ac fugis?

MERCATOR LIBANVS II 3

Merc. Vt démonstratae sunt mihi, hasce aedis esse oportet,
Demaenetus ubi dicitur habitare. i, puere, pulta
atque atriensem Sauream, sist intus, evocato huc.
Lib. Quis nostras sic frangit fores? ohe, inquam, si quid audis.
Merc. Nemo etiam tetigit, sanun es? Lib. At censebam attigisse
propterea, huc quia habebas iter. nolo ego fores conservas
meas a te verberarier. sane ego sum amicus nostris.
Merc. Pol haud periclumst, cardines ne foribus exfrangantur,
si istoc exemplo omnibus qui quaerunt respondebis.
Lib. Ita haec moratast ianua: extemplo ianitorem
clamat, procul si quem videt ire ad se calcitronem.
sed quid venis? quid quaeritas? Merc. Demaenetum volebam.
Lib. Si sit domi, dicam tibi. Merc. Quid eius atriensis?
Lib. Nihilo mage intus est. Merc. Vbist? Lib. Ad tonsorem ire dixit.
Merc. Conveni. sed post non redit? Lib. Non edepol. quid volebas?
Merc. Argenti viginti minas, si adesset, accepisset.
Lib. Qui pro istuc? Merc. Asinos vendidit Pellaeo mercatori
mercatu. Lib. Scio. tu id nunc refers? iam hic credo eum adfuturum.

---

376 usust *Lambinus*] usus 377 negega B^a, nega *E* memineris *Nonius* 379 hunc hic i. t. *Bothius*, *hunc i. h. detine 380 tu BDE^1 hac *codd.*, *corr.* *Pylades* 381 Libanvs servvs. mercator (merchator. c. *E*) *BE*, *om.* *D* 385 sanusne 387 nostris *Gulielmius*] nostris aedibus 388 efrangantur B^1, efringantur DB^2, effringantur *E* 389 exemplo *Londinensis*] extemplo BDE^1, exemplod *Ritschelius* 390 remorata est B^1 *ut vid.* 391 sese *Nonius* 392 demenetam *E* 393 fit B^1 394 mago B^a, magis D^1 395 cum venisset *codd.*, *corr.* *Vssingius* rediit (redit *praes.*) 397 pelleo 398 eum *om.* *D*

MERC. Qua facie voster Saureast? si is est, iam scire potero.
LIB. Macilentis malis, rufulus, aliquantum ventriosus,
truculentis oculis, commoda statura, tristi fronte.
MERC. Non potuit pictor rectius describere eius formam.
LIB. Atque hercle ipsum adeo contuor, quassanti capite incedit.
quisque obviam huic occesserit irato, vapulabit.
MERC. Siquidem hércle Aeacidinis minis animisque expletus cedit,
si med iratus tetigerit, iratus vapulabit.

LEONIDA MERCATOR LIBANVS II 4

LEON. Quid hoc sít negoti, néminem meum díctum magni fácere?
Libanum in tonstrinam ut iusseram venire, is nullus venit.
ne ille edepol tergo et cruribus consuluit haud decore.
MERC. Nimis imperiosust. LIB. Vae mihi! LEON. Hodie salvere iussi
Libanum libertum? iam manu emissu's? LIB. Obsecro te.
LEON. Ne tu hercle cum magno malo mihi obviam occessisti.
cur non venisti, ut iusseram, in tonstrinam? LIB. Hic me moratust.
LEON. Siquidem hércle nunc summum Iovem te dicas detinuisse
atque is precator adsiet, malam rem effugies numquam.
tu, verbero, imperium meum contempsisti? LIB. Perii, hospes.
MERC. Quaeso hercle noli, Saurea, mea causa hunc verberare.
LEON. Vtinam nunc stimulus in manu mihi sit, MERC. Quiesce quaeso.
LEON. Qui latera conteram tua, quae occalluere plagis.
abscede ac sine me hunc perdere, qui semper me ira incendit,
quoi numquam unam rem me licet semel praecipere furi,
quin centiens eadem imperem atque oggenniam, itaque iam hercle
clamore ac stomacho non queo labori suppeditare.

403 contueor E^1 quansanti *B*, quanssanti E^1 404 quisqu.. D^1 huc B^aD^a vapulebit *D ut 406* 405 eachidinis *DE*, eachinidis *B* nimis B^1D animusque B^1DE cedit *Scaliger*] incedit *BE*, incidit *D* 406 me *B* 407 LEONIDA. LIBANVS. SERVI. CHLAMIDATVS *BE*, *om. D* est *Camerarius* (*cf. Amph. 576*) magnum *E* 409 crupibus B^a 410 hodie *Libano codd.*, *Leonidae Lomanus dedit* 411 libertum libanum D^a 412 [tuo] mi *Fleckeisenus* 414 detimuisse B^1 415 adsi D^1 (adsi et B^1) 416 hospes perii *Bothius* 417 verbere D^1 419 lateram D^1 *confodiam occaluere *BD*, occulluere *E* 420 ac *Bentleius*] hac *codd.* 421 rem me unam *Bothius* 422 imparem B^a ogganiam *B*

iussin, sceleste, ab ianua hoc stercus hinc auferri?
iussin columnis deici operas araneorum?
iussin in splendorem dari bullas has foribus nostris?
nihil ést: tamquam si claudus sim, cum fustist ambulandum.
quia triduom hoc unum modo foro operam adsiduam dedo,
dum reperiam qui quaeritet argentum in faenus, hic vos
dormitis interea domi, atque erus in hara, haud aedibus, habitat.
em ergo hoc tibi. Lib. Hospes, te obsecro, defende. Merc. Saurea, oro,
mea causa ut mittas. Leon. Hegio ecqui pro vectura olivi
rem solvit? Lib. Solvit. Leon. Quoi datumst? Lib. Sticho vicario ipsi
tuo. Leon. Váh, delenire apparas, scio mihi vicarium esse,
neque eo esse servom in aedibus eri qui sit pluris quam illest.
sed vina quae heri vendidi vinario Exerambo,
iam pro is satis fecit Sticho? Lib. Fecisse satis opinor,
nam vidi huc ipsum adducere trapezitam Exerambum.
Leon. Sic dedero. prius quae credidi vix anno post exegi;
nunc sat agit: adducit domum etiam ultro et scribit nummos.
Dromo mercedem rettulit? Lib. Dimidio minus opinor.
Leon. Quid relicuom? Lib. Aibat reddere quom extemplo redditum esset;
nam retineri, ut quod sit sibi operis locatum efficeret.
Leon. Scyphos quos utendos dedi Philodamo rettulitne?
Lib. Non etiam. Leon. Em, dono si velis dare, commoda homini amico.
Merc. Perii hercle, iam hic me abegerit suo odio. Lib. Heus iam satis tu.
audin quae loquitur? Leon. Audio et quiesco. Merc. Tandem, opinor,

---

424 stertus $B^a E^a$ 425 deicier *Camerarius* aperas E^a, telas *Nonius* araneorum *testatur Nonius*] aranearum 427 sim cum] sī***ū B^1 fuitist B^a, fusist D^1 428 forum B^1 dedo *Bentleius*] dedi 430 *metrum non sanum* 431 hem 432 *Hegio ecqui] eho ecquis DEB^2, eo ecquis B^1 433 rem solvit? Lib. solvit *Turnebus*] resolvit. Lib. resolvit 435 ille sit *codd., corr.* ς 436 eri DE^2, ego E^1 exaerambo *BDE*, *v. 438* exerambum *BE*, exaerambum *D*; Sarambo *Casaubonus*, Serambo *Ritschelius*, *cf. Dittenbergerus in praef. LG p. XXVII sq.: Exaerambum (quasi poclipromum) tutatur Koenigius quaest. Pl. 9* 437 iis (his B^2) 438 et rapezitam B^1, et rapere itam (ita E^2) *E*, et rape *cum 7 litt. spat. D* 439 quae *Pius*] quam 440 et iam *BD*, eo iam E^1, ei iam E^2 441 retulit (*item 444*) 442 reliquum aiebat DB^2, alebat B^1E quom *Lambinus*] quam *sibi datum esset 445 hem *dono] non dare *Dissaldaeus*] da

conticuit. nunc adeam optumumst, priusquam incipit tinnire.
quam mox mi operam das? Leon. Ehem, óptume. quam dudum tu advenisti?
non hercle te provideram; quaeso, ne vitio vortas;
ita iracundia obstitit oculis. Merc. Non mirum factumst.
sed si domist, Demaenetum volebam. Leon. Negat esse intus.
verum istuc argentum tamen mihi si vis denumerare,
repromittam istoc nomine solutam rem futuram.
Merc. Sic potius, ut Demaeneto tibi ero praesente reddam.
Lib. Erus istunc novit atque erum hic. Merc. Ero huic praesente reddam.
Lib. Da modo meo periculo, rem salvam ego exhibebo;
nam si sciat noster senex fidem non esse huic habitam,
suscenseat, quoiei omnium rerum ipsus semper credit.
Leon. Non magni pendo. ne duit, si non volt. sic sine astet.
Lib. Da, inquam. vah, formido miser, ne hic me tibi arbitretur
suasisse, sibi ne crederes. da, quaeso, ac ne formida:
salvom hercle erit. Merc. Credam fore, dum quidem ipsus in manu habeo.
peregrinus ego sum, Sauream non novi. Lib. At nosce sane.
Merc. Sit, non sit, non edepol scio. si is est, eum esse oportet.
ego certe me incerto scio hoc daturum nemini homini.
Leon. Hercle istum di omnes perduint, verbo cave supplicassis.
ferox est viginti minas meas tractare sese.
nemo accipit, aufer te domum, abscede hinc, molestus ne sis.
Merc. Nimis iracunde. non decet superbum esse hominem servom.
Leon. Malo hercle iam magno tuo, ni isti nec recte dicis.
Lib. Impure, nihili, non vides irasci? Leon. Perge porro.
Lib. Flagitium hominis, da, óbsecro, argentum huic, ne male loquatur.
Merc. Malum hercle vobis quaeritis. Leon. Crura hercle diffringentur,
ni istum inpudicum percies. Lib. Perii hercle. age inpudice,

449 das mi op. *LG* 456 ero] hero E^3 *Lond.*^{2}, here *Lond.*^{1}, ego BDE^1 praesentem E^1, praesente te B^2, praesente *cum 2—3 litt. spat. D* 457 periclo 458 finem B^1 459 suis censeat B^a quoi *bisyll. LG*] qui ipsius E^1 credit *Camerarius*] credidit 461 vahc 463 ipse habebo B^2 464 pe*egrinus B^a 466 hoc *om.* D^1 *ut vid.* 467 perdunt B^1, perdiunt *E* 469 accipit *Pylades*] accepit aufert te B^1D^1E, te aufer *Engerus* 471 Leon. *om.* B^1DE 472 porge B^a 473 homonis *Spengelius* 475 age in pudice *in fine versus antecedentis codd., corr. Gulielmius*

sceleste, non audes mihi scelesto subvenire?
LEON. Pergin precari pessumo? MERC. Quae res? tun libero hominei
male servos loquere? LEON. Vápula. MERC. Id quidém tibi hercle fiet,
ut vapules, Demaenetum simul ac conspexero hodie.
in ius voco te. LEON. Non eo. MERC. Non eis? memento. LEON. Memini.
MERC. Dabitur pol supplicium mihi de tergo vostro. LEON. Vae te!
tibi quidem supplicium, carnufex, de nobis detur? † MERC. Atque etiam
pro dictis vostris maledicis poenae pendentur mi hodie.
LEON. Quid, verbero? ain tu, furcifer? erum nos fugitare censes?
ei nunciam ad erum, quo vocas, iam dudum quo volebas.
MERC. Nunc demum? tamen numquam hinc feres argenti nummum, nisi me
dare iusserit Demaenetus. LEON. Ita facito, age ambula ergo.
tu contumeliam alteri facias, tibi non dicatur?
tam ego homo sum quam tu. MERC. Scilicet. ita res est. LEON. Sequere hac ergo.
praefiscini hoc nunc dixerim: nemo etiam me accusavit
merito meo; neque me alter est Athenis hodie quisquam,
quoi credi recte aeque putent. MERC. Fortassis. sed tamen me
numquam hodie induces, ut tibi credam hoc argentum ignoto.
lupus est homo homini, non homo, quom qualis sit non novit.
LEON. Iam nunc secunda mihi facis. scibam huic te capitulo hodie
facturum satis pro iniuria; quamquam ego sum sordidatus,
frugi tamen sum, nec potest peculium enumerari.
MERC. Fortasse. LEON. Etiam † nunc dico Periphanes Rhodo mercator dives
absente ero solus mihi talentum argenti soli

---

477 homine   478 malo   q. t.] quidem D^1, tibi quidem ς, *cf. Luchsius comm. pros. Pl. I p. 15*   flet BD^1E 479 h**ie D^1 480—483 *del. Vssingius*   480 iis   482 *detur de nobis (*Herm. 18, 586*)   483 maledictis   484. 485 ain tu *mercatori dedit Bothius*, a. t. furcifer *Vssingius*   nos ς] nosmet *codd.*, me *Vssingius*, *cf. Ribbeckius l. s. 63*   486 ii D^1E, i B^2 *volebam   488 iussit D^1 490 scilicet — ergo *mercatoris BDE*   491 preficiscini DEB^2, perficisci ni B^1, *corr. Curio*   dixerimus *E*   492 me Athenis alter est *codd.*, *corr. Bentleius*   493 putant D^a 495 est *om.* D^1 496 cibam BD^1E huc *E*   497 sum ego *B*   sorditatus *BD*   499 nunc dico] hodie *Lachmannus; delendum videtur, cf. Ribbeckius l. s. 63*

adnúmeravit et mihi crédidit, nequést deceptus ín eo.
MERC. Fortasse. LEON. Atque etiam tu quoque ipse, si esses percontatus
me ex aliis, scio pol crederes nunc quod fers. MERC. Haud negassim.

CLEAERETA PHILAENIVM III 1

CLEAER. Néqueon ego ted interdictis fácere mansuetém meis?
an ita tu es animata, ut qui expers imperi matris sies?
PHIL. Vbi piem Pietatem, si istoc more moratam tibi
postulem placere, mater, mihi quo pacto praecipis?
CLEAER. An decorumst advorsari meis te praeceptis? PHIL. Quid est?
CLEAER. Hocinest pietatem colere, imperium matris minuere?
PHIL. Neque quae recte faciunt culpo, neque quae delinquont amo.
CLEAER. Satis dicacula es amatrix. PHIL. Mater, is quaestust mihi:
lingua poscit, corpus quaerit; animus orat, res monet.
CLEAER. Ego te volui castigare, tu mi accusatrix ades.
PHIL. Neque edepol te accuso, neque id me facere fas existumo.
verum ego meas queror fortunas, quom illo quem amo prohibeor.
CLEAER. Ecqua pars orationis de die dabitur mihi?
PHIL. Et meam partem loquendi et tuam trado tibi;
ad loquendum atque ad tacendum tute habeas portisculum.
quin pol si reposivi remum, sola ego in casteria
ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi.
CLEAER. Quid ais tu, quam ego unam vidi mulierem audacissumam?

---

501 nequest *Reizius*] neque 503 quod] quo id BD^2, quid hi D^1 504 CLERETA LENA. PHILENIVM MERETRIX $BE(D^2)$, *om.* D^1 te *B* mansuetem *Fleckeisenus, cf. ad 145*] mansuetam 505 matris expers imperii sies (expers* *B*) *codd., corr. Luchsius* 506 istoc *Nonius*] isto morata D^1E 508 *del. Vssingius* 509 hoccine est colore B^aD^1 imperium matris *Pylades*] matris imperium 511 is questus est mihi *B*, is (es *E*) questus mihi est *DE* 515 [ab] illo *Abrahamus st. Pl. 203* prohiber B^a 516 ecqua *Brixius*] egoua 517 [ego] et *Reizius* 518 tu ut habes *Nonius* portisculum *nomen Aelius Stilo testatur,* porticulum *Isidorus, Paulus contra Festum, glossographorum pars post* 518 *Cleaeretae responsum intercidisse videtur huius fere sententiae:* nil potest bonum celeuma, remex nisi bene audiat 519 reposui *DE*, repulsivi (repulsavi) *Nonius*

quotiens te votui Argyrippum filium Demaeneti
compellare aut contrectare, conloquive aut contui?
quid dedit? quid deportari iussit † ad nos? an tu tibi
verba blanda esse aurum rere, dicta docta pro datis?
ultro amas, ultro expetessis, ultro ad te accersi iubes;
illos qui dant, eos derides; qui deludunt, deperis.
an te id exspectare oportet, si quis promittat tibi
te facturum divitem, si moriatur mater sua?
† ecastor nobis periclum magnum et familiae portenditur,
dum eius exspectamus mortem, ne nos moriamur fame.
nunc adeo nisi mi huc argenti adfert viginti minas,
ne ille ecastor hinc trudetur largus lacrumarum foras.
hic dies summust [quom] apud me inopiast excusatio.
PHIL. Patiar, si cibo carere me iubes, mater mea.
CLEAER. Non voto ted amare qui dant quoia amentur gratia.
PHIL. Quid si hic animus occupatust, mater, quid faciam? mone.
CLEAER. Em,
meum caput contemples, si quidem ex re consultas tua.
PHIL. Etiam opilio qui pascit, mater, alienas ovis,
aliquam habet peculiarem, qui spem soletur suam.
sine me amare unum Argyrippum animi causa, quem volo.
CLEAER. Intro abi, nam te quidem edepol nihil est inpudentius.
PHIL. Audientem dicto, mater, produxisti filiam.

LIBANVS LEONIDA III 2

LIB. Perfídiae laudes grátiasque habémus merito mágnas,
quom nostris sycophantiis, dolis astutiisque,
scapularum confidentia, virtute ulmorum freti †

* * *

qui advorsum stimulos, lamminas, crucesque conpedesque,

---

522 te *om.* B^a arririppum B^a (*item ut vid. 542*), agrippum *E* (*item 542*) 524 ad nos] *nobis (*cf. ad 530*) an tibi *Reizius* 525 rere] *lacuna 11 fere litt.* D^1, rerere *E* 527 dant *i. ras.* B^2 eos *om.* B^1 dep.] dederis *codd., corr. Camerarius* 529 moritur *codd., corr. Pylades* tua BDE^1 530 nobs *E* magnum *del. Pylades* *magnum ecastor nobis periclum (*cf. ad 530*) 532 defert *LG* 533 largos *B* 534 h. d. sumust E^1 *ut vid.*, h. d. summe est E^3 *Lond.*, haec dies summast *Fleckeisenus* [quom] *LG* inopiast *LG*] inopiae 536 quoia *Bergkius*] qui B^a, qua B^bDE, *item* B^2 537. 538 mater quod B^1E hem 542 s. med an. c. am. u. A. q. v. *LG* 545 LIBANVS. LEONIDA SERVI DVO. *B*, SERVI DVč *E*, *om. D* 546 astutusque B^aE, astatusque *D* 547 confidendentia *B* spreta *Vssingius* *lacunam agnovit Fleckeisenus, intercidit verbum* (argentum elicuimus)

nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias
† indoctoresque acerrumos gnarosque nostri tergi
[qui saepe ante in nostras scapulas cicatrices indiderunt]
* * *
eae nunc legiones, copiae exercitusque eorum
vi pugnando, periuriis nostris fugae potiti.
virtute huius collegae id [mei] meaque comitate
factumst. qui me vir fortior ad sufferundas plagas?
LEON. Edepol virtutes qui tuas non potis es conlaudare
sic ut ego possum, quae domi duellique male fecisti.
ne illa edepol pro merito tuo memorari multa possunt:
ubi fidentem fraudaveris, ubi ero infidelis fueris,
ubi verbis conceptis sciens lubenter periuraris,
ubi parietis perfoderis, in furto ubi sis prehensus,
ubi saepe causam dixeris pendens advorsus octo
artutos, audacis viros, valentis virgatores.
LIB. Fateor profecto ut praedicas, Leonida, esse vera;
verum édepol ne etiam túa quoque malefacta iterari multa
et vera possunt: ubi sciens fideli infidus fueris,
ubi prensus in furto sies manufesto et verberatus,
ubi periuraris, ubi sacro manus sis admolitus,
ubi eris damno [et] molestiae et dedecori saepe fueris,
ubi creditum quod sit tibi datum esse pernegaris,
ubi amicae quam amico tuo fueris magis fidelis,
ubi saepe ad languorem tua duritia dederis octo
validos lictoris, ulmeis adfectos lentis virgis.
num male relatast gratia, ut collegam collaudavi?
LEON. Vt meque teque maxume atque ingenio nostro decuit.
LIB. Iam omitte ista atque hoc quod rogo responde. LEON. Rogita quod vis.
LIB. Argenti viginti minas habesne? LEON. Hariolare.

550 carceris *BDE*, carcerem *Nonius* 551 incerctoresque *D^a ut vid.*, inductoresque ς, *uirgatoresque 552 *del. Bothius lacunam agnovit Fleckeisenus; iterum verbum deficit* 554 copias *D^a* eorum *Camerarius*] forum 555 fugae *Buechelerus*] eugae *BD*, euge *E* 556 *v. h. c. id mei] id v. h. c. *codd.*, v. id c. h. mei *Hermannus* 557 factumst *priore versu codd.* fortior ς] fortior est sufferandas *B*, sufferendas *DE* 558 edepol qui virt. *LG* non *Gertzius*] nunc potis es *LG*] possis 559 possim *codd.*, *corr.* ς 560 tuo *Guyetus*] nunc tuo 565 astutos *codd.*, *corr. Fleckeisenus* (artitos *Turnebus*) 567 ni tuo *B* 568 vero *codd.*, *corr. Weisius* ubi sciens — periuraris (*570*) *del. LG* 569 m. et *Scaliger*] et manifesto *BE*, et manifestos *D^b*, et manifestus *D^a* 571 [et] *Bothius* 575 littoris *D^aE* 576 nam *B^a* ut *om.* *E*[2], ut collegam *om.* *E*[1] 579 *de hiatu cf. Herm. 18, 575*

edepol senem Demaenetum lepidum fuisse nobis:
ut assimulabat Sauream med esse, quam facete!
nimis aegre risum contini, ubi hospitem inclamavit,
quod se absente mihi fidem habere noluisset.
ut memoriter me Sauream vocabat atriensem!
LIB. Mane dum. LEON. Quid est? LIB. Philaenium estne haec quae intus exit
† atque Argyrippus una? LEON. Opprime os, is est. subauscultemus.
lacrumantem lacinia tenet lacrumans. quidnam esse dicam?
taciti auscultemus. LIB. Attatae, modo hercle in mentem venit,
nimis véllem habere perticam. LEON. Quoi rei? LIB. Qui verberarem
asinos, si forte occeperint clamare hinc ex crumina.

ARGYRIPPVS PHILAENIVM LIBANVS LEONIDA III 3

ARG. Cur me retentas? PHIL. Quia tui amans abeuntis egeo.
ARG. Vale. PHIL. Aliquanto amplius valerem, si hic maneres.
ARG. Salve. PHIL. Salvere me iubes, quoi tu abiens offers morbum?
ARG. Mater supremam mihi tua dixit, domum ire iussit.
PHIL. Acerbum funus filiae faciet, si te carendumst.
LIB. Homo hercle hinc exclusust foras. LEON. Ita res est. ARG. Mitte quaeso.
PHIL. Quo nunc abis? quin tu hic manes? ARG. Nox, si voles, manebo.
LIB. Audin hunc opera ut largus est nocturna? nunc enim esse
negotiosum interdius videlicet Solonem,
leges ut conscribat, quibus se populus teneat. gerrae!
qui sese parere apparent huius legibus, profecto
numquam bonae frugi sient, dies noctesque potent.
LEON. Ne iste hercle ab ista non pedem discedat, si licessit,

---

581 me quem *BDE* 582 continui *codd., corr. Bothius* 583 sed *Ritschelius*, sese *Gruterus* 585 hic D^1 *ut vid.*, istaec *Muellerus* exit atque | una Argyrippus *Bothius* *exit? eccam, | atque Argyrippum una 586 una *del. Reizius* subascultemus *BD* 588 tacite *codd., corr. Abrahamus st. Pl. 182* 589 quoi] cui *D*, quo cui *B*, cui quoi *E* (*cf. 593*) 591 ADVLESCENS MERETRIX SERVI DVO (DVO *om. E*) *BE*, *om. D* 592 vale [vale] *Ribbeckius l. s. 65*, *vale. [PH. valeam?] 593 quoi B^1] cui B^2D, quoi cui *E* affers ς 594 supremam *Turnebus*] supremum (suppr.) 597 nox *Lipsius*] mox 598 esse | negotiosum *Muellerus*] est | negotiosus 602 fruge *DE* (*i. e.* frugei)

qui nunc festinat atque ab hac minatur sese abire.
Lib. Sermoni iam finem face tuo, huius sermonem accipiam.
Arg. Vale. Phil. Quo properas? Arg. Bene vale, apud Orcum te videbo.
nam equidem me iam quantum potest a vita abiudicabo.
Phil. Cur tu, obsecro, inmerito meo me morti dedere optas?
Arg. Ego te? quam si intellegam deficere vita, iam ipse
vitam meam tibi largiar et de mea ad tuam addam.
Phil. Cur ergo minitaris tibi te vitam esse amissurum?
nam quid me facturam putas, si istuc quod dicis faxis?
mihi certumst facere in me omnia eadem quae tu in te faxis.
Arg. O melle dulci dulcior! Phil. Mihi certe enim tu vita es.
complectere. Arg. Facio lubens. Phil. Vtinam sic efferamur.
Leon. O Libane, uti miser est homo qui amat! Lib. Immo hercle vero,
qui pendet multost miserior. Leon. Scio qui periclum feci.
circum sistamus, alter hinc, hinc alter appellemus. —
ere, salve. sed num fumus est haec mulier quam amplexare?
Arg. Quidum? Leon. Quia oculi sunt tibi lacrumantes, eo rogavi.
Arg. Patronus qui vobis fuit futurus, perdidistis.
Leon. Equidem hercle nullum perdidi, ideo quia numquam ullum habui.
Lib. Philaenium, salve. Phil. Dabunt di quae velitis vobis.
Lib. Noctem tuam et vini cadum velim, si optata fiant.
Arg. Verbum cave faxis, verbero. Lib. Tibi equidem, non mihi opto.
Arg. Tum tu igitur loquere quod lubet. Lib. Hunc hercle verberare.
Leon. Quisnam istuc adcredat tibi, cinaede calamistrate?
tun verberes, qui pro cibo habeas te verberari?
Arg. Vt vostrae fortunae meis praecedunt, Libane, longe,
qui hodie numquam ad vesperum vivam. Lib. Quapropter, quaeso?

---

605 *am B^a 606 vide*o D^a 609 egon *Lomanus* 611 ego B^a amissuram D^a, *abscissurum 613 *facere] efficere tandem *E* 614 dulce B^1DE (*i. e.* dulcei) *dulcior. Ph. mihi certe enim tu vita es] dulcior mihi tu es. Ph. certe enim tu vita es mihi 616 ut 619 *inde a* sed num *Libanus loquitur in codd., correxit Dziatzko in Fleckeis. ann. 125, 287* 620 Leon. *Dziatzko*] Lib. lacrimantis ego B^aE 621 fuit *om. D* 622 Leon. *Dziatzko*] Lib. nullum umquam *D* 623 Lib. *Dziatzko*] Leon. 626 quid *D v. l.* 630 hocedie *Ritschelius*

ARG. Quia ego hanc amo et haec me amat, huic quod dem nusquam quicquamst;
hinc med amantem ex aedibus delegit huius mater.
argenti viginti minae med ad mortem appulerunt,
quas hódie adulescens Díabolus ipsi daturus dixit,
ut hanc ne quoquam mitteret nisi ad se hunc annum totum.
videtin viginti minae quid pollent quidve possunt?
ille qui íllas perdit salvos est, ego qui non perdo pereo.
LIB. Iam dedit argentum? ARG. Non dedit. LIB. Bono animo es, ne formida.
LEON. Secede huc, Libane, te volo. LIB. Si quid vis. ARG. Obsecro vos,
eadem istac opera suaviust complexos fabulari.
LEON. Non omnia eadem aeque omnibus, ere, suavia esse scito:
vobis est suave amantibus complexos fabulari,
ego complexum huius nil moror, meum autem hic aspernatur.
proinde istud facias ipse quod faciamus nobis suades.
ARG. Ego vero, et quidem edepol lubens. interea, si videtur,
concedite istuc. LEON. Vin erum deludi? LIB. Dignust sane.
LEON. Vin faciam ut te Philaenium praesente hoc amplexetur?
LIB. Cupio hercle. LEON. Sequere hac. ARG. Ecquid est salutis? satis locuti.
LEON. Auscultate atque operam date et mea dicta devorate.
primum omnium servos tuos nos esse non negamus;
sed si tibi viginti minae argenti proferentur,
quo nos vocabis nomine? ARG. Libertos. LEON. Non patronos?
ARG. Id potius. LEON. Viginti minae hic insunt in crumina,
has ego, si vis, tibi dabo. ARG. Di te servassint semper,
custos erilis, decus popli, thensaurus copiarum,
† salus interioris hominis amorisque imperator.
hic pone, hic istam conloca cruminam in collo plane.
LEON. Nolo ego te, qui erus sis mihi, onus istuc sustinere.
ARG. Quin tu labore liberas te atque istam inponis in me?
LEON. Ego baiulabo, tu, ut decet dominum, ante me ito inanis.

---

631 med haec *Ritschelius* numquam *BDE* 632 eiecit *Fleckeisenus* (deiecit *Camerarius*) 633 viginti *om.* B^1 me 634 ipsi a. D. hodie *LG* daturum ς 635 nequoiquam B^b 637 i. quid ille sal perdit D^a perdor B^a 641. 642 *om. E* 641 LEON. *Dziatzko*] LIB.. aeque *Angelius*] atque 643 LEON. meum *BDE* hic *Pylades*] haec 644 facies D^a 646 dignust *Pius*] dignum est 647 te *Lomanus*] me 648 satis *om. E* 651 sed si tibi ς] sed tibi B^1DE, sed tibi si B^2 652 LEON. *om.* B^1DE^1 (*item* 653 ARG.) 654 ergo *D* (*item* 658. 688) [nunc] tibi *Fleckeisenus* 656 hominis] corporis *DE* *salus maeroris, Hymenis Amorisque i., *cf. Herm. 18, 581*

ARG. Quid nunc? LEON. Quid est? ARG. Quin tradis h
cruminam pressatum umerum?
LEON. Hanc, quoi daturu's hanc, iube petere atque orare mecu
nam istuc proclivest quo iubes me plane conlocare.
PHIL. Da, meus ocellus, mea rosa, mi anime, mea voluptas,
Leonida, argentum mihi, ne nos diiunge amantis.
LEON. Dic me igitur tuom passerculum, gallinam, coturnicem
agnellum, haedillum me tuom dic esse vel vitellum,
prehende auriculis, compara labella cum labellis.
ARG. Ten osculetur, verbero? LEON. Quam vero indign
visumst?
at qui pol hodie non feres, ni genua confricantur.
ARG. Quidvis egestas imperat: fricentur. dan quod oro?
PHIL. Age, mi Leonida, obsecro, fer amanti ero salutem,
redime istoc beneficio te ab hoc, et tibi eme hunc isto argent
LEON. Nimis bella es atque amabilis, et si hoc meum esset, ho
numquam me orares quin darem: illum te orare meliust,
illic hánc mihi servandam dedit. ei sane bella belle.
cape hoc sis, Libane. ARG. Furcifer, etiam me delusisti?
LEON. Numquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricar
age sis tu in partem nunciam hunc delude atque amplex
hanc.
LIB. Taceas, me spectes. ARG. Quin ad hunc, Philaenium,
gredimur,
virum quidem pol optumum et non similem furis huius?
LIB. Inambulandumst: nunc mihi vicissim supplicabunt.
ARG. Quaeso hercle, Libane, sis erum tuis factis sospitari,
da mi istas viginti minas. vides me amantem egere.
LIB. Videbitur. factum volo. redito conticinno.
nunc istanc tantisper iube petere atque orare mecum.
PHIL. Amandone exorarier vis ted an osculando?

---

661 quid est *Argyrippo codd., Leonidae dedit Scaliger* un rum *Seyffertus in Bursiani actis 31, 58, Buechelerus M. Rh. 39, 2* erum 662 LEON. *om. BDE*[1] 663 quo *Vssingius*] quod 664 m animus *Pylades* 665 deiunge 666 me igitur tuom *Bothius*] igi me tuum 670 confringantur al confricantur *B*, confringantur al c fringantur *E*, *item sed* ADOL. *pro* al *D* 671 dan *Sauppius*] dant (d *Gruterus*) 674 est B^1 esset meum *E* 675 me orarem E^1, r rarem E^3 676 et B^1DE (i B^2) 679 tuam partem *Fleckeise* 680 adhuc *DE* 684 *viden 685 videbitur f. v. ad reditum (*i.* ad redito) conticinno *Varro l. l. 7, 79*, videbimus f. v. redito co cinno (conticinnio) *ib. 6, 7*, videbitur f. v. redito huc conticinno *co* (conticinio *Lond.*, *ς*); *conticinnum a conticescendo, cf. cachinnus* 686 nunc istac B^a, istam nunc *E* iubes B^1DE 687 *orandone

. Enim véro utrumque. Phil. Ego obsecro, et tu utrumque — nostrum serva.
:. O Libane, mi patrone, mi trade istuc. magis decorumst
:rtum potius quam patronum onus in via portare.
l. Mi Libane, ocellus aureus, donum decusque amoris,
ıbo, faciam quod voles, da istuc argentum nobis.
. Dic igitur med aniticulam, columbulam, catellum,
ındinem, monerulam, passerculum putillum;
proserpentem bestiam me, duplicem ut habeam linguam,
:umda torquem brachiis, meum collum circumplecte.
:. Ten conplectatur, carnufex? Lib. Quam vero indignus videor?
istuc nequiquam dixeris tam indignum dictum in me:
es pól hodie me, sí quidem hoc argéntum ferre speras.
:. Ten ego veham? Lib. Tun hoc feras argentum aliter a me?
:. Perii hercle. si verum quidem et decorum erum vehere servom,
:ende. Lib. Sic isti solent superbi subdomari.
ı igitur, ut consuetus es puer olim. scin ut dicam?
síc. abi, laudo, néc te equo magis est equos ullus sapiens.
:. Inscende actutum. Lib. Ego fecero. em quid istúc est? ut tu incedis?
ıam hercle iam de hordeo, tolutim ni badizas.
:. Amabo, Libane, iam sat est. Lib. Numquam hercle hodie exorabis.
n iam calcari quadrupedo agitabo advorsum clivom,
·tidea ad pistores dabo, ut ibí cruciere currens.
ı, ut descendam nunciam in proclivi, quamquam nequam es.
:. Quid nunc, amabo? quoniam, ut est lubitum, nos delusistis,
isne argentum? Lib. Si quidem mihi statuam et aram statuis

688 et] te et *B* 689 mihi patrone mihi 693 me aneticu- *B*², anaticulam ς columbulam *Bentleius*] columbam vel 694 mo- ılam *B*ᵇ, *D*ᵇ (d *ex* t) putillum passerculum *codd.*, *corr.* *Scaliger* proserpente *BD* bestiam eduplicem *BDE*¹ 696 circumdator- me *B*¹*DE*, circumdatoque me *B*², *corr.* *Havetus rev. de philol.* *6, 150* in me tam indignum dictum *Bothius* 699 speras *Muellerus*] spe- 700 feras *om.* *D*, feceras *E*ᵃ [hinc] aliter *Camerarius* peri *DE* *et] est 702 si *E* isti *Lambinus*] istuc 703. *inverso ordine B* 703 stin *B*¹*DE* 704 *Philaenii B* hem hem 706 *cf.* *Ter.* *Sc.* *11, 6* 'quod illi fordeum dicebant, nos eum' (*23*, *19*) 708 'sive quadripedo — seu tolutim' *Fronto* postidea *Pareus*] postea 711 *Philaenio codd.*, *Argyrippo dedit* *rarius* *amabo? quoniam] quoniam amabo *BDE*, quoniam ambo *go*

atque ut deo mi hic immolas bovem: nam ego tibi Salus sum.
LEON. Etiam tu, ere, istunc amoves abs te atque ipsum me adgredere
atque illa sibi quae hic iusserat mihi statuis supplicasque?
ARG. Quem te autem divum nominem? LEON. Fortunam, atque Obsequentem.
ARG. Iam istoc es melior. LIB. An quid est homini Salute melius?
ARG. Licet laúdem Fortunam, tamen ut ne Salutem culpem.
PHIL. Ecastor ambae sunt bonae. ARG. Sciam ubi boni quid dederint.
LEON. Opta íd quod ut contingát tibi, vis. ARG. Quíd si optaro? LEON. Evéniet.
ARG. Opto annum hunc perpetuom mihi huius operas. LEON. Inpetrasti.
ARG. Ain vero? LEON. Certe inquam. LIB. Ad me adi vicissim atque experire.
exopta id quod vis maxume tibi evenire: fiet.
ARG. Quid ego aliud exoptem amplius nisi illud quoius inopiast?
viginti argenti commodas minas, huius quas dem matri.
LIB. Dabuntur. animo sis bono face: exoptata optingent.
ARG. Vt consuevere, hominis Salus frustratur et Fortuna.
LEON. Ego caput huic argento fui hodie reperiundo. †
LIB. Ego pes fui. ARG. Quin nec caput nec pes sermoni apparet.
nec quid dicatis scire nec me cur ludatis possum.
LIB. Satis iám delusum censeo. nunc rem ut est eloquamur.
animum, Argyrippe, advorte sis. pater nos ferre hoc iussit
argentum ad ted. ARG. Vt temperi opportuneque attulistis!
LIB. Hic inerunt viginti minae bonae, mala opera partae;
has tibi nos pactis legibus dare iussit. ARG. Quid id est, quaeso?
LIB. Noctem huius et cenam sibi ut dares. ARG. Iube advenire:
meritissumo eius quae volet faciemus, qui hosce amores

714 ipsum *Acidalius*] ipse adgredire D^a 716 *divûm] deum (deorum *Bentleius*) 717 homini ς] olim homini *BDE* salutem DE^1 721 operam *Langenus* 722 adi] ad B^1D, at *E* 725 commoda minas eius *Nonius* quidem matri *E* 726 fatie *E* 727 consuere 728 e. c. huic fui argento inveniendo *Servius* huc B^a hocedie *Ritschelius*, huic *ante* hodie *LG* 729 necaput *B* sermoni *Bentleius*] sermonis (sermones B^a) 730 n. q. d. nec me cur l. scire p. *codd., corr. Hermannus* 733 te tempore *codd., corr. Ritschelius op. III 246* (*cf. Abrahamus st. Pl. 202*) 734 *post 744* D^a inerunt B^a 736 advenire *Bothius*] advenire quaeso

nostros dispulsos conpulit. Leon. [Patierin, Argyrippe,]
patrem hanc amplexari tuom? Arg. Haec faciet facile ut patiar.
Leonida, curre obsecro, patrem huc orato ut veniat.
Leon. Iam dudumst intus. Arg. Hac quidem non venit. Leon. Angiporto
illac per hortum circum iit clam, ne quis se videret
huc ire familiarium: ne uxor resciscat metuit.
de argento si mater tua sciát ut sit factum — Arg. Heia,
bene dicite. Lib. Ite intro cito. Arg. Valete. Leon. Et vos amate.

DIABOLVS PARASITVS IV 1

Diab. Agedum istum ostende quem conscripsti syngraphum
inter me et amicam et lenam. leges pellege.
nam tu poeta es prorsus ad eam rem unicus.
Par. Horrescet faxo lena, leges quom audiet.
Diab. Age quaeso mi hercle translege. Par. Audin? Diab. Audio.
Par. 'Diabolus Glauci filius Cleaeretae
lenaé dedit dono argénti viginti minas,
Philaenium ut secum esset noctes et dies
hunc annum totum.' Diab. Neque cum quiquam alio quidem.
Par. Addone? Diab. Adde, et scribas vide plane et probe.
Par. 'Alienum hominem intro mittat neminem.
quod illa aút amicum aut patronum nominet,
aut quód illa amicae [suae] amatorem praedicet,
fores occlusae omnibus sint nisi tibi.
in foribus scribat occupatam esse se.
aut quod illa dicat peregre allatam epistulam,
ne epistula quidem ulla sit in aedibus
nec cerata adeo tabula. et si qua inutilis

---

738 disp.] discipulos *D*, et dispulsos *E*[a] 738. 739 patierin — tuom *om. codd.*; patieris Arg. *Angelius supplevit* (patierin *Fleckeisenus*); 739 *codd. totum exhibent post v. 760* facile faciet *B altero loco* 740 curre o. Leonida *Muellerus* hic *B*[1] 741 Arg. *Acidalius*, *om. codd.* 742 *circum iit] circum it *DE*, circumit *B* viderit 745 *inter personas distribuit Pareus* 746 Diabolvs adolescens (advlescens *E*) parasitvs *BE*, *om. D* conscripsisti 747 pellege *testatur Priscianus* (perlege *BDE*) 751 clauci cleaeraetae *D*[a], cleaeratae *D*[b](*E*), claearatae *B* 752 dedit lenae *Abrahamus st. Pl. 212* 755 ade *B*[a] perscribas 756 homonem *Spengelius*, *cf. 775. 779* [ad se] neminem *Pylades* 757 amicum [suom] *Lambinus* nominet *Pylades*] neminem 758 [suae] *Gulielmius* 759 [eius] omnibus *Fleckeisenus* 760 occupatam [iam] *Fleckeisenus* 762 ulla quidem *E*

pictura sit, eam vendat. ni in quadriduo
abalienarit, quom abs te argentum acceperit,
tuos arbitratus sit: comburas, si velis,
ne illi sit cera, ubi facere possit litteras.
vocet convivam neminem illa; tu voces.
ad eorum ne quemquam oculos adiciat suos.
si quem alium aspexit, caeca continuo siet.
tecum una potet, aeque pocla potitet;
abs ted accipiat, tibi propinet, tu bibas,
ne illa minus aut plus quam tu sapiat.' DIAB. Satis placet.
PAR. 'Suspiciones omnes ab se segreget.
neque illaec ulli pede pedem homini premat,
quom surgat, neque [quom] in lectum inscendat proxumum,
neque quom descendat inde, det quoiquam manum:
spectandum ne quoiquam anulum det neque roget.
talos ne quoiquam homini admoveat nisi tibi.
quom iaciat, 'te' ne dicat: nomen nominet.
deam invocet sibi quam lubebit propitiam,
deum nullum. si magis religiosa fuerit,
tibi dicat: tu pro illa ores ut sit propitius.
neque illa ulli homini nutet, nictet, annuat;
post, si lucerna exstincta sit, ne quid sui
membri commoveat quicquam in tenebris.' DIAB. Optumest.
ita scilicet facturam. verum in cubiculo —
deme istuc — equidem illam moveri gestio.
nolo illam causam habere et votitam dicere.
PAR. Scio, captiones metuis. DIAB. Verum. PAR. Ergo ut iubes
tollam. DIAB. Quid ni? PAR. Audi relicua. DIAB. Loquere, audio.
PAR. 'Neque ullum verbum faciat perplexabile,
neque ulla lingua sciat loqui nisi Attica.
fors si tussire occepsit, ne sic tussiat,
ut quoiquam linguam in tussiendo proserat.

764 ni in q.] inquadridua *E* 765 quom abs te *Abrahamus l. s.*] quod abs te *Nonius*, quo abste *BD*, quo exte E^1, quod ex te E^3 766 comburat si velit *Nonius* 767 nulli sit *Nonius* 769 eorum *Camerarius*] forum quemquam *Bothius*] quem 771 *potet] postea poda B^1DE 772 abstet *DE* accipiaet D^a 775 p. pedem [usquam] h. p. *Ritschelius*, *homoni p. p. p. 776 [quom] *Muellerus* 777 descendet D^a 778 ne quoiquam *Pylades*] necui *codd. cum Nonio* 779 admoveat homini *Pylades*, *homoni a. 780 iaceat BDE^1 784 hominum *Nonius* 785 post id si *DE* sit ς] est 786 optumst *B* 789 illam causam habere *Nonius*] habere illam causam uoti∗am B^1, notitiam *E* 791 reliqua eloquere *Bothius* 792 nec *Nonius* perplexibile *DE*, perpexibile *B*, perpexabile *Nonius* 793 atticae ut vid. D^a 794 fors *Bothius*] forte nec sic *E*, ne sit B^a

illa autem simulet, quasi gravedo profluat,
ne sic faciat: tu labellum abstergeas
s quam quoiquam savium faciat palam.
mater lena ad vinum accedat interim,
ulli verbo male dicat. si dixerit,
multa ei esto, vino viginti dies
ireat.' Diab. Pulcre scripsti. scitum syngraphum.
'Tum si coronas, serta, unguenta iusserit
am ferre Veneri aut Cupidini,
servos servet, Venerine eas det an viro.
'te pure velle habere dixerit,
octes reddat spurcas quot pure habuerit.'
sunt non nugae, non enim mortualia.
Placent profecto leges. sequere intro. Par. Sequor.

DIABOLVS PARASITVS IV 2

Sequere hác. egone haec patiar aut taceam? emori
ıalim, quam haec non eius uxori indicem.
ı? apud amicam munus adulescentuli
re, uxori excuses te et dicas senem?
ipias scortum amanti atque argentum obicias
? suppiles clam domi uxorem tuam?
ndam potius me, quam tacita haec tu auferas.
ıuídem hercle ad illam hinc ibo, quam tu prope diem,
ıuídem illa ante occupassit te, effliges scio,
iae sumptus suppeditare ut possies.
Ego sic faciundum censeo: me honestiust,
te palam hanc rem facere, ne illa existumet
is causa percitum id fecisse te
ı quám sua causa. Diab. At pol qui dixti rectius.
go fac ut illi turbas lites concias;
suó sibi gnato únam ad amicam de die
e, illam expilare [narra]. Par. Ne mone,
stud curabo. Diab. At ego te opperiar domi.

797 absterguas *B*ᵃ 800 neu *E*ᵃ 802 scripsti *Pius*] scriptis el *Reizius* 807 pure *Scaliger*] puras 808 non sunt *Niemeye-s.* 43 noenum *Buechelerus* 810 Adol. argiripvs (argirippvs ›arasitvs dvo *BE*, *om. D* ego ne* *B* [ut] patiar *Fleckeisenus* ıppeiles *Pareus*] suppelles *BDE*, suppiles *ς* 816 suspendam *Bo-* suspendas *Lond.*, suppendas *BDE* haec tu *Weisius*] tu haec 'obe diem *B*ᵃ 818 occupas site 823 dixisti 824 lites *om. D* ›xpilare narra. ne mone] expilare iam emone 827 istuc *D*

ARGYRIPPVS DEMAENETVS PHILAENIVM V 1

[Arg. Age décumbamus sís, pater. Dem. Vti iússeris,
mi gnate, ita fiet. Arg. Pueri, mensam adponite.]
Dem. Numquídnam tibi moléstumst, gnate mí, si haec nunc mecum áccubat?
Arg. Pietás, pater, oculís dolorem próhibet. quamquam ego istánc amo,
possum equidem inducere animum, ne aegre patiar, quia tecum accubat.
Dem. Decet verecundum esse adulescentem, Argyrippe. Arg. Edepol, pater,
merito tuo facere possum. Dem. Age ergo, hoc agitemus convivium
vino ut sermone suavi. nolo ego metui, amari mavolo,
mi gnate, me abs te. Arg. Pol ego utrumque facio, ut aequomst filium.
Dem. Credam istuc, si esse te hilarum videro. Arg. An tu me tristem putas?
Dem. Putem ego quem videam aeque esse maestum, ut quasi dies si dicta sit?
Arg. Ne dixis istuc. Dem. Ne sic fueris: ilico ego non dixero.
Arg. Em aspecta: rideo. Dem. Vtinam male qui mihi volunt sic rideant.
Arg. Scio equidem quam ob rem me, pater, tu tristem credas nunc tibi:
quia istaéc est tecum. atque ego quidem hercle ut verum tibi dicam, pater,
ea res me male habet; at non eo, quia tibi non cupiam quae velis;
verum istam amo. aliam tecum esse equidem facile possum perpeti.
Dem. At ego hanc volo. Arg. Ergo sunt quae exoptas: mihi quae ego exoptem volo.
Dem. Vnum hunc diem perpetere, quoniam tibi potestatem dedi,
cum hac annum ut esses, atque amanti argenti feci copiam.
Arg. Em istoc me facto tibi devinxti. Dem. Quin te ergo hilarum das mihi?

---

828 Adolescens. senex *B*(*E*), *om. D* 828. 829 *dittographiam histrionicam alteri recensioni tribuit Weisius; ad deperditae inter IV 1 et 2 scaenae reliquias refert Ribbeckius M. Rh. 37, 57* agedum cumbamus E^1 ut 830 molestus est *BDE* 831 pletas B^1D, pleta *E* 835 ut] et *vulgo* 837 esset te B^a me *Bothius*] esse me 838 ut *del. Lambinus* sid acta sit *D*, si ***ta sit B^1 840 hem 844 ac *BDE* quia *Acidalius*] quin 846 *i. e. mihi liceat exoptare eadem quae tibi contigerunt; potius* quae ego mihi 849 hem devinxisti (deviinxisti *B*)

ARTEMONA PARASITVS DEMAENETVS ARGYRIPPVS PHILAENIVM V 2

ART. Áin tu meum virum híc potare, óbsecro, cum filio
et ad amicam detulisse argenti viginti minas
meoque filio sciente id facere flagitium patrem?
PAR. Neque divini neque mi humani post hac quicquam accreduas,
Artemona, si huius rei mé mendacem inveneris.
ART. At scelesta ego praeter alios meum virum frugi rata,
siccum, * *, continentem, amantem uxoris maxume.
PAR. At nunc dehinc scito, illum ante omnes minumi mortalem preti,
madidum, nihili, incontinentem atque osorem uxoris suae.
ART. Pol ni vera ista essent, numquam faceret ea quae nunc facit.
PAR. Ego quoque hercle illum antehac hominem semper sum frugi ratus,
verum hoc facto sese ostendit, qui quidem cum filio
potet una atque una amicam ductet, decrepitus senex.
ART. Hoc ecastor est quod ille it ad cenam cottidie.
ait sese ire ad Archidemum, Chaeream, Chaerestratum,
Cliniam, Chremem, Cratinum, Diniam, Demosthenem.
is apud scortum corruptelaest liberis, lustris studet.
PAR. Quin tu illum iubes ancillas rapere sublimem domum?
ART. Tace modo. ne [ego] illum ecastor miserum habebo. PAR. Ego istúc scio,
ita fore illi dum quidem cúm illo nupta eris. ART. Ego censeo.
sum étiam [rata] hominem in senatu dare operam aut clientibus,
ibi labore delassatum noctem totam stertere:
ille opere foris faciundo lassus noctu [ad me] advenit;
fundum alienum arat, incultum familiarem deserit.
is etiam corruptus porro suom corrumpit filium.
PAR. Séquere hac me modó, iam faxo ipsum hominem manufesto opprimas.

---

851 MVLIER. PARASITVS. SENEX. ADOLESCENS. MERETRIX *BE*, *om. D* mecum $B^{1}E$ potare hic *Reizius* 853 scienti B^{a} 854 divina D^{a} 855 *me] me esse 857 siccum frugi continentem *codd.*, siccum [sanctum] continentem *Ribbeckius l. s. 66* 859 *Plautus scripsisse videtur* osorem uxoris maxumum 860 ista vera *B*, istaec vera *Schmidtius* 863 unam atque unam *Nonius*, unam atque una *D*, una atque unam *E* 864 *parasito continuant BDE* 866 chremen *E* dinian *BD*, cliniam *E* demostenen *BDE* 867 corruptelaest *Scaliger*] corruptelae et 868 sublimen *Ritschelius* (ς) 869 [ego] *Fleckeisenus* 871 *sum etiam rata] eum etiam 873 operis *E* (operei *Ritschelius*) [ad me] *Fleckeisenus* 875 corrupit *B* 876 me *om.* B^{1}

ART. Nihil ecastor est quod facere mavelim. PAR. Mane dum.
ART. Quid est?
PAR. Possis, si forte accubantem tuom virum conspexeris
cum corona amplexum amicam, si videas, cognoscere?
ART. Possum ecastor. PAR. Em tibi hominem. ART. Perii.
PAR. Paulisper mane.
aucupemus ex insidiis clanculum quam rem gerant. —
ARG. Quid modi, pater, amplexando facies? DEM. Fateor, gnate mi —
ARG. Quid fatere? DEM. Me ex amore huius corruptum oppido.
PAR. Audin quid ait? ART. Audio. DEM. Egon ut non domo uxori meae
subrupiam in deliciis pallam quam hábet, atque ad te deferam,
non edepol conduci possum vita uxoris annua.
PAR. Censen tu illunc hodie primum ire ádsuetum esse in ganeum?
ART. Ille ecastor suppilabat me quod ancillas meas
suspicabar atque insontis miseras cruciabam. ARG. Pater,
iube dari vinum; iam dudum factumst quom primum bibi.
DEM. Da, puere, ab summo. age, tu interibi ab infumo da savium.
ART. Perii misera, ut osculatur carnufex, capuli decus!
DEM. Edepol animam suaviorem aliquanto quam uxoris meae.
PHIL. Dic amabo, an foetet anima uxoris? DEM. Fufae, nauteam
bibere malim, si necessum sit, quam illam oscularier.
ART. Ain tandem? edepol ne tu istuc cum malo magno tuo
Dixisti in me. sine revenias modo domum, faxo ut scias
quid pericli sit dotatae uxori vitium dicere.
PHIL. Miser ecastor es. ART. Ecastor dignus est. ARG. Quid ais, pater?
ecquid matrem amas? DEM. Egone illam? nunc amo, quia non adest.

878 forte* *B* 880 hem 881 e* *B*[1] *ut vid.* gerat *D*[1] 882 amplexando *Acidalius*] amplexandi 883 ex] esse *Brandtius* huius [esse] *Fleckeisenus* correptum *D* 884 *sq. cf. M. Warren ephem. philol. Americ. 2, 54* 887 illum 888 et castor *DE* suppllabat *B*[a], suppillabat *E* 889 cruciebam *B* 890 dari *Acidalius*] dare 894 *inter 898 et 900 ponunt BDE, corr.* ς; 899 *inter 895 et 896 ponunt codd., corr. Acidalius;* 895. 899 *post 906 in marg. repetunt BD, inter versuum contextum E; v. ad v. 908* 894 uxoris? DEM. fufae, nauteam *LG*] uxoris tuae. DEM. nauteam (DEM. *om. D*) 895 necesse sit *Nonius*, necessum est *BDE*[2], necesse est *E*[1] 896—898 *cum 902. 903 locum mutare iubet Fleckeisenus; Plauto abiudicat Langenus versibus 902. 903 huc revocatis* 896 ain [tu] *Fleckeisenus* tandem *B*, tantum *D* magno malo *E* 897 revenias *LG*] venias ut *del. Fleckeisenus* 898 *Artemonae priorem, parasito alteram partem tribuunt codd., corr. Acidalius*

Arg. Quid quom adest? Dem. Perisse cupio. Par. Amat homo hic te, ut praedicat.
Art. Ne illa ecastor faenerato funditat: nam si domum
redierit hodie, osculando ego ulciscar potissumum.
Arg. Iace, pater, talos, ut porro nos iaciamus. Dem. Maxume.
te, Philaenium, mihi atque uxoris mortem. hoc Veneriumst.
pueri, plaudite et mi ob iactum cantharo mulsum date.
Art. Non queo durare. Par. Si non didicisti fulloniam,
non mirandumst. * * in oculos invadi optumumst.
Art. Ego pol vivam et tu istaec hodie cum tuo magno malo
invocavisti. Par. Ecquis currit pollinctorem accersere?
Arg. Mater, salve. Art. Sat salutist. Par. Mortuost Demaenetus.
tempus est subducere hinc me; pulcre hoc gliscit proelium.
ibo ad Diabolum, mandata dicam facta ut voluerit.
atque interea ut decumbamus suadebo, hi dum litigant.
poste demum huc cras adducam ad lenam, ut viginti minas
ei det, in partem hac amanti ut liceat ei potirier.
Argyrippus exorari spero poterit, ut sinat
sese alternas cum illo noctes hac frui. nam ni impetro,
regem perdidi: ex amore tantumst homini incendium. —
Art. Quid tibi hunc receptio ad test meum virum? Phil. Pol me quidem
miseram odio énicavit. Art. Surge, amator, i domum.
Dem. Nullus sum. Art. Immo es, ne nega, omnium [hominum] pol nequissumus.
at etiam cubat cuculus. surge, amator, i domum.
Dem. Vae mihi. Art. Vera hariolare. surge, amator, i domum.
Dem. Abscede ergo paululum istuc. Art. Surge, amator, i domum.

---

901 perisse *cf. Luchs. comm. pros. I 7* 902 illa ecastor *Bothius*] ille castor *Nonius*, ille ecastor *codd.* fundit *Nonius* 904 iaceamus 905 uxori *Pylades* 907 nomqueo *D*, nam queo *E* fullonicam *codd., corr. Dousa* 908 *[igitur homini] non mirandumst, [Artemona. Art.] in oculos *e. q. s. Havetus rev. de phil. 6, 153 qui versus 893—909 Fleckeiseni et Vssingii inventis usus probabiliter sic ordinavit ut se excipiant vv. 893. 896—898. 894. 895. 902. 903. 899—901. 907. 908. 904—906. 909* 909 tu istaec *Camerarius*] tuis haec 910 invocasti et quis pollinctorem *Nonius*] pollictorem *BD*, pollictore *E* 911 sat salutist *Camerarius*] sat salutis *BD*, sit salutis *E* 912 tempus est *Nonius*] tempus hic B^a 916 in parte *codd., corr. Lambinus* potierier B^1DE (poteirier *LG*) 920 huc *E* 921 enicabit BDE^1 enecavit odio miseram *Guyetus*, m. [suo] o. e. *Bentleius* 922 omnium hominum *Fleckeisenus*] omnium *DE*, omium *B* 925 paulum *BD*

DEM. Iam obsecro, uxor. ART. Nunc uxorem me esse meministi tuam;
modo, quom dicta in me ingerebas, odium, non uxor eram.
DEM. Totus perii. ART. Quid tandem? anima foetetne uxoris tuae?
DEM. Murram olet. ART. Iam subrupuisti pallam, quam scorto dares?
PHIL. Ecastor qui subrupturum pallam promisit tibi.
DEM. Non taces? ARG. Ego dissuadebam, mater. ART. Bellum filium.
istoscine patrem aequomst mores liberis largirier?
nilne te pudet? DEM. Pol, si aliud nil sit, tui me, uxor, pudet.
ART. Cano capite te cuculum uxor ex lustris rapit.
DEM. Non licet manere (cena coquitur) dum cenem modo?
ART. Ecastor cenabis hodie, ut dignus es, magnum malum.
DEM. Male cubandumst: iudicatum me uxor abducit domum.
ARG. Dicebam, pater, tibi, ne matri consuleres male.
PHIL. De palla memento, amabo. DEM. Iuben hanc hinc abscedere?
ART. I domum. PHIL. Da savium etiam prius quam abitis. DEM. I in crucem.
PHIL. Immo † intus potius. sequere hac me, mi anime. ARG. Ego vero sequor.

GREX

Hic senex si quid clam uxorem suo animo fecit volup,
neque novom neque mirum fecit nec secus quam alii solent;
nec quisquamst tam ingenio duro nec tam firmo pectore,
quin ubi quicque occasionis sit sibi faciat bene.
nunc si voltis deprecari huic seni ne vapulet,
remur impetrari posse, plausum si clarum datis.

---

930 *Argyrippo codd.*, *Philaenio dedit Pareus* 932 aequomst mores *Pylades*] aequum mores est 933 tu me *B*[a] 934 [hinc] uxor *LG* 936 dignus es *Gruterus*] dignum est 937 abducit *Dousa*] adducit *codd.*, ducit *Nonius* 940. 941 *inverso ordine codd.*, *corr. Fleckeisenus* 940 i domum *om. B*[1] abitis *Seyffertus*] abiis *BD*, abis *E* 941 intus] in lectum *Niemeyerus l. s. 43*, tu ibis *Seyffertus* ARG. *Bothius*] DEM. 942 uxore *B*[2] suam *Nonius E*[1] volup *Nonius testatur*] voluptatis 945 quaque *B* 946 deprecari voltis *Muellerus* 947 plausum si *Bentleius*] si plausum sic PLAVTI ASINARIA EXPLICIT *BE*, *om. D*

AVLVLARIA

Argvmentvm I

Senex avarus vix sibi credens Euclio
domí suae defóssam multis cúm opibus
aulam invenit, rursumque penitus conditam
exanguis amens servat. eius filiam
Lyconides vitiarat. interea senex
Megadorus a sorore suasus ducere
uxorem avari gnatam deposcit sibi.
durús senex víx promittit, atque aulae timens
domo sublatam variis abstrudit locis.
insidias servos facit huius Lyconidis
qui virginem vitiarat; atque ipse obsecrat
avonculum Megadorum sibimet cedere
uxorem amanti. per dolum mox Euclio
quom perdidisset aulam, insperato invenit
laetusque natam conlocat Lyconidi.

Argvmentvm II

Aulam repertam auri plenam Euclio
Vi summa servat, miseris adfectus modis.
Lyconides istius vitiat filiam.
Volt hanc Megadorus indotatam ducere,
Lubensque ut faciat dat coquos cum obsonio.
Auro formidat Euclio, abstrudit foris.
Re omni inspecta compressoris servolus
Id surpit. Illic Euclioni rem refert.
Ab eo donatur auro, uxore et filio.

Incipit (*om. E*) prologvs. in. avlvlaria plavti *BE*, *om. D* 11 ipse *om. E* 12 **dere *B*[a], credere *Lond.*

Plavti avlvlaria incipit. argvmentvm *BE*, *om. D* 1 auri plenam] avarus plenam auri *Bothius* 6 abstridit fores 7 inspectata *Muellerus*

PERSONAE

LAR FAMILIARIS prologus
EVCLIO senex
STAPHYLA anus
EVNOMIA mulier
MEGADORVS senex
PYTHODICVS servus
CONGRIO } coci
ANTHRAX } coci
STROBILVS servus
LYCONIDES adulescens
PHAEDRIA puella
TIBICINAE

---

de puellae nomine v. ad IV 7

PROLOGVS

LAR FAMILIARIS

Ne quis miretur qui sim, paucis eloquar.
ego Lar sum familiaris ex hac familia
unde exeuntem me aspexistis. hanc domum
iam multos annos est quom possideo et colo;
patri [fávi] avoque iam huius qui nunc hic habet.
sed mí avos huius obsecrans concredidit
thensaurum auri [olim] clam omnis: in medio foco
defodit, venerans me ut id servarem sibi.
is quoniam moritur (ita avido ingenio fuit),
numquam indicare id filio voluit suo,
inopemque optavit potius eum relinquere,
quam eum thensaurum commonstraret filio;
agri reliquit ei non magnum modum,
quo cum labore magno et misere viveret.
ubi is obiit mortem qui mi id aurum credidit,
coepi observare, ecqui maiorem filius
mi honorem haberet quam eius habuisset pater.
atque ille vero minus minusque inpendio
curare minusque me impertire honoribus.
item a me contra factumst, nam item obiit diem.
is ex se húnc reliquit qui hic nunc habitat filium
pariter moratum ut pater avosque huius fuit.
huic filia una est. ea mihi cottidie
aut ture aut vino aut aliqui semper supplicat,

LAR FAMILIARIS *BE*, *om. D* 2 sum lar *Priscianus et Probus cathol.* 4 quom] ut *Nonius* 5 *[favi] 7 [olim] *Muellerus* 16 et qui *BDE*, et quide *Nonius* (*idem* filium *et* 17 habere); ecqui *priorem corripit* 20 die *expectamus* nam aurum ei non dedi (quom item obiit diem, is *e. q. s. Seyffertus in Bursiani actis 31, 60*) 21 nunc *om. Nonius* 22 anusque eius *Servius*, atque avus eius *Nonius* 24 aliquid *E*

dat mihi coronas. eius honoris gratia
feci, thensaurum ut hic reperiret Euclio,
quo illam facilius nuptum, si vellet, daret.
nam eam compressit de summo adulescens loco.
is scit adulescens quae sit quam compresserit,
illa illum nescit, neque compressam autem pater.
eam ego hódie faciam ut hic senex de proxumo
sibi uxórem poscat. id ea faciam gratia,
quo ille eam facilius ducat qui compresserat.
et hic qui poscet eam sibi uxorem senex,
is adulescentis illius est avonculus,
qui illam stupravit noctu, Cereris vigiliis.
sed hic senex iam clamat intus ut solet.
anum foras extrudit, ne sit conscia.
credo aurum inspicere volt, ne subruptum siet.

---

28 eam compr. *Bothius*] compressit eam 33 quod ille* (
a ?) D^1 34—36 *Plauto abiudicat Langenus* 36 ceteris B^a 37 he

Evcl. Exi, ínquam. age exi. exeúndum hercle tibi hinc ést foras,
circumspectatrix cum oculis emissiciis.
Staph. Nam cur me miseram verberas? Evcl. Vt misera sis
atque ut te dignam mala malam aetatem exigas.
Staph. Nam qua me nunc causa extrusisti ex aedibus?
Evcl. Tibi egó rationem reddam, stimulorum seges?
illuc regredere ab ostio. illuc sis vide,
ut incédit. at scin quo modo tibi res se habet?
si hercle hodie fustem cepero aut stimulum in manum,
testudineum istum tibi ego grandibo gradum.
Staph. Vtinam me divi adaxint ad suspendium
potius quidem quam hoc pacto apud te serviam.
Evcl. At ut scelesta sola secum murmurat!
oculos hercle ego istos, improba, ecfodiam tibi,
ne me observare possis quid rerum geram.
abscedito etiamnunc — etiamnunc — etiam — ohe,
istic adstato. si hercle tu ex istoc loco
digitum transvorsum aut unguem latum excesseris
aut si respexis, donicum ego te iussero,
continuo hercle ego te dedam discipulam cruci.
scelestiorem me hac anu certo scio
vidisse numquam nimisque ego hanc metuo male,
ne mi ex insidiis verba inprudenti duit
neu persentiscat aurum ubist absconditum:
quae in occipitio quoque habet oculos pessuma.
nunc ibo ut visam sitne ita aurum ut condidi,

Evclio senex. staphila anvs *B*, *inverso ordine E*, *om. D* 41 *emissicii oculi cochlearum sunt* 42 nam] nam me B^1 44 qua me nunc] me qua *B* ex aed.] his exedibus *E*, aedibus *D* 45 ego *rationem *B*, enim r. *D*, egon r. *Wagnerus* 46 regrede *BDE*^{1} 48 hercle hodie *Kampmannus*] hodie hercle *DEB*^{2}, hodie B^1 49 testitudinem *ut vid.* B^a, testudinem *E* grandibo *Nonius*] gradibo 50 suspendum B^a 53 hercle ego] ego tibi *Nonius* ecfodiam *Nonius*] effodiam 55 *abscedito] abscede etiam nunc *alterum om. B* 56 adstato *Gruterus*] atasto 58 respexeris D^1E 60 certo *Franckenus*] certe 64 occipio B^a 65 sitne *Pylades*] estne

quod me sollicitat plurumis miserum modis. —
STAPH. Noenum mecastor quid ego ero dicam meo
malae rei evenisse quamve insaniam,
queo comminisci; ita me miseram ad hunc modum
decies die uno saepe extrudit aedibus.
nescio pol quae illunc hominem intemperiae tenent:
pervigilat noctes totas, tum autem interdius
quasi claudus sutor domi sedet totos dies.
neque iam quo pacto celem erilis filiae
probrum, propinqua partitudo quoi appetit,
queo comminisci; neque quicquam meliust mihi,
ut opinor, quam ex me ut unam faciam litteram
longam, [meum] laqueo collum quando obstrinxero.
EVCL. Nunc defaecato demum animo egredior domo, I 2
postquam perspexi salva esse intus omnia.
redi núnciam intro atque intus serva. STAPH. Quippini?
ego intus servem? an ne quis aedes auferat?
nam hic apud nos nihil est aliud quaesti furibus:
ita inaniis sunt oppletae atque araneis.
EVCL. Mirum quin tua me causa faciat Iuppiter
Philippúm regem aut Daréum nunc, trivenéfica.
araneas mi ego illas servari volo.
pauper sum; fateor, patior; quod di dant fero.
abi intro, occlude ianuam. iam ego hic ero.
cave quémquam alienum in aedis intro miseris.
quod quispiam ignem quaerat, exstingui volo,
ne causae quid sit quod te quisquam quaeritet.
nam si ignis vivet, tu extinguere extempulo.
tum aquam aufugisse dicito, si quis petet.
cultrum, securim, pistillum, mortarium,
quae utenda vasa semper vicini rogant,
fures venisse atque abstulisse dicito.
profecto in aedis meas me absente neminem
volo intro mitti. atque etiam hoc praedico tibi,
si Bona Fortuna veniat, ne intro miseris.

---

67 noe num ero ego *E* 69 comminiscere *Kochius* 76 *scio, neque quicquam melius est [miserae] mihi 77 ex *om.* B^a uti nam D^1 78 longam *Scutarius*] longum [meum] *Camerarius* obstrixero B^1E 79 EVCLIO SENEX. STAPHILA ANVS *BE*, *om.* *D* *sine spatio* egrediar *D* 80 prospexi *D* 83 aliud *om.* *Nonius* 84 inanis 85 me *Camerarius*] nunc me 86 Darium nunc *Muellerus*] darium *B*, darieum *DE* 89 hoc B^1 92 ne] he B^aE^a 93 extemplo 95 pistellum *B*

STAPH. Pol ea ipsa credo ne intro mittatur cavet,
nam ad aedis nostras numquam adit, quamquam prope est.
EVCL. Tace atque abi intro. STAPH. Taceo atque abeo. —
EVCL. Occlude sis
fores ambobus pessulis. iam ego hic ero.
discrucior animi, quía ab domo abeundumst mihi.
nimis hercle invitus abeo. sed quid agam scio.
nam noster nostrae quist magister curiae
dividere argenti dixit nummos in viros;
id si relinquo ac non peto, omnes ilico
me suspicentur, credo, habere aurum domi.
nam non est veri simile, hominem pauperem
pauxillum parvi facere quin nummum petat.
nam nunc quom celo sedulo omnis, ne sciant,
omnes videntur scire et me benignius
omnes salutant quam salutabant prius;
adeunt, consistunt, copulantur dexteras,
rogitant me ut valeam, quid agam, quid rerum geram.
nunc quo profectus sum ibo; postidea domum
me rursum quantum potero tantum recipiam.

EVNOMIA MEGADORVS II 1

EVN. Velím te arbitrári med haéc verba, fráter,
meai fidei tuaique rei
causa facere, ut aequomst germanam sororem.
quamquam haud falsa sum nos odiosas haberi;
nam multum loquaces merito omnes habemur,
nec ullam profécto repertam esse mutam
hodié dicunt múlierem ullo in saéclo.
verum hóc, frater, únum tamén cógitato,
tibi proxumam me mihique esse item te;
ita aequomst quod in rem esse utrique arbitremur

---

101 eapse *Bothius* 102 nusquam *BE* adiit est *om. DE* 104 *post* pessulis *spat. vac. BE* 105 ab *del. Guyetus* 106 sed *Lond.*] si *BDE* 108 nummos dicit *Asconius personatus ad Verr. I 22* 111 veri s. non est *Pylades* homonem *Spengelius* 112 qui *BDE* 118 postidea *Camerarius*] post idem 120 EVNOMIA MVLIER. MEGADORVS SENEX *BE, om. D* 120 me 120. 121 *coniuncti* 121 meai fidei tuaique *Reizius*] meae fidei tuaeque (tueque) rei haec *addita v. l.* vel hoc *BDE* 123 fal *B*[a] 125 *nec ullam p. r. e. mutam] nec mutam p. r. ullam e. 126 *die dicunt ullo m. ullo i. s. 128 esse item *Bentleius*] item esse 129 ita *Taubmannus*] ut

et míhi te et tibí [me] consúlere et monére;
neque óccultum id habéri neque pér metúm mussári,
quin participem pariter ego ted et tu me ut facias.
eo núnc ego secreto ted huc foras seduxi,
ut tuam rem ego tecum hic loquerer familiarem.
MEG. Da mi, óptuma femina, mánum. EVN. Vbi east?
quis eást nam optuma? MEG. Tu. EVN. Túne ais?
MEG. Sí negas, nego.
EVN. Decet te équidem vera próloqui;
nam nulla potis est eligi:
alia ália peior, fráter, est. MEG. Idem ego árbitror,
néc tibi advorsári certumst de ístac re umquám, soror.
EVN. Dá mihi operám [iam] amabó. MEG. Tuast, útere atque ímpera, si quíd vis.
EVN. Íd quod in rém tuam óptumum esse árbitror,
téd id monitum advénto.
MEG. Sorór, more tuó facis. EVN. Factúm volo. MEG. Quid ést id, sorór? EVN. Quod tibí sempitérnum
salútare sít: liberís procreándis
(ita dí faxint) volo te úxorem
domum dúcere. MEG. Ei occidís! EVN. Quid ita?
MEG. Quia mihi misero cerebrum excutiunt
tua dicta, soror: lapides loqueris.
EVN. Heia, hóc face quod te iúbet soror. MEG. Si lubeát, faciam.
EVN. In rem hóc tuamst. MEG. Vt quidem émoriar prius quám ducam.
sed hís legibús si quam dáre vis dúcam:
quae crás veniat, peréndie forás feratur;
his legibús dare vís? cedo, nuptiás adorna.
EVN. Quam máxuma possúm tibi, fratér, dare dote;

---

130 [me] *Lond.* 131—134 ***bacchei dimetri cum iambicis catalecticis*** 131 occultatum *D* 132 te ut *del. Lambinus* 133 te 135 *sq. cf. Mus. Rhen. 40, 174* *disp.:* da — manum | ubi — nego 135 *ubinam 138. 139 *coniuncti* 139 nam optuma nulla potest eligi *codd., corr. Hermannus* 140 *sq. disp.:* alia — tibi | advorsari — soror 141 istaec B^1 soror quidvis E^1 142 *sq. disp.:* da — vis | id quod — advento 142 *[iam] 145 te 146 facta *DE*, facto *B*, *corr. Camerarius* 147 sempiterno *Muellerus* 148 *sq. disp.:* salutare — faxint | volo — ita | quia — loqueris | heia — faciam | in rem — ducam 149 ita di f. *Megadori codd.* 150 occidis *Weisius*] occidi 153 *sq. cf. M. Rh. 40, 173* 154 *est quidem ut 155 *om. DE* 156 feratur *Reizius*] feratur soror 157 *dare] quam dare 158 cum *Gruterus* (quom *Loewius*) maximam *E* dare frater D^1E dotem *E*

sed ést grandiór natu: médiast mulíeris aetas.
eam sí iubes, fratér, tibi me póscere, poscam.
Meg. Núm nevis me intérrogare te? Evn. Ímmo, si quid vís, roga.
Meg. Post mediam aetatem qui media ducit uxorem domum,
si eam senex anum praegnantem fortuito fecerit,
quid dubitas, quin sit paratum nomen puero Postumus?
núnc ego istum, sorór, laborem demam et deminuam tibi.
ego virtute deum et maiorum nostrum dives sum satis.
istas magnas factiones, animos, dotes dapsiles,
clámores, impéria, eburata véhicla, pallas, púrpuram,
nil moror quae in servitutem sumptibus redigunt viros.
Evn. Dic mihi, quaeso, quis east, quam vis ducere uxorem? Meg. Eloquar.
nostin hunc senem Euclionem ex proxumo pauperculum?
Evn. Novi, hominem haud malum mecastor. Meg. Eius cupio filiam
virginem mihi desponderi. verba ne facias, soror.
scio quid dictura es: hanc esse pauperem. haec pauper placet.
Evn. Di bene vortant. Meg. Idem ego spero. Evn. Quid me? num quid vis? Meg. Vale.
Evn. Et tu, frater. Meg. Ego conveniam Euclionem, si domist.
sed eccum [video]. nescio unde sese homo recipit domum.

EVCLIO MEGADORVS II 2

Evcl. Praesagibat mi animus frustra me ire, quom exibam domo;
itaque abibam invitus; nam neque quisquam curialium

---

159 *metrum mutatur sermonis indoli convenienter et hic et v. 149* 161 non vis 162 qui mediam *Lond., Festus* 163 fortuitu *B* 164 quin] quid B^1 paratum his nomen pueris postumae *Festus* Postumi *Vrsinus*, Postumo *Beckerus in Studem. stud. I 170* 161—164 *propter sententiam ineptam merito in suspicionem vocat Wilamowitzius* 165 degam *testatur Nonius* 166 *repetitus legitur Capt. 324* nostrum *Capt. 324*] nostrorum 167 a. d. d.] dotes dapsilas *Nonius* 168 imperiae B^1 eburna *Guyetus* vehicula *clamores, eburata vehicla, [ancillas], pallas, purpuram 169 servitutum *BDE* rediguntur BDE^1 170 dic — uxorem *Megadoro continuata,* eloquar *sq. Eunomiae data* quaeso] si audes *Priscianus II p. 9 et Persii schol. 3, 89* quis] quae *Pers. schol.* quivis ducere D^a, quam ducere vis *Pers. schol.* 171 novistin 172 *Megadoro datur, ante* eius *personae spatium* ecastor B^2 175 quod *E* nunc quid 176 conveniam [iam] *Guyetus* 177 [video] *Klettius ceterum recte divinasse videtur Ritschelius (op. 2, 283) minime integram hanc scaenam legi, inde a v. 165 scilicet* 178 Evclio. megadorvs senes dvo (ii. *E*) *BE, om. D* mihi *om. Cicero de divin. I 65* exigebam B^a, exirem *Cicero*

venit neque magister quem dividere argentum oportuit.
nunc domum properare propero, nam egomet sum hic, animus domist.
MEG. Salvos atque fortunatus, Euclio, semper sies.
EVCL. Di te ament, Megadore. MEG. Quid tu? recten atque ut vis vales?
EVCL. Non temerariumst, ubi dives blande appellat pauperem.
iam illic homo aurum mé scit habere, eo mé salutat blándius.
MEG. Ain tu te valere? EVCL. Pol ego haud perbene a pecunia.
MEG. Pól si est animus aéquos tibi, sat hábes qui bene vitám colas.
EVCL. Anus hercle huic indicium fecit de auro: perspicue palamst.
quoi ego iam linguam praecidam atque oculos effodiam domi.
MEG. Quid tu solus tecum loquere? EVCL. Meam pauperiem conqueror.
virginem habeo grandem, dote cassam atque inlocabilem,
neque eam queo locare quoiquam. MEG. Tace, bonum habe animum, Euclio.
dabitur, adiuvabere a me. dic, si quid opust, impera.
EVCL. Nunc petit, quom pollicetur; inhiat aurum ut devoret.
altera manu fert lapidem, panem ostentat altera.
nemini credo qui large blandust dives pauperi:
ubi manum inicit benigne, ibi onerat aliqua zamia.
ego istos novi polypos, qui ubi quidquid tetigerunt tenent.
MEG. Da mi operam parumper. paucis, Euclio, est quod te volo
de communi re appellare mea et tua. EVCL. Ei misero mihi,
aurum mi intus harpagatumst. nunc hic eam rem volt, scio,
mecum adire ad pactionem. verum intervisam domum.
MEG. Quo ábitis? EVCL. Iam ad te revortar: nunc est quod visam domum. —
MEG. Credo edepol, ubi mentionem ego fecero de filia,
mi ut despondeat, sese a me derideri rebitur.

---

181 properabo propero *D*[a] 183 retten *B*[a] ut *om. D* 185 scit me *Bothius* 186 perbene a pecunia *Guyetus*] a pecunia perbene 187 satis 189 offodiam *B*[a] 191 filiam habeo grandem, cassa (cassam *ed. Rholand.*) dote atque inlocabili *Varro de l. l. 5, 14* *hinc usque ad v. 605 deficit E; in cuius vicem succedet nobis J* (*Londinensis*) 192 bonum animum habe *D*[a] 193 adiubabere *DB*[2], adubare *B*[1] 197 aliqua zamia *Guyetus*] aliquam zamiam 198 qui uibi *BD*, quin ibi *J, corr. Hermolaus* tetigerint *B* 199 da mihi operam parumper si opera est Euclio id quod te volo *Nonius 529* (*qui dicit* operam *significare* occasionem et facultatem aut opportunitatem); da mi operam, si operae est, parumper: paucis est quod te volo *Kellerhofius in Studem. stud. II 81* 203 abis revortor *D* *nunc] nam

neque illo quisquamst alter hodie ex paupertate parcior.
EVCL. Di me servant, salva res est. salvomst si quid non patet.
nímis male timuí. prius quam intro rédii, exanimatus fui.
redeo ad te, Megadore, si quid me vis. MEG. Habeo gratiam.
quaeso quod te percontabor ne id te pigeat proloqui.
EVCL. Dum quidem ne quid perconteris quod non lubeat proloqui.
MEG. Dic mihi, quali me arbitrare genere prognatum? EVCL. Bono.
MEG. Quid fide? EVCL. Bona. MEG. Quid factis? EVCL. Neque malis neque improbis.
MEG. Aétatem meam scís? EVCL. Scio esse grandem, item ut pecuniam.
MEG. Certe edepol equidem te civem sine mala omni malitia
semper sum arbitratus et nunc arbitror. EVCL. Aurum huic olet.
quid nunc me vis? MEG. Quoniam tu me et ego te qualis sis scio,
quae res recte vortat mihique tibique tuaeque filiae,
filiam tuam mi uxorem posco. promitte hoc fore.
EVCL. Heia, Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis,
ut inopem atque innoxium abs te atque abs tuis me inrideas.
nam de te neque re neque verbis merui ut faceres quod facis.
MEG. Neque edepol ego te derisum venio neque derideo,
neque dignum arbitror. EVCL. Cur igitur poscis meam gnatam tibi?
MEG. Vt propter me tibi sit melius mihique propter te et tuos.
EVCL. Vénit hoc mi, Megadóre, in mentem, ted esse hominem divitem,
factiosum, me autem esse hominem pauperum pauperrumum;
nunc si filiam 'locassim meam tibi, in mentem venit
te bovem esse et me esse asellum: ubi tecum coniunctus siem,
ubi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto,
tu me bos magis haud respicias, gnatus quasi numquam siem.
et te utar iniquiore et meus med ordo inrideat;
neutrubi habeam stabile stabulum; si quid divorti fuat,
asini me mordicibus scindant, boves incursent cornibus.
hoc magnumst periclum, ab asinis ad boves transcendere.

207 salvare est *BD* *patet] perit 208 redi *BD* 211 non *Guyetus*] mihi non 214 itidem *J* 221 abstutis B^1 222 uti *DJ* 226 te 227 autem *Brixius*] item 228 tibi meam D^a 231 magis *om.* D^a respicis *D* 232 *et tuo me irrideant D^a *versus Plautinis non apte adiectus* 233 devorti *BDJ* 234 mordicibus *testatur Nonius p. 139*] mordicus; *cf. Buechelerus in Woelfflini arch. I 105* 235 ab *Camerarius*] me ab

MEG. Quam ad probos propinquitate proxume te adiunxeris,
tam optumumst. tu condicionem hanc accipe; ausculta mihi,
atque eam desponde mi. EVCL. At nihil est dotis quod dem. MEG. Ne duas.
dum modo morata recte veniat, dotatast satis.
EVCL. Eo dico, ne me thensauros repperisse censeas.
MEG. Novi, ne doceas. desponde. EVCL. Fiat. sed pro Iuppiter,
num égo disperii? MEG. Quíd tibist? EVCL. Quid crepuit quasi ferrum modo? —
MEG. Hic apud me hortum confodere iussi. sed ubi hic est homo?
abiit neque me certiorem fecit. fastidit mei,
quia videt me suam amicitiam velle: more hominum facit;
nam si opulentus it petitum pauperioris gratiam,
pauper metuit congrediri, per metum male rem gerit.
idem, quando occasio illaec periit, post sero cupit.
EVCL. Si hercle ego te non elinguandam dedero usque ab radicibus,
impero atque auctor sum, uti me quoivis castrandum loces.
MEG. Video hercle ego te me arbitrari, Euclio, hominem idoneum,
quem senecta aetate ludos facias, haud merito meo.
EVCL. Neque edepol, Megadore, facio, neque, si cupiam, copiast.
MEG. Quid nunc? etiam mihi despondes filiam? EVCL. Illis legibus,
cum illa dote quam tibi dixi. MEG. Sponden ergo? EVCL. Spondeo.
MEG. Di bene vortant. EVCL. Ita di faxint. illud facito ut memineris,
convenisse ut ne quid dotis mea ad te afferret filia.
MEG. Memini. EVCL. At scio quo vos soleatis pacto perplexarier:
pactum non pactumst, non pactum pactumst, quod vobis lubet.
MEG. Nulla controvorsia mihi tecum erit. sed nuptias

238 atque eam] tuamque *Wilamowitzius*, *gnatam 240 eo** *B* 242 quod crepuit B^1 *post* 242 *Ritschelius posuit v. 393 nec Plautinum* (*cf. Langenus p. 136*) *nec ferendum inter quaestionem et responsum* 243 hinc est *BDJ* 248 congredi *codd.*, *corr. Acidalius* 249 occasio illaec *Bothius*] illaec occasio *BJ*, illex occansio *D* perit 251 atque auctor *Goetzius*] auctorque ut B^1DJ, ut tu B^2 cuivis] cui B^1 252 te me arb. *J*] te ** arb. *D*, me arb. *B*, ted arb. me *Bothius* 256 illa *i. ras. B* 257 di bene *Pylades*] istuc di bene illud *Angelius*] Euclio. illud. scito B^1 258 afferat *J*, auferret *D* 259 perpexarier B^a 260 quom *Muellerus*

num quae causast quin faciamus hodie? Evcl. Immo edepol optuma.
Meg. Ibo igitur, parabo. numquid me vis? Evcl. Istuc. ei et vale.
Meg. Heus, Pythodice, sequere propere me ad macellum strenue. —
Evcl. Illic hinc abiit. di immortales, obsecro, aurum quid valet!
crédo ego illúm iam inaudivisse mi esse thensaurum domi.
id inhiat, ea affinitatem hanc obstinavit gratia.
ubi tu es, quae deblateravisti iam vicinis omnibus, II 3
meae me filiae daturum dotem? heus, Staphyla, te voco.
ecquid audis? vascula intus pure propera atque elue:
filiam despondi ego: hodie huic nuptum Megadoro dabo.

STAPHYLA

Di bene vortant. verum ecastor non potest, subitumst nimis.
Evcl. Tace atque abi. curata fac sint quom a foro redeam domum;
atque aedis occlude; iam ego hic adero. — Staph. Quid ego nunc agam?
nunc nobis prope adest exitium, mi atque erili filiae.
nam probrum atque partitudo prope adest ut fiat palam.
quod celatum atque occultatumst usque adhuc, nunc non potest.
ibo intro, ut erus quae imperavit facta, quom veniat, sient.
nam ecastor malum maerorei metuo ne inmixtum bibam.

PYTHODICVS ANTHRAX CONGRIO II 4

Pyth. Postquam óbsonavit erus et conduxit coquos

---

262 hodie quin f. numquae causa est *codd., corr. Brixius in Fleckeiseni ann. 131, 207* immo edepol *cf. Kuklinski crit. Plaut. 38 sq.* optume ς 263 vis me B^2 i et *Muellerus*] fiet 264 he•us *B* Pythodice] Strobile *codd., v. i. ad 280* strennue *B* 265 quod *D* 266 inaudivisse *Nonius*] inaudisse *ordo versuum* 266 *et* 267 *invertendus est:* id *ad* aurum *pertinet; 266 et 268 non patiuntur intercedentem alienum* 268 Evclio senex. staphila anvs *BJ, om. D sine spatio* deblateravisti ς] deblatravisti *J*, deblattavisti *BD*, deblaterasti *Nonius* 269 me meae *J* te volo *Gulielmius* (*cf. Kellerhofius l. s. 81*) 271 ego hodie ς] hodie ego 273 abi et *D* (*i. e.* abei) 274 aedis occlude *Guyetus*] occlude aedis ego *om. D* 276 nam *J* fit D^a 279 *maerori] merorem inmixtum *Gruterus*] minixtum *BD*, mixtum *J* 280 Stribolvs (o *sup.* i) servvs. arethax. gongrio. coci. phrvsiv̄. exflesiv̄. tibicinę. ii. senex *B* Strobilvs servvs. artrax congrio coci *J, om. D* *tibicinarum nomina vide v. 333; a 'coquo', quem sine nomine sermonibus praefigunt, Congrionem (quem Gongrionem magis graece appellat qui scaenis titulos praefixit) distinguunt codd.; priorem Anthracem esse intellexit Goetzius (v. 283 Acidalius, 293 Pylades); item fere ed. princ. Strobilo v. 264. 334. 351. 354 substituendum videri Pythodicum (cf. 363) exposuit Dziatzko M. Rh. 37, 268; eundem indiculis reddidimus* posquam *B*

tibicinasque hasce apud forum, edixit mihi
ut dispertirem obsonium hic bifariam.
ANTH. Me quidem hercle, dicam [tibi] palam, non divides;
si quo tu totum me ire vis, operam dabo.
CONG. Bellum et pudicum vero prostibulum popli.
post si quis vellet, te haud nevelles dividi.
PYTH. Atque ego istuc, Anthrax, alio vorsum dixeram,
non istoc quo tu insimulas. sed erus nuptias
meus hodie faciet. ANTHR. Quoius ducit filiam?
PYTH. Vicini huius Euclionis [hinc] e proxumo.
ei adeo obsoni hinc iussit dimidium dari,
cocum alterum itidemque alteram tibicinam.
ANTHR. Nempe huc dimidium dicis, dimidium domum?
PYTH. Nempe sícut dicis. ANTHR. Quíd? hic non poterat de suo
senex óbsonari filiai nuptiis?
PYTH. Vah. ANTHR. Quid negotist? PYTH. Quid negoti sit rogas?
pumex non aeque est aridus atque hic est senex.
ANTHR. Ain tandem? PYTH. Ita esse ut dixi. tute existuma:
quin divom atque hominum clamat continuo fidem,
suam rem periisse seque eradicarier,
de suo tigillo fumus si qua exit foras.
quin quom it dormitum, follem obstringit ob gulam.
ANTHR. Cur? PYTH. Ne quid animae forte amittat dormiens.
ANTHR. Etiamne obturat inferiorem gutturem,
ne quid animae [inde] forte amittat dormiens?

281 tibicenasque *BD* 282 *ut dispertirem [hosce atque rem] hic bifariam 283 [tibi] *Vssingius* 285 *sq. Strobili codd., corr. Bothius* 286 post] pol *Brixius* nevelles *Goellerus*] non velles ted, haud nolles *Ritschelius* 287 *coci,* 288 *Strobili nomine BD, corr. Camerarius* 287 ego *om. D* antrax 288 istuc quo *Bothius*] quo... 290 [hinc] *Pylades* 291 hic *Gellius 3, 14, 15.* iussit dimidium *Gellius*] dimidium iussit 293 huc *Guyetus*] huic ducis *J* domum *Acidalius*] domi 295 filiai nuptiis *Scaliger*] filiae in nuptiis *BD*, filiae nuptias *J* 297 *pronuntiandum* ardus (*Seyffertus*) 298 dixi *Wagnerus*] dicis *BJ*, dicas *D* ita esse ut dicis! *alteri coquo tribuit Seyffertus in Bursiani actis 31, 60* tute ex. *coqui BD* 299. 300 *ordinem invertunt codd., corr. Gulielmius* 300 perisse 301 *Nonius p. 134* ligellum: tuguriolum, domicilium breve (*explicationem veram esse, non lemma, docuit Buechelerus M. Rh. 39, 423*); *cf. Choricius* (*Caroli Graux* καὶ τῶν Μενάνδρῳ πεποιημένων προσώπων — Σμικρίνης (ἡμᾶς ἐποίησεν εἶναι) φιλαργύρους ὁ δεδιὼς μή τι τῶν ἔνδον ὁ καπνὸς οἴχοιτο φέρων (*rev. de phil. 1, 228*) 302 obstrinxit *J* 303 an. f. am.] an. am. *J*, an. emittat *Nonius* 305 anima *Priscianus* (animai *l. Vossius*). *[inde]; (*idem ante* ne *Niemeyerus Phil. Wochenschr. 2, 1579*) emittat *D*[a]

Pyth. Sic mihi te ut tibi med aequomst, credo, credere.
Anthr. Immo equidem credo. Pyth. At scin etiam quomodo?
aquam hercle plorat, quom lavat, profundere.
Anthr. Censen talentum magnum exorari pote
ab istóc sene ut det, qui fiamus liberi?
Pyth. Famem hercle utendam, si roges, numquam dabit.
quin ipsi pridem tonsor unguis dempserat:
collegit, omnia abstulit praesegmina.
Anthr. Edepol mortalem parce parcum praedicas.
Pyth. Censen vero esse parcum et misere vivere?
pulmentum pridem edenti eripuit miluos:
homo ad praetorem plorabundus devenit;
infit ibi postulare plorans, eiulans,
ut sibi liceret miluom vadarier.
sescenta sunt quae memorem, si sit otium. —
sed uter vostrorumst celerior? memora mihi.
Anthr. Ego, et multo melior. Pyth. Cocum ego, non furem rogo.
Anthr. Cocum ergo dico. Pyth. Quid tu ais? Cong. Sic sum ut vides.
Anthr. Cocus ille nondinalist, in nonum diem
solet ire coctum. Cong. Tun trium litterarum homo
me vituperas? fur. Anthr. Etiam fur, trifurcifer.
Pyth. Tace nunciam tu, atque agnum hinc uter est pinguior II 5
[tibi cape]. Anthr. Licet. Pyth. Tu, Congrio, sume [alterum]
atque intro abi illuc, et vos illum sequimini;

---

306 sic *Vssingius*] nec *B*, haec *DJ* me credo credere *Pylades*] credere credo 307 [tibi] credo *Muellerus* 308 plorat hercle *B* lavat: *cf. lotium latrina* (*Wilamowitzius*) 309 pote *Kampmannus*] potest 311 fame* *B*[1] 312 qui *J*, quin [quom] *Seyffertus* ipsi *om. J* 315 *vero] vero adeo miserere *B*, misere** *D* 316 *edenti eripuit] ei ripuit *B*[1], ei eripuit *DB*[2], ei eripui *J* 317 plorandus devenit *B*, venit deplorabundus *Nonius p. 509, qui testatur* 'depl.' 318 plorant *D*[1], pipans *Loewius* 321 memori *J*, mei mora *D* 322 *Congrionem praefigunt BJ* (*om. D*), *corr. Pylades* et *Muellerus*] ut 323 ergo *Acidalius*] ego 324 *Anthracem Strobilo codicum substituit Angelius* nundinalis est *B*, nundinatlis e. *D ut vid.*, mund. e. *J*, nun]dinale est *Festus* 325 tum *B*[1]*D*, tu *J* *pronuntiandum* littrarum (*Luchsius*) *Servius Verg. ecl. 3, 16* 'homo es trium litterarum' i. e. fur 326 *prius* fur *alteri coquo dedit Angelius;* *me vit.? A. ain? etiam f., t. 327 *novae scaenae inscribunt* Strobilvs servvs. congrio (gongrio *B*) cocvs *BJ*, *spatium relinquit D. ceterum multa hic de obsonio diviso intercidisse videntur* (*ut indicavit Dziatzko M. Rh. 37, 270*) hunc *J* inter *B*[1] 328. 329 *coniungit J* 328 *supplevit Vssingius* *sume] eum sume (*sequenti versu D*) 329 intro abi *Camerarius*] abi intro eum s. *J*, i. sequimuni *D*

vos ceteri ite huc ad nos. CONG. Hercle iniuria
dispertivisti: pinguiorem agnum isti habent.
PYTH. At nunc tibi dabitur pinguior tibicina.
i sane cum illo, Phrugia. tu autem, Eleusium,
huc intro abi ad nos. CONG. O Pythodice subdole,
hucine detrusti me ad senem parcissumum?
ubi si quid poscam, usque ad ravim poscam prius
quam quicquam detur. PYTH. Stultus et sine gratia es.
[tibi recte facere, quando quod facias perit!]
CONG. Qui vero? PYTH. Rogitas? iam principio in aedibus
turba istic nulla tibi erit: si qui uti voles,
domo abs te adferto, ne operam perdas poscere.
hic autem apud nos magna turba ac familiast,
supellex, aurum, vestis, vasa argentea:
ibi si perierit quippiam (quod te scio
facile abstinere posse, si nihil obviamst),
dicant: coqui abstulerunt, comprehendite,
vincite, verberate, in puteum condite.
horum tibi istic nihil eveniet: quippe qui,
ubi quid subrupias, nihil est. sequere hac me. CONG. Sequor.
STROB. Heus, Staphyla, prodi atque ostium aperi. II 6

STAPHYLA

Qui vocat?
PYTH. Pythodicus. ST. Quid vis? PYTH. Hos ut accipias coquos
tibicinamque obsoniumque in nuptias.
Megadorus iussit Euclioni haec mittere.
STAPH. Cererin, Pythodice, has sunt facturi nuptias?

---

330 ite huc *Kochius*] illuc ‘*cocus*’ *loquitur BJ* (*om. D*), *Congrioni dedit ed. pr.* hercle ini. *ante personae nomen* B^1 331 pingulorem *BD* 332 dab. tibi *B* pingulor *BD* 333 frugia D^a eleusum *B* 334 P.] Strobile, *v. s.* 335 huccine detrusisti 336 p. u. a.] poscamus quae ad *BD*, poscamus ad *J*, poscas ad *Nonius p. 374* (*idem p. 164 fere recte*), poscamus quod *Festus p. 282* ravim *Nonius*] arauin *B*, ara uin *D*, arram *J* poscam *Nonius*] poscamus 337 stultumst et sine gratia *Acidalius* 338 *del. Weisius* (*Langenus 132 sq.*); t. r. f., quando quid facias, perit *Weisius de Bacch. Plaut. p. 64* 339 inprincipio in *B* 340 istic *Taubmannus*] istuc qui *Camerarius*] quid 342 autem *om. B* 343 supplex B^1 vestes *J* 344 periverit *BDJ* 345 facere *J* 346 quoqui *BD* comprehendere D^a 348 horunc *Bothius* istuc D^1 349 ibi quod *Dziatzko M. Rh. 37, 272* subripiat *BD*, *om. J*, *corr. Lambinus* 350 STROBILVS SERVVS. STAPHILA ANVS. COCVS. HYL (*corruptum ex Phrygiae nomine?*) *B*, *sine duob. ult. nom. J*, *om. D* heu *B*, eu *D* 351 Pyth.] Strobilus, *v. s.* ut] ait B^1 352 obsonium *J* 354 Pyth. *v. s.* has sunt *Festus Politiani*] has *codd.*, hi sunt *Macrobius*; *cf. Leidolphus diss. Ien. 2, 248* Cererine nuptias facturi estis *Servius*

YTH. Qui? STAPH. Quia temeti nihil allatum intellego.
YTH. At iam afferetur, si a foro ipsus redierit.
TAPH. Ligna hic apud nos nulla sunt. CONG. Sunt asseres?
TAPH. Sunt pol. CONG. Sunt igitur ligna, ne quaeras foris.
TAPH. Quid? impurate, quamquam Volcano studes,
enaene causa aut tuae mercedis gratia
os nostras aedis postulas comburere?
ONG. Haud postulo. PYTH. Duc istos intro. STAPH. Sequimini.
YTH. Curate. ego intus visam quid faciant coqui; II 7
uos pol ut ego hodie servem, cura maxumast.
isi unum hoc faciam, ut in puteo cenam coquant:
nde cóctam sursum subducemus corbulis.
i autem deorsum comedent, si quid coxerint,
uperi incenati erunt et cenati inferi.
ed verba hic facio, quasi negoti nil siet,
apacidarum ubi tantum sit in aedibus.

EVCLIO CONGRIO II 8

Volui animum tandem confirmare hodie meum,
ut bene [me] haberem filiai nuptiis.
venio ad macellum, rogito pisces: indicant
caros; agninam caram, caram bubulam,
vitulinam, cetum, porcinam: cara omnia.
atque eo fuerunt cariora, aes non erat.
abeo iratus illinc, quoniam nihil est qui emam. †
ita illis impuris omnibus adii manum.
deinde egomet mecum cogitare intervias
occepi: festo die si quid prodegeris,

---

355 intellego] video *Festus* (*et Macrobius*) 356 adiam B^1D 57. 358 '*cocum*' *et Strobilum colloquentes faciunt BJ* (*nom. om. D*), orr. *Acidalius* 360 cenaene *Pius*] caenae ue 362 *nomina restituit Acidalius;* h. p. *Strobilo tribuunt codd., deinde spatium relincunt* D (*non J*) 363 *novae scaenae inscribunt* FITO DICVS (*i. e.* Pythoicus *ut restituit ed. pr.*) SERVVS *BJ, om. D sine spatio. cf. ad 280* intus visam] intervisam; *cf. Bud. 592* 365 coquavit D^a, coquam Nonius 366 rursum *D* 367 si [ipsi] *Goetzius* 368 in***nati D^1 runt *Wagnerus*] sunt 369 sed *Gruterus*] si 370 siet 371 EVCLIO SENEX *BJ, om. D* tandem *om. D* 372 me haberem *Scaliger*] aberem me B^2, haberem B^1DJ filiai *Scaliger*] filiae nuptias *J* 75 vitilinam B^1D *de ceto post pisces nominato cf. Capt. 848 sq.* 76. 377 *nihil horum Plautinum videtur esse nisi* [ergo] abeo iratus linc 379 intervias] interdum *Nonius 496, qui genetivum casum ositum pro accusativo testatur*

profesto egere liceat, nisi peperceris.
postquam hanc rationem ventri cordique edidi,
accessit animus ad meam sententiam,
quam minumo sumptu filiam ut nuptum darem.
nunc tusculum emi hoc et coronas floreas:
haec imponentur in foco nostro Lari,
ut fortunatas faciat gnatae nuptias.
sed quid ego apertas aedis nostras conspicor?
et strepitust intus. numnam ego compilor miser?
CONG. Aulam maiorem, si pote, ex vicinia
pete: istaec parvast, capere non quit. EVCL. Ei mihi,
perii hercle. aurum rapitur, aula quaeritur.
[nímirum occidor, nisi ego intro huc propere propero curre
Apollo, quaeso, subveni mi atque adiuva,
confige ságittis fures thensaurarios,
[si] quoi in re tali iam subvenisti antidhac.
sed cesso prius quam prorsus perii currere?

ANTHRAX II

Dromo, desquama piscis. tu, Machaerio,
congrum, muraenam exdorsua quantum potest.
ego hinc artoptam ex proxumo utendam peto
a Congrione. tu istum gallum, si sapis,
glabriorem reddes mihi quam volsus ludiust.
sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proxumo?
coqui hercle, credo, faciunt officium suom.
fugiam intro, ne quid turbae hic itidem fuat.

---

382 cordi ventrique *J* 384 nimio *D* 385 hoc et *Priscianu*
hasce 386 imponeuntur *BD*[a], impontuntur *D*[b] *ut vid.* *cf.*
phanis frg. Athen. 309 d 390 pote ex *Lambinus*] potes 391
codd. 392 hercle [ego] *Seyffertus* 393 *cf. ad 242* 395
tas *D*[a] 396 si quoi *Vssingius*] cui tali iam *Camerarius*] talis
subvenit *BDJ* *cf. Kiesslingius M. Rh. 23, 214; Soph. OR 16*
398 COCVS *BJ*, *om. D* dromae desquama pisces *Nonius*, dron
(*maiusc. B;* d *in mg. D;* promodes *J*) quam aspicis 399 exd
quantum potest *Nonius p. 17 et 95* (potes), *altero loco exdorsuand*
bum testatus] exossata fac sient 400 artoptam *Plautum in Aul.*
sisse 'magna ob id concertatione eruditorum an is versus poetae sit
Plinius tradit N. H. 18, 11, 107 401 tu istum] *Stiche tu 40
brionem *B*, glabrionem *DJ* (*recte Nonius*) lidius est *J*, lidyus
lydyus est *B* 405 redeo intro ne quid hic turbae fiat *Nonius*
turbam *pro* turbis *testatur*) *intero, *cf. ad Bacch. 907* fiat

CONGRIO III 1

Óptati vires populares, íncolae, accolae, ádvenae omnes,
ıte viam qua fugere liceat, facite totae plateae pateant.
eque ego umquam nisi hodie ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum,
a me miserum et meos discipulos fustibus male contuderunt.
›tus doleo atque oppido perii, íta me iste habuit senex gymnasium.
:tát, [nunc] perii hercle égo miser! aperítur Bacchanál, adest,
›quitúr. scio quam rem geram: hoc ipsus magister me docet.
ıeque lígna ego usquam gentium praeberi vidi pulchrius.
aque omnis exegit foras, me atque hos, onustos fustibus.]

EVCLIO CONGRIO III 2

ıvcl. Redi. quó fugis nunc? téne, tene. Cong. Quid, stólide, clamas?
ıvcl. Quia ad trís viros iam ego déferam nomén tuom. Cong. Quam ób rem?
ıvcl. Quia cultrum habes. Cong. Cocum decet. Evcl. Quia comminatu's
ıihi. Cong. Istud male factum arbitror, quia nón latus fódi.
ıvcl. Homo nullust te scelestior qui vivat hodie,
eque quoi égo de industria ámplius male plús lubens fáxim.
ıong. Pol et sí taceas, palam id quidemst: res ipsa testist.
a fustibus sum mollior magis quam úllus cinaédus.
ed quid tibi nos tactiost, mendice homo? Evcl. Quae res?
tiam rogitas? an quia minus quam erat aequom feci?

---

406 Gongrio cocvs *B*, Congrio coqvvs *J*, *om. D* uires *B*, uiues ›, cives *J* pro Attici cives *Bentleius* (*cf. Rud. 615*), *optestamur vos 08 *ne ego numquam bachinal coquinatum *Nonius testatur* . *85*, *coquitandi verbum Festus p. 61* 410 oppido *prima brevi prountiandum* iste me *Ritschelius* 411 *[nunc] miser aperitur *ımerarius*] misera perit *BD*, miser aperit *J* 412 docet *Acidalius*] ›cuit 413. 414 *post 410 posuit Acidalius; quo amplificatoris non lauti mentem assecutus est* 413 e. u.] eo**quam B^1 414 fo- s D^a hosce *F. Schmidtius* 415 Evclio senex gongrio *B et* ongrio) *J*, *om. D* 417 quia comminatus *Bothius*] quid comminatus *J*, quid cominatus *B* 418 mihi es (quid c. m. es?) *Seyffertus in ırsiani actis 31*, *63*, *quoniam ab anapaesto aut spondeo hos versus cipere voluerit poeta* istuc *D* 420 quo B^1D, cui *J* 422 ma- ı *Nonius*] miser magis *BD*, magis miser *J* 423 nos tactiost m. h. *ırmannus*] nos m. h. tactio est *BJ*, nos m. h. taccio *D* quae res *ıclioni dedit Seyffertus* 424 erat aequom *Reizius*] aequom erat B^2, quum erat *J*, aequo mereat B^1D

Cong. Sine, at hércle cum magnó malo tuo, si hóc caput séntit.
Evcl. Pol ego haud scio quid post fuat: tuom núnc caput séntit.
sed in aedibus quid tibi meis nam erat negoti
me absente, nisi ego iusseram? volo scíre. Cong. Tace érgo.
quia venimus coctum ad nuptias. Evcl. Quid tu, malum, curas,
utrum crudum an ego coctum edim, nisi tu mi es tutor?
Cong. Volo scíre, sínas an non sinas nos coquere hic cenam?
Evcl. Volo scire ego item, meae domi mean salva futura?
Cong. Vtinam mea mihi modo auferam, quae † adtuli, salva:
me haud paenitet, tua ne expetam. Evcl. Scio, ne doce, novi.
Cong. Quid est quá prohibes nunc gratia nos coquere hic cenam?
quid fecimus, quid diximus tibi secus quam velles?
Evcl. Etiam rogitas, sceleste homo, qui angulós usque omnis
mearum aedium et conclavium mihi † pervium facitis?
ibi ubí tibi erat negotium, ad focum si adesses,
non fissile auferres caput: merito id tibi factumst.
adeo ut tu meam sententiam iam noscere possis:
si ad ianuam huc accesseris, nisi iussero, propius,
ego te faciam miserrumus mortalis uti sis.
scis iam meam sententiam. Cong. Quo abis? redi rursum.
ita me bene amet Laverna, [uti mea] iam nisi reddi
mihi vása iúbes, hic pípulo te differam ante aédis.
quíd ego nunc agám? ne ego edepol véni huc auspició malo.
nummo sum conductus: plus iam medico mercedist opus.

---

425 magno malo tuo *Hermannus*] malo tuo magno sentiet 426 *om. J* fiat 429 veni huc c. a. n. *Fleckeisenus*, *venimu[s] coctum tibi 430 ego coctum *Pylades*] coctum ego utrum crúdu[m] an coctum [cíbum] ego edim *Seyffertus l. s.* 431 sinin an non si[n]i *Studemundus* 432 itidem *Goetzius* mean *Camerarius*] mea 433 adtetuli *Muellerus*, ad te tuli *Studemundus* 434 exspectam *B*[1] 435 quia nos *B*[1]*D* prohibeas n. *BDJ*, nunc prohibes *Reizius* 436 se quius *BD* 437 *angulos usque omnis] angulosus*omnis (*eras.* d) *B*, an gulos o. *DJ; pronuntiandum* anglos (*Bothius*) 438 perviam facitis *J* *perscrutatis (*v. 657*) 439 ibi *Guyetus*] id si] s* *B*[1] 440 auferre *Goetzius*] haberes 441 nunc adeo ut meam *Langenus*, *cf. Brau[n]s obs. gramm. et crit. 40* 442 iusso *Guyetus* 444 quo *sq. Congrio[ni] dedit Bothius* 445 amen *B*[a] *uti mea] te (ut *Vssingius*, uti *Goetzius* reddi *Nonius B*[2]] redi *B*[1]*D*, redis *J* 446 pipulo te differam ante aed[is] *Varro adfert* (*l. l. 7, 103*) hic pipulo te *Reizius, Goetzius*] pipulo t[e] hic *Nonius p. 152*, pipulo te *p. 284*, populo hic *BD*[a]*J*, populos hic *B* 448 medio *J* mercedist opus *Bothius*] mercede opus est

III 3

EVCL. Hoc quidem hercle, quoquo ibo, mecum erit, mecum feram,
neque isti id in tantis periclis umquam committam ut siet. —
ite sane nunc intro omnes et coqui et tibicinae,
[nunc] etiam intro duce, si vis, vel gregem venalium;
coquite, facite, festinate nunciam quantum lubet.
CONG. Temperi, postquam implevisti fusti fissorum caput.
EVCL. Intro abite, opera huc conductast vostra, non oratio.
CONG. Heus, senex, pro vapulando hercle égo abs te mercedem petam.
coctum ego, non vapulatum, dudum conductus fui.
EVCL. Lege agito mecum. molestus ne sis. ei, cenam coque,
aut abi in malum cruciatum ab aedibus. CONG. Abi tu modo. —

III 4

EVCL. Illic hinc abiit. di immortales, facinus audax incipit
qui cum opulento pauper homine coepit rem habere aut negotium. †
veluti Megadorus temptat me omnibus miserum modis:
qui simulavit, mei [se] honoris mittere huc causa coquos;
is ea causa misit, hoc qui subruperent misero mihi.
condigne etiam meus med intus gallus gallinacius,
qui érat anu peculiaris, perdidit paenissume.
ubi erat haec defossa, occepit ibi scalpurrire ungulis
circum circa. quid opust verbis? ita mi pectus peracuit:
capio fustem, obtrunco gallum, furem manufestarium.
credo edepol ego illi mercedem gallo pollicitos coquos,
si id palam fecisset. exemi ex manu † manubrium.
[quid opust verbis? factast pugna in gallo gallinacio.]

---

449 *novae scaenae inscriptum* EVCLIO SENEX. CONGRIO (GONGRIO *B*) COCVS *BJ, om. D* quoquo [ego] *Wagnerus* 450 isti id *Seyffertus*] istud 451 ita *BD* (*deest J*) nunc *Lingius*] nunc iam 452 [nunc] *Wilamowitzius* ei iam (tu) intro *Weidnerus adv. Pl. 6* 454 *om.* B^1DJ 455 intro abite *Goellerus*] intro abi B^2, temperi abi *D et ut vid.* B^1, em perii EVCL. abi *J* 456 heus *Bentleius*] heu *J*, eu *BD* 457 ego [huc] *Muellerus* 458 ei *Brixius*] et *DJ* (*ante* et *lacun. D*), i et *B* 460 *novae scaenae inscriptum* SENEX EVCLIO *B*, E. S. *J, om. D* 461 homine *del. Aldina*, coepit *del. Goetzius praeterea corrigens* habet; *sed fort.* incipit *subaudiendum* 462 velut *BJ*, velud *D* me temptat *Reizius* inomnibus *J* 463 s.] simul aut B^1 [se] *Reizius* 465 me 466 anui pecullaris (pecularis *J*) penussime *B* 467 ungulas B^1, unguibus *Nonius* 470 cocos *BD* 471 manu [istis] manubrium *Wagnerus*, *manu manupretium 472 *del. Guyetus; parallelus est v. 468; cf. Goetzius pr. IX, Brachmannus de Bacch. retr. 27* gallinaceo *BD*

sed Megadorus meus affinis eccum incedit a foro.
iam hunc non ausim praeterire, quin consistam et conloquar.

MEGADORVS EVCLIO III 5

MEG. Narravi amicis multis consilium meum
de condicione hac. Euclionis filiam
laudant. sapienter factum et consilio bono.
nam meo quidem animo si idem faciant ceteri
opulentiores, pauperiorum filias
ut indotatas ducant uxores domum,
et multo fiat civitas concordior,
et nos minore invidia utamur quam utimur,
et illaé malam rem metuant quam metuont magis,
et nos minore sumptu simus quam sumus.
in maxumam illaec populi partemst optuma;
in paucioris avidos altercatiost,
quorum animis avidis atque insatietatibus
neque lex neque sutor capere est qui possit modum.
namque hoc qui dicat: 'quo illae nubent divites
dotatae, si istud ius pauperibus ponitur?'
quo lubeant nubant, dum dos ne fiat comes.
hoc si ita fiat, mores meliores sibi
parent, pro dote quos ferant, quam nunc ferunt.
ego faxim muli, pretio qui superant equos,
sint viliores Gallicis cantheriis.
EVCL. Ita me di amabunt ut ego hunc ausculto lubens.
nimis lépide fecit verba ad parsimoniam.
MEG. Nulla igitur dicat: 'equidem dotem ad te adtuli

---

473 magodorus *D*, medagorus *J* 474 iam] item *D*[1] 475 MEGADORVS. EVCLIO SENES DVO *B*, M. E. DVO SENEX *J*, *om.* *D* multis] meis *D* 477 *imperfecta sententia talis olim fuerit:* laudant, [mirantur quod sine dote duxerim. | sed hoc] sapienter; *cf. Niemeyerus l. s.* 480 dubant *B*[a] 482 nos min. inv. *Muellerus*] inv. min. nos *versus non Plautinus; cf. Goetzius l. s.* 485 in maximam*** illec p. partem est optimam *D*, in maxima illec p. parte est optuma *J*, in maximam illuc p. partem est optimam *B*. *et haec et alia indicia indicant ante hunc v. talem sententiam intercidisse:* [nam si quis legem ferat in hanc sententiam,] pro illis crocotis, strophiis, sumptu uxorio [mores modestos nanciscamur mulierum] *adsumpto versu quem adfert Nonius p. 538;* illaec *scil.* sententia 486 pauciori* *J* 488 *sutores etiam Latinis hominibus 'modum cepisse' hinc discimus; cf. 798* possint *D* 489 neque hoc quid *J* *nempe hoc qui dicant 490 dotata es istud uis *codd., corr. Camerarius* 491 iubeant *DJB*[2], lubeat *Camerarius* 494 super*nt equos *B*[1], superant *equos *D* 495 sient

maiorem multo quam tibi erat pecunia;
enim mihi quidem aequomst purpuram atque aurum dari,
ancillas, mulos, muliones, pedisequos,
salutigerulos pueros, vehicla qui vehar.'
EVCL. Vt matronarum hic facta pernovit probe.
moribus praefectum mulierum hunc factum velim.
MEG. Nunc quoquo venias plus plaustrorum in aedibus
videas quam ruri quando ad villam veneris.
sed hoc étiam pulcrumst praequam ubi sumptus petunt.
stat fullo, phyrgio, aurifex, linarius;
caupones patagiarii, indusiarii,
flammarii, violarii, carinarii;
stant manulearii, stant † murobatharii;
propolae linteones, calceolarii;
sedentárii sutores, diabathrarii,
solearii astant, astant molocinarii;
petunt fullones, sarcinatores petunt;
strophiarii astant, astant semisonarii.
iam hosce absolutos censeas: cedunt, petunt
† treceni, cum stant phylacistae in atriis,
textores limbularii, arcularii.
ducuntur, datur aes. iam absolutos censeas,
quom incedunt infectores corcotarii,
aut aliqua mala crux semper est, quae aliquid petat.
EVCL. Compellarem ego illum, ni metuam ne desinat
memorare mores mulierum: nunc sic sinam.
MEG. Vbi nugivendis res solutast omnibus,
ibi ad postremum cedit miles, aes petit.
itur, putatur ratio cum argentario.

---

501 pedissequos 502 saluti gerrulos *B* vehicula 505 quoque *B*¹*DJ* 507 etiam hoc *D*ᵃ praequam (erae quam *D*) u. s. p. *proprio versu in* sumptus *nomen latet 'nugivendos' significans, puta* sumptifices 508 phrygio ϛ lanarius *DJB*² 510 cariarii *Nonius 541. 549; cf. Curc. 233* 511 *stant m. stant] aut m. aut *myrobaptarii *vel* malobathrarii 512 propolat *D* 513 sutares *B*¹*D*, sutates *J* diobatharii *BD*, diabatharii *J, corr. Turnebus* 514 soliarii molochinarii *Nonius* 515 *delendus* (*cf. 508*); *cum 514 del. Franckenus* 516 *semul sonarii 518 trecenti *Pylades*; *ricarii; stant phoenicistae in atriis *cf. Ostermayer de hist. fab. in com. Pl. 56 adn.* 519 sextores *D* limbolarii *Nonius*] limbuarii *J*, linbuarii *BD* alcularii *Nonius* 520 iam abs. *Bothius*] iam hosce abs. 521 corcotarii *Wagnerus*] crocotarii *BD*, crocotarum *J* 522 *semper quae petant *D* *v.* 512–521 *inter v.* 509 *et* 510 *collocat J. Simon Philol. 44, 278 cl. Schmidt. de Non. Marc. auct. gr. I p. 3* 525 nugivendis *testatur Nonius*] nugigerulis *JB*²*D*², nugigerulus *B*¹*D*¹

inpransus astat miles, aes censet dari.
ubi disputatast ratio cum argentario,
[etiam plus ipsus ultro debet argentario]
spes prorogatur militi in alium diem.
haec sunt atque aliae multae in magnis dotibus
incommoditates sumptusque intolerabiles.
nam quae indotatast, ea in potestate est viri;
dotatae mactant et malo et damno viros.
sed eccum adfinem ante aedes. quid agis, Euclio?
EVCL. Nimium lubenter edi sermonem tuom. III 6
MEG. Ain? audivisti? EVCL. Vsque a principio omnia.
MEG. Tamen meó quidem animo aliquánto facias réctius,
si nitidior sis filiai nuptiis.
EVCL. Pro re nitorem et gloriam pro copia
qui habent, meminerunt sese unde oriundi sient.
neque pol, Megadore, mihi nec quoiquam pauperi
opinione melius res structast domi.
MEG. Immo est [quod satis est] et di faciant ut siet
plus plusque [et] istuc sospitent quod nunc habes.
EVCL. Illud mihi verbum non placet 'quod nunc habes'.
tam hic scit me habere quam egomet. anus fecit palam.
MEG. Quid tu te solus e senatu sevocas?
EVCL. Pol ego ut te accusem merito meditabar. MEG. Quid est?
EVCL. Quid sit me rogitas? qui mihi omnis angulos
furum inplevisti in aedibus misero mihi,
qui mi intro misti in aedis quingentos coquos,
cum senis manibus, genere Geryonaceo;
quos si Argus servet, qui oculeus totus fuit,
quem quondam Ioni Iuno custodem addidit,

---

528 *inpr. a. m.] miles i. a. (i. m. a. *Camerarius*) astant *B* 530 *om. Camerarius* plus *del. Lambinus*, ultro *Pylades* 534 namque ind. B^1DJ 537 *novae scaenae inscriptum* EVCLIO MEGADORVS (MEDAGORVS *J*) SENES DVO *BJ*, *om. D* edi *Nonius*] di *D*, edi id audivi B^2, di audivi B^1, audivi *J* 538 ain *Gruterus*] a*n *B*, an *DJ* audivistin? *Bentleius* 539 meo *Gulielmius*] e meo amimo *D* recti*s D^1 *versus fort. duorum reliquiae; et deficere aliquid videtur inter 538 et 539* 540 filiai n. *Scaliger*] filiae n. *BD*, n. filiae *D* 542 minerunt *J*, meminerint *B* 543 maedagore *J* neque quicquam *BD* 544 opione B^1 tructa est *BD* 545 [quod satis est] *Vssingius* 546 pusque *B* *[et] 547 *om.* D^a 548 hoc *BDJ* palam fecit *B* 550 ut te *Acidalius*] te ut accussem 551 mihi] modo *Goetzius* 552 inprevisti *D* 553 mihi intromisisti aedis *Pylades*] aedibus cocos 554 geryonaceo B^1 *ut vid.*] gerynaceo D^2, gerinaceo D^1, gerronaceo JB^2 555 occuleus *B*, occulleus *D*, oculus J^1; oculatus *Festus 178, quod huc rettulit O. Muellerus* (*cf. Leidolphus diss. Jen. 2, 216*); *sed* oculeus *Paulus 28*

is numquam servet. praeterea tibicinam,
quae mi interbibere sola, si vino scatat,
Corinthiensem fontem Pirenam potest.
tum obsonium autem — Meg. Pol vel legioni sat est.
etiam agnum misi. Evcl. Quo quidem agno sat scio
magis curionem nusquam esse ullam beluam.
Meg. Volo ego ex te scire qui sit agnus curio.
Evcl. Quia ossa ac pellis totust, ita cura macet.
quin exta inspicere in sole ei vivo licet:
ita is pellucet quasi lanterna Punica.
Meg. Caedundum illum ego conduxi. Evcl. Tum tu idem optumumst
loces éfferendum; nam iam, credo, mortuost.
Meg. Potare ego hodie, Euclio, tecum volo.
Evcl. Non potem ego quidem hercle. Meg. At ego iussero
cadum unum vini veteris a me adferrier.
Evcl. Nolo hercle, nam mihi bibere decretumst aquam.
Meg. Ego te hodie reddam madidum, si vivo, probe,
tibi quoi decretumst bibere aquam. Evcl. Scio quam rem agat:
ut me deponat vino, eam adfectat viam,
post hoc quod habeo ut commutet coloniam.
ego id cavebo, nam alicubi abstrudam foris.
ego faxo et operam et vinum perdiderit simul.
Meg. Ego, nisi quid me vis, eo lavatum, ut sacruficem. —
Evcl. Edepol ne tu, aula, multos inimicos habes
atque istuc aurum quod tibi concreditumst.
nunc hoc mihi factust optumum, ut ted auferam,
aula, in Fidei fanum: ibi abstrudam probe.
Fides, novisti me et ego te: cave sis tibi,

---

557 praerea *B* 558 scatat *Gulielmius*] scatet *BDJ*, scateat ς *Donatus ad And. III 2, 16* 559 pirenam *Valla*] et pirineum *B*, et pireneum J^2, et perintum *D*, et pirentum J^1 560—568 *versus non apte adiecti* (*560 del. Langenus p. 77*) 560 obs**nium B^1, obsequium *DJ* Meg. *om. BD* velleoni sat* est B^1, velleoni sata est *D*, vel leoni sat est *J* 561 agno s*at B^1, agnos at *D*, agnoscat *Nonius* 562 curionem *Gulielmius*] curiosam* *B*, curiosam *DJ Nonius* numquam *Nonius* bestiam *J* 563 volo scire ego ex te quid *Nonius* curiosus B^2 564 qui o. a. p. tenos ita macet *Nonius* cura maget *J*, curam aegei *B*, curāmagei *D* 565 in sole ei *Gruterus*] insolee *BD*, in sole et *J* vivo *om. J* 567 conduxi ego illum *Nonius* optumus est *codd., corr. Saracenus* 568 offerendum *D* 569 hodie [hic] *Muellerus* 570 *non [habeo quod] potem ego quidem (non quod potem ego quidem hercle habeo *Seyffertus*) 573 vivo *om.* B^1 575 adfectat*uiam *B*, adfectiuam *D* 578 e. v.] metui num B^1 579 labatum B^1D 581 congreditum est *BD* 582 factust *Aldina*] factum est te 583 aula *Scutarius*] aulam

ne in me mutassis nomen, si hoc concreduo.
ibo ad te fretus tua, Fides, fiducia.

STROBILVS IV 1

Hóc est servi fácinus frugi, fácere quod ego pérsequor,
ne morae molestiaéque imperium erile habeat sibi.
nam qui ero ex sententia servire servos postulat,
in erum matura, in se sera condecet capessere.
sin dormitet, ita dormitet, servom se esse ut cogitet.
[nám qui amanti ero sérvitutem servit, quasi ego servio,
si érum videt superare amorem, hoc servi esse officium reor,
retinere ad salutem, noenum quo incumbat eo inpellere.
quasi pueri qui nare discunt scirpea induitur ratis,
qui laborent minus, facilius ut nent et moveant manus,
eodem modo servom ratem esse amanti ero aequom censeo,
ut [eum] toleret, ne pessum abeat tamquam * *]
éri ille imperium ediscat, ut quod frons velit oculi sciant;
quod iubeat citis quadrigis citius properet persequi.
qui éa curabit abstinebit censione bubula,
nec sua opera rediget umquam in splendorem compedes.
núnc erus meus amat filiam huius Euclionis pauperis;
eam ero nunc renuntiatumst nuptum huic Megadoro dari.
is speculatum huc misit me, ut quae fierent fieret particeps.
núnc sine omni suspícione in ara hic adsidam sacra;
hinc ego et huc et illuc potero quid agant arbitrarier.

EVCLIO STROBILVS IV 2

EVCL. Tu modo cave quoiquam indicassis aurum meum esse istic, Fides,
non metuo ne quisquam inveniat: ita probe in latebris situmst.

---

585 ne *Weisius*] ne tu *oc B^1 587 *inscr.* Strobilus (Strobilius *D*) lyconidis seruus *BD, deinde* SERVVS *B*(*J*) 589 eri *Nonius* sententententia *B* 591 ita dormitat B^1 servum *bis* B^1 se esse *Muellerus*] sese ut] iet B^1D^1 592—598 *non huc pertinentes seclusit Brixius* 593 super aream morem B^1D 594 at B^1D noenum *Wagnerus*] non enim *B*, non eni *D*, non eum *J* 595 pueris *Camerarius* sirpea *BDJ* induitur *Festus*] inductur *BD*, inducitur *J* 598 [eum] *Harius* tolleret *BD* habeat *BDJ* *tamquam [pondus plumbeum] 599 eri ille *Wagnerus*] herile fronos B^1D, non os *J* 601 censeone 602 rediet B^1DJ umquam [is] *Muellerus* 603 nam *Brixius, cf. Luchs. comm. pros. II 13 n. 1* filiam] *gnatam 605 fieret] furet B^1D 606 *iterum incipit E* se omni *Ritschelius* 608 EVCLIO SENEX STROBILVS SERVVS *BE, om. D* quiquam B^2, quicquam B^1DE indicasses *B* (D^1 *ut vid.*) *E* 609 probet B^1DE^1

edepol ne illic pulcram praedam agat, si quis illam invenerit
aulam onustam auri; verum id te quaeso ut prohibessis, Fides.
nunc lavabo, ut rem divinam faciam, ne affinem morer
quín ubi accersát meam extemplo filiam ducat domum.
vide, Fides, etiam atque etiam nunc, salvam ut aulam abs te auferam:
tuae fide concredidi aurum, in tuo luco et fano † modo est situm. —
Strob. Di immortales, quod ego hunc hominem facinus audivi loqui!
se aulam onustam auri abstrusisse hic intus in fano Fide!
cave tu illi fidelis, quaeso, potius fueris, quam mihi.
atque hic pater est, ut ego opinor, huius, erus quam [meus] amat.
ibo hinc intro, perscrutabor fanum, si inveniam uspiam
aurum, dum hic est occupatus. sed si repperero, o Fides,
mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam.
id adeo tibi faciam: verum ego mihi bibam, ubi id fecero. —
Evcl. Non temere est quod corvos cantat mihi nunc ab laeva manu; IV 3
semul radebat pedibus terram et voce crocibat sua:
continuo meum cor coepit artem facere ludicram
atque in pectus emicare. sed ego cesso currere? —
[I] foras, lumbrice, qui sub terra erepsisti modo, IV 4
qui modo nusquam comparebas, nunc, quom compares, peris.
ego pol te, praestrigiator, miseris iam accipiam modis.
Strob. Quae te mala crux agitat? quid tibi mecumst commerci, senex?
quid me adflictas? quid me raptas? qua me causa verberas?
Evcl. Verberabilissume, etiam rogitas, non fur, sed trifur?
Strob. Quíd tibi subrupuí? Evcl. Redde huc sis. Strob. Quid tibi vis reddam? Evcl. Rogas?
Strob. Nil equidem tibi abstuli. Evcl. At illud quod tibi abstuleras cedo.

---

610 agat *delet Wilamowitzius* 613 meam *Reizius*] me meam 614 ut] aut *B*[1] 615 fidei fanost situm *Pylades*, fano modo *Goetzius*, *tuae fide concredidi, in tuo luco et fano aurum est situm 616 audivi *Bothius*] audio 617 fidei *codd.*, o Fides *Gertzius*, *cf. ad v. sq.* 618 fidelis quaeso] *Fides, fidelis 619 [meus] *hic Wagnerus, post* erus *Camerarius* 621 reperero *B*(*D*) 623 id ubi *Reizius*, *cf. Ritschelius op. III 137* 624 *novae scaenae inscriptum* Evclio *BE*, *om. D* 625 semel *BDE*[1] (simul *Nonius E*[3], semul ϛ) grocchibat 626 mecum *B*[1], metu *Baierus de Pl. fab. rec. Ambr. et Pal. p. 34* ludictam *B*[1] 628 Evclio strobilvs *BE*, *om. D* [i] *Lambinus* 629 comparabas *BDE*, 630 pol ϛ] edepol prestigiator *E* 631 qui te *D* 634 rogas *Camerarius*] rogitas *DEB*[2], *om. B*[1] 635 abstoli *B*[1]*DE* illum *B*[1] abstoleras *BDE*

écquid agis? STROB. Quid agám? EVCL. Auferre non potes. STROB. Quid vis tibi?
EVCL. Pone. STROB. Id quidem pol te, datare, credo consuetum, senex.
EVCL. Pone hoc sis, aufer cavillam, non ego nunc nugas ago.
STROB. Quid ego ponam? quin tu eloquere quidquid est suo nomine.
non hercle equidem quicquàm sumpsi nec tetigi. EVCL. Ostende huc manus.
STROB. Em tibi, ostendi eccas. EVCL. Video. age ostende etiam tertiam.
STROB. Laruae hunc atque intemperiae insaniaeque agitant senem.
facin iniuriam mihi an non? EVCL. Quia non pendes, maxumam.
atque id quoque iam fiet, nisi fatere. STROB. Quid fatear tibi?
EVCL. Quid abstulisti hinc? STROB. Di me perdant, si ego tui quicquam abstuli
nive adeo abstulisse vellem. EVCL. Agedum, excutedum pallium.
STROB. Tuo arbitratu. EVCL. Ne inter tunicas habeas. STROB. Tempta qua lubet.
EVCL. Vah, scelestus, quam benigne; ut ne abstulisse intellegam.
novi sycophantias. [age] age rursum ostende huc manum
dexteram. STROB. Em. EVCL. Nunc laevam ostende. STROB. Quin equidem ambas profero.
EVCL. Iam scrutari mitto. redde huc. STROB. Quid reddam? EVCL. A, nugas agis,
certe habes. STROB. Habeo ego? quid habeo? EVCL. Non dico, audire expetis.
id meum quidquid habes redde. STROB. Insanis: perscrutatus es
tuo arbitratu, neque tui me quicquam invenisti penes.
EVCL. Máne, mane. quis illíc est intus? alter érat tecum simul?
périi hercle: ille nunc íntus turbat, hunc si amitto hinc abierit.

636 haec quid *BDE*[1] *[da] auferre *inter personas distribuit Acidalius* (ecq. a. *Strobili*, quid — potes *Euclionis in codd.*) 637 id quidem *Pareus*] di quidem *codd.*; equidem *Acidalius, cf. Luchsius comm. pros. I, 21* *distinctione sententiae succurrere volui.* pone *nomen est Buechelero M. Rh. 35, 398* 639 ergo *BDE* *Euclioni* quidquid *sq. adsignant BDE* 640 non equidem ego qua voluptate (*i. e.* quicquam a te) sumpsi neque tetigi *Nonius 396* 641 ostende *B*[1] 643 facisne quia *Pylades*] fatear quia 646 *Euclionis BD* ni ne *E* vellem me] *Muellerus* 649 novisi conpantyas *B*[1]*D*, h *sup.* p. *add. B*[2], novi sic opantyras *E* [age] *Goetzius* rursum *in ras. B* 650 dextram *BDE* 651 a] *a *B* 652 certo *Langenus p. 28* **petis *B*[1], et petis *DE* 655 intus *Wilamowitzius*] quis hic intus 656 intus nunc *Guyetus* hinc *Bothius*] hic

postremo hunc iam perscrutavi. hic nihil habet. abi quo lubet.
STROB. Iuppiter te dique perdant. EVCL. Haud male egit gratias.
ibo intro atque illi socienno tuo iam interstringam gulam.
fugin hinc ab oculis? abin an non? STROB. Abeo. EVCL. Cave
sis † te videam. —
STROB. Emortuom ego me mavelim leto malo, IV 5
quam non ego illi dem hodie insidias seni.
nam hic iam non audebit aurum abstrudere:
credo ecferet iam secum et mutabit locum.
attát, foris crepuit. sénex eccum aurum ecfért foras.
tantísper huc ego ad iánuam concessero.
EVCL. Fide censebam maxumam multo fidem IV 6
esse: ea sublevit os mihi paenissume.
ni subvenisset corvos, periissem miser.
nimis hercle ego illum corvom ad me veniat velim,
qui indicium fecit, ut ego illic aliquid boni
dicam; nam quod edit tam duim quam perduim.
nunc hoc ubi abstrúdam cogito solum locum.
Silvani lucus extra murumst avius,
crebro salicto oppletus. ibi sumam locum.
certumst Silvano potius credam quam Fide. —
STROB. Euge, euge, di me salvom et servatum volunt.
iam ego illúc praecurram atque inscendam aliquam in arborem
indeque observabo, aurum ubi abstrudat senex.
quamquam hic manere me erus sese iusserat;
certumst malam rem potius quaeram cum lucro.

LYCONIDES EVNOMIA †PHAEDRIA IV 7

LYC. Dixi tibi, mater, iuxta rem mecum tenes,

---

657 hunc iam *Nonius*] iam hunc hic *om. Nonius* nihili abet *B*¹*DE* 658 EVCL. *om. E* (*spat. D*) egit *Muellerus*] agit 659 ibo intro *Nonius*] ibo hinc intro socien *D*, socio *J* 660 an non *Pylades*] hinc annon revideam *Bothius*, revenias *Brixius* *abin? STR. abeo. Ev. cave sis te videam [uspiam] 661 *novae scaenae inscriptum* STROBILVS *BE*, *om. D* 663 istic *Goetzius*, *[ut] hic 664 hec feret *B*, haec seret *E*, hec secret *D* iocum *DE* 665 ec feri *D*, et fert *E* 666 huc *Lambinus*] hic 667 *novae scaenae inscriptum* SENEX. SERVVS *BE*, *om. D* Fidei 668 subluito* *s *B*¹, subluit os *DEB*² 669 perissem 671 illi 672 tam dium (diu *E*) quam perdium *BDE*, *corr. Camerarius* 674 lacus *BDE* avius *Nonius*] aulus 675 crebo s. *B*¹, creber salictu *Nonius* ubi *B*¹ 676 fidei 677 *Euclioni continuant codd.* fuge fuge *codd.*, *corr. Camerarius* 678 percurram *BDE* aliquem *D* 679 atque inde *Pareus*; *cf. v. 707* 682 LICONIDES ADOLESCENS. EVNOMIA MVLIER. FEDRIA (PHEDRIA *E*) VIRGO *BE*, *om. D*; Phaedram *substituit Brunckius*; *cf. Ritschelius op. III 337*; *fort.* Phaedrium

super Euclionis filia. nunc te obsecro
resecroque, mater, quod dudum obsecraveram:
fac méntionem cum avónculo, mater, meo.
EVN. Scis tute facta velle me quae tu velis,
et istúc confido [a] fratre me impetrassere.
et causa iustast, siquidem itast ut praedicas,
te eam cómpressisse vinolentum virginem.
LYC. Egone ut te advorsum mentiar, mater mea?
PHAED. Perii, mea nutrix. obsecro te, uterum dolet.
Iuno Lucina, tuam fidem! LYC. Em, mater mea,
tibi rem potiorem verbo: clamat, parturit.
EVN. Ei hac intro mecum, gnate mi, ad fratrem meum,
ut istúc quod me oras impetratum ab eo auferam.
LYC. Ei, iam sequor te, mater. — sed servom meum
Strobilum miror ubi sit, quem ego me iusseram
hic opperiri. nunc ego mecum cogito:
si mihi dat operam, me illi irasci iniuriumst.
ibo intro ubi de capite meo sunt comitia.

STROBILVS IV 8

Pici divitiis qui aureos montes colunt
ego solus supero. nam istos reges ceteros
memorare nolo, hominum mendicabula:
ego sum ille rex Philippus. o lepidum diem.
nam ut dudum hinc abii, multo illo adveni prior
multoque prius me conlocavi in arborem
indeque spectabam aurum ubi abstrúdebat senex.
ubi ille ábiit, ego me deorsum duco de arbore,
exfodio aulam auri plenam. inde † ex eo loco
video recipere se senem; ille me non videt,
nam ego declinavi paululum me extra viam.
attat, eccum ipsum. ibo, ut hoc condam, domum.

---

684. 685 *inverso ordine codd., corr. Pareus* 684 resetroque — obsetraveram *B* 685 *mea *codd.* 687 [a] *Pylades* 691 te *om. Nonius* 692 *post* fidem *ras. 15—16 litt. B* 693 *verbo] video 694 i *B*² 695 imp. ab eo auf. *Gruterus*] efficiam tibi impetratum habeo auferam 696 i *B*², *om. B*¹*DE* 697 strolidum *E* tibi *B*¹*D* 698 operiri nunc] quom *Seyffertus* 699 si] sed *E* 701 STROBILVS SERVVS *BE*, *om. D* pici *Nonius*] pici* *E*, picis *BD* (*fort. nominat.*); *Persas inferre conatur Koenigius qu. Pl. 18; cf. Ostermayer de hist. fab. in com. Pl. 19* montis *DE* 702 ego] eos *Nonius* nam] *tum hominum] regum *Guyetus* 705 abi *B*¹*DE* illo *Camerarius*] illic *B*, illuc *DE* 707 exspectabam *B*, expectabam *DE*, *corr. Lambinus* ubi aurum *Pylades*, *cf. 679* 708 me duco serium *Nonius* 709 *[iam] inde exilico, *cf. M. Rh. 38, 17* 710 non] haud *Guyetus* 711 ego *Pylades*] ego non paululum ς] paulum 712 [ego] ibo *Goetzius*

EVCLIO LYCONIDES IV 9

EVCL. Perii ínterii occidi. quó curram? quo nón curram? tene, téne. quem? quis?
nesció, nihil video, caécus eo atque equidém quo eam aut ubi sim aút qui sim
nequeó cum animo certum ínvestigare. óbsecro vos ego, mi aúxilio,
oro, óbtestor sitís et hominem demónstretis quis eam ábstulerit.
quid est? quíd ridetis? nóvi omnes, scio fúres esse hic cómplures,
qui véstitu et creta óccultant sese átque sedent quasi sínt frugi.
quid aís tu? tibi credére certumst, nam essé bonum ex voltu cógnosco.
em, némo habet horum? occídisti. dic ígitur, quis habet? néscis?
heu mé miserum, miseré perii,
male pérditus, pessume orbatus eo.
tantúm gemiti et mali et maéstitiae
mi hic diés optulit, famem et paúperiem:
perdítissumus ego sum omnium ín terra.
nam quid mi ópust vita, qui tántum auri
perdidí, quod concustódivi
sedúlo? egomet me défraudavi
animúmque meum geniúmque meum.
nunc, éheu, alii laetíficantur
meo málo et damno. pati néqueo.
LYC. Quínam homo hic ante aédis nostras éiulans conquéritur maerens?

---

713 EVCLIO SENEX. LICONIDES ADOLESCENS *BE, om. D* *disp.:* perii — curram | tene — atque | equidem — qui sim 713 non] nunc *D* 714 q* eam *B*¹, quęam *D*, queam *E* 716 qui *J* 717 *post v. 719 codd., corr. Acidalius* 717 quid est quod *B* 719 quis *BDE* ex (e) *Camerarius*] et *fort.* 713—716 (716 aúxilio oro | obtéstor *e. q. s.*) *et* 717—720 (719 cógnosco em | nemo hábet horunc? *e. q. s.*) *hypermetra sunt quater quaternorum metrorum* 721—726 *hypermetron XXII metrorum, quorum inter XVI et XVII synaloephe intercedit, versibus longis discriptum est in codd., nisi quod 723 bipartitus* (perditissimus — omnium | in — auri) *legitur et 726 suum locum tenet* 721 miserum miserum *B*¹*DE* orbatus *Dziatzko M. Rh. 37, 272,* *oneratus (*Bacch. 349, Mil. 935 all.*) 722 gemiti et *Nonius et Priscianus*] gemit te et *B*¹*D*, gemit te *E*, gemiti ę et *B*² mali et *Goetzius*] mali *codd., Nonius*, malae *Priscianus* mestitiaeque *B*², magestitiae *D*¹, malestitiae *D*² mihi hic dies *Prisc., Non.*] hic dies mihi 723 nam *del. Muellerus* 724 concustidivi *D*, custodivi *E* egomet *producta* o fraudavi *E* 725 *eheu] eo 727—730 *hypermetron trochaicum XVI metrorum*

átque hiquidem Euclióst, ut opinor. óppido ego interií: palamst res.
scit peperisse iam, ut ego opinor, filiam suam. nunc mi incertumst
abeam an maneam? an adeam an fugiam? quid agam non edepol scio.
Evcl. Quís homo hic loquitur? Lyc. Égo sum miser. Evcl. Immo égo sum, et misere pérditus, IV 10
quoi tanta mala maestitudoque optigit. Lyc. Animo bono es.
Evcl. Quo, obsecro, pacto esse possum? Lyc. Quia istuc facinus, quod tuom
sollicitat animum, id ego feci et fateor. Evcl. Quid ego ex te audio?
Lyc. Id quod verumst. Evcl. Quid ego [de te] commerui, adulescens, mali,
quam ob rem ita faceres meque meosque perditum ires liberos?
Lyc. Deus impulsor mihi fuit, is me ád illam inlexit. Evcl. Quo modo?
Lyc. Fateor [me] peccavisse et me culpam commeritum scio;
id adeo te oratum advenio ut animo aequo ignoscas mihi.
Evcl. Cur id ausu's facere, ut id quod non tuom esset tangeres?
Lyc. Quid vis fieri? factumst illud: fieri infectum non potest.
deos credo voluisse; nam ni vellent, non fieret, scio.
Evcl. At ego deos credo voluisse ut ápud me te in nervo enicem.
Lyc. Ne istuc dixis. Evcl. Quid tibi ergo meam me invito tactiost?
Lyc. Quia vini vitio atque amoris feci. Evcl. Homo audacissume,
cum istacin te oratione huc ad me adire ausum, inpudens!
nam si istuc ius est ut tu istuc excusare possies,
luci claro deripiamus aurum matronis palam:
postid si prehensi simus, excusemus ebrios
nos fecisse amoris causa. nimis vilest vinum atque amor,
si ebrio atque amanti inpune facere quod lubeat licet.

---

728 ego *del. Spengelius p. 189* interi B^1DE 730 abeam *Herius*] quid agam abeam (habeam B^1DE) anima meam B^1 quid agam edepol nescio *codd.*, *corr. Abrahamus st. Pl. 215* (*qui scripsit* non ed. q. a. scio) 731 Evclio liconides *B*, evclio *E*, *om. D* ego sum. Evcl. immo ego sum miser et misere perditus *codd.*, *corr. Acidalius* (et miser et perditus *Seyffertus*) 734 quid tego B^1 735 versumst *D*, versum est *BE* [de te] *Camerarius* emerui *codd.*, *corr. Brixius* 736 iri B^2 737 *cf. 745 sq.*, *Diltheius progr. Gott. 1878/79 p. 18* mihi impulsor *DE* at illam B^1, atilla *D* 738—744 *dittographia ad v. 752 sq.* 738 [me] ς 740 esses B^1DE 743 me te *Meursius*] te me enecem B^1 748 luci claro *testatur Nonius*] luce clara diripiamus *D*, disripiamus *Nonius* 749 post id si prensi etcusemus DE^1 751 liet B^1E

ΥC. Quin tibi ultro supplicatum venio ob stultitiam meam.
VCL. Non mi homines placent qui quando male fecerunt purigant.
ı illam scibas non tuam esse: non attactam oportuit.
ΥC. Ergo quia sum tangere ausus, haud causificor quin eam
ȝo habeam potissumum. EVCL. Tun habeas me invito meam?
ΥC. Haud te invito postulo; sed meam esse oportere arbitror.
uin tu iam invenies, inquam, meam illam esse oportere, Euclio.
VCL. Nisi refers — LΥC. Quid tibi ego referam? EVCL. Quod subrupuisti meum,
ım quidem hercle te ad praetorem rapiam et tibi scribam dicam.
ΥC. Subrupui ego tuom? unde? aut quid id est? EVCL. Ita te amabit Iuppiter,
t tu nescis. LΥC. Nisi quidem tu mihi quid quaeras dixeris.
VCL. Aulam auri, inquam, te reposco, quam tu confessu's mihi
: abstulisse. LΥC. Neque edepol ego dixi neque feci. EVCL. Negas?
ΥC. Pernego immo. nam neque ego aurum neque istaec aula quae siet
ɔio nec novi. EVCL. Illam, ex Silvani luco quam abstuleras, cedo.
refer. dimidiam tecum potius partem dividam.
ımetsi fur mihi es, molestus non ero. i vero, refer.
ΥC. Sanus tu non es qui furem me voces. ego te, Euclio,
é alia re rescivisse censui quod ad me attinet;
magnast res quam ego tecum otiose, si otium est, cupio loqui.
VCL. Dic bona fide: tu id aurum non subrupuisti? LΥC. Bona.
VCL. Neque scis, quis [id] abstulerit? LΥC. Istuc quoque bona. EVCL. Atque id si scies
ui abstulerit, mihi indicabis? LΥC. Faciam. EVCL. Neque partem tibi
b eo quoiumst indipisces neque furem excipies? LΥC. Ita.

---

753 purigant *Ritschelius*] purgitant 757 *ante* sed *pers. spat. in*), *item erasis aliquot litt.* B^1 758 iam *Brixius*] eam. li (*i. e.* ΥC.) *ante* inquam B^b illam meam *Bothius* oportet *E* 760 *ante* 59 *posuit Acidalius* 761 surripio (subr. *E*) *BDE* ambit *BDE* 66 ex] ** B^1, et *D* 768 i vero B^2] fuero B^1D, furo *E* 770 quae ς 71 *vel* magna *vel* tecum *vel* otiose (res est *J*) *vel*, *quod verum videur*, res *induxerunt* 773 neque s. q. abst. *verba delata in v. 774 ıter* abstulerit *et* mihi, *correxit Camerarius* qui *BDE* [id] *Bohius* id] ut B^1 774 quia *ut vid.* B^1 nec *Nonius p. 129. 293* 75 adeo *Nonius p. 129. 293* quoiumst *Goetzius*] cuivis *Nonius 293*, ui sit *Nonius 129*, cuiquam est *BDE* indipisces *testatur Nonius 129* is *codd. 293*): inde posces *codd.* excipies *testatur Nonius 293* (-as ɔdd., *sed 129 recte*): expies *BDE*

EVCL. Quid si fallis? LYC. Tum me faciat quod volt magnus Iuppiter.
EVCL. Sat habeo. age nunc loquere quid vis. LYC. Si me novisti minus,
génere quo sim gnátus: hic mihi ést Megadorus avónculus,
meus pater fuit Antímachus, ego vocor Lyconides,
mater est Eunomia. EVCL. Novi genus. nunc quid vis? id volo
noscere. LYC. Ex te filiam tu habes. EVCL. Immo eccillam domi.
LYC. Eam tu despondisti, opinor, meo avónculo. EVCL. Omnem rem tenes.
LYC. Is me nunc renuntiare repudium iussit tibi.
EVCL. Repudium rebus paratis, exornatis nuptiis?
ut illum di immortales omnes deaeque quantumst perduint,
quem propter hodie auri tantum perdidi infelix, miser.
LYC. Bono animo es, bene dice. nunc quae res tibi et gnatae tuae
bene feliciterque vortat — ita di faxint, inquito.
EVCL. Ita di faciant. LYC. Et mihi ita di faciant. audi nunciam.
qui homo culpam admisit in se, nullust tam parvi preti,
quom pudeat, quin purget sese. nunc te obtestor, Euclio,
ut si quid ego erga te inprudens peccavi aut gnatam tuam,
ut mi ignoscas eamque uxorem mihi des, ut leges iubent.
ego me iniuriam fecisse filiae fateor tuae,
Cereris vigiliis, per vinum atque inpulsu adulescentiae.
EVCL. Ei mihi, quod facinus ex te ego audio? LYC. Cur eiulas,
quem ego avom feci iam ut esses filiai nuptiis?
nam tua gnata peperit, decumo mense post: numerum cape;
ea re repudium remisit avónculus causa mea.
i intro, exquaere, sitne ita ut ego praedico. EVCL. Perii oppido,
ita mihi ad malum malae res plurumae se adglutinant.
ibo intro, ut quid huius verum sit sciam. LYC. Iam te sequor. —
haec própemodum iam esse ín vado salútis res vidétur.
nunc servom esse ubi dicam meum Strobilum non reperio;
nisi etiam hic opperiar tamen paulisper; postea intro

776 quid si *Camerarius*] it B^1D, id EB^2 tu me B^1DE 778 medagorus *D* 779 *pater fuit] fuit pater voco B^1DE 780 id *Camerarius*] LYC. id 781 *ex te filiam] filiam ex te (n. ex te. L. Filiam tu *Bothius, cf. Mahlerus de pron. pers. coll. 9*) ecillam 782 iam *E* 784 paratis exornatis *Nonius*] paratis atque exornatis 787 benedice *Pylades*] et benedice 791 quom *Bothius*] quin puriget se *Ritschelius* 792 si *om. E* ego *om.* B^1 793 id mi *Ritschelius* iubeant *BDE* 794 filiae fecisse *codd., corr. Camerarius* 796 quod ego facinus ex ted *Guyetus* eiuias B^1DE 797 filiae 799 amisit D^1 800 i B^2 *Priscianus*] *om.* B^1DE exquaere *testatur Priscianus*] exquire *BDE* 802 verum *Bothius*] veri *BD*, vesi *E* 803 videt B^1 804 strobolum B^2, strolum B^1E repperio 805 operiar

. hunc subsequar. nunc interim spatium ei dabo exquirendi
meum factum ex gnatae pedisequa nutrice anu: ea rem novit.

STROBILVS LYCONIDES V 1

STROB. Di ímmortales, quíbus et quantis mé donatis gaúdiis!
quadrilibrem aulam auro onustam habeo. quis mest ditior?
quis me Athenis nunc magis quisquamst homo quoi di sint propitii?
LYC. Certo enim ego vocem hic loquentis modo mi audire visus sum. STROB. Hem,
érumne ego aspició meum? LYC. Videón ego hunc servóm meum?
STROB. Ipsus est. LYC. Haud alius est. STROB. Congrediar. LYC. Contollam gradum.
crédo ego illum, ut iussi, eámpse anum adiisse, húius nutricem vírginis.
STROB. Quin ego illi me invenisse dico hanc praedam? * *
igitur orabo ut manu me emittat. ibo atque eloquar.
repperi — LYC. Quid repperisti? STROB. Non quod pueri clamitant
ín faba se répperisse. LYC. Iámne autem, ut solés? deludis.
STROB. Ére, mane, eloquár iam, ausculta. LYC. Age érgo loquere. STROB. Répperi hodie,
ere, divitias nimias. LYC. Vbinam? STROB. Quadrilibrem, inquam, aulam auri plenam.
LYC. Quod ego facinus audio ex ted? — Euclioni hic seni subrupuit. —
ubi id est aurum? STROB. In arca apud me. nunc volo me emitti manu.
LYC. Égone te emittám manu,

---

807 meum gnatum factum B^1 pedi si qua *BD*, pedissequa *E* anu ea rem *Camerarius*] an ueram 808 STROBILVS SERVVS LICONIDES ADOLESCENS EVCLIO SENEX *BE*, *om.* *D* aul. quadr. a. on. [ego] h. *Osbernus* divitior 811 certe *Langenus p. 26* mi *Wagnerus*] me visum eum hem *D*, visus sum *E* 813 hunc *Brixius*] hunc strobilum *BD*, nunc strobilum *E* 814 alius *Pylades*] aliud 815 eampse ς] eam *pse *B*, eam apse *DE* adisse *versum delet Dziatzko M. Rh. 37, 265* 816 illi me *Pylades*] illum praedam] praedam atque eloquar *codd. repetita ex sq. v. clausula, ut intellexit Vssingius; suppleas* sic placet 817 *om.* *E* iboque atque *BD* 818 quod B^1 reperisti *B* 819 solis B^1DE *iamne a. u. soles, [Strobile]? *vulgo* i. a. u. soles, deludis? 820—823 *hypermetron XVI metrorum* 820 reperi *B* 822 quo B^1DE^1 te *STROB. Heuclioni huic seni subripui *codd.* 824. 825 *coniungunt codd.*, *dimetros agnovit Seyffertus* manu* B^1, manus *DE*

scelerum cumulatissume?
STROB. Abi, ere, scio quam rem geras.
lépide hercle animum tuom temptavi. iam ut eriperes apparabas.
quid faceres, si repperissem? LYC. Non potes probasse nugas.
i, redde aurum. STROB. Reddam ego aurum? LYC. Redde, inquam: ut reddatur. STROB. Vnde?
LYC. Quod modo fassu's esse in arca. STROB. Soleo hercle ego garrire nugas.
LYC. * * STROB. Ita loquor * * *
LYC. At scin quomodo? * * * STROB. Vel hercle
enica, numquam hinc feres a me * * *
* * *

I Pro illís corcotis, strópћiis, sumptu uxório

II Vt admemordit hominem

III Ego ecfodiebam [ei] in die denos scrobes.

IV nec noctu nec die
quietus umquam [servabam] eam: nunc dormiam.

V Qui mi olera cruda ponunt, hallec [ad]duint.

(VI Sed leno egreditur foras;
hinc ex occulto sermonem eius sublegam.)

---

825 cumulatus sume *B* 827 *sq. videntur item in catalexin desiisse disp.:* i redde — inquam | ut — unde | quod — nugas | ita — enica | numquam — a me 829 ut *Spengelius p. 137*] ut huic Str. unde *B*²] S** unde *B*¹, aunde *DE* 831 *Lyconidis responsum intercidisse vidit Vssingius; reliqua disposui. vulgo* at — feres | a me. *talia fere desiderantur supplementa:*

[L. non habes aurum? S.] ita loquor. [L. non reddes? S. non reddam ego quod nusquamst.]
L. at scin quomodo? [ego uti dignu's hodie accipiam te.] S. vel hercle *e. q. s.*

sine subscr. BDE De partis deperditae fragmentis egit Wagnerus de Plauti Aul. p. 6 sq. — Euclionem altercantibus ero servoque supervenisse scaenae inscriptio docet, quod restat argumenta I *Nonius p. 538* (strophium) *cf. ad v. 485* II *Gellius VI (VII) 9, 6* (memordi) admemordidit *cod. Rottendorff. 1 man.* III *Nonius p. 225* (scrobes feminino genere) *[ei] IV *Nonius p. 98* (diu pro die). *[servabam]. *apparet III et IV ad eundem Euclionis sermonem pertinere* V *Nonius p. 120* (hallec genere neutro) adduint *Quicheratus*] duint *Strobilum loqui praeter libertatem donum poscentem intellexit Goetzius* VI *Nonius p. 332* (legere surripere significat); *nec ad Aululariam nec ad Vidulariam pertinere videtur. cf. Winterus Pl. fab. dep. frg. p. 17 adn. 3*

BACCHIDES

PERSONAE

PISTOCLERVS adulescens
BACCHIS } sorores meretrices
BACCHIS }
LYDVS paedagogus
CHRYSALVS servos
NICOBVLVS senex
MNESILOCHVS adulescens
PHILOXENVS senex
PARASITVS
PVER
ARTAMO lorarius
CLEOMACHVS miles
GREX

Vlíxem audivi fuísse aerumnosíssumum,
qui annis viginti errans a patria afuit;
verum hic adulescens multo Vlixem antidit,
qui ilico errat intra muros civicos.

[uíbus ingenium in ánimo utibilest, módicum et sine vernílitate

vínclа, virgaé, molae; | saévitudo mála fit peior —

quaé sodalem átque me exércitos habet

latrónem suám qui auro vítam | vénditat

sció spiritum éius maiórem esse múlto
quam fólles tauríni halitánt, quom liquéscunt

'*De Bacchidum Plautinae rectractatione scaenica*' *egerunt G. Brach-annus Lipsiae 1880* (*qui de A secundum Loewium, de B secundum inckium utiliter multa rettulit*) *et E. Anspachius Bonnae 1882. quo-um rationes sicubi probo commemorabo. refutare studuit P. Wei-us Berolini 1883.* *deperditum cum Aululariae fine fabulae ini-um* (*cf. Ritschelius parerg. 391 sq.*) *ex fragmentis ita instauravit Rit-helius op. II 292 sq., ut dubitationi perpauca reliquerit. dubitandum tem videtur* (*et negavit Vssingius*) *num in scaena ante v. 842 Cleo-achus comparuerit; identidem scilicet* '*venturum*' *eum esse* (*47 sq. sq. 76. 222*), *nusquam* '*rediturum*' *audimus. quare in ordinandis agmentis paulululum a Ritschelii exemplo recedendum erat.* I *Cha-rius 201* 'ilico pro in loco Pl. in B.' *Bacchis loquitur Pistocle-m conspiciens, cuius deinde ex recessu canticum aucupatur* viginti annis *Bothius* 3 Vlixeum *Buechelerus M. Rh. 15, 439* teit *cf. Luchsius comm. pros. I 5* 4 [hic] ilico *Ritschelius* *Charisius 206* (modice) ingenium i. a. utibile (utile *N*[a]) et modicum t *Nonius 342* (modicum) quibus igens (*sic Par. 7667*, ignes *rell.*) animo utibile (tibile *Par.*) est, m. et s. v. III *Nonius 172* (saevi-do) *de amore dictum* (*Ritsch.*) IV *Charisius 229* (atque pro et) *onius 6* (exercitum) quae *sc. Bacchis altera* (*Ritsch.*) exercitis *har.* V *Servius Dan. in Aen. 12, 7* 'idem in B. exsecutus est (quid int latrones) militem latronem dicens, suam qui a. v. v.' *Pistoclerus acchidi narrat vidisse se, in Piraeo puta advenientes, militem cum uella Bacchidi simillima* (*VII*) VI scio — halitant. Praenestinum — gloriosus *servavit Prisciani additamentum I 575* ('Pl. hic cuias huius uiatis declinavit in B.'); Praen. — glor. *item Nonius 474* (opino); quam folles — ubi fit *Philargyrius in georg. 4, 171* (*cf. quae ex codd. Lei-densibus Servio addidit Burmannus*); *composuit Ritschelius* 11 ei *Darmst.* multa *Vindob.* 12 halitant *Hermannus*] habeant *Priscia-nus* (habant *Halb.*), habent *Philarg. Serv.*

petrae, ferrum ubi fit. [:: cuiatist amabo?]
:: Praenestinum opino esse, ita erat gloriosus.

VII sicut lacte lactis similist

VIII BACCH. illa mei cognominis | fuit

IX convorrite [aedis] scopis, agite strenue.
ecquis evocat
cum nassiterna et cum aqua istum impurissumum?

X ne a quoquam acciperes alio mercedem annuam
nisi ab sése nec cum quiquam limares caput.

XI limaces viri

XII sin lenocinium forte conlubitumst tibi,
videas mercedis quid tibist aecum dari,
ne istac aetate me sectere gratiis.

XIII nam credo cuivis excantare cor potes.

XIV cór meum, spés mea,
mél meum, suávitudó, cibus, gaúdium

XV sine te amem

XVI quidquid est nomen sibi

---

13 ibi *Serv.* [cuiatis tibi visust?] *Ritschelius* 14 opinor *Prisc.* errat *Nonius* VII *Probus cath. IV 7 K.* (lacte) *Pompeius V 199 Cledonius V 48 Marius Pl. VI 472* lacte lactis *Pomp. Cled. Mar. Probi exc. par.*] lacte lacti *Probi Bob.*, *Pomp. Neap.* similist] simile est *Prob.*, simile *Pomp.*, *om. rell.* *quae sicut lacte lactis similis est tui VIII *Servius Aen. 6, 383* 'facit hic et haec cognominis. nam in Plauto lectum est cum una de Bacchidibus diceret: illa —' mei (*i. e.* mi) *Floriac. Cassel.*] mea *rell.* IX *composuit Ritschelius:* 18 *Charisius 219* (strenue) [aedis] *Ritschelius* 19. 20 *Festus 169* (nassiterna) haec quis *antecessit nomen servi* (exito Davos. ubi is est? ecquis evocat *e. q. s.*) X. XI *Nonius 334* Pl. B. limaces viri, quod atterant et consumant. limare etiam dicitur coniungere: Pl. B. (X). *Bacchis altera cum pedisequo, i. e. puero* (577), *sororis aedes quaerit. puer impudenter in memoriam illi revocat condiciones cum milite pactas* 21 necum quoquam acceperis *codd., corr. Mercerus* salio *Par.* 22 nisi abesse *Par.*, missi abesse *Harl.* quicquam *Par.* XII *Charisius 200* *videtur puella puerum compellare; lenocinium, scil. ut rursus cum milite ipsam conciliet; mercedem malam rem dicit; istac i. e. tantilla aetate* XIII *Nonius 102* (excantare) *ut supra nisi quod praebet* potest *Servius bucol. 8, 71* nam tu quidem cuivis excantare cor facile potes XIV *Nonius 173* (suavitudo) *Bacchis sororem compellat* (*Ritsch.*) XV *Donatus Eun. IV 2, 13* amare modo frui amore dicit. Pl. in Bacch. (*v. 100*) et 'sine t. a.' XVI *Servius Dan. Aen. 10, 493* 'quidquid pro quodcumque. Pl. in B.' *Bacchis de milite ut videtur* est nomen est *Bern. G*

XVII ⏑́ ⏑ neque [id] haud súbditiva glória oppidum árbitror.

XVIII — Arabus —

XIX Cupidon tecum saevust anne Amor?

I 1

BACCHIS Quíd si hoc potis est ut tu taceas, ego loquar? SOROR Lepide, licet.
BACCH. Vbi me fugiet memoria, ibi tu facito ut subvenias, soror.
SOR. Pol magis metuo, ne defuerit mi in monendo oratio.
BACCH. Pol ego metuo, lusciniolae ne defuerit cantio.
sequere hac. PISTOCLERVS Quid agunt duae germanae meretrices cognomines?
quid in consilio consuluistis? BACCH. Bene. PIST. Pol haud meretriciumst.
BACCH. Miserius nihil est quam mulier. PIST. Quid esse dices dignius?
BACCH. Haec ita me orat, sibi qui caveat aliquem ut hominem reperiam
ab istoc milite, ut, ubi emeritum sibi sit, se revehat domum.
id amabo te huic caveas. PIST. Quid isti caveam? BACCH. Vt revehatur domum,

XVII *Donatus And. I 2, 34* vera lectio 'neque haud dicas.' est enim quintum παρέλκον. Pl. in B. — *puta Elatiam dici vel urbem aliquam a milite, de quo colloquuntur, captam* [id] *Ritschelius* XVIII *Charisius 123* 'quid ergo si sic declinavit ut Pl. in Bacch. et in Poen. 'Arabus murrinus odor', Arabus Lucilius XXV Arabus artemo': *intercidit locus* XIX *Servius Dan. Aen. 4, 194* Pl. cum distinctione posuit 'cupidon etc.' quod intellegitur vehementer illam amare vel impatienter. *Nonius 421* 'cupido inconsideratae est necessitatis, amor iudicii. Pl. B. —' *Bacchis sororem interrogat* (*Ritsch.*) *tecum saevis *Non.*, te cum sicut *Serv.*
huc rettulit Ritschelius locos a Donato sine nomine fabulae adlatos (*cf. op. II 320*)*: ad Hec. III 1, 33* fortásse ted amáre suspicárier *et ad Phorm. IV 3, 30* argentum hinc facite (facito *Ritschelius*).
35 *incipiunt codd.; scaenam retractavit Ritschelius op. II 301 sq. nihil inscribunt BD*, bachides *C* *personas mutari spatiis relictis indicant CD, litteris utitur B* (*pro Bacchide* A, *pro sorore* E, *pro Pistoclero* G), *cuius errores correxit Ritschelius op. II 295 sq.* *pers.* E *B* tu *Charisius 204*] *om.* e. l.] eloquar *B*¹ *pers.* A *B* 36 effugiet *CD* 37 *pers.* A *B* *p. m. m. mihi in monendo ne defuerit oratio *codd.* 38 *sq. disp. B:* pol — hac | quid — consuluistis | bene — mulier | quid — reperiam 38 *pers.* E *B* ego *Ritschelius*] ego quoque *CD*, quoque *B* 40 consilio *Ritschelius*] concilio pol *cum* h. m. *Acidalius coniunxit, cum* bene *codd.* 41 *dicis *codd.* 43 ut istoch militem *BCD* se *Pylades*] seu *BCD*, se ut ς. 44 A. ut *BD*ᵇ] ut *spatio praemisso D*ᵃ, aut *C*

ubi ei dederit operas, ne hanc ille habeat pro ancilla sibi;
nam si haec habeat aurum quod illi renumeret, faciat lubens.
Pist. Vbi nunc is homost? Bacch. Iam hic credo aderit. sed hoc idem apud nos rectius
poteris agere; atque is dum veniat, sedens ibi opperibere.
eadem biberis, eadem dedero tibi, ubi biberis, savium.
Pist. Viscus merus vostrast blanditia. Bacch. Quid iam? Pist. Quia enim intellego,
duae unum expetitis palumbem. perii, harundo alas verberat. †
nón ego istuc facinús mihi, mulier, conducibile esse arbitror.
Bacch. Quí, amabo? Pist. Quia, Bacchis, bacchas metuo et bacchanal tuom.
Bacch. Quid est quod metuis? ne tibi lectus malitiam apud me suadeat?
Pist. Magis illectum tuom quam lectum metuo. mala tu es bestia.
nam huic aetati non conducit, mulier, latebrosus locus.
Bacch. Egomet, apud me [si] quid stulte facere cupias, prohibeam.
sed ego apud me te esse ob eam rem, miles quom veniat, volo,
quia, quom tu aderis, huic mihique haud faciet quisquam iniuriam:
tu prohibebis, et eadem opera tuo sodali operam dabis;
et ille adveniens tuam med esse amicam suspicabitur.
quid, amabo, opticuisti? Pist. Quia istaec lepida sunt memoratui:
eadem in usu atque ubi periclum facias, aculeata sunt,
animum fodicant, bona distimulant, facta et famam sauciant.
apage a me, apage. Sor. Ah nimium ferus es. Pist. Mihi sum. Sor. Malacissandus es.
quid ab hac metuis? Pist. Quid ego metuam rogitas? adulescens homo

45 dediderit *BCD* operam *Langenus p. 105* 46 haec si *B* 47 credo aderit hic *B* 48 sedens ibi] interibi *Ritschelius op. II 267;* *ibi [in lectu], *cf. 54* 49 eadem bibes, eadem tibi dedero savium *Charisius 209* 51 duae [me] u. e. p.: prope ar. a. v. *Ritschelius* (duae [dum] unum *Bergkius op. I 674;* pertica a. v. *Ribbeckius*); *duae únum expetitis: périt palumbes, sí harundo alas verberat 52 istuc mihi facinus *Ritschelius op. II 303* esse *bis B*[1] 53 qui] quid *B* 54 quid metuis *BCD* 55 tu es] es tu es *B*[1] 56 latobrosus *B*[1] 57 *Pistoclero continuatur, corr. Saracenus* [si] *Camerarius* 58 te esse apud me *Mahlerus l. s. 32* 59 adderis *B*[1] 61 *sq. disp. B:* et — opticuisti | quia — acul. sunt | animum — page | ah — mal. es 61 me *B* 62 memoratua *C* *inter* 62 *et* 63 *versus spat. reliquit D* 63 facaas *B*[1] 64 destimulant *B* 65 *repetitur post v. 73 (b c d), quo loco verus habetur post Acidalium* apage amici page *B*, apage mea apage *b c d* *pers.* A *bis B* 66 E. et quid *B* ad. homo *Bothius*] homo adulescens

penetrem me huius modi in palaestram, ubi damnis desudascitur?
[ubi pro disco damnum capiam, pro cursura dedecus?]
Bacch. Lepide memoras. Pist. Vbi ego capiam pro machaera turturem,
[ubique inponat in manum alius mihi pro caestu cantharum]
pro galea scaphium, pro insigni sit corolla plectilis,
pro hasta talos, pro lorica malacum capiam pallium,
ubi mi pro equo lectus detur, scortum pro scuto accubet?

* * *

Bacch. Equidem tibi do hanc operam. Pist. Ah nimium pretiosa es operaria.
Bacch. Simulato me amare. Pist. Vtrum égo istuc ióeon adsimulem an serio?
Bacch. Heia, hoc agere meliust. miles quom huc adveniat, te volo
me amplexari. Pist. Quid eo mi opust? Bacch. Vt ille te videat volo.
scío quid ago. Pist. Et pol égo scio quid metuo. sed quid ais? Bacch. Quid est?
Pist. Quíd si apud te eveniát desubito prandium aut potatio
forte aut cena, ut solet in istis fieri conciliabulis,
ubi ego tum accubem? Bacch. Ápud me, mi anime, ut lepidus cum lepida accubet.
locus hic apud nos, quamvis subito venias, semper liber est.
úbi tu lepide vóles esse tibi, 'méa rosa' mihi dícito,
'dato qui bene sit': ego ubi bene sit tibi locum lepidum dabo.
Pist. Rapidus fluvius est hic, non hac temere transiri potest.
Bacch. Atque ecastor apud hunc fluvium aliquid perdundumst tibi. —

---

67 penetrem me *Vssingius*] penetrem *Donatus Phorm. III 1, 20* (homo adol. penetrem huius modi in pal. *e. q. s.*, *sed ed. pr. tantum* abstine a pal. *e. q. s.*), penetrare *codd.* 68 *del. Ribbeckius praef. Stichi R. p. XVIII; non apte defendit* damnum *repetitum Weisius p. 5* 69 *de* turture *cf. Buechelerus in Woelfflini arch. 2, 117* 70 *del. Buechelerus* *aliquis 72 talus *codd.*, *corr. Buechelerus* 73 pro equo] praeco *BC*, preco *D* accumbet *BD*, accumbent *C*, accubem *Muellerus add. 122* *post* 73 *repetitur v. 65; quae intercidisse indicavi ad Mnesilochi mandatum pertinuisse videntur*, *cf. 60. 89. 97* 74 ah] at *CD* 75 istunc *B* *iocon an simulem serio 76 melius *CD*[1] quam *BCD* 78 quod ago *D* 79 eveniat *Camerarius*] veniat prandium aut potatio desubito *B* *quid? si apud te, veniám si subito, p. a. potatiost, *cf. 82* 80 fieri in istis fieri *B* 81 accubem *Camerarius*] accubam *CB*[2], accumbam *B*[1], accubiam *D* accumbet *BD*, accumbaes (es *a corr.?*) *C* 83 ubi voles tu tibi esse lepide *Ritschelius* 83. 84. *alienos esse suspicatur Wilamowitzius* 85 magnus est hic fl. *Servius Danielis Aen. 9, 327* (*recte Charisius 221*)

manum da et sequere. Pist. Ah minume. Bacch. Quid ita? Pist. Quia istoc inlecebrosius
fieri nil potest: nox mulier vinum homini adulescentulo.
Bacch. Age igitur, equidem pol nihili facio nisi causa tua.
ille quidem hanc abducet; nullus tu adfueris, si non lubet.
Pist. Sumne autem nihili, qui nequeam ingenio moderari meo?
Bacch. Quid est quod metuas? Pist. Nihil est. nugae. mulier, tibi me emancupo:
tuos sum, tibi dedo operam. Bacch. Lepidu's. nunc ego te facere hoc volo.
ego sorori meae cenam hodie dare volo viaticam:
eo tibi argentum iubebo iam intus ecferri foras;
tu facito opsonatum nobis sit opulentum opsonium.
Pist. Ego opsonabo, nam id flagitium sit mihi, mea te gratia
et operam dare mi ét ad eam operam facere sumptum de tuo.
Bacch. At ego nolo dare te quicquam. Pist. Sine. Bacch. Sino equidem, si lubet.
propera, amabo. Pist. Prius hic adero quam te amare desinam. —
Sor. Bene me acciperis adveniente, mea soror. Bacch. Quid ita, obsecro?
Sor. Quia piscatus meo quidem animo hic tibi hodie evenit bonus.
Bacch. Meus ille quidemst. tibi nunc operam dabo de Mnesilocho, soror,
ut hic accipias potius aurum, quam hinc eas cum milite.
Sor. Cupio. Bacch. Dabitur opera. aqua calet: intro eamus, ut laves.
nam ut in navi vecta es, credo, timida es. Sor. Aliquantum, soror.
[simul huic nescio cui, turbare qui huc it, decedamus *]
Bacch. Sequere hac igitur me intro lotum, ut sedes lassitudinem.

87 aha inlecebro suis *B* 90 nullus tu *Ritschelius*] tu nullus 91 nequam *C* 92 *pers.* E *B* *mussas emancupio *C* 93 lepidus nunc es *B*², lepidus es nunc *D*² 94 dari *CD* 95 eo *Hermannus*] ego iubebo *Charisius 201*] iubeo et ferri *C*, et ceteri *Charisii Bobiensis* 96 facito nobis obsonatum (obsen. *C*) sit *CD*¹ opsonum *B* 97 obsanabo *C* *sit mihi] sit meum *B*, meum sit *CD* 99 dare nolo dare *B* 101 *acciperis adveniente] accipis advenientem 105 calet aqua *Hermannus* 106 *post v. 107 iterant BC* in *om. CD*¹ vecta es] vectes *CD* 107 cui *Vahlenus Herm. 15, 260*] qui it] te *D* [hinc] *Ritschelius*, [hui] *vel aliam interiectionem a qua Bacchidis sermo inceperit suppl. Vahlenus. tamen non videtur recto loco stare hic versus, cf. Ritschelius op. II 357* 108 me igitur *Kellerhofius in Studem. stud. 2, 83* lotum *Beckerus*] in lectum; *cf. Langenus p. 298, sed etiam Stich. 568. 668 Truc. 378;* in lectu *Vahlenus l. s.*

LYDVS PISTOCLERVS I 2

LYD. Iam dudum, Pistoclere, tacitus te sequor,
expectans quas tu res hoc ornatu geras.
namque ita me di ament, ut Lycurgus mihi quidem
videtur posse hic ad nequitiam adducier.
quo nunc capessis ted hinc advorsa via
cum tanta pompa? PIST. Húc. LYD. Quid huc? quis istíc habet?
PIST. Amor, Voluptas, Venus, Venustas, Gaudium,
Iocus, Lúdus, Sermo, Suavisaviatio.
LYD. Quid tibi commercist cum dis damnosissumis?
PIST. Mali sunt homines, qui bonis dicunt male;
tu dis nec recte dicis: non aequom facis.
LYD. An deus est ullus Suavisaviatio?
PIST. An non putasti esse umquam? o Lyde, es barbarus,
quem ego sapere nimio censui plus quam Thalem;
i, stultior es barbaro poticio,
qui tantus natu deorum nescis nomina.
LYD. Non hic placet mi ornatus. PIST. Nemo ergo tibi
hoc apparavit: mihi paratumst quoi placet.
LYD. Etiam me advorsus exordire argutias?
qui si decem habeas linguas, mutum esse addecet.
PIST. Non omnis aetas, Lyde, ludo convenit.
magis unum in mentemst mihi nunc, satis ut commode
pro dignitate opsoni haec concuret cocus.
LYD. Iam perdidisti te atque me atque operam meam,
qui tibi nequiquam saepe monstravi bene.
PIST. Ibidem égo meam operam perdidi, ubi tu tuam:
tua disciplina nec mihi prodest nec tibi,
LYD. O praeligatum pectus! PIST. Odiosus mihi es.

---

109 LIDVS (*ut solent*) SERVVS ET PISTOCLERVS ADOLESCENS *BCD* 110 expectans *Fritzschius ind. Rost. 1846 p. 4; Bergkius op. I 130. 176*] spectans 111 ligurgus 113 te 114 pompad *Ritschelius nov. exc. 78* habetur *B* 116 suavis saviatio *hic et 120* (*sed* suaviacio *hic*, suaviatio *120* B^1, savitio *120 C*), *corr. Hermannus; cf. Pseud. 65* 119 nec] non B^1 121 umquem (*Fest. 162*) *Bergkius op. I 145*, hem quam *Ritschelius* 123 i] is CDB^2 est *Festus 217* (— tior est barbaro —) potio D^1, putiti(o) *Paulus; cf. Buechelerus M. Rh. 37, 530* 126 haec *BCD* licet *C* 129 *de hoc v.* (Lude ludo) *et 362 cf. Ritschelius op. IV 146* 130 mentemst *Ritschelius*] mentest (*sequente ras.*) *B*, mente est CD^2, mente D^1 133 monstravit *C* 134 ego *om. CD, habet Charisius 201* cubi *Ritschelius op. III 137* (*idem in ed.* ego *post* perdidi) 135 neque tibi *CD*

tace atque sequere, Lyde, me. Lyd. Illuc sis vide,
non paedagogum iam me, sed Lydum vocat.
Pist. Non par videtur neque sit consentaneum,
quom haec intus sit et cum amica accubet, †
quomque osculetur et convivae alii accubent,
praesto ibus illic paedagogus ut siet.
Lyd. An hoc ad eas res opsonatumst, obsecro?
Pist. Sperat quidem animus: quo evenat dis in manust.
Lyd. Tu amicam habebis? Pist. Quom videbis, tum scies.
Lyd. Immo neque habebis neque sinam. i tu horsum domum.
Pist. Omitte, Lyde, ac cave malo. Lyd. Quid? cave malo?
Pist. Iam excessit mi aetas ex magisterio tuo.
Lyd. O barathrum, ubi es nunc? ut ego te usurpem lubens.
[video iam nimio multo plus quam volueram.]
vixisse nimio satiust iam quam vivere.
magistron quemquam discipulum minitarier?
[nil moror discipulos mihi iam plenos sanguinis:
valens afflictat me vacivom virium.]
Pist. Fiam, ut ego opinor, Hercules, tu autem Linus.
Lyd. Pol metuo magis, ne Phoenix tuis factis fuam
teque ad patrem esse mortuom renuntiem.
Pist. Satis historiarumst. Lyd. Hic vereri perdidit. —
compendium edepol haud aetati optabile
fecisti, quom istanc nanctu's inpudentiam. —
occisus hic homost. — ecquid in mentemst tibi
patrem tibi esse? Pist. Tibi ego an tu mihi servos es?
Lyd. Peior magister te istaec docuit, non ego.
nimio es tu ad istas res discipulus docilior,
quam ad illa quae te docui, ubi operam perdidi.

---

140 haec] ephebus *Vahlenus Herm. 15, 259* intus *bis CD* *intus fiant et c. a. hic a. accumbet *B* 142 *praesto ibus illic] praesentibus illis (ibus *Scaliger*) *ut] una ut *BC*, unam ut *D* 143 opsonatu est *B* 144 eveniat (*cf. titul. iamb. 24, 4; 25, 1 Buech.*) 145 tunc *B* 146 *i tu horsum] iturus sum (*Mil. 304 Rud. 175; potuit* i prorsum, *cf. Mil. 1193 Pers. 677 Pseud. 955;* rursum *inutile est*) 149 ubi es nunc *Hermannus*] ubi nunc es 150 vivo *Scaliger* iam nimio *Ritschelius*] nimio iam *versum del. Ritschelius, ad alteram recensionem rettulit Teuffelius M. Rh. 30, 318* 153 morum *C*, mor *D* *iam] esse iam (*cf. Most. 746*) 153. 154 *dittogr. ad 152* (*cf. Brachmannus p. 116*) 153 aflictat *B*, afflectat *D*[1], afflictet *Acidalius* vacuum *CD* 155 ut] ut et *CD* (*i. e.* utei) 157 emortuum *B*[1] 159 compedium *BC* 160 *ante* nactus *eras.* inpudentiamactus *B* (*cf. Brachm. l. s.*) 161 mente est *CD* 162 an] aut *B* 164 'nimio dociliter' *Charisii Bobiensis* (*208*) nimio testu *B*[1]

[edepol fecisti furtum in aetatem malum,
quom istaec flagitia me celavisti et patrem.]
PIST. Istactenus tibi, Lyde, libertas datast
orationis. satis est. sequere hac me ac tace.

CHRYSALVS II 1

Erilis patria, salve, quam ego biennio
postquam hinc in Ephesum abivi, conspicio lubens.
saluto te, vicine Apollo, qui aedibus
propinquos nostris accolis, veneroque te,
ne Nicobulum me sinas nostrum senem
prius cónvenire quam sodalem viderim
Mnesilochi Pistoclerum, quem ad epistulam
Mnesilochus misit super amica Bacchide.

PISTOCLERVS CHRYSALVS II 2

PIST. Mirumst me ut redeam te opere tanto quaesere,
qui abire hinc nullo pacto possim, si velim:
ita me vadatum amore vinctumque adtines.
CHRYS. Pro di inmortales, Pistoclerum conspicor.
o Pistoclere, salve. PIST. Salve, Chrysale.
CHRYS. Compendi verba multa iam faciam tibi.
venire tu me gaudes: ego credo tibi;
hospitium et cenam pollicere, ut convenit
peregre advenienti: ego autem venturum adnuo.
salútem tibi ab sodáli solidam nuntio;
rogábis me ubi sit: vívit. PIST. Nempe recté valet?
CHRYS. Istuc volebam ego ex te percontarier.
PIST. Qui scire possum? CHRYS. Nullus plus. PIST. Quemnam ad modum?

166—169 *hoc ordine repetuntur post v. 175 (bcd); hoc loco 166. 167 post 168. 169 legitur* 166. 167 *paralleli versibus 159. 160; cf. Seyffertus stud. Pl. 10* 166 aetate *B*, aetatum D^1 malus *b* 167 cela***isti D^1 168 istec tenus *b* tibi lida et l. *b*, tibi id delibertas D^1, ubi id delibertas *C* 169 hac me *Bothius*] me hac 170 CHRYSALVS SERVVS *BC*(D^2), *om.* D^1 171 efesum *CD*, effesum *B* abii 173 propinquis CD^1 venerorque B^2 175 conv**ire B^1 epistolam *post* 175 *repetuntur 166—169, v. s.* 176 mnesilohi *B* 177 mnesilocus *B* 178 PISTOCLERVS ADOLESCENS. CHRISALVS (CHRYSALVS *C*) SERVVS BCD^2, *om.* D^1 mirunst *B* 179 kinc B^1 182 chrisele B^1 184 tu *om.* B^a 188 *rogas ubi sit] sed *C*, ut ei sit *Wilamowitzius* 189 percunctarier *B*

CHRYS. Quia si illa inventast, quam ille amat, recte valet;
si non inventast, minus valet moribundusque est.
animast amica amanti: si abest, nullus est;
si adest, res nullast: ipsus est, neque habet miser.
sed tu quid factitasti mandatis super?
PIST. Egon ut, quod ab illoc attigisset nuntius,
non impetratum id advenienti ei redderem?
regiones colere mavellem Acheruntīcas.
CHRYS. Eho, an ínvenisti Bacchidem? PIST. [Et] Samiam quidem.
CHRYS. Vide quaeso, ne quis tractet illam indiligens;
scis tu ut confringi vas cito Samium solet.
PIST. Iamne ut soles? CHRYS. Dic ubi ea nunc est, obsecro.
PIST. Hic, exeuntem me unde aspexisti modo.
CHRYS. Vt istúc est lepidum: proxumae viciniae
habitat. ecquidnam meminit Mnesilochi? PIST. Rogas?
immo unice unum plurumi pendit. CHRYS. Papae.
PIST. Immo ut eam credis? misere amans desiderat.
CHRYS. Scitum istuc. PIST. Immo, Chrysale, em non tantulum
umquam intermittit tempus quin eum nominet.
CHRYS. Tanto hercle melior. PIST. Immo — CHRYS. Immo hercle abivero
potius. PIST. Num invitus rem bene gestam audis eri?
CHRYS. Non res, sed actor mihi cor odio sauciat.
etiam Epidicum, quam ego fabulam aeque ac me ipsum amo,
nullam aeque invitus specto, si agit Pellio.
sed Bacchis etiam fortis tibi visast? PIST. Rogas?
ni nanctus Venerem essem, hanc Iunonem dicerem.
CHRYS. Edepol, Mnesiloche, ut hanc rem natam intellego,
quod ames paratumst: quod des inventost opus.
nam istic fortasse aurost opus? PIST. Phílippeo quidem.

191 qui si *B^a^* recte valet *Bothius*] vivit recte et valet *CB²*, vit vivit r. e. v. *B¹*, vivit recte valet *D* 192 moribundus est *Camerarius* 194 *neque habet] nequam et 196 ego *B^a^* illo 198 mavelle colere mavellem *B¹* achaerunticas *B¹* 200 [et] *Ritschelius* 201 indiliens *B^a^* 202 vas] **as *B¹* 205 proxime *C Charisius 223* vicinae *D* 206 et quidnam rogitas *B¹* 207 prurimi *B¹*, plurimique *Charisius 223* 208 eam *Acidalius*] eum miserae *B*, misera *CD* 209 hem 211 melior *Bothius*] melior bachis abiero 212 audis] at audis *B¹* 213 res *Bothius*] erus 215 *cf. Studemundus in comm. Mommsen. p. 801, Symmachus p. 277, 21 Seeck.* 216 etiam *bis B¹* 217 hanc] *haut (*scil. Iunonem dico, Venerem dicerem*) *cf. Anaxandr. frg. inc. 7, 4 M.* Ἥρᾳ λαλῶν καὶ Κύπριδι παρακαθήμενος 218 mnesilolhe *B¹* natam *Bentleius*] natam esse 219 paratunst *B* 220 istoc fortasse aurum est *BCD* filippeo

ırys. Atque eó fortasse iám opust? Pist. Immo etiam prius:
ım iam huc adveniet miles. Chrys. Et miles quidem?
st. Qui de amittenda Bacchide aurum hic exiget.
ırys. Quando volt veniat, atque ita ne mihi sit morae.
mist: non metuo, nec [ego] quoiquam supplico,
ım quidem hoc valebit pectus perfidia meum.
i intro, ego hic curabo. tu intus dicito
ıesilochum adesse Bacchidi. Pist. Faciam ut iubes. —
ırys. Negotium hoc ad me adtinet aurarium.
lle et ducentos Philippum attulimus aureos
ıheso, quos hospes debuit nostro seni.
de ego hodie aliquam machinabor machinam,
ıde aurum efficiam amanti erili filio.
l foris concrepuit nostra: quinam exit foras?

NICOBVLVS CHRYSALVS II 3

c. Ibo in Piraeum, visam ecquae advenerit
portum ex Epheso navis mercatoria.
m meus formidat animus, nostrum tam diu
desidere neque redire filium.
rys. Extexam ego illum pulcre iam, si di volunt.
ud dormitandumst: opus est chryso Chrysalo.
ibo hunc, quem quidem ego hodie faciam hic arietem
ırixi, ita detondebo auro usque ad vivam cutem. —
'vos salutat Nicobulum Chrysalus.
c. Pro di inmortales, Chrysale, ubi mist filius?
rys. Quin tu salutem primum reddis quam dedi?
:. Salve. sed ubinamst Mnesilochus? Chrys. Vivit, valet.
:. Venitne? Chrys. Venit. Nic. Euax, aspersisti aquam.
nene usque valuit? Chrys. Pancratice atque athletice.
:. Quid hoc? qua causa eum [hinc] in Ephesum miseram,
:epitne aurum ab hospite Archidemide?

222 et m. q. *Pistoclero codd., Chrysalo dedit Guilelmius* 223 exi- *Bothius*] exigit 224 *veniat quando vult *codd.* 225 [ego] *Bo- us* 227 abintro *C* 230 philippum *Bothius, cf. 272*] philippos ! machimam *B* 235 Nicobalvs (*ut 376*) senex. chrisalvs servvs *B*, . *CD* et quae *C*, *ecquae [hodie] 241 hic faciam *Luchsius ım. pros. I 22* 242 phrixitaque tondebo *BCD*, phrixi itaque ton- ıo ς, *corr. Grosslotius* (Phrixi atque detondebo *deleto* auro *Bergkius I 674*) *aurum 243 chrisalum *B* 245 salutem primum *Bo- us*] primum salutem 246 mnesilochis *C*, mnesilogus *D; item 262* ' *Charis. 240 adfert* euax a. a. *et addit* fili nuntio 249 [hinc] *nerarius* 250 hospide *C*, ospide *D*[1]

Chrys. Heu, cor mi et cerebrum, Nicobule, finditur,
istius hominis ubi fit quomque mentio.
tun hospitem illum nominas hostem tuom?
Nic. Quid ita, obsecro hercle? Chrys. Quia edepol certo scio,
Volcanus, Luna, Sol, Dies, dei quattuor,
scelestiorem nullum inluxere alterum.
Nic. Quamne Archidemidem? Chrys. Quam, inquam, Archidemidem.
Nic. Quid fecit? Chrys. Quid non fecit? quin tu id me rogas?
primumdum infitias ire coepit filio,
negare se debere tibi triobulum.
continuo antiquom hospitem nostrum sibi
Mnesilochus advocavit, Pelagonem senem;
eo praésente homini extemplo ostendit symbolum,
quem tute dederas, ad eum ut ferret, filio.
Nic. Quid ubi ei ostendit symbolum? Chrys. Infit dicere
adulterinum et non eumpse esse symbolum.
quotque innocenti ei dixit contumelias!
adulterare eum aibat rebus ceteris.
Nic. Habetin aurum? id mihi dici volo.
Chrys. Postquám quidem praetor récuperatorés dedit,
damnatus demum, vi coactus reddidit
ducentós et mille Phílippum. Nic. Tantum débuit.
Chrys. Porro etiam ausculta pugnam quam voluit dare.
Nic. Etiamne porro? em, accipitrina haec nunc erit.
deceptus sum, Autolyco hospiti aurum credidi.
Chrys. Quin tu audi. Nic. Immo ingenium avidi haud pernoram hospitis.
Chrys. Postquam aurum abstulimus, in navem conscendimus,
domi cupientes. forte ut adsedi in stega,
dum circumspecto, atque ego lembum conspicor
longum, strigorem, maleficum exornarier.

---

251 eu *BCD* 252 quomque *Lambinus*] quaque 254 certe *CD* 255 luna sol *Guyetus*] sol luna diei *CD*[1] 256 inluxure *B*[1] 257 quemne *D*[2], quam ni *CD*[1] quem *D*[2] 261 continuod *Ritschelius nov. exc. 86* 266 *et non eum esse *codd.* (et non tuum esse *Vssingius*, non verum esse *Guyetus*) 268 aiebat *BD*, alebat *C* 269 *[mitte haec:] habetin 271 demum] deocium *C*, de otium *D*[1] 272 mille et ducentos *Pareus* (*cf. Rud. 1328*) 274 etiamne est (etiamnest? *B*) quid porro *codd.*, *corr. Vssingius* em — erit *Chrysalo codd.*, *Nicobulo Hermannus dedit* hem *CD* accipe trina *codd.*, *corr. Hermannus* 275 autolico *D*, auiolico *C*, auioloco *B* 276 immo] hem *Ritschelius* 278 domi *Ritschelius*] domum (*cf. Trin. 841*) 279 circumspecto [me] *Ritschelius* 280 longum st rigorem *B*, l. est

Perii hercle: lembus ille mihi laedit latus.
's. Is erat communis cum hospite et praedonibus.
Adeon me fuisse fungum, ut qui illi crederem,
n mi ipsum nomen eius Archidemides
aret dempturum esse, si quid crederem?
's. Is lembus nostrae navi insidias dabat.
pi ego observare eos quam rem gerant.
'ea e portu nostra navis solvitur.
portu eximus, homines remigio sequi,
ie aves neque venti citius. quoniam sentio
: res gereretur, navem extemplo statuimus.
iiam vident nos stare, occeperunt ratem
are in portu. Nic. Edepol mortalis malos.
denique agitis? Chrys. Rursum in portum recipimus.
Sapienter factum a vobis. quid illi postea?
's. Revorsionem ad terram faciunt vesperi.
Aurum hercle auferre voluere: ei rei operam dabant.
's. Non me fefellit, sensi, eo exanimatus fui.
iiam videmus auro insidias fieri,
nus consilium continuo; postridie
rimus aurum omne illis praesentibus,
m atque aperte, ut illi id factum scicerent.
Scite hercle. cedo quid illi? Chrys. Tristes ilico,
n extemplo a portu ire nos cum auro vident,
iucunt lembum capitibus quassantibus.
apud Theotimum omne aurum deposivimus,
illic sacerdos est Dianae Ephesiae.
Quis istic Theotimust? Chrys. Megalobyzi filius,
nunc in Ephesost Ephesiis carissumus.
Ne ille hercle mihi sit multo tanto carior,
ed illo auro tanto circumduxerit.

); strigores *Festus 314 explicat* densarum virium homines (*cf. Pau- ex Nelei carmine ut vid. adferens* [strigo]res exerciti; trygonem *zius* (*Capt. 851* trigonum), triremem *Palmerius Hermathen. 1881 35* (*cf. Burs. act. 27, 30*), *strigosum 281 ilie *B*[1] 283 me fuisse *CD* 284 archidemidis *codd., corr. Fleckeisenus* 286 no- navi lembus *Pylades* 292 qum *B* 293 tardare *Haup-* (*Ritschelius nov. exc. 78; ibid.* portud) 298 eo *del. Muellerus 313* 299 qum *B*, quom *C* vidimus *codd., corr. Gruterus* omne [illim] illis *Ritschelius*, illi omnibus *Bergkius op. I 674*, *omne nibus 302 scirent *B*[1] 304 extempulo *Bentleius*, portud *Ritsche- nov. exc. 73* 306 deposuimus 307 e. Dianas *Buechelerus decl.* ., Dianaist *Camerarius* 308 quis *Brunckius*] qui Megalobuzi *sius*] megalobuli (Megabyzi *Pius ut est apud Menandrum, p. 48 M., itscheli parerg. 407 sq.*) 311 me

Chrys. Quin in eapse aede Dianai conditumst;
ibidem publicitus servant. Nic. Occidistis me;
nimio hic privatim servaretur rectius.
sed nilne attulistis inde auri domum?
Chrys. Immo etiam. verum quantum attulerit nescio.
Nic. Quid? nescis? Chrys. Quia Mnesilochus noctu clanculum
devenit ad Theotimum, nec mihi credere
nec quoiquam in navi voluit. eo ego nescio
quantillum attulerit; verum haud permultum attulit.
Nic. Etiam dimidium censes? Chrys. Non edepol scio;
verum haud opinor. Nic. Fertne partem tertiam?
Chrys. Non hercle opinor; verum verum nescio.
profecto de auro nil scio nisi nescio.
nunc tibimet illuc navi capiundumst iter,
ut illúd reportes aurum ab Theotimo domum.
atque heus tu. Nic. Quid vis? Chrys. Anulum gnati tui
facito ut memineris ferre. Nic. Quid opust anulo?
Chrys. Quia id sígnumst cum Theotimo, qui eum illi adferet,
ei aurum ut reddat. Nic. Meminero, et recte mones.
sed istíc Theotimus divesne est? Chrys. Etiam rogas?
quine auro habeat soccis subpactum solum?
Nic. Quor ita fastidit? Chrys. Tantas divitias habet;
nescit quid faciat auro. Nic. Mi dederit velim.
sed qui praesente id aurum Theotimo datumst?
Chrys. Populo praesente: nullust Ephesi quin sciat.
Nic. Istuc sapienter saltem fecit filius,
quom diviti homini id aurum servandum dedit;
ab eo licebit quamvis subito sumere.
Chrys. Immo em tantisper numquam te morabitur,
quin habeas illud quo die illuc veneris.
Nic. Censebam me effugisse a vita marituma,
ne navigarem tandem hoc aetatis senex;
id iam mi, utrum velim, haud licere intellego:

312 ipsa aede Dianae *Charis. 214* in aede Dianae publicitus aurum servant 315 nilne [huc] *Hermannus;* adeo *supplet Braunius obs. gramm. et crit. 35* (*item v. 269. 495 p. 39. 38*) 320 quantillum *Pylades*] quantulum *codd.*, quantum illim *Bothius* 321 etiam] quid? num *e. g. Langenus 160* noedepol B^1 329 id *om.* B^a adferet *Camerarius*] adferret B^1, adfert CDB^2 331 ist. Th. d. e. *Bothius*] d. e. ist. Th. 332 quine *Bothius*] qui aurod h. *Ritschelius nov. exc. 63*, habeat auro *Bergkius op. I 32* 334 qui CD^1 auro] auro aliquid *C* 335 datunst *B* 336 effesi 340 hem (hau *Bergkius op. I 674*) 341 illu• B^1, illum *C* 344 id iam mi u. v. haud *Ritschelius*] id mihi haud (aut *B*) utrum velim

ita bellus hospes fecit Archidemides.
ubi nunc est ergo meus Mnesilochus filius?
Chrys. Deos átque amicos iit salutatum ad forum.
Nic. At ego hinc ad illum, ut convenam, quantum potest. —
Chrys. Illest oneratus recte et plus iusto vehit.
exorsa haec tela non male omnino mihist,
ut amantem erilem copem facerem filium.
ita feci, ut auri quantum vellet sumeret,
qùantum autem lubeat reddere ut reddat patri.
senex in Ephesum ibit aurum arcessere,
hic nostra agetur aetas in malacum modum,
siquidem hic relinquet neque secum abducet senex
med et Mnesilochum. quas ego hic turbas dabo!
sed quid futurumst, quom hoc senex resciverit,
quom se excucurrisse illuc frustra sciverit
nosque aurum abusos? quid mihi fiet postea?
credo hercle adveniens nomen mutabit mihi
facietque extemplo Crucisalum me ex Chrysalo.
aufugero hercle, si magis usus venerit.
si ero reprehensus, macto ego illum infortunio:
si illi sunt virgae ruri, at mihi tergum domist.
nunc ibo, erili filio hanc fabricam dabo
super auro amicaque eius inventa Bacchide.

LYDVS III 1

Pándite atque aperíte propere iánuam hanc Orci, óbsecro.
nam équidem haud aliter esse duco; quippe quo nemo advenit,
nisi quem spes reliquere omnes, esse ut frugi possiet.
Bacchides non Bacchides, sed bacchae sunt acerrumae.
apage istas a me sorores, quae hominum sorbent sanguinem.
omnis ad perniciem instructa domus opime atque opipare —
quae ut aspexi, me continuo contuli protinam in pedes.
egone ut haec conclusa gestem clanculum? ut celem patrem,
Pistoclere, tua flagitia aut damna aut desidiabula?

---

346 mneselochus *D*, mnesclochus *C* 348 ad] abeo *Bergkius op. I 35*, ibo *Abrahamus stud. Pl. 208* conveniam, *cf. 144* 351 quopem *BD*, quiopem *C;* al. ut amanti erili opem facerem filio B^b *in mg.* 354 [hinc] ibit *Camerarius*, bitet *Loewius gl. nom. 225* arcesere *BC* 366 filio] filio eius *BCD* 368 Lidvs servvs *BD*, *om. C* 369 quipe B^1 quo *Lambinus*] qui *B*, cui *CD* 372 istas *om.* B^a 373 permitiem B^1 opiparest *Ritschelius; sed apertum est intercidisse post hunc versum eorum indicem quae in convivio aspexerat Lydus; cf. 477 sq.* 375 haec conclusi *C,* clusa *D* 376 dispoliabula *Nonius 75*

[quibus patrem et med atque amicos omnes adfectas tuos
an probrum, damnum, flagitium appellere una et perdere.]
neque mei neque te tui intus puditumst factis quae facis,
quibus tuom patrem meque una, amicos, adfinis tuos
tua infamia fecisti gerulifigulos flagiti.
núnc prius quam malum istoc addis, certumst iam dicam patri,
[de me hanc culpam demolibor iam et seni faciam palam,]
ut ted ex lutulento caeno propere hinc eliciat foras.

MNESILOCHVS III 2

Múltimodis meditátus egomet mécum sum, et ita esse árbitror:
homini amico, quist amicus ita uti nomen possidet,
nisi deos ei nil praestare; id opera expertus sum esse ita.
nam ut in Ephesum hinc abii (hoc factumst ferme abhinc biennium)
ex Epheso huc ad Pistoclerum meum sodalem litteras
misi, amicam ut mi inveniret Bacchidem. illum intellego
invenisse, ut servos meus mi nuntiavit Chrysalus.
condigne is quam techinam de auro advorsum meum fecit patrem,
ut mi amanti copia esset * * *
nám pol equidem méo animo ingrato hómine nihil inpénsiust;
malefactorem amitti satiust quam relinqui beneficum;
nimio inpendiosum praestat te quam ingratum dicier:
illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali.
qua me causa magis cum cura esse aecum, obvigilatost opus.

---

377 *med atque amicos] me teque amicosque *codd.*, mateque amicosque *Noni Paris. 7667* affectas (*scil. i. q.* afficis) *testatur Nonius*] adflictas *B*, aflictas *C*[1], afflictas *DC*[2] 377. 378 *dittographiam esse versuum* 380. 381 *vidit Ritschelius* 379 mei] me *D*[1] *Priscianus I 421 et* (*praeter ς*) *561* te tu *Prisciani LGK p. 421,* tui te *Priscianus 561* 381 tuad *Ritschelius nov. exc. 68* 382 *dittographiam esse v.* 383 *dixit Bergkius op. I 33* 384 *ted] eum 385 Mnesilochvs (-cvs *B*) adolescens *BD*, *om. C* multis modis *codd., corr. Camerarius* 387 ita esse *B* 388 *non videtur Plautinus esse* (*389* nam ex) 389 sodalem meum *codd., corr. Camerarius* 392 tecnam 393 esset] esset sed eccum video incedere *codd., cf. 403; signum cantici olim ab aliquo per vim in brevius contracti; sententia videtur talis fuisse:* sed item ei lepide sit volo 394 equidem *Brachmannus p. 96, cf. Luchsius comm. pros. I 17*] quidem ingratod *vel* homone *Ritschelius nov. exc. 75* *ineptiust 395 amiti *B*[a] satiust *Hermannus*] satius beneficium *BC* 396 prestat inpendiosum (inpendiusum *CD*[1]) *codd., corr. Hermannus* 397 ladabunt *B*[a] hoc *codd., corr. Aldus* . *cf. frg. v. 211 Winter.* 398 cum c. e. aequom *Bothius*] eum cura esse ea cum advigilato *Brachm. p. 97* (*Ter. Phorm. 203*)

nunc, Mnesiloche, specimen specitur, nunc certamen cernitur,
sisne necne ut esse oportet, malus, bonus, quoiquoimodi,
tristis iniustus malignus, largus comis commodus.
cave sis te superare servom siris faciundo bene.
utut eris, moneo, haud celabis. sed eccos video incedere
patrem sodalis et magistrum. hinc auscultabo quam rem agant.

LYDVS PHILOXENVS MNESILOCHVS III 3

LYD. Núnc experiar, sítne aceto tíbi cor acre in péctore.
sequere. PHIL. Quo sequar? quo ducis nunc me? LYD. Ad illam quae tuom
perdidit, pessumdedit tibi filium unice unicum.
PHIL. Eia, Lyde, leniter qui saeviunt sapiunt magis.
minus mirandumst, illaec aetas si quid illorum facit,
quam si non faciat. feci ego istaec itidem in adulescentia.
LYD. Ei mihi, ei mihi, assentatio istaec illum perdidit.
nam absque te esset, égo illum haberem rectum ad ingenium bonum:
nunc propter te tuamque pravos factus est fiduciam
Pistoclerus. MNES. Di immortales, meum sodalem hic nominat.
quid hoc negotist, Pistoclerum Lydus quod erum tam ciet?
PHIL. Paulisper, Lyde, est lubido homini suo animo obsequi;
iam aderit tempus, quom sese etiam ipse oderit. morem geras;
dum caveatur, praeter aequom ne quid delinquat, sine.
LYD. Non sino, neque equidem illum me vivo corrumpi sinam.
sed tu, qui pro tam corrupto dicis causam filio,
eademne erat haec disciplina tibi, quom tu adulescens eras?
nego tibi hoc annis viginti fuisse primis copiae,
digitum longe a paedagogo pedem ut efferres aedibus.
ante solem exorientem nisi in palaestram veneras,
gymnasi praefecto poenas haud mediocris penderes.

399 mnesiliche *D* *cf. Cas. III 1, 1* 400 ut [te] *Brixius Fleckeis. ann. 101, 768* cuicuimodi *Scaliger*] qua cuiusmodi 401 *tristis] iustus *comis commodus] comincomodus B^1, commodus incommodus *CD*(B^2) 402 serum *codd., corr. Scutarius* 403 celabas *CD* equos B^1 404 agam CD^1 405 LIDVS SERVVS. PHILOXENVS SENEX. MNESILOCVS ADOLESCENS *B*(*D*), *om. C* experier D^1 aceto *Lambinus*] acetum (acetum tibi acore acri *Fritzschius ind. Rost. 1877/78 p. 7*, acetum tibi corque acre *Bergkius op. I 674*) 407 unice *Bothius*] uni 411 *assentatio i. i. p.] i. i. p. ass. 415 quid] quod *CD* 416 paulusper *D* 417 gerans B^a 421 eadem D^1 tibi *om. D* 422 haec *B*, hec *CD* 424 *solem [hercle] 425 poenas h. m. *Ritschelius*] h. m. poenas penderas B^1

id quoi optigerat, hoc etiam ad malum accersebatur malum:
et discipulus et magister perhibebantur improbi.
ibi cursu luctando hasta disco pugilatu pila
saliendo sese exercebant magis quam scorto aut saviis:
ibi suam aetatem extendebant, non in latebrosis locis.
inde de hippodromo et palaestra ubí revenisses domum,
cincticulo praecinctus in sella apud magistrum adsideres
cum libro: cum legeres, si unam peccavisses syllabam,
fieret corium tam maculosum quamst nutricis pallium.
MNES. Propter me haec nunc meo sodali dici discrucior miser;
innocens suspicionem hanc sustinet causa mea.
PHIL. Alii, Lyde, nunc sunt mores. LYD. Id equidem ego certo scio;
nam olim populi prius honorem capiebat suffragio,
quam magistro desinebat esse dicto oboediens;
at nunc, prius quam septuennis est, si attingas eum manu,
extemplo puer paédagogo tabula disrumpit caput.
quom patrem adeas postulatum, puero sic dicit pater:
'noster esto, dum te poteris defensare iniuria.'
provocatur paedagogus: 'eho senex minumi preti,
ne attigas puerum istac causa, quando fecit strenue.'
[it magister quasi lucerna uncto expretus linteo.]
itur illinc iure dicto. hocine hic pacto potest
inhibere imperium magister, si ipsus primus vapulet?
MNES. Acris postulatio haec est. quom huius dicta intellego,
mira sunt ni Pistoclerus Lydum pugnis contudit.
LYD. Séd quis hic est, quem astántem video ante ostium? o Philoxene,
deos propitios me videre quam illum [haud] mavellem mihi.
PHIL. Quis illic est? LYD. Mnesilochus, gnati tui sodalis, [eccum adest],

---

426 quio D^1, quo CD^2, quom *Bothius* 427 dicipulus B^1 428 luctandod *Ritschelius nov. excurs. 63* pugillatu 433 *cum libro cum] cum librum peccavisset B^1CD 434 fleret *CD* 438 capiebant *BCD* 440 antingas B^1 septuennist, si attigas puerum manu *Ritschelius* 441 dirrumpit *CD* 445 attigas *testatur Nonius 75*] adtingas ista *D Nonius* 446 it B^b] id B^a, et *C*, fit *D* uncto] unde D^1 *Paul. 79, 6* 'expreta antiqui dicebant quasi expertia habita'. *versus non huc pertinere videtur ab origine, nam nec in patris sermone locum habet nec narratio continuatur ante v. 447* (ita magister — | agitur illinc *Leidolphus diss. Ien. 2, 249*) 448 vapulat *Langenus p. 47* 451 *Lydo Pylades dedit,* sed — ostium *Philoxeno codd.* 452 MNE. deos *B* [haud] *Hermannus* deos pr. minus v. q. i. me vellem m. *Sigismundus diss. Ien. 3, 249* 453 *eccum adest] pistocleri (*quod spurium esse intellexit Hermannus*)

haud consimili ingenio atque illest qui in lupanari accubat.
fortunatum Nicobulum, qui illum produxit sibi!
PHIL. Salvos sis, Mnesiloche: salvom te advenire gaudeo.
MNES. Di te ament, Philoxene. LYD. Hic enim rite productust patri:
in mare it, rem familiarem curat, custodit domum,
obsequens oboediensquest mori atque imperiis patris.
hic sodalis Pistoclero iam puer puero fuit;
triduom non interest aetatis ut maior siet:
verum ingenium plus triginta annis maiust quam alteri.
PHIL. Cave malo et conpesce in illum dicere iniuste. LYD. Tace.
stultus es qui illi male aegre patere dici qui facit.
[nam illum meum malum promptare malim quam peculium.
PHIL. Quidum? LYD. Quia, malum si promptet, in dies faciat minus.]
MNES. Quid sodalem meum castigas, Lyde, discipulum tuom?
LYD. Periit tibi sodalis. MNES. Ne di sirint. LYD. Sic est ut loquor.
quin ego quom peribat vidi, non ex audito arguo.
MNES. Quid factumst? LYD. Meretricem indigne deperit. MNES. Non tu taces?
LYD. Atque acerrume aestuosam: absorbet ubi quemque attigit.
MNES. Vbi ea mulier habitat? LYD. Hic. MNES. Vnde eam esse aiunt? LYD. Ex Samo.
MNES. Quae vocatur? LYD. Bacchis. MNES. Erras, Lyde: ego omnem rem scio
quem ad modumst. tu Pistoclerum falso atque insontem arguis.
nam ille amico et benevolenti suo sodali sedulo
rem mandatam exsequitur. ipsus neque amat nec tu creduas.
LYD. Itane oportet rem mandatam gerere amici sedulo,
ut ipsus se osculantem in gremio mulierem teneat sedens?
nullon pacto res mandata potest agi, nisi identidem
mánus ferat [eius] ád papillas, lábra ab labris nusquam aúferat?

458 iit *B*, ut *CD* (*i. e.* eit) 459 more (*i. e.* morei) *BCD* 461 ut *Hermannus*] uter (*i. e.* utei) *BC*, iter *D* 462 triginta [huic] *Ritschelius; cf. Buechelerus decl. lat. 93 W.* 463 malum *codd., corr. Scaliger* (*cf. Pers. 369 sq.*) 464 *om.* B^a 465. 466 *delevit Guyetus* (*post 462 posuit Vssingius*) 467 sosodalem CD^1 468 di sinant B^b, deserint *C* 469 auditu B^2 471 *acerrume aestuosam] acerrume aestuosę (c *sup.* e *in* ae *1 m.*) *B*, acerrumea est uos *C*, acerrum ea est uose *D* 472 esse eam *Guyetus* 476 *incipit A* neque *AB*] nec *CD Paulus p. 60* (*ubi testatur* creduas) credas B^a, crederas *C* 477—488 *de A cf. Brachmannus p. 127* 477 gerere *ACD*] agere *B* 478 *se osculantem i. g.] deosculantem in gremio (deo *incerta*) *A*, in gremio osculantem *BCD* 479 nullo *A* (*sed* nul *incerta*) B^1, nulloñ *C* 480 *ferat eius ad papillas] ferat...... papillas *A*, ferat ad papillas *BCD* ab *Loewius apud Brachmannum*] a *ABCD*

nám alia memorare quae illum facere vidi dispudet:
quom manum sub vestimenta ad corpus tetulit Bacchidi
me praesente, neque pudere quicquam. quid verbis opust?
mihi discipulus, tibi sodalis periit, huic filius;
nám ego illum periisse dico quoi quidem periit pudor.
[quid opust verbis? si opperiri vellem paulisper modo,
ut † opinor illius inspectandi mi esset maior copia,
plus vidissem quam deceret, quam me atque illo aequom foret.]
MNES. Perdidisti me, sodalis. egone íllam mulierem
capitis non perdam? perire me malis malim modis.
sátin ut quem tu habeás fidelem tibi aút quoi credas néscias?
LYD. Viden ut aegre patitur gnatum esse corruptum tuom,
suom sodalem, ut ipsus sese cruciat aegritudine?
PHIL. Mnesiloche, hoc tecum oro, ut íllius animum atque ingenium regas;
serva tibi sodalem et mihi filium. MNES. Factum volo.
LYD. Melius multo me quoque una símul cum illo relinqueres.
PHIL. Adfatim Mnesilochost curae. LYD. Concastiga hominem probe,
qui dedecorat te, me amicosque alios flagitiis suis.
PHIL. In te ego hoc onus omne inpono. Lyde, sequere hac me. LYD. Sequor.

III 4
MNES. Inimiciorem nunc utrum credam magis,
sodalemne esse an Bacchidem, incertum admodumst.
illum exoptavit potius? habeat. optumest.
ne illa illud hercle cum malo fecit suo;

481 alia] illa *Charisius 198* 482 manu *AD* tetulit *AC*] detulit *BD* 484 dispulus *B* huice *Ritschelius; de* huic (*sic A rell.*) *cf. ad Amph. 702* 485 perisse cui quidem *BCD*, cuiequidem *A*ª, cuiiquidem *A*ᵇ 486 velbis *B*¹ operiri *AB* 487 *sic A rell.* opino illius *Ritschelius ed. 1.*, opera illius *Buechelero duce Anspachius p. 27*, opinor illi *Vahlenus Herm. 15, 260; versibus 486—488 non apte amplificatum esse Lydi sermonem intellexit Vssingius* (*fort. paralleli ad 481—485*) 489 [ut] illam *Pylades* 491 tibi aut *cf. ad Amph. 718* cui *om. C* nescis *B*ª 492 esse gnatum *Bothius*, gnatum [tam] esse *Muellerus add. 87* 493 se *B* 495 *sic A rell.* mi [autem] *Hermannus*, mihimet *Niemeyerus de Pl. fab. rec. dupl. 34;* *tibi sodalem et mihi servato filium 496 multo *A*] esset *BCD* *simul] si *ABCD* (*cf. Most. 1037 Pseud. 410 Poen. 553. 1147 Pers. 170*) 497 mnesilochost curae *Vssingius*] mnesiloce.tc...ai *A* (*i. e.* coerae?), mnesiloche cura et *BCD*, mnesilocho curaest *Ritschelius* 498 amicosque *Camerarius*] amicos atque *BCD*, amicum atque *A* aliis *D*¹ 499 *recto loco A, post 495 BCD* ergo *BCD* (*Mahlerus l. s. 11*) inpone *B*, impone *CD* 500 MNESILOCVS ADVLESCENS *B*(*D*), *om. C, spat. in A* inimiciorem *A*] immitiorem *B*, immitior est *CD* 502 optumum est *A* (*cf. Stich. 537*) 503 illud] id *A ut vid.* suo *A*] suo meo *BCD*

nam mihi divini numquam quisquam creduat,
ni ego illam exemplis plurumis planeque — amo.
ego faxo haud dicet nactam quem deluderet.
nam iam domum ibo atque — aliquid subrupiam patri.
[id istí dabo. ego istanc multis ulciscar modis.] 507^a
adeo égo illam cogam usque ut mendicet — meus pater.
sed satine ego animum mente sincera gero,
qui ad hunc modum haec hic quae futura fabulor?
amo hercle opino, ut pote quod pro certo sciam.
verum quam illa umquam de mea pecunia
ramenta fiat plumea propensior,
mendicum malim mendicando vincere.
numquam edepol viva me inridebit. nam mihi
decretumst renumerare iam omne aurum patri.
igitur mi inani atque inopi subblandibitur
tum quom blandiri nihilo pluris referet,
quam si ad sepulcrum mortuo narres logos.
profecto stabilest me patri aurum reddere;
eadem éxorabo, Chrysalo causa mea
pater ne noceat, neu quid ei suscenseat
mea causa de auro quod eum ludificatus est.
nam illi aequomst me consulere, qui causa mea
mendacium ei dixit. vos me sequimini.

PISTOCLERVS MNESILOCHVS III 5

PIST. Rébus aliis ántevortar, Bácchis, quae mandás mihi:

---

506 hau *A* deluderet A^a] deluderit A^b, derideat *BCD* (*cf. 864*) 507—508 *uno versu* nam iam domum ibo atque ut mendicet meus pater (*om.* aliquid — usque) *A* 507^b *delevit Hermannus* 508 pater meus B^a adeo *non qualitatem indicat* (*cf. Langenus p. 141*) *sed terminum* 509 animi (*potius* animo) mentem sinceram *Lipsius* 510 qui adhuc B^a 511 opino *Weisius*] opinor *A rell.* (ut quod *Ritschelius*) 513 ramenda *ut vid. A* fiam *Nonius 222* plumea *A rell.*] plumbea *Nonius* 515 vivom *Ritschelius* me *om.* B^1 517 subbladibitur B^a 518 tum quom blandiri nihilo pluris referet *Brachmannus p. 83*] tum quom nihilo pluris mihi blandiri refert *A*, tum cum mihi nihilo pluris referet (mihi•nihilo *B*) *BCD;* quom mihi blandiri nihilo pluris referet *Niemeyerus de Pl. fab. rec. dupl. 37* 519 narres logos *A*] dicat iocum *BCD* *post* 519 *in BCD* (*non in A*) *haec legitur versuum 512—514 dittographia non pridem facta:* sed autem quam illa umquam meis opulentiis | ramenta fiat gravior aut propensior, | mori me malim excruciatum inopia. *delevit Guyetus* 522 ei] eo *A* 524 illi] ei *A* 525 ei *A*] *om. BCD* 526 PISTOCLERVS ADOLESCENS *B*, *om.* (*rel. spat.*) *ACD* antevertam *A* (*sed* antevertar *secundum Geppertum*)

Mnesilochum ut requiram atque ut eum mecum ad te adducam simul.
nam illud animus meus miratur, si a me tetigit nuntius,
quid remoretur. ibo ut visam huc ad eum, si fortest domi.
MNES. Reddidi patri omne aurum. nunc ego illam me velim III 6
convenire, postquam inanis sum, contemptricem meam. 531
sed veniam mihi quam gravate páter dedit de Chrysalo;
verum postremo impetravi, ut ne quid ei suscenseat.
PIST. Estne hic meus sodalis? MNES. Estne hic hostis, quem aspicio, meus?
PIST. Certe is est. MNES. Is est. PIST. Adibo contra et contollam gradum.
salvos sis, Mnesiloche. MNES. Salve. PIST. Salvos quom peregre advenis,
cena detur. MNES. Non placet mi cena quae bilem movet.
PIST. Num quae advenienti aegritudo obiectast? MNES. Atque acerruma.
PIST. Vnde? MNES. Ab homine quem mi amicum esse arbitratus sum antidhac.
PIST. Multi more isto atque exemplo vivont, quos quom censeas
esse amicos, reperiuntur falsi falsimoniis,
lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide.
nullus est quoi non invideant rem secundam optingere;
sibi ne invideatur, ipsi ignavia recte cavent.
MNES. Edepol ne tu illorum mores perquam meditate tenes.
sed etiam unum hoc: ex ingenio malo malum inveniunt suo:
nulli amici sunt, inimicos ipsi in sese omnis habent;
atque ei se quom frustrant, frustrari alios stolidi existumant.
sicut est hic, quem esse amicum ratus sum atque ipsus sum mihi:

---

527 adque *A* (*Ritsch.*) ut *om. A* (*Gepp.*) aducam B^a 528 nam] nunc *A* te tegit B^1 529 remoretur *A*] remoratur *BCD* ut *A*] et *BCD* 530 MNESILOCHVS PISTOCLERVS ADOLESCENTES DVO *B*, *om. CD* patri [iam] *Muellerus add. 122*, *aurum reddidi patri omne ego *om. A* 535 PI. adibo *Acidalius*] adibo contollam *Camerarius*] tollam 538 acerrumę *B*, acerrume *CD* 539 amicum] antiacum *D et* C^1 *ut vid.* 540–551 *om. A, quo pertinet Charisii adnotatio* (*p. 205 adlato v. 545*) 'in quibusdam non ferunt', *cf. Studemundus festgr. p. 42. potius haec resecuisse post Plautum aliquis quam adiecisse videtur* 540 viunt B^a 541 falsi *Pius*] falsis falsi*moniis *B* 542 subvesta B^aD, subvecta *C*, subversa B^b 543 quoi non invideant *Dousa*] qui non invideat 544 sibimet ne *Bothius* ignavi *codd., corr. Hermannus* 546 *sententiam distinxit Vahlenus ind. Berol. 1880 p. 8* 548 ii *B*, hi DC^2, hic C^1 frustrant *Acidalius*] frustrantur *CD*, frustantur *B* 549 aeque ut ipsus *Fuhrmannus Fleckeisen. ann. 97, 847*, aeque ipse ut *Ribbeckius apud Brachmannum p. 92* (aeque *ante* esse *inseruerat Muellerus pros. 305*)

ille, quod in se fuit, accuratum habuit quod posset mali
faceret in me, inconciliaret copias omnis meas.
PIST. Inprobum istunc esse oportet hominem. MNES. [Et] ego ita esse arbitror.
PIST. Obsecro hercle eloquere quis is est. MNES. Benevolens vivit tibi.
nam ni ita esset, tecum orarem ut éi quod posses mali
facere faceres. PIST. Dic modo hominem qui sit: si non fecero
ei male aliquo pacto, me esse dicito ignavissumum.
MNES. Nequam homost, verum hercle amicus est tibi. PIST. Tanto magis.
dic quis est; nequam hominis ego parvi pendo gratiam.
MNES. Video non potesse quin tibi eius nomen eloquar.
Pistoclere, perdidisti me sodalem funditus.
PIST. Quid istuc est? MNES. Quid sit? misine ego ad te ex Epheso epistulam
super amica, ut mi invenires? PIST. Fateor factum, et repperi.
MNES. Quid, tibi non erat meretricum aliarum Athenis copia
quibuscum haberes rem, nisi cum illa quam ego mandassem tibi,
† occiperes tute amare et mei ires consultum male?
PIST. Sanun es? MNES. Rem repperi omnem ex tuo magistro. ne nega.
perdidisti me. PIST. Etiamne ultro tuis me prolectas probris?
MNES. Quid? amas Bacchidem. PIST. Duas ergo hic intus eccas Bacchides.
MNES. Quíd? duas? PIST. Atque ambás sorores. MNES. Loqueris nunc nugas sciens.
PIST. Postremo, si pergis parvam mihi fidem arbitrarier,
tollam ego ted in collum atque intro hinc auferam. MNES. Immo ibo, mane.
PIST. Non maneo, neque tu me habebis falso suspectum. MNES. Sequor.

---

550 ille] ipse *CD* 551 inconciliare B^b*CD*, inconcillare B^a, *corr. Ritschelius* 552 [et] *Seyffertus st. Pl. 12* 553 obsecro *Camerarius*] obsequere heccle B^1 eloquere *Fleckeisenus*] loquere 558 neq. h. [pol] ego *Ritschelius*, *ego nequam homonis 559 posse *D* 561 sit *Beckerus in Studem. stud. 1, 200*] est misine] me sine *C* 563 quid *Angelius*] qui meretr. al. erat *Ritschelius* 565 [quin] occ. *Muellerus add. 123*, *occiperes tu te oblectare; *sed versus insiticius videtur* me 566 reperi 567 proiectas *C* 568 Bacchidem PI. duas *Camerarius*] PI. bachidem. duas 569 duas *Muellerus pros. 176*] duae 570 posteemo B^1 parum *codd.*, *corr. Scaliger* 571 tet *D*

PARASITVS PVER PISTOCLERVS IV 1

PAR. Parasitus ego sum hominis nequam atque inprobi,
militis, qui amicam secum avexit ex Samo.
nunc me ire iussit ad eam et percontarier,
utrum aurum reddat anne eat secum semul.
tu dudum, puere, [qui] cum illa usque isti semul,
quae harum sunt aedes, pulta. adi actutum ad fores.
recedin hinc dierecte? ut pulsat propudium!
comesse panem tris pedes latum potes,
fores pultare nescis. ecquis in aedibust?
heus ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium?
ecquis éxit? PIST. Quid istuc? quae istaec est pulsatio? IV 2
[pol] qui te mala crux agitat, qui ad istunc modum
alieno viris tuas extentes ostio.
fores paene exfregisti. quid nunc vis tibi?
PAR. Adulescens, salve. PIST. Salve. sed quem quaeritas?
PAR. Bacchidem. PIST. Vtram ergo? PARAS. Nil scio nisi Bacchidem.
paucis: me misit miles ad eam Cleomachus,
vel ut ducentos Philippos reddat aureos
vel ut hinc in Elatiam hodie eat secum semul.
PIST. Non it. negat se ituram. abi et renuntia.
alium illa amat, non illum. duc te ab aedibus.
PAR. Nimis iracunde. PIST. At scin quam iracundus siem?
ne tibi hércle haud longest os ab infortunio,
ita dentifragibula haec meis manibus gestiunt.
PAR. Quom ego huius verba interpretor, mihi cautiost,
ne nucifragibula excussit ex malis meis.
tuo ego istaec igitur dicam illi periculo.
PIST. Quid ais tu? PAR. Ego istuc illi dicam. PIST. Dic mihi,

---

573 PARASITVS. PVER. ADOLESCENS BD^2, *om.* CD^1 *homonis 575 percunctarier 577 puer [qui] *Pylades* 579 recedin *Bothius*] recede 580 commesse *BC* 581 PVER *ante* ecquis *BCD* ecquis *Scaliger*] ecquis (hecquis *D hic et in sqq.*) his ecquis *ter bibreve* 583 *post* exit *novae scaenae inscr.* PISTOCLERVS ADOLESCENS B^1 (PARASITVS *add.* B^2), *om. CD* 584 [pol] *Vssingius* 586 effregisti *CD* 587 MNES. *pro* PIST. *per totam scaenam* CD^1 588 utramne *Bothius*, *uteram, *cf. Men. 188 Pers. 205 Cist. III 10* (uterumne) *all.*, *Naev. 53. 81. 115* 589 *post* paucis *distinxit Vssingius* 590 philipp*os *B* 591 semel B^a 592 negat se *Ritschelius*] negato esse 596 dentifrangibula *et 598* nucifrangibula, *605* dentifrangibule *codd.*, *corr. Bergkius op. I 124* 598 ex *om.* D^1

quis tu es? Par. Illius sum integumentum corporis.
Pist. Nequam esse oportet quoi tam integumentum inprobumst.
Par. Sufflatus ille huc veniet. Pist. Disruptum velim.
Par. Num quid vis? Pist. Abeas. celeriter factost opus.
Par. Vale, dentifragibule. Pist. Et tu, integumentum, vale.—
in eum haec revenit res locum, ut quid consili
dem meo sodali super amica nesciam,
qui iratus renumeravit omne aurum patri,
neque nummus ullust qui reddatur militi.
sed huc concedam, nam concrepuerunt fores.
Mnesilochus eccum maestus progreditur foras.

MNESILOCHVS PISTOCLERVS IV 3

Mnes. Pétulans, protervo íracundo ánimo, indomito incógitato,
sine modo et modestia sum, sine bono iure atque honore,
incredibilis imposque animi, inamabilis inlepidus vivo,
malevolente ingenio natus. postremo id mist quod volebam
égomet esse aliís [mali].
credíbile hoc est? nequiór nemost,
nemo índignior,
quoieí di bene faciánt neque quem
quisquám homo aut amet aut ádeat.
inimícos quam amícos aequómst med habére,
malós quam bonós par magís me iuváre.
ómnibus probris, quae ímprobis viris
dígna sunt, dígnior núllus est homo;
quí patri réddidi omne aúrum amans, [mihi]
quód fuit praé manu. súmne ego homo miser?
pérdidi mé simulque óperam Chrysali.

---

602 cui tu integumentum inprobus es *codd.*, *corr. Bothius;* scutum: int. improbum est *Turnebus* 603 dirrumptum 604 nunc quid BC^b 606 haec *Bothius*] nunc haec 612 Mnesilocvs pistoclervs adolescentes *B*, *om. CD* propteruo *BCD*, *cf. Bergkius op. I 380; Loewius prodr. 356; gl. nom. 142. 184* 614 incredibile sim postque B^1 (*cf. Spengel. 138*) 615 natus post postremo B^a *ut vid.* *volebam] volo B^1C, nolo DB^2 616 *sq. disp. B:* ego — nemost | neque — adeat *egomet] ego *[mali] *a* credibile *anapaestos incipere intellexit Spengelius 37; hypermetron est VII metrorum cum catalexi* *nemo] neque 617 *quoiei] quoi *B*, quo CD^2, qui D^1 618 equu st *B*, equiumst *D*, equiust *C* 620 quae improbris B^aCD 622 reddi B^1 (*cf. Speng. 77*) aurum *** amans *B* *[mihi] 623 manis D^1, manus D^2 ego miser homo miser B^a (*cf. Speng. 23*) 624 *simulque] atque

Pi. Cónsolandus híc mist, ibo ad éum. Mnesiloche, quíd fit? Mn. Perii.
Pi. Dí meliús faciánt. Mn. Perií.
Pi. Nón taces, insipiéns? Mn. Taceam?
Pi. Sánus satis non és. Mn. Perii.
múlta mala mi in péctore nunc ácria atque acérba eveniunt.
críminin me habuísse fidem? inmérito tibi íratus fui.
Pi. Eía bonum habe ánimum. Mn. Vnde habeam? mórtuos plurís pretist,
quam égo sum. Pi. Militís parasitus módo venibat aúrum petere hinc;
éum ego meis dictís malis, his fóribus atque hac [plátea abegi];
réppuli, reiéci hominem. Mn. Quíd mi id prodest? [quom reveniet,]
quíd faciam? nil hábeo miser. illé quidem hanc abducét, scio.
Pi. Sí mihi sit, nón pollicear. Mn. Scío, dares, noví [tuom].
séd nisi ames, non hábeam tibi fidém tantam; [eó quod amás tamen]
núnc agitas sat túte tuarum rérum; [sin libér sies]
égone ut ópem mi férre posse pútem inopem te? [non potest].
Pi. Táce modo: deús respiciet nós aliquis. Mn. Nugaé. [vale].
Pi. Máne. Mn. Quid est? Pi. Tuam cópiam eccum Chrýsalum video. [tace].

CHRYSALVS MNESILOCHVS PISTOCLERVS IV 4

Chrys. Hunc hóminem decet auro éxpendi, huic décet statuam statui éx auro;
nam dúplex hodie facinús feci, duplicíbus spoliis sum adféctus.

625–627 *metra agnovit Wilamowitzius* (*Spengelius 344 dimetrum anap. acat. et tres iambicos catal. posuit*) 626. 627 *disp. B:* mnesiloche — perii | non taces — perii 628 acri *CD* acerva *C*, acerbi *D* 629 *[ut] inm. (*de* tibi *cf. ad 491*) 630 *sq. disp. B:* eia — sum | militis — petere hinc 630 eiia B^{1} habe bonum *Ritschelius* mortuo *C* 631 *venerat *codd.* 632–639 *supplementa ad sententiam necessaria* (*quae mea sunt praeter* tuom *v. 635 quod reposuit Ritschelius*) *ostendunt in archetypo dextram paginae partem laesam fuisse; similes corruptelae e. g. Trin. 944—949* (*cf. Ritschelius ad 949*), *Rud. 684 sq. 698 sq.* 632 hac *om.* D^{1}, ac D^{2} 633 repuli *B* homonem *Ritschelius act. Lips. 2, 462* 635 mihi est *B*, mihist *C*, michist *D*, *corr. Camerarius* polliceor *D* deres B^{1}, dare D^{1} 637 satrute CD^{1} 638 *putem posse 638ª deus*** *B*, deusus D^{1}, deus secundus D^{2} 639 eccam B^{1} 640 Chrisalvs servvs. mnesilocvs pistoclervs adolescentes *B*, *om. CD* 641 *duplex facinus sequentia explicant* spoliis sum] spoliamusum D^{1} (spoliis iam sum *Muellerus pros. 95*)

érum maiorem méum ut ego hodie lúsi lepide, ut lúdifi-
catust!
cállidum senem cállidis dolis
cómpuli et pérpuli, mi ómnia ut créderet.
núnc amanti ero fílio senis,
quícum egó bibo, quícum édo et amo,
régias cópias aúreasque óptuli,
út domo súmeret neú foris quaéreret.
nón mihi istí placent Pármenonés, Syri,
quí duas aut trís minas aúferunt eris.
néquius nil ést quam egens
cónsili servós, ni habet
múltipotens pectús [dolis,
út] ubiquomque usús siet,
péctore expromát suo.
núllus frugi ésse potis ést homo, nisi qui ét bene et male
fácere tenet, [ut] ímprobis ímprobus sit, hárpaget
furibus furetur quod queat;
vórsipellem frúgi cónvenit esse hóminem,
péctus quoi sapít: bonus sít bonis, malus sít malis,
út quaecumque rés siet, íta animum hábeat.
séd lubet scíre quantum aúrum erus sibi
démpsit et quíd suo réddidit patri.
sí frugist, Hérculem fécit ex patre:
décumam partem eí dedit, síbi novem abstulit.
séd quem quaero óptume eccum óbviam mihist.
úm qui nummi excíderunt, ere, tibí, quod sic terram óptuere?
uíd vos maestos tám tristesque, [Mnésiloche], esse cónspicor?
ón placet nec témerest etiam. quin respondetis mihi?
Nes. Chrysale, occidi. Chrys. Fortassis tu auri dempsisti pa-
rum?

---

644 pepuli *B*[1] omnia] ama *D*[1] 645 *sq. disp. B:* nunc — mo | reg. — quaereret 646 *[ego] edo 648 foris id quaereret *C*[1] 49 mihi***isti p. *B*, m. placent isti *CD* 651 *sq. disp. B:* nequius — habet | multipotens — suo; *dimetros agnovit Anspachius p. 35* 52 consilii *C*, consiliis *B*, consilio *D* nisi 653 *[dolis ut] 654 suo m. *CD* 655 *sq. disp. B:* nullus — homo | nisi — tenet | improbis — queat 55 potest qui *om. B*[a] 656 *[ut] *improbis cum improbus odd. furibus furetur *non sana, expectes* amicorum in usum (furetur el. *Hermannus*) 661 ut q. *Ritschelius*] ut quecum *B*[1], utcumque *CDB*[2] it 664 ecquid *B*[1], ut quid *D* 667 *huc referunt Charis. 209* Plautus in Bacchidibus: oho oportune mihi est obviam' eccum *Lan-nus 3*] ecce 668 *disp. B:* num — tibi | quod — optuere ere ex-iderunt *I. Winterus metr. reconstr. 71* 669 *[Mnesiloche] 670 re-pondetis mihi *Acidalius*] mihi respondetis *BD*, mihi respondeas *C*

Mnes. Quid malum parum? immo vero nimio minus multo parum.
Chrys. Quid [malum] igitur, stulte, quoniam occasio ad eam rem fuit
mea virtute parta, ut quantum velles tantum sumeres,
sic hoc digitulis duobus sumebas primoribus?
an nescibas quam eius modi hómini raro tempus se daret?
Mnes. Erras. Chrys. At quidem tute errasti, quom parum immersti ampliter.
Mnes. Pol tu quam nunc med accuses magis, si magis rem noveris.
occidi. Chrys. Animus iam istoc dicto plus praesagitur mali.
Mnes. Perii. Chrys. Quid ita? Mnes. Quia patri omne cum ramento reddidi.
Chrys. Reddidisti? Mnes. Reddidi. Chrys. Omnene? Mnes. Oppido. Chrys. Occisi sumus.
qui in mentem venit tibi istuc facinus facere tam malum?
Mnes. Bacchidem atque hunc suspicabar propter crimen, Chrysale,
mei male consuluisse: ob eam rem omne aurum iratus reddidi
meo patri. Chrys. Quid, ubi reddebas aurum, dixisti patri?
Mnes. Mé id aurum accepisse extemplo ab hospite Archidemide. Chrys. Hem,
istoc dicto [tuo] dedisti hodie in cruciatum Chrysalum:
nam úbi me aspiciet, ad carnuficem rapiet continuo senex.
Mnes. Ego patrem exoravi. Chrys. Nempe ergo hoc ut faceret quod loquor?
Mnes. Immo tibi ne noceat neu quid ob eam rem suscenseat;
atque aegre impetravi. nunc hoc tibi curandumst, Chrysale.
Chrys. Quid vis curem? Mnes. Vt ad senem etiam alteram facias viam.
compara fabricare finge, quod lubet conglutina,
ut senem hodie doctum docte fallas aurumque auferas.
Chrys. Vix videtur fieri posse. Mnes. Perge, ac facile ecfeceris.
Chrys. Quam malum fácile, quem mendaci prendit manufesto modo?

---

672 quid *Ritschelius*] quia B^bCD, qua B^a *sq. cf. Vahlenus ber. berl. akad. 1881, 349; Fraesdorff de comparat. grad. usu Pl. 9* 673 [malum] *Ritschelius* 675 si *B* 676 nesciebas 678 me 679 occidi *Chrysalo codd., Mnesilocho tribuit Dousa* animis iam stoc *Nonius 476* 681 *Charis. 209* Pl. in Bacchidibus: reddidi aurum omne oppido 684 me male *CD*, male *B* 685 redebas B^a 686 em *B* 687 *[tuo] 691 curandu st *B*, curandus est CD^1 692 etiam [tu] *Hermannus* 694 odie CD^1 695 haecfeceris 696 qua *CD*, quid *Muellerus add. 21,* qui *Guyetus* prehendit manufestum *Gulielmius*

quem si orem ut mihi nihil credat, id non ausit credere.
MNES. Immo si audias quae dicta dixit me advorsum tibi.
CHRYS. Quid dixit? MNES. Si tu illum solem sibi solem esse diceres,
se illum lunam credere esse et noctem qui nunc est dies.
CHRYS. Emungam hercle hominem probe hodie, ne id nequiquam dixerit.
MNES. Nunc quid nos vis facere? CHRYS. Enim nil nisi ut ametis impero.
ceterum quantum lubet me poscitote aurum: ego dabo.
quid mihi refert Chrysalo esse nomen, nisi factis probo?
sed nunc quantillum usust auri tibi, Mnesiloche? dic mihi.
MNES. Militi nummis ducentis iam usus est pro Bacchide.
CHRYS. Ego dabo. MNES. Tum nobis opus est sumptu. CHRYS. Ah, placide volo
unum quidque agamus: hoc ubi egero, tum istuc agam.
de ducentis nummis primum intendam ballistam in senem;
ea ballista si pervortam turrim et propugnacula,
recta porta invadam extemplo in oppidum anticum et vetus:
si id capso, geritote amicis vostris aurum corbibus,
sicut animus sperat. PIST. Apud test animus noster, Chrysale.
CHRYS. Nunc tu abi intro, Pistoclere, ad Bacchidem, atque ecfer cito
PIST. Quid? CHRYS. Stilum, ceram et tabellas, linum. PIST. Iam faxo hic erunt. —
MNES. Quid nunc es facturus? id mihi dice. CHRYS. Coctumst prandium?
vos duo eritis atque amica tua erit tecum tertia?
MNES. Sicut dicis. CHRYS. Pistoclero nulla amicast? MNES. Immo adest:
alteram ille amat sororem, ego alteram, ambas Bacchides.
CHRYS. Quid tu loquere? MNES. Hoc ut futuri sumus. CHRYS. Vbist biclinium
vobis stratum? MNES. Quid id exquaeris? CHRYS. Res itast: dici volo.
nescis quid ego acturus sim nec facinus quantum exordiar.

---

697 nihil mihi *C* 699 qui *C* dixeris ς 701 emugam *B* 702 nil] nihil est B^1CD 705 quantulum *CD* aurum *ut vid.* B^1 707 sumptu* *B*, sumptud *Ritschelius nov. exc. 77,* sumptus *Fritzschius ind. Rost. 1846, 7; Lachmannus ad Lucr. 120* a* *CD* 709 balistam BD^2 710 etaballista CD^2, etaballistam D^1 713 sicui *BC* 715 stilum et tabellas, ceram, linum *Vssingius* fexo D^1 716 coctum *CD* 718 pistoclere B^1CD 720 loqueris 722 neque

MNES. Cedo manum ac subsequere propius me ad fores. intro inspice.

CHRYS. Euax, nimis bellust utque esse maxume optabam locus.

PIST. [Omnia adfero:] imperatum bene bonis factum ilicost.

CHRYS. Quid parasti? PIST. Quae parari tu iussisti omnia.

CHRYS. Cape stilum propere et tabellas tu has tibi. MNES. Quid postea?

CHRYS. Quod iubebo scribito istic. nam propterea [te] volo scribere, ut pater cognoscat litteras quando legat.
scribe. MNES. Quid scribam? CHRYS. Salutem tuo patri verbis tuis.

PIST. Quid si potius morbum mortem scribat? id erit rectius.

CHRYS. Ne interturba. MNES. Iam imperatum in cera inest. CHRYS. Dic quem ad modum.

MNES. 'Mnesilochus salutem dicit suo patri.' CHRYS. Ascribe hoc cito:
'Chrysalus mihi usque quaque loquitur nec recte, pater,
quia tibi aurum reddidi et quia non te defraudaverim.'

PIST. Mane dum scribit. CHRYS. Celerem oportet esse amatoris manum.

PIST. At quidem hercle ea ad perdundum magis quam ad scribundumst cita.

MNES. Loquere. hoc scriptum est. CHRYS. 'Nunc, pater mi, proin tu ab eo ut caveas tibi,
sycophantias componit, aurum ut abs ted auferat;
et profecto se ablaturum dixit.' plane adscribito.

MNES. Dic modo. CHRYS. 'Atque id pollicetur se daturum aurum mihi,
quod dem scortis quodque in lustris comedim congraecem, pater.

---

724. 725 euhax *B* *bellust utque] bellus atque ut 726 *omnia adfero] quae imperavisti 727 par*sti B^1 paravi tu B^a, parare tu *D*, parari tute *Bothius*, parare tu me *Ritschelius* 728 tuas tibi *BCD* 729 [te] *Camerarius* 732 morbum et mortem *B; cf. Lachmannus ad Lucr. 80* 733 ne interturba *Mnesilocho codd., Chrysalo Ritschelius tribuit* 734 asscribe *CD, item 741. 745* cito hoc cito B^1 736 aurum tibi aurum B^1 fraudaverim *codd., corr. Camerarius* (noenum te fr. *Lachmannus ad Lucr. 150, cf. Bergkius op. 1, 121; Ritschelius 2, 242*) 738 at quidem *Vssingius*] atque idem *ea ad] em *B*, hem *CD* (est ad *Camerarius*, ad rem *Fritzschius l. s.*) perdunde C^1 *ad scribundumst cita] asscribundum scito *CD*, adscribendum cito *B* (cita *Hermannus*) 739 proi**** abeo B^1 740 te 743 illustris D^1 *Noni libri opt. p. 83* comedam CB^2D^2 (comedim *testatur Nonius*) congraecem] et congregem *codd.*, congreger *Nonius*

sed, pater, vide ne tibi hodie verba det: quaeso cave.'
MNES. Loquere porro. CHRYS. Adscribedum etiam. MNES. Loquere quid scribam modo.
CHRYS. 'Sed, pater, quod promisisti mihi, te quaeso ut memineris,
ne illum verberes; verum apud te vinctum adservato domi.'
cedo tu ceram ac linum actutum. age obliga, obsigna cito.
MNES. Obsecro, quid istís ad istunc usust conscriptis modum,
ut tibi ne quid credat atque ut vinctum te adservet domi?
CHRYS. Quía ita mi lubet. pótin ut cures te atque ut ne parcas mihi?
mea fiducia ópus conduxi et meo periclo rem gero.
MNES. Aequom dicis. CHRYS. Cedo tabellas. MNES. Accipe. CHRYS. Animum advortite.
Mnesiloche et tu, Pistoclere, iam facite in biclinio
cum amica sua uterque accubitum eatis; ita negotiumst;
atque ibidem ubi nunc sunt lecti strati potetis cito.
PIST. Numquid aliud? CHRYS. Hoc, atque etiam: úbi erit accubitum semel,
ne quoquam exsurgatis donec a me erit signum datum.
PIST. O imperatorem probum! CHRYS. Iam bis bibisse oportuit.
MNES. Fugimus. CHRYS. Vos vostrum curate officium, ego efficiam meum.

insanum magnum molior negotium, IV 5
metuoque ut hodie possiem emolirier.
sed nunc truculento mi atque saevo usus senest;
nam non conducit huic sycophantiae
senem tranquillum esse ubi me aspexerit,
vorsabo ego illunc hodie, si vivo, probe.
tam frictum ego illum reddam quam frictumst cicer.
adambulabo ad ostium, ut, quando exeat,
extemplo advenienti ei tabellas dem in manum.

NICOBVLVS CHRYSALVS LORARIVS IV 6

NIC. Nimio illaec res est magnae dividiae mihi,

---

744 vide *om. CD* 745 MN. etiam *codd., corr. Bothius* quid] dum id *D* 748 hac *B* 749 usus st *B* (usus est *CD*) 751 mihi ita *D* 752 et *del. Fritzschius l. s.* periculo 753 PIST. aequom *BC* 755 acubitum, *item BC 757* 757 *cf. Vahlenus l. s. ad v. 546;* ubi *cf. ad Aul. 623* 758 donicum *Ritschelius op. II 241* 759 o *om. B*[1] 760 fugiamus *codd., corr. Fritzschius ind. Rost. 1846*, 7 (*cf. M. Rh. 38*, 4) 761 CHRISALVS SERVVS *B, om. CD* insanum magnum *testatur Paulus 113* 762 possim *CD, cf. Muellerus add. 83* 764 *cf. ad 484* 765 [mi] esse *Hermannus* 766 illum hodie *BD*, hidie illum *C*[1], hodie illum *C*[2] 768 hostium 770 NICOBOLVS SENEX. CRISALVS SERVVS *B, om. CD* illece *C*[1] mane *BCD* nimis i. r. est sane d. m. *Langenus 334*

supterfugisse sic mihi hodie Chrysalum.
CHRYS. Salvos sum, iratus est senex. nunc est mihi
adeundi ad hominem tempus. NIC. Quis loquitur prope?
atque hic quidem, opinor, Chrysalust. CHRYS. Accessero.
NIC. Bone serve, salve. quid fit? quam mox navigo
in Ephesum, ut aurum repetam ab Theotimo domum?
taces? per omnis deos adiuro, ni meum
gnatum tam amem atque ei facta cupiam quae is velit,
[fore] ut túa iam virgis latera lacerentur probe
ferratusque in pistrino aetatem conteras.
omnia rescivi scelera ex Mnesilocho tua.
CHRYS. Men criminatust? optumest: ego sum malus,
ego sum sacer, scelestus. specta rem modo.
ego verbum faciam [nullum iam]. NIC. Etiam, carnufex,
minitare? CHRYS. Nosces tu illum actutum qualis sit.
nunc has tabellas ferre me iussit tibi.
orabat, quod istic esset scriptum ut fieret.
NIC. Cedo. CHRYS. Nosce signum. NIC. Novi. ubi ipsest?
Nescio.
nil iam me oportet scire. oblitus sum omnia.
scio me ésse servom. nescio etiam id quod scio. —
nunc ab trasenna hic turdus lumbricum petit;
pendebit hodie pulcre, ita intendi tenus.
NIC. Manedum parumper; iam ad te exibo, Chrysale. —
CHRYS. Vt verba mihi dat, ut nescio quam rem gerat.
servos arcessit intus qui me vinciant.
bene návis agitatur, pulcre haec confertur ratis.
sed conticiscam, nam audio aperiri fores.
NIC. Constringe tu illic, Artamo, actutum manus. IV 7
CHRYS. Quid feci? NIC. Inpinge pugnum, si muttiverit.
quid hae locuntur litterae? CHRYS. Quid me rogas?
ut ab illo accepi, ad te obsignatas attuli.
NIC. Eho tu, loquitatus [usque]ne es gnato meo

---

773 adeundem C^1 774 chrisalus *codd.*, *corr. Camerarius* 777 ni *Bentleius*] ut ni 779. 780 *[fore] 781 pristino D^1 783 criminatus st *B* (c. est *CD*) 785 [nullum iam] *Muellerus pros. 645* 787 hasce 788 quid C^1, ut quod *B* ut *om. D* 792 transenna t. lubricum *Nonius* 6 793 intendi tenus *Nonius*] intendit erus B^1CD^2, intendit erius D^1, intendit enus B^2; *Servio* (*Aen.* 6, 62 tenus proprie est extrema pars arcus, ut Plautus ostendit) *G. Fabricius addidit Bacchidum locum*; 'tenus est laqueus' *Nonius* 794 *exibo] exeo 797 navis *monosyll.* (agitur *Bentleius*) hic B^1 798 coticiscam B^1 799 NICOBOLVS SENEX. CHRISALVS SERVVS LORARIVS *B*, *om. CD* illi 800 fecisti *C* 803 *[usque]

male per sermonem, quia mi id aurum reddidit,
et te dixisti id aurum ablaturum tamen
per sycophantiam? Chrys. Egone istuc dixi? Nic. Ita.
Chrys. Quis homost qui dicat me dixisse istuc? Nic. Tace.
nullus homo dicit: hae tabellae te arguont,
quas tu adtulisti. em hae te vinciri iubent.
Chrys. Ah, Bellerophontem tuos me fecit filius:
egomet tabellas tetuli ut vincirer. sine.
Nic. Propterea hoc facio, ut suadeas gnato meo
ut pergraecetur tecum, tervenefice.
Chrys. O stulte, stulte, nescis nunc venire te;
atque in eopse adstas lapide, ut praeco praedicat.
Nic. Responde: quis me vendit? Chrys. Quem di diligunt
adulescens moritur, dum valet sentit sapit.
hunc si ullus deus amaret, plus annis decem,
plus iam viginti mortuom esse oportuit.
terrae odium [vivos] ambulat. iam nil sapit
nec sentit. tantist quantist fungus putidus.
Nic. Tun terrae me odium esse autumas? abducite hunc
intro atque adstringite ad columnam fortiter.
numquam auferes hinc aurum. Chrys. At tu mihi iam dabis.
Nic. Dabo? Chrys. Atque orabis me quidem ultro ut auferam,
quom illum rescisces criminatorem meum
quanto in periclo et quanta in pernicie siet.
tum libertatem Chrysalo largibere;
ego adeo numquam accipiam. Nic. Dic, scelerum caput,
dic, quo in periclost meus Mnesilochus filius?
Chrys. Sequere hac me, faxo iam scies. Nic. Quo gentium?
Chrys. Tres unos passus. Nic. Vel decem. Chrys. Agedum tu, Artamo,
forem hanc pauxillum aperi; placide, ne crepa;

806 sicophantias B^2 [ei] i. d. *Muellerus 635*, dixi istuc *Hermannus* 809 hem *CD* 810 aha *priore v.* bellorophontem *CD*, bello rophantem *B*, *cf. Ritschelius op. II 342, IV 296*, *Jordanus symb. crit. 46 sq.* 811 detuli CDB^2 ut *om.* B^1 813 pergregetur 815 in eo ipso *cf. Schneiderus de prov. Pl. et Ter. 14* 816 diligunt di *codd.*, *corr. Pylades* *Plut. cons. ad Apoll. 119 D καλῶς ὑπὸ Μενάνδρου ῥηθὲν τοῦτο· ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος* 820 *[vivos] tam *Scioppius*, ita *Langenus 235* 824 numququam B^a *at tu mi] atqui 826 reccisces B^1 827 periculo pernitie BD^2, permittie CD^1 828 lagibere B^1, largibem rem D^a 830 periculo est *B* 831 seque D^1 f. i. s. *post* sat est *v. 834 D* 832 passos *B* 833 fortem *C* pausillum B^1, pauxillulum *Pylades* (pausillulum *Ritschelius*) crepet *Angelius*

sat est. accede huc tu [ad me]. víden convivium?
Nic. Video exadvorsum Pistoclerum et Bacchidem.
Chrys. Qui sunt in lecto illo altero? Nic. Interii miser.
Chrys. Novistine hominem? Nic. Novi. Chrys. Dic sodes mihi,
bellan videtur specie mulier? Nic. Admodum.
Chrys. Quid illám, meretricemne esse censes? Nic. Quippini?
Chrys. Frustra es. Nic. Quis igitur obsecrost? Chrys. Inveneris.
ex me quidem hodie numquam fies certior.

CLEOMACHVS NICOBVLVS CHRYSALVS IV 8

Cleom. Meamne híc Mnesilochus, Nicobuli filius,
per vim ut retineat mulierem? quae haec factiost?
Nic. Quis illést? Chrys. Per tempus hic venit miles mihi.
Cleom. Non me arbitratur militem, sed mulierem,
qui me meosque non queam defendere.
nam neque Bellona mi umquam neque Mars creduat,
ni illum exanimalem faxo, si convenero,
nive exheredem fecero vitae suae.
Nic. Chrysale, quis illest qui minatur filio?
Chrys. Vir hic ést illius mulieris quicum accubat.
Nic. Quid vir? Chrys. Vir inquam. Nic. Nuptanest illa obsecro?
Chrys. Scies haúd multo post. Nic. Oppido interii miser.
Chrys. Quid nunc? scelestus tibi videtur Chrysalus?
age nunc vincito me, auscultato filio.
dixín tibi ego illum inventúrum te qualis siet?
Nic. Quid nunc ego faciam? Chrys. Iube sis me exsolvi cito;
nam ní ego exsolvor, iam manufesto hominem opprimet.
Cleom. Nihil est lucri quod me hodie facere mavelim,
quam illum cubantem cum illa opprimere, ambo ut necem.
Chrys. Audin quae loquitur? quin tu me exsolvi iubes?
Nic. Exsolvite istum. perii, pertimui miser.

---

834 *[ad me] 839 metricemne *B* quippeni 840 frustres *BCD* 842 Cleom. miles. nicobolvs senex. chrysal. s. *B*, *tantum nomina* (n. cl. cr.) *D*, *om.* *C* 844 michles *omisso* mihi *D* 849 exeredem *B*[1] 851 quae cum *B*, quacum *CD*, *corr.* *Fleckeisenus* 852 nupta est *codd.*, *corr.* *Pylades* 856 tibi *cf. ad 491;* te inv. qualis sit *Fleckeisenus*

CLEOM. Tum illam, quae corpus publicat volgo suom,
faxo se haud dicat nactam quem derideat.
CHRYS. Pacisci cum illo paulula pecunia
potes. NIC. Pacisce ergo obsecro quod tibi lubet,
dum ne manufesto hominem opprimat neve enicet.
CLEOM. Nunc nisi ducenti Philippi redduntur mihi,
iam illorum ego animam amborum exsorbebo oppido.
NIC. Em illuc pacisce, si potes; perge obsecro,
pacisce quidvis. CHRYS. Ibo et faciam sedulo. —
quid clamas? CLEOM. Vbi erus tuos est? CHRYS. Nusquam. nescio.
vis tibi ducentos nummos iam promittier,
ut ne clamorem hic facias neu convicium?
CLEOM. Nihil est quod malim. CHRYS. Atque ut tibi mala multa ingeram?
CLEOM. Tuo arbitratu. NIC. Vt subblanditur carnufex.
CHRYS. Pater hic Mnesilochist; sequere, is promittet tibi.
tu aurum rogato; ceterum verbum sat est.
NIC. Quid fit? CHRYS. Ducentis Phílippis rem pepigi. NIC. Áh, salus
mea, servavisti me. quam mox dico 'dabo'?
CHRYS. Roga hunc tu, tu promitte huic. NIC. Promitto. roga.
CLEOM. Ducéntos nummos aúreos Philippós probos
dabin? CHRYS. 'Dabuntur' inque. responde. NIC. Dabo.
CHRYS. Quid nunc, inpure, numquid debetur tibi?
quid illí molestu's? quid illum morte territas?
et ego te et ille mactamus infortunio.
si tibist machaera, at nobis veruinast domi:

---

864 dicet *Hermannus* 866 potis *Fleckeisenus*, potest *Langenus 64; sed cum obiecto activam, absolute positum medialem formam verbum tenet; cf. 870. 879* quid *codd., corr. Lambinus* lubet tibi *CD* 867 enecet B^2, eniceat *D* 869 exorbebo B^1C, exorbabo *D* 870 hem *CD* *illoc *codd.* pacisscere *B*, paciscere *CD*, *corr. Bothius* 871 paciscere CDB^2 872 eros *B* *super* nusquam nescio *scriptum* secum C^bD^b 873 iam *om.* B^1 876 subbanditur B^1 877 hic *om.* B^a mnesiloche est C^1 879 vah *codd., corr. Vssingius* 880 servasti 885 *quid huic quia *codd., corr. Camerarius* 886 et ille te *Muellerus pros. 333*, *te et hic 887 *sq. Festus 161* (*cf. Paulus 163*) quidam aiunt naeniae ductum nomen ab extremi intestini vocabulo [qua significatione nomi]nis utitur Plautus [in Bacchidibus: — — ma]chedem ad nob[is — —] te reddam u[bi — — confossio]rem soricina [naenia —] 887 si tibi est machera et nobis *codd.*; *apud Festum fuisse* si tibi machaera est at nobis *Vssingius vidit, cf. ad Asin. 482* verbina st B^1, urbina est *CD*, verbena st B^2, *corr. Pylades*

qua quidem te reddam, ubi tu me inritaveris,
confossiorem soricina naenia.
iam dudum hercle equidem sentio, suspicio
quae te sollicitet: eum esse cum illa muliere.
Cleom. Immo est quoque. Chrys. Ita me Iuppiter Iuno Ceres
Minerva † Latona Spes Opis Virtus Venus
Castor Polluces Mars Mercurius Hercules
Summanus Sol Saturnus dique omnes ament,
ut ille cum illa neque cubat neque ambulat
neque osculatur neque illud quod dici solet.
Nic. Vt iurat! servat me ille suis periuriis.
Cleom. Vbi nunc Mnesilochus ergost? Chrys. Rus misit pater.
illa autem in arcem abivit aedem visere
Minervae. nunc apertast. i, vise estne ibi.
Cleom. Abeo ad forum igitur. Chrys. Vel [tu] hercle in malam crucem.
Cleom. Hodie exigam aurum hoc? Chrys. Exige, ac suspende te:
ne supplicari censeas [tibi], nihili homo. —
illest amotus. sine me (per te, ere, opsecro
deos inmortales) ire huc intro ad filium.
Nic. Quid eo intro ibis? Chrys. Vt eum dictis plurumis
castigem, quom haec facta isti ad hunc faciat modum.
Nic. Immo oro ut facias, Chrysale, et ted opsecro,
cave parsis in eum dicere. Chrys. Etiam me mones?
satin est si plura ex me audiet hodie mala,
quam audivit umquam Clinia ex Demetrio? —
Nic. Lippi illic oculi servos est simillumus:
si non est, nolis esse neque desideres;

---

888 reddam ubi *apud Festum supplevit Vrsinius*] faciam si *CD*, fatiam si *B;* confossiorem (confessorem) te faciam soricina naenia *Donatus ad Eun. V 6, 23; cf. Leidolphus l. s. 231* 889 confessiorem *D* soricinia *D*[1] nenia 890 iandudum *B* 892 est *om. B* iupiter *B* 893 Spes Latona *Guyetus*, Luna Spes *Bergkius op. I 36; cf. Jordanus symb. crit. 23* opes *B*, obs *D* 895 submanus 897 auscultatur *BCD* 900 abiit 901 i vide sitne ibi *Fuhrmannus de partic. compar. us. Pl. 46*, vise sitne ibi *Beckerus in Studem. stud. I 206* 902 vel — crucem *Nicobulo tribuunt BCD* [tu] *Kampmannus* 904 supplicari censeas tibi *Vssingius*] supplicare (supl. *B*, subpl. *D*) censeas 907 *intero: *cf. Buechelerus in Fleckeis. ann. 99, 486; loci apud Ritschelium nov. exc. 81 all.* 908 *isti] sic *CDB*[2], si *B*[1] 909 te *C*[a]*D* 911 satan est *D*[a] 912 clinio *D* 913 ille

si est, abstinere quin attingas non queas.
nam ni illic hodie forte fortuna hic foret,
miles Mnesilochum cum uxore opprimeret sua
atque obtruncaret moechum manufestarium.
nunc quasi ducentis Phílippeis emi filium,
quos dare promisi militi: quos non dabo
temere etiam prius quam filium convenero.
numquam edepol quícquam temere credam Chrysalo.
verum lubet etiam mi has perlegere denuo:
aequomst tabellis consignatis credere.

CHRYSALVS IV 9

Atrídae duo fratrés cluent fecísse facinus máxumum,
quom Priami patriam Pergamum divina moenitum manu
armis, equis, exercitu atque eximiis bellatoribus
milleique numero navium decumo anno post subegerunt.
nempe íd eis termentó fuit praeut égo erum expugnabó meum
sine classe sineque exercitu et tanto numero militum.
[cepi expugnavi amanti erili filio aurum ab suo patre.]
nunc príus quam huc senex [nostér] venit, lubet lámentari dum éxeat.
o Troia, o patria, o Pergamum, o Priame periisti senex,
qui misere male mulcabere quadringéntis Philippis aúreis.
nam ego hás tabellas óbsignatas cónsignatas quás fero
non sunt tabellae, sed equos quem misere Achivi ligneum.
[Epiust Pistoclerus: ab eo haec sumptae; Mnesilochus Sinost
relictus, ellum non in busto Achilli, sed in lecto accubat

---

915 nequeas *B*[1]*CD* 919 philippis *CD* 920 dere *B*[1] 925 CHRISALVS SERVVS. NICOBVLVS SENEX *B*, CHRISALVS *D*, *om. C* *canticum tractavit Kiesslingius in analectis Plautinis* (*ind. Gryphisw. 1878*); *cf. Ostermayer de hist. fab. in com. Pl. 21 sq.* Atridas duos *B*[1], Adtrides duo *D*, trides duo *C* clauent *C* 926 menitum *C*, m** munitum enitum *D*[1] 928 *milleque] mille cum (milli cum *Hermannus; cf. Gell. I 16, 11 sq.*) 929 *nempe id iis] non pedibus (*sup. scr.* l. pelides *in BCD*) tormento fuit *BD*, tormento rumit *C; cf. Festus 363* termentum pro eo quod nunc dicitur detrimentum, utitur Plautus in Bacchidibus, *cf. Buechelerus M. Rh. 33, 46 sq.; glossa ap. Loewium prodr. 264:* terimentum (trimentum, tetrimentum): nutrimentum *sententia haec est: Atridis damno fuit Troiae expugnatio, si cum hac mea conferas* 931 *del. Kiesslingius* 932 [noster] *Wilamowitzius ap. Kiessl. p. 9* 933 *cf. Enn. trag. 81 R* Perame *Fleckeisenus, cf. Ritschelius op. II 497* 934 quadragentis *C*, quadragenis *D* 937—940 *om. A* sumpta *codd., corr. Kiesslingius* sinon est 938 illum *CD* in *om. CD*

Bacchídem habet [is] secum: ílle olim habuit ígnem qui signúm daret,
hunc ipsum exurit; ego sum Vlixes, quoius consilio haec gerunt.]
tum quae hic sunt scriptae litterae, hoc in equo insunt milites
armati atque animati probe. ita res successit mi usque adhuc.
atque hic equos non in arcem, verum in arcam faciet impetum;
exitium excidium exlecebra fiet hic equos hodie auro senis.
nostro seni huic stolido, ei profecto nomen facio ego Ilio;
miles Menelaust, ego Agamemno, idem Vlixes Lartius,
Mnesilochust Alexander, qui erit exitio rei patriae suae;
is Helenam avexit, quoia causa nunc facio obsidium Ilio.
nam illi ítidem Vlixem audivi ut ego sum fuisse et audacem et malum:
[ín] dolis ego prénsus sum, ille mendicans paene invéntus periit,
dúm ibi exquirit fáta illorum; adsímiliter mi hodie óptigit.
[vinctús sum, sed dolís me exemi: item se ílle servavít dolis.]
Ílio tria fuísse audivi fáta quae illi fórent exitio:
signum ex arce si periisset; alterum etiamst Troili mors;
tertium cum portae Phrygiae limen superum scinderetur:
paria item tria eis tribus sunt fata nostro huic Ilio.
nam dúdum primo ut díxeram nostró seni mendácium
et de hóspite et de auro ét de lembo, ibi sígnum ex arce iam abstuli.

---

939 *[is] 940 geruntur *B* 941 i quo *B*, equod *Ritschelius nov. exc. 64* 942 meliusque (*i. e.* mei usque) *codd.*, *corr. Bothius* 944 exitium excidium *A*] excidium exitium *BCD* exlecebra *ABC*] lacebra D^1, exlacebra D^2 945—952 *retractatori tribuit Kiesslingius* 946 menelauust B^2 (menelaust *A*, m. est B^1CD) agamemno AD^1] agamemnon BD^2, agamenno *C* idem [sum] *Hermannus* lartius *A t. Gepp.*] lertius *CD*, lercius *B* 947 exitio *A*] exitium *BCD* 948 si helenam avexit *A*, is (his *B*) helenam (el. *BC*) abduxit *BCD* 949 illi itidem *A ut videbatur Ritschelio*] illic eidem *BCD* ulixem audivi *A*] audivi (audi B^1) ulixem *BCD* fuise B^1 950. 951 *hypermetron VIII metrorum cum catalexi* 950 *[in] prensus *A*] deprensus *D*, deprehensus *BC* *periit] interiit *A rell.* 951 fata ACB^2D^2] facta B^1D^1 Iliorum *Gulielmius*, *cf. Serv. ad Aen. 1, 268* (*Brachmannus p. 102*) ac similiter *B*, autsimiliter *C* 952 me *A*] *om. BCD* *versum del. Vssingius* 953—956 *hypermetron XVI metrorum cum catalexi* 953 illi *A* tr** B^1 facta B^1 (*ut 956. 959*), — ma *A* illo C^1 fuere *A* exitium D^1 954 autemst *Ritschelius* 955 forte *BCD* 956 nostra *cf. Serv. ad Aen. 2, 13* fatisque repulsi] oraculis: secundum Plautum tribus, vita scilicet Troili, Palladii conservatione, integro sepulcro Laomedontis, quod in Scaea porta fuit, ut in Bacchidibus lectum est 958 signum *om.* B^1

iam duo restabant fata tunc, nec magis id ceperam oppidum.
post ubi tabellas ad senem detuli, ibi occidi Troilum,
quom censuit Mnesilochum cum uxore esse dudum militis.
[íbi vix me exsolvi: íd periclum adsímulo, Vlixem ut praédicant
cógnitum ab Helena ésse proditum Hécubae; sed ut olim ílle se
blánditiis exémit et persuásit se ut amítteret,
ítem ego dolis me illo éxtuli e períclo et decepí senem.]
post cúm magnifico mílite, urbes vérbis qui inermús capit,
conflixi atque hominem reppuli; dein pugnam conserui seni:
eum ego ádeo uno mendácio devíci, uno ictu extémpulo
cépi spolia. is núnc ducentos númmos Philippos míliti,
quos dáre se promisít, dabit.
núnç alteris etiám ducentis úsus est, qui díspensentur
Ilio capto, út sit mulsum quí triumphent mílites.
[sed Príamus hic multo ílli praestat: nón quinquagintá modo,
quadringéntos filiós habet atque equidem ómnis lectos síne probro:
eos égo hodie omnis cóntruncabo duóbus solis íctibus.]
[nunc Príamo nostro síst quis emptor, cómptionalém senem
vendam ego, venalem quem habeo, extemplo ubi oppidum expugnavero.]
sed Príamum astantem eccum ánte portam vídeo. adibo atque adloquar.

NICOBVLVS

Quóianam vox própe me sonat? CHRYS. O Nícobule, [sálve]. NIC. Quid fit?
quíd quod te misi, écquid egísti? CHRYS. Rógas? congredere. NIC. Cóngredibor.
CHRYS. Óptumus sum oratór. ad lacrumas coégi hominem cástigando

959 tunc *A*] tum BCD^2, dum D^1 960 tetuli *Acidalius* 962—965 *amplificatori tribuendi* 962 me vix *D* etsolvi D^1 *id] atque id 963 eccubae *B*, —be *CD* olim *i. e.* illim (*sic Seyffertus quaest. metr. 48*) 964 et [ei] *Seyffertus* (*fort.* ei) persuadit *D* 965 ilio *BC* expuli *codd., corr. Dissaldeus* e *om. B* periculo *B* 966 postea *B*, poste *CD*, *corr. Acidalius* 967 confixit B^1CD 971. 972 *hypermetron VIII metrorum cum catalexi* (*fort.* 969—972 *hyperm. XIV metr.*) 971 *pronuntiandum* altris; *cf. Muellerus add. 69* 973—975 *et* 976. 977 *amplificatori debentur. cf. Brachmannus p. 107* 976 comptialem *CD*, coemptionalem B^2 977 habebo *CD* 978 adstante mecum *CD* videb B^1, videbo *CD* 979—984 *hypermetron XXIV metrorum cum catalexi; sequitur brevius generis eiusdem* 979 *[salve] 980 quid quod *B*] quidquid *CD* ecquid *bibreve* *congredibor] congredior *B*, gradior *CD* 981 *homonem

máleque díctis, quaé quidem quivi cómminisci. Nic. Quíd ait? Chrys. Verbum
nullum fecit: lacrumans tacitus auscultabat quae ego loquebar;
tacitus conscripsit tabellas: obsignatas mi has dedit.
tibi me iussit dáre. sed metuo, né idem cantent quód priores.
nósce signum. estne éius? Nic. Novi. lubet perlegere has. Chrys. Perlege.
nunc súperum limen scinditur, nunc ádest exitium Ílio,
turbát equos lepide ligneus. Nic. Chrysále, ades, dum ego has pérlego.
Chrys. Quid mé tibi adesse opus ést? Nic. Volo, 988[b]
út scias quae hic scripta sient.
Chrys. Nil moror neque scíre volo.
Nic. Támen ades. Chrys. Quid opúst? Nic. Taceas:
quód iubeo id faciás. Chrys. Adero.
Nic. Eúge litterás minutas. Chrys. Quí quidem videát parum;
vérum, qui satis videat, grandes sátis sunt. Nic. Animum advórtito igitur.
Chrys. Nólo inquam. Nic. At volo ínquam. Chrys. Quid opust? Nic. Át enim id quod te iúbeo facias.
Chrys. Iústumst [ut] tuós tibi servos, tuo árbitratu sérviat.
Nic. Hoc áge sis nunciam. Chrys. Vbi lubet, recita: aúrium operam tíbi dico.
Nic. Cerae équidem haud parsit néque stilo;
sed quídquid est, pellégere certumst. 996[a]

'patér ducentos Philippos quaeso Chrysalo
da, si esse salvom vis me aut vitalem tibi.'
malum quidem hercle magnum. Chrys. Tibi dico. Nic. Quid est?
Chrys. Non prius salutem scripsit? Nic. Nusquam sentio.

987 *om.* B^1 scind** *B ante corr.* [prope] adest *Acidalius, cf. Pseud. 60 Aul. 275* 988[b] *sq. cf. M. Rh. 40, 196* volo *duce Ritschelio Vssingius*] volo ut quod iubeo (iubebo *B*) facias 991 eu *CD* 992—994 *hypermetron XII metrorum; de dittographia suspicionem metrum redarguit* 994 [ut] *post Hermannum Vssingius* 995 iam nunc *CD* 996 quidem *BCD* 996[a] *claudit post monometrum colon Reizianum* 997 *terminati cantici indicio novam scaenam ordiuntur codd.; inscr.* Epīa (*i. e.* epistula) *B*, *item singulis epistulae particulis* o pater *D* philipp*os *B* 999 magnum *et post rasuram* Tibi dico. Cri. quid est *B*]

Chrys. Inde a principio iam inpudens epistulast. 1006
non dabis, si sapies; verum si das maxume, 1001
ne ille alium gerulum quaeret, si sapiet, sibi:
nam ego non laturus sum, si iubeas maxume.
sat sic suspectus sum, quom careo noxia.
Nic. Ausculta porro, dum hoc quod scriptum est perlego.
'pudet prodire me ad te in conspectum, pater: 1007
tantum flagitium te scire audivi meum,
quod cum peregrini cubui uxore militis.'
pol haud derides; nam ducentis aureis
Philippís redemi vitam ex flagitio tuam.
Chrys. Nihil est illorum quin ego illi dixerim.
Nic. 'Stulte fecisse fateor. sed quaeso, pater,
ne me, in stultitia si deliqui, deseras.
ego animo cupido atque oculis indomitis fui;
persuasumst facere quoius me nunc facti pudet.'
prius té cavisse ergo quám pudere aequom fuit.
Chrys. Eadem istaec verba dudum illi dixi omnia.
Nic. 'Quaeso ut sat habeas id, pater, quod Chrysalus
me obiurigavit plurumis verbis malis,
et me meliorem fecit praeceptis suis,
ut te ei habere gratiam aequom sit bonam.'
Chrys. Estne istuc istic scriptum? Nic. Em specta, tum scies.
Chrys. Vt qui deliquit supplex est ultro omnibus!
Nic. 'Nunc si me fas est obsecrare abs te, pater,
da mihi ducentos nummos Philippos, te obsecro.'
Chrys. Ne unum quidem hercle, si sapis. Nic. Sine perlegam.
'ego iusiurandum verbis conceptis dedi,
daturum id me hodie mulieri ante vesperum,
prius quam á me abiret. nunc, pater, ne perierem
cura atque abduce me hinc ab hac quantum potest,
quam propter tantum damni feci et flagiti.
cave tíbi ducenti nummi dividiae fuant;

1006 *huc traiecit Acidalius* 1001—1004 *fort. dittographia versuum 1000. 1006, cf. Anspachius 46 sq.* 1002 querat *codd., corr. Brachmannus 144* 1003 non *om.* B^a 1007 conspectu *B* 1008 scivi audirei D^a, scivire audivire *C* 1014 stultia *C*, tulti•cia D^a 1017 *del.* te *Acidalius* (*cf. Amph. 949*), ergo *Vssingius* equm *B* 1018 dixi illi *Hermannus* 1020 obiurgavit (*cf. Ritschelius op. 2, 428*) 1022 ei te *Ritschelius l. s. 420* 1023 esne B^a hem *CD* 1025 obs. te *Acidalius*, exorare abs te *Langenus 319* (*cf. Bergkius symb. 43*) 1026 numbos *B* 1030 pater *om. C* periurem 1031 adduce *C* potes CDB^2 1033 divitiae *B*, diviciae *C*, divitie *D*, *corr. Camerarius*

sescenta tanta reddam, si vivo, tibi.
vale atque haec cura'. quid nunc censes, Chrysale?
Chrys. Nihil ego tibi hodie consili quicquam dabo,
neque ego haud committam ut, si quid peccatum siet,
fecisse dicas de mea sententia.
verum, ut ego opinor, si ego in istoc sim loco,
dem potius aurum quam illum corrumpi sinam.
duae condiciones sunt: tu utram accipias vide:
vel ut aurum perdas vel ut amator perieret.
ego neque te iubeo neque veto neque suadeo.
Nic. Miseret me illius. Chrys. Tuos est, non mirum facis.
si plus perdundumst, id periisse satius est,
quam illud flagitium volgo dispalescere.
Nic. Ne ille edepol Ephesi multo mavellem foret,
dum salvos esset, quam revenisset domum.
quin égo istic quod perdundumst propero perdere?
binos ducentos Philippos iam intus ecferam,
et militi quos dudum promisi miser
et istós. mane istic, iam exeo ad te, Chrysale. —
Chrys. Fit vasta Troia, scindunt proceres Pergamum.
scivi ego iam dudum fore me exitium Pergamo.
edepol qui me esse dicat cruciatu malo
dignum, ne ego cum illo pignus haud ausim dare;
tantas turbellas facio. sed crepuit foris:
ecfertur praeda ex Troia. taceam nunciam.
Nic. Cape hoc tibi aurum, Chrysale; i, fer filio.
ego ad forum autem hinc ibo, ut solvam militi.
[Chrys. Non equidem accipiam. proin tu quaeras, qui ferat.
nolo ego mi credi. Nic. Cape vero, odiose facis.]
Chrys. Non equidem capiam. Nic. At quaeso. Chrys. Dico ut res se habet.
Nic. Morare. Chrys. Nolo, inquam, aurum concredi mihi.
vel da aliquem, qui me servet. Nic. Odiose facis.

1035 ce•ses B^a, cesses *D* 1038 de me mea BDC^2, de mea me C^1 1039 Nic. *praefigit B* 1041 tu utram *Acidalius*] utram tu 1042 perdam B^b (*Brachm. 147 adn. 1 ext.*) periuret 1043 Cri. *praefigit B* 1044 facias B^1 1045 *perdundumst id] perdundum sit suaviust *B*, suavius est *CD*, *corr. Scaliger* 1046 illum *B* 1047. 1048 *om.* B^1 1049 quid ego *BD*, quid ergo *C* properem *BD*, propere *C*, *corr. Gruterus* 1050 philippos ducentos B^a 1054 exitio *Ritschelius* 1060 militem (*i. e.* militei) *codd.*, *corr. Lambinus* 1061. 1062 *dittographiam agnovit Brachmannus 148* 1062 ego *om.* B^a (*Brachm. 148*) *Charis. 209* Pl. in Bacch. 'odiose facis, cape vero' 1065 vel — servet *om. CD* odiose *Guyetus*] ohe odiose

CHRYS. Cedo, sí necessest. NIC. Cúra hoc. iam ego huc revénero. —
CHRYS. Curatumst — esse te senem miserrumum.
hoc est incepta efficere pulcre; volup uti
mi evenit, ut ovans praeda onustus hinc eam!
salute nostra atque urbe capta per dolum
domum reduco íntegrum omnem exercitum.
sed, spectatores, vos nunc ne miremini
quod non triumpho: pervolgatumst, nil moror.
verum tamen accipientur mulso milites.
nunc hanc praedam omnem iam ad quaestorem deferam.

PHILOXENVS. IV 10

Quam mágis in pectore meó foveo quas méus filius turbás turbet,
quam se ád vitam, et quos ád mores praecípitem inscitus capéssat,
magis cúraest mágisque adfórmido, ne is péreat neu corrúmpatur.
scio, fúi ego illa aetate ét feci illa omnía, sed more modésto;
neque plácitant mores quíbus video volgó gnatis essé parentes:
[duxi, hábui scortum, pótavi, dedi, donavi, sed enim íd raro.]
ego dáre me meo gnato ínstitui, ut animo óbsequium sumére possit;
aequom ésse puto, sed nimis nolo desídiae ei dare lúdum.
nunc Mnésilochum quod mándavi,
viso écquid eum ad virtútem aut ad
frugem ópera sua compúlerit, sic
ut eúm, si convenít, scio fecisse: eóst ingenio nátus.

1066 iam huc *Hermannus* 1067 coratum (*i. e.* coeratum) est *D* miserumum *B* 1068 *volup uti | mihi] veluti mihi 1069 *hinc eam] incederem 1071 *reduco [hinc] 1075 iam *om. B* 1076 PHILOXENVS SENEX *B, om. CD* (*qui versui praefigunt* NICOB.) *quattuor hypermetra anapaestica, priora duo octonorum, tertium duodecim, quartum decem metrorum et colis non divisis, cum catalexi omnia; syllaba anceps medio v. 1082* 1079 ego fui *B* illa *om. C* 1080 gnatos *BCD* 1081 *del. Vssingius* (*post 1079 posuerat Mercerus*) dediet C^1, edi *Mercerus* sed *Acidalius*] et 1082 meo *Buechelerus m. Rh. 39, 287*] ludum meo animum C^b obsequio D^a 1084 *sq. disp. B:* nunc — virtutem | aut — compulerit | sicut — natus 1084 *mnesilocho

NICOBVLVS PHILOXENVS V 1

Nic. Quicúmque ubi ubi sunt, quí fuerunt quiqué futuri sunt pósthac
stultí, stolidi, fatuí, fungi, bardí, blenni, buccónes,
solús ego omnis longe ántideo stultítia et moribus índoctis.
perií, pudet, hocine me aétatis ludós bis factum esse índigne! 1090
magis quam íd reputo, tam mágis uror quae méus filius turbávit.
perdítus sum atque exradícatus
sum, omníbus exemplis éxcrucior. 1092
omnía me mala conséctantur,
omníbus exitiis ínterii. 1093
Chrysálus med hodie láceravit,
Chrysálus me miserum spóliavit: 1094
is mé scelus auro usque áttondit
dolis dóctis indoctum út lubitumst. 1095
ita míles memorat méretricem esse
eam quam ílle uxorem esse áiebat; 1096
omnía ut quidque actumst mémoravit,
illám sibi hunc annum cónductam, 1097
relicúom id auri factúm quod ego ei
stultíssumus homo promísissem: hoc, 1098
hoc ést quo [cor] peracéscit;
hoc ést demum quod pércrucior, 1099
me hoc aétatis ludíficari,
[immo edepol sic ludos factum] 1100
canó capite atque albá barba
miserúm me auro esse emúnctum.

1087 Nicobolvs senex. philoxenvs senex (sen. *bis om. D*) *BD*, *om. C* *bini septenarii includunt hypermetra tria, primum duodecim, alterum triginta, tertium octo metrorum; syllaba anceps medio v. 1093* ubi ubi ς] ubique *B*, ubi *CD* future *D*[1] posthaec *B*[1] 1088 bucones *CD et glossa* b.: stulti, rustici *ap. Loewium prodr. 265 in codd. multis* 1089 antedeo 1090 hoccine ludus his *D* 1091 quam magis ς quae *Camerarius*] quem 1092 atque *Hermannus*] atque etiam eradicatus crucior *CD* 1093 om*nia *B* me *om. B*[a] 1094 me hodie 1096 eam *om. CD* 1097 omniaque *CDB*[2] *illam] eam 1098 *sq. disp. B:* relicum — stultissimus | homo — peraccescit | hoc — ludificari | immo — factum | cano — emunctum 1099 quod [cor] *Seyffertus st. Pl. 13* peraccessit *CD*[1], peraccescit *B* 1100 me hoc — factum *dittographiam versus 1090 del. Ritschelius; dimetro tantum amplificata est oratio* 1101 cono *B*[1] me miserum *Kellerhofius in Studemundi studiis II 77*

perii, hóc servom meum nón nauci facere ésse ausum! atque ego, si álibi
plus pérdiderim, minus aégre habeam minusque íd mihi damno dúcam.
Phil. Certo híc prope me mihi néscio quis loqui vísust; sed quem vídeo?
hiquidémst pater Mnesilochi. Nic. Eúge, socium aerúmnae et mei mali vídeo.
Philoxéne, salve. Phil. Et tu. unde ágis? Nic. Vnde homo miser átque infortunátus.
Phil. At pól ego ibi sum, esse ubi míserum hominem decet átque infortunátum.
Nic. Igitúr pari fortuna, aétate ut sumus, útimur. Phil. Sic est. séd tu,
quíd tibist? Nic. Pól mihi par, idemst quód tibi.
Phil. Númquid nam ad fílium haec aégritudo áttinet?
Nic. Ádmodum. Phil. Idém mihi mórbus in péctorest.
Nic. Át mihi Chrýsalus óptumu[m málu]s homo
pérdidit fílium, me átque rem omném meam.
Ph. Quid tibi ex fílio nam, óbsecro, aegrest? Nic. Scies:
ínterit cúm tuo: aeque ámbo amicás habent.
Phil. Qui scís? Nic. Vidi. Phil. Eí mihi, dísperii.
Nic. Quíd dubitamus púltare atque huc évocare ambós foras?
Phil. Haúd moror. Nic. Heus Bácchis, iube sis áctutum aperirí fores,
nísi mavoltis fóres et postes cómminui secúribus.

BACCHIDES NICOBVLVS PHILOXENVS V 2

Bacch. Quis sónitu ac tumúltu tantó nominát me atque púltat aedes?
Nic. Ego átque hic. Bacch. Quid hóc est negóti nam, amábo?
quis hás huc ovís adegit?
Nic. Ovís nos vocánt pessumaé. Sor. Pastor hárum

1102 non *om.* B^1 1103 habebam B^1 1105 hic quidemst *Muellerus pros. 128*] hic quidem mali mei *Buechelerus l. s.* 1109 *cor idem est (*i. e.* edit) 1110. 1111 *uno versu B* 1112 *optumus homo *codd.* (obtumus *D*) 1115 *interit] id. periit aeque ambo *Hermannus*] atque ambo aeque 1116 *anapaestos agnovit Hermannus* 1119 foras et potes B^1 1120 Bachides dvae. senex II. *B*, *om. CD* Bacchidem *et* Sororem *in notandis personis discernit B* 1120 *sq. cf. m. Rh. 40, 188* *disp. B:* quis — nominat | me — negoti | nam — adegit 1120 tanta B^1D^1 nomine nominat *codd., corr. Pylades* 1121 huc oves B^b, hic oves B^a, hc covis D^a, huc oves sic *Buechelerus l. s.* 1122 Quis *B* vocat B^a Bachis. pessume pastor *CD*

dormit, quom eunt sic a pecú balitántes.
Bacch. At pól nitent, haud sórdidae videntur ambae.
Sor. Attonsae haé quidem ámbae usque súnt. Phil. Vt
videntur
deridere nós! Nic. Sine suo úsque arbitrátu.
Bacch. Rerin ter in annó tu has tónsitari?
Sor. Pol hódie altera iám bis detónsa certost.
Bacch. Vetulaé sunt, minae ámbae. Sor. At bonás fuisse
crédo.
Bacch. Vidén limulis, obsecro, út contuéntur?
Sor. Ecástor sine ómni arbitrór malitia ésse.
Phil. Merito hóc nobis fit, qui quidem húc venerímus.
B. Cogántur quidem íntro. Sor. Haud sció quid eo opús sit,
quae néc lact nec lánam ullam habént. sic sine ástent.
exsólvere quánti fuére. omnis frúctus
iam illís decidít. non vidés, ut palántes
solaé liberaé
grasséntur? quin aétate crédo esse mútas:
ne bálant quidém, quom a pecú cetero ábsunt.
stultae átque haud malaé videntur.
Sor. Revórtamur íntro, sorór. Nic. Ilico ámbae
manéte: haec ovés volunt vos.

Sor. Pródigium hoc quidémst: humana nós voce appellánt oves.
Phil. Haec oves vobis malam rem magnam, quam debent, dabunt.
Bacch. Si quam debes, te condono: tibi habe, numquam abs te
petam.
sed quid est quapropter nobis vos malum minitamini?

1123 quom eunt sic *Ritschelius*] cum haec eunt sic *CD*, quom (*spat.*) hae* eunt sic *B* (*cf. Brachm. 155*), cum haec eunt *Charis. 141* batantes *C^a*, halitantes *Charisius; palitantes Camerarius, cf. 1136 sq.* 1125 haec ς 1126. 1127 *uno versu B* 1128 *pronuntiandum* altra (alterast — certo *Bothius*) 1129 Bacch. *om. BCD* minae ambae *Colerus*] thimiame *BD*, thim,ame *C; his* mammae *Bergkius op. I 675 cl. 1134* (*Paul. 122* minam Aelius vocitatam ait mammam alteram lacte deficientem, quasi minorem factam; *Varr. r. r. 2, 2, 6* pecus ovillum quod recte sanum est extra luscam (*v. 1130*) surdam minam, i. e. ventre glabro) Sor.] Bac. *B* 1130 Bacch.] Soror *B* contuentur *Bothius*] intuentur *BD*, intuent *C* 1131 Sor. *Gronovius*] *om.* haec castor *B* omne *D*[1] 1134 lactem *BD*, lactaem *C, cf. Truc. 903* 1135 exoluere *D*[2] 1136 balantes *codd., corr. Camerarius* 1137 solae — mutas *uno versu B* crassentur mutatas *B*, ruttas *C* 1138[a] *additicius videtur, cf. 1123; cf. Brachm. 150* 1139 haud *om. B^a* (*cf. Brachm. 153*) *CD* 1140 Nic.] Bach. *CD* 1140[a] Nic. Manete *CD* hae 1141 apellant *B* 1142 hae quam] cum *CD*

PHIL. Quia nostros agnos conclusos istic esse aiunt duos.
NIC. Et praeter eos agnos meus est istic clam mordax canis:
qui nisi nobis producuntur iam atque emittuntur foras,
arietes truces nos erimus, iam in vos incursabimus.
BACCH. Soror, ést quod te volo sécreto. SOR. Eho, amábo. NIC. Quo illaec ábeunt?
BACCH. Senem illúm tibi dedo ultériorem, lepide út lenitum réddas;
ego ad húnc iratum adgrédiar [si] possúmus hos intro inlícere huc.
SOR. Meum pénsum ego lepide accúrabo,
quamquam ódiost mortem ampléxari.
BACCH. Facito út facias. SOR. Taceás. tu tuom
facito: égo quod dixi haud mútabo.
NIC. Quid illaéc illic in cónsilio
duae sécreto consúltant?
PHIL. Quid aís tu, [mi] homo? NIC. Quíd me vis? PHIL. Pudet dícere me tibi quíddam;
NIC. Quid est quód pudeat? PHIL. Sed amíco homini tibi quód volo credere certumst.
nihilí sum. NIC. Istuc iam prídem scio. sed quí nihili es? id mémora.
PHIL. Tactús sum vehementér visco;
cor stímulo foditur. NIC. Pól tibi multo
aequíus est coxendícem.
sed quíd istuc est? etsí iam ego ipsus quid sít prope scire putó me;
verum aúdire etiam ex té studeo. PHIL. Viden hánc? NIC. Video. PHIL. Haud malast múlier.
NIC. Pol véro istaec mala et tú nihili. PHIL. Quid múlta? ego amo. NIC. An amas? PHIL. ναὶ γάϱ.

1145 nostro B^1 1149 SOR.] BA. *CD* amabo [dic] *Seyffertus st. Pl. 15* illae *B* (*Seyff.*), ille *CD* 1150 senem tibi dedo illum veteriorem lapide (lapidem) ut lenitum reddas *Priscianus I 97 et 265 utrubique* veteriorem *testatus* *mitiorem 1151 [si] *Ritschelius* *hos] nos hos intro *om. C* hoc B^a 1152—1154 *hypermetron XII metrorum* 1152 BAC. *BC* quamquam odiost *Bergkius op. I 146*] quam odiosum est (quom odiosumst *Anspachius 57*) 1153 BACCH. *om. CD* SOR.] BA. *CD* 1155 [mi] *Hermannus* PHIL.] BACHIS *CD* 1157 qui *Guyetus*] quid (*cf. Bergkius symb. 55*) nihili's id *Beckerus in Studem. stud. I 148*] nihili sit *B*, nihile sit *CD* 1158 *sq. disp. B:* tactus — foditur | pol — coxendicem *hypermetron sex metrorum; item 1172; 1174; 1179; 1184; 1186* 1160 ipse 1161 etiam *om. C* haud — mulier *proprio versu B* (*item* video — mulier *CD*) 1162 vero *om. C* ista (iusta *C*) an amas? necar *BCD*, *corr. Weisius*

Nic. Tun, hómo putide, amatór istac fieri aétate audes? Phil.
Quí non?
Nic. Quia flágitiumst. Phil. Quid opúst verbis? meo filio non
sum irátus,
neque té tuost aequom esse íratum: si amánt, sapienter fáciunt.
Bacch. Sequere hác. Nic. Eunt eccas tándem
probri pérlecebrae et persuástrices.
quid núnc? etiam reddítis nobis
filiós et servom? an ego éxperior
tecúm vim maiorem? Phil. Ábin hinc?
non hómo tu quidem es, qui istóc pacto tam lépidam inlepide
appélles.
Bacch. Senex óptume, quantumst ín terra, sine [me] hóc exorare
ábs te,
ut istúc delictum désistas tanto ópere ire oppugnátum.
Nic. Ni abeás, quamquam tu bélla es,
malum tíbi magnum dabo iám. Bacch. Patiar.
non métuo, ne quid míhi doleat
quod férias. Nic. Vt blandíloquast!
ei míhi, metuo. Sor. Hic magis tránquillust.
Bacch. Ei hac mécum intro atque ibi, sí quid vis,
filiúm concastigáto.
Nic. Abin á me, scelus? Bacch. Sine, méa pietas, te exorem.
Nic. Exores tú me?
Sor. Ego quídem ab hoc certe exórabo. Phil. Immo ego te
óro, ut me intro abdúcas.
Sor. Lepidúm te. Phil. At scin quo pácto me ad te intro áb-
ducas? Sor. Mecum út sis.
Phil. Omnía quae cupio cómmemoras.
Nic. Vidi égo nequam homines, vérum te
nemínem deteriorem. Phil. Íta sum.

1164 opus verbist *B*, opus verbis est *CD, corr. Bothius* 1165 equm *B* 1166—1206 *codicis B exemplum praebet Brachmannus 157 sq.* 1166 *sq. disp. B:* sequere — persuastrices | quid — ego | experior — hinc; *i. e. paroemiacus* (*ut 1172. 1183. 1193. 1199. 1203*) *et hypermetron octo metrorum cum catalexi; item 1182 sq.* 1168 vim maiore *D*, vim maior *C*, vi maiore ς 1169 tu *om. C* 1170 quantus est *CD* inteream *C* [me] *Ritschelius* 1171 istunc B^1 · tantopere *CD* 1172 nisi *CD* 1173 non metuo — blandiloquast *uno versu B* •nequid *B* 1174 tranquillum est *CD* 1175 i i hac — concastigato *uno versu B* i i hac *B*, i hac *CD* ibi *Pylades*] abi BCD^2, habi D^1 1176 te *om. B secundum Brachmanni exemplum* (*item ed. Taubm. 1621*) 1177 Sor. *Acidalius*] Bac. *B* 1178 Sor. mecum *Acidalius*] mecum 1179 *sq. disp. B:* omnia — nequam | hominem — sum Phil.] Bac. *B* memoras B^a ••di• B^a, vidi• B^b hominem *codd., corr. Lambinus*

BACCH. Ei hac mécum intro, ubi tibi sít lepide victíbus, vino at-
que unguénteis. 1181
NIC. Satis, sátis iam vostrist cónvivi:
me níl paenitet ut sim ácceptus: 1182
quadringéntis Philippis fílius me et
Chrysálus circumduxérunt. 1183
quem quídem ego ut non excrúciem,
altérum tantum auri nón meream. 1184
BACCH. Quid tándem, si dimídium auri
reddítur? in' hac mecum íntro, 1185
aeque út eis delicta ígnoscas?
PHIL. Faciét. NIC. Minume, nil móror. sine sic. 1186
malo íllos ulcisci ámbo.
PHIL. Etiám tu, homo nihili? quód di dant boni cáve culpa tua
amíssis:
dimídium auri datur, áccipias, potésque et scortum accúmbas.
NIC. Egon úbi filius corrúmpatur meus, íbi potem? PHIL. Po-
tándumst. 1190
NIC. Age id, út ut est, étsist dédecori, patiár, facere inducam
ánimum:
egon, quom haéc cum illo accubet, ínspectem? BACCH. Immo
equidém pol tecum accúmbam,
te amábo et te amplexábor.
NIC. Caput prúrit, perii, víx negito.
BACCH. Non tíbi venit in mentém, amabo, 1194
si dúm vivas tibi béne facias
tam pól id quidem esse haud perlónginquom, 1195

1181 i i hac *B*, e hac *C*, i hac *D* unguentus *C*, unguent tis *D*, unguentis *B* 1182 *sq. disp. B:* satis — acceptus | quadringentis — circumduxerunt; *in* C^a philippis — circumd. *inter* vostrist *et* convivi *aberraverunt* 1183 quadrigentis *C* filius et me et B^1 1184 ergo *C* (egone *M. Warren. in ephem. philol. Americ. 2, 54*) aterum B^a; *potius* altrúm merear B^2 1185 *sq. disp. B:* quid — intro | atque — faciet | minime — ambo 1185 in] *isne in *B* 1186 *atque ut *codd.* delictas *C* *minime] minime nolo 1187 illos] ***os B^1 1188 nihil dii B^1, nihil quod dii B^2 1189 scurtum *B* 1190 ergo nubi *C* potandust *CD* 1191 age *P. Weisius 33*] age iam id *scil.* ut potem id utut est] adiutest *C* dedecorum *codd., corr. Ritschelius* 1192 accumbet *BCD* 1193 *sq. disp. B:* te amabo — negito | non — facias | iam — perlong. | neque — unquam *post paroemiacum hypermetron duodecim metrorum cum catalexi* 1194 amabo venit in mentem *Spengelius de cant. emend. p. 350, cf. T. Macc. Plaut. p. 232* 1195 iam pol *codd., corr. Seyffertus stud. Plaut. p. 14* perlonginqum *B*

neque, si hóc hodie amissís, post in
morte éventurum esse úmquam?
NIC. Quid agó? PHIL. Quid agas? rogitás etiam? NIC. Lubet
ét metuo. BACCH. Quid métuis?
NIC. Ne obnóxius filio sim ét servo. BACCH. Mel méum, amabo,
etsi haec fiunt,
tuost: únde illum sumére censes, nisi quód tute illi déderis?
hanc véniam illis sine te éxorem. NIC. Vt terebrát! satin offirmátum
quod míhi erat, id me exórat?
tua sum ópera et propter te ímprobior. BACCH. Nemínis quam
mea mavéllem.
satin égo istuc habeo fírmatum? NIC. Quod sémel dixi haud
mutábo.
BACCH. It diés, ite intro accúbitum.
filií vos exspectánt intus. NIC. Quam quídem actutum emoriámur.
BACCH. Vespér hic est, sequimini. NIC. Dúcite nos, quo lúbet
tamquam quidem addíctos.
BACCH. Lepide ípsi hi sunt captí, suis qui filiís fecere insídias.

GREX

Hí senes nisi fuíssent nihili iam índe ab adulescéntia,
non hodie hoc tantum flagitium facerent canis capitibus;
neque adeo haec faceremus, ni antehac vidissemus fieri,
ut apud lenones rivales filiis fierent patres.
spectatores, vos valere volumus: clare adplaudite.

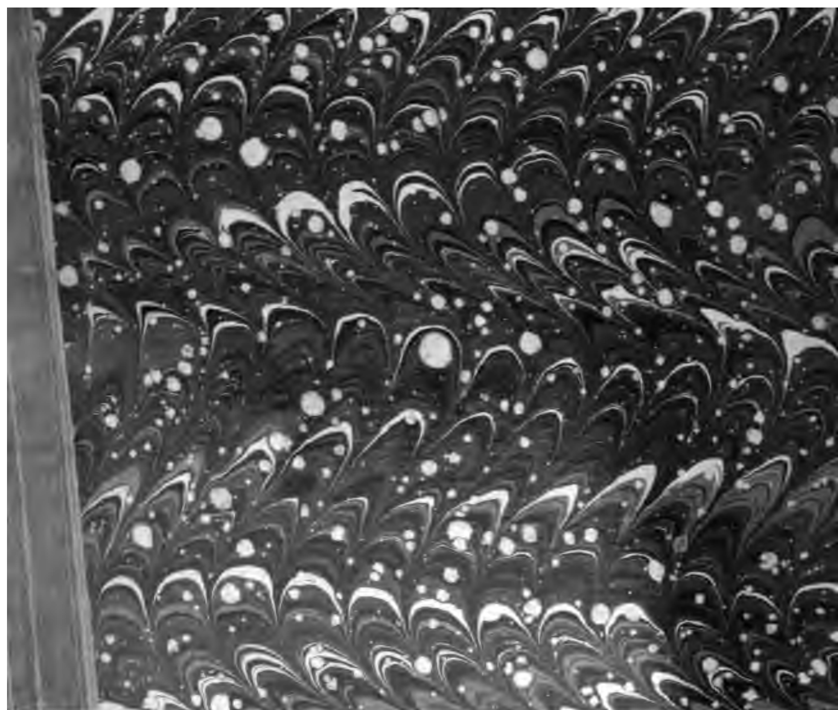
1195ª amiseris *BCD* in morte *Vssingius*] in morte id 1196 BACCH. *ς*] PHIL. *B* 1197 noxius *B*¹ *etsi haec] istaec 1198 sumere censes *Ritschelius*] censes sumere 1199 [iam] id *G. Vossius de vers. anap. Pl. 17* 1200 *neminis] ne is *B*, neis *CD* meam vellem *CD* 1201 *sq. disp. B:* satin — dixi | haut — accubitum offirmatum *codd., corr. Anspachius 59* 1203 ite] iste *D*¹ 1204 ecspectant *B* (*Brachm.*) 1205 quidem tamquam addictus *C* 1206 ipsi *om. C* filis *B*¹ insidias. ite *BCD* 1207 GREX *Pylades*] *om.* 1211 vale *B*¹ volumus et clare adplaudere *codd., corr. Bergkius op. I 33* EXPLICIT PLAVTI BACHIDES *B*, PLAVTI BACHIDES EXPLICIT *CD*

CORRIGENDA

Asin. 530 *adnot. extr. pro* '*cf. ad 530*' *legendum* '*cf. ad 482*'. — Aul. 722 *pro* orbatus *legendum* ornatus

---

Lipsiae, typis J. B. Hirschfeldii.

3 2044 024 493 074

WIDENER
CANCELLED
SEP 11 1995
BOOK DUE
WIDENER

WIDENER
APR 16 2002
BOOK DUE
CANCELLED